

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság

Elnök:

DR. JUHÁSZ IMRE Ph.D.

Titkár:

GAJDOS ERZSÉBET

Tagok:

DR. FÉJA ANDRÁS, FRÁTERNÉ DR. FERENCZY NÓRA,
DR. KÁDÁR ANDRÁS KRISTÓF, DR. KOZMA ÁKOS

A Szerkesztőség címe:

Rendészet és emberi jogok

1055 Budapest, Balassi Bálint u. 3.

Levelezési cím: 1358 Budapest, Széchenyi rkp. 19.

Telefon: 441-6501, 441-6513

Fax: 441-6502

E-mail: folyoirat@panasztestulet.hu

Kiadja az Országgyűlés Hivatala

Korrektor: Haraszi Judit

Tördelőszerkesztő: Hartai Krisztina

Borítóterv: TAORI Press

Nyomás: Multiszolg Bt., Vác

Felelős vezető: Kajtor István

HU ISSN 2062-4700

Rendészet és emberi jogok

A Független Rendészeti Panasztestület folyóirata

2013 • III. évfolyam • 1-2. szám

Tartalom

I. Összefoglaló a 2011. év legfontosabb eseményeiről	3
1. Bizottsági tájékoztatók	3
2. Kapcsolat a rendőrséggel	3
3. A Testület részvétele különböző konferenciákon	4
4. A Testület látogatása az Európai Parlamentben	4
5. Német ösztöndíjasok és magyar joghallgató gyakornokok a Testületnél	6
6. Rendészet és emberi jogok, a Testület szakmai folyóirata	6
7. Sajtóhírek	7
II. A Testület működésével kapcsolatos általános tapasztalatok	8
1. Ingatlanok használatával kapcsolatos jogviták esetén kért rendőri intézkedésekkel összefüggő problémák	8
2. Érdemi vizsgálat mellőzésével történő elutasító és megszüntető ORFK határozat	8
3. Igazolási kérelem kérdése	9
III. A Testület által vizsgált ügyek tanulságai	10
1. Az Rtv.-ben foglalt általános elvek és szabályok alkalmazása	10
2. Az egyes rendőri intézkedésekkel kapcsolatos ügyek	51
3. Kényszerítő eszközök alkalmazása	99
4. Egyéb, nem az Rtv.-ben foglalt rendelkezések kapcsán tett megállapítások	117
IV. Jogalkotási javaslatok	121
V. Statisztikai melléklet	123

A Testület tájékoztatója a 2011. évi tapasztalatairól

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 6/A. §-a (1) bekezdésének b) pontja értelmében a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) „működésének és eljárásainak tapasztalatairól évente tájékoztatja az Országgyűlés rendészeti, valamint emberi jogi ügyekben feladatkörrel rendelkező bizottságait”. E kötelezettségének a 2011. évet illetően a Testület az alábbiak szerint tesz eleget.

I. Összefoglaló a 2011. év legfontosabb eseményeiről

1. Bizottsági tájékoztatók

Az Országgyűlés Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottsága 2011. szeptember 20-i ülésén, az Országgyűlés Honvédelmi és rendészeti bizottsága 2011. október 18-i ülésén megvitatta, egyhangúlag tudomásul vette, s ezzel elfogadta a Testület 2010. évi tevékenységéről szóló tájékoztatóját.

2. Kapcsolat a rendőrséggel

A panaszok kivizsgálása során történő napi munkakapcsolaton túlmenően a Testület tagjai és munkatársai három alkalommal is meghívást kaptak az Országos Rend-

őr-főkapitányság, illetve a Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetőjétől különböző rendezvényeken való részvételre.

Az Országos Rendőr-főkapitányság Készenléti Rendőrségénél 2011. március 9-én tett látogatást a Testület 15 fős delegációja abból a célból, hogy megismerkedjen a szervezetnek a magyar rendőrségen belül elfoglalt helyével, szerepével és feladataival. A rendezvényen a Készenléti Rendőrség Rendészeti Igazgatóság gyakorlati, taktikai, fegyverzet- és gépjármű-technikai bemutatót tartott, annak érdekében, hogy a rendőri intézkedések, az igazoltatás, a kényszerítő eszközök alkalmazása (testi kényszer, bilincselés szabályszerű bemutatása) terén a Testület tagjai és a munkatársak elméleti ismereteit gyakorlati tapasztalatokkal bővítse.

A Testület meghívást kapott az Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetőjétől a rendőrség és a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság közös rendezvényére a budapesti Városligetbe, ahol a Testület tagjai és munkatársai előtt lehetőség nyílt a Testület tevékenysége iránt érdeklődők közvetlen szóbeli tájékoztatására, kérdéseik megválaszolására, ezzel is felhasználva a lehetőséget a Testület munkájának minél szélesebb körben történő megismertetésére.

Az Országos Rendőr-főkapitányság vezetője 2011 decemberében az Országos Rendőr-főkapitányi Értekezlet „A rendőri intézkedések elleni panaszok kezelésének országos helyzete, a tapasztalatok hasznosulása a végrehajtó állomány tevékenységében” napirendi pontjának megtárgyalására és megvitatására hívta meg a Testület tagjait és munkatársait. A rendezvényen lehetőség nyílt a napirendi pont megtárgyalásán túl a Testületnek a panaszok kivizsgálásával kapcsolatos tapasztalatainak ismertetésére is.

Az Országos Rendőr-főkapitányság vezetőjével, valamint az érintett megyei rendőr-főkapitányságok vezetőivel történt előzetes egyeztetést követően 2011-ben a Testület elnöke és titkárságvezetője részt vett a Baranya megyei, a Csongrád megyei, valamint a Bács-Kiskun megyei rendőr-főkapitányságok vezetőinek értekezletein, ahol tájékoztatták a résztvevőket a Testület munkájáról és tapasztalatairól. A tájékoztatókat interaktív megbeszélés és szakmai tapasztalatcsere követte.

Az Országos Rendőr-főkapitányság vezetője stúdió rendelkezésre bocsátásával lehetőséget biztosított egy, a panaszjogról szóló tájékoztató kép- és hanganyag közös elkészítésére, melyet társadalmi célú hirdetés formájában kívánunk propagálni a médiában.

3. A Testület részvétele különböző konferenciákon

A Testület elnöke 2011. május 26-án a Rendőrtiszti Főiskola és a Magyar Rendésztudományi Társaság meghívására részt vett „A rendőri intézkedésekkel szembeni panasz jogintézményének egyes kérdései” című tudományos konferencián, melyen a Testület eljárásának elméleti és gyakorlati kérdéseiről tartott előadást.

2011. szeptember 2-án az Országgyűlési Biztosok Hivatalában a tüntetések békes jellege fenntartásának új módjairól szerveztek nemzetközi konferenciát, melyen a Testület elnöke „A gyülekezési jog a Független Rendészeti Panasztestület gyakorlatában” címmel tartott előadást.

A rendezvényen bemutatták a Godiac-projektet, melynek fő célkitűzése, hogy tudományos kutatásokra alapozva politikai tüntetések rendőri kezelésével kapcsolatos új irányokat dolgozzon ki és az elért eredményeket széles körben tegye ismertté. Ezen nemzetközi programban 11 ország 20 partner szervezete vesz részt.

Az Emberi Jogok Világnapja alkalmából a Független Rendészeti Panasztestület a Polgári Magyarországért Alapítvány és a Hanns Seidel Alapítvány „Az emberi és polgári jogok kisebbségi alapvetései – különös tekintettel a nemzetiségi jogokra” címmel konferenciát rendezett 2011. december 9-én, Budapesten a Károlyi-palota dísztermében. A konferencia díszvendége Smaranda Enache romániai közéleti személyiség volt, aki évtizedek óta küzd a hazájában élő nemzetiségek jogainak tisztelben tartásáért. A konferencián előadást tartott Paczolay Péter, az Alkotmánybíróság Elnöke, Balog Zoltán, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium társadalmi felzárkózásért felelős államtitkára, a Polgári Magyarországért Alapítvány kuratóriumának elnöke; Smaranda Enache, a Pro Európa Liga társelnöke, Románia volt finnországi nagykövete; Dénes Balázs, a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) elnöke és Juhász Imre, a Független Rendészeti Panasztestület elnöke. A meghívott előadók felszólalásait kerekasztal-beszélgetés követte.

4. A Testület látogatása az Európai Parlamentben

A Testület tagjai és munkatársai Gál Kinga európai parlamenti képviselő meghívására 2011. május 23–25. között Brüsszelbe látogattak.

A képviselő asszony az Európai Parlament épületében fogadta a csoportot és mint az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság alelnöke előadást tartott a szakbizottság munkájáról, valamint azon aktuális kérdéskörökről, amelyeket a bizottságok napirendjükre tűztek. A résztvevőket Láng Péter, a Látogatói Osztály

vezetője az európai Parlament működésének gyakorlati kérdéseiről tájékoztatta, majd ezt követően Bagó Zoltán európai parlamenti képviselő tartott rövid előadást.

Ezt követően a Testület tagjai kérdéseket tettek fel vendéglátóiknak, majd azok tisztázását követően az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság, a Külügyi Bizottság, illetve az Európai Parlament Ipari, Kutatás- és Energiaügyi szakbizottsága és a Magyar Országgyűlés Gazdasági és Informatikai Bizottsága együttes ülésébe kapcsolódtak be.

5. Német ösztöndíjasok és magyar joghallgató gyakornokok a Testületnél

Pálykezdő német fiatalok látogattak el 2011 novemberében a Testület Hivatalába és ismerkedtek a Testület feladat- és hatáskörével, valamint mindennapi munkájával. A három diplomás ösztöndíjas a Magyar Országgyűlés és a Németországi Szövetségi Köztársaság Bundestagjának elnökei közötti pályázati megállapodás eredményeként parlamenti gyakorlaton vett részt hazánkban. A 2008-ban indult ösztöndíj-program célja, hogy a magyar közigazgatás és a közjogi berendezkedés iránt érdeklődő fiatalok megismerkedjenek az Országgyűlés munkájával és betekintést nyerjenek a fontosabb alkotmányos szervek tevékenységébe is.

A Testület 2011-ben is meghatározott keretek között biztosította a jogi és igazgatási szakterületen tanulmányokat folytató egyetemi és főiskolai hallgatóknak, valamint a jogi asszisztens képzésben részt vevőknek a lehetőséget, hogy gyakornoki idejüket a Testületnél tölthessék el és ezzel szakmai ismereteiket a Testületnél folyó munka tanulmányozásával, az abban való részvétellel a gyakorlatban továbbfejlesztik.

6. Rendszert és emberi jogok, a Testület szakmai folyóirata

A Testület 2011-ben Rendszert és emberi jogok címmel – negyedévenként megjelenő periodikaként – új szakmai folyóiratot indított el, melynek első száma 2011 márciusában jelent meg. A kiadvány célja, hogy segítse a rendszert és az emberi jogok területén tevékenykedők szakmai munkáját, lehetőséget adjon a szakterületekkel kapcsolatos írások, tanulmányok, összehasonlító elemzések, jogértelmezési kérdések publikálására, fontos és érdekes témák felvetésére.

A folyóirat teljes egészében a tudomány szolgálatába kíván állni, azzal a nem titkolt céllal, hogy műhelye legyen az emberi jogok és a rendszert tevékenység

érzékeny és konfliktusokkal teli kapcsolatrendszere feltárásának és e kapcsolatrendszer minél zökkenőmentesebb fejlesztésének. Az elmúlt évtized, de különösen a 2006 nyarat követő időszak soha nem látott problémákat vetett fel a rendőrség és a jogkereső közönség viszonyrendszerében. Természetesen keresni kívánjuk a válaszokat e problémarendszert alapvetően jellemző emberi jogi krízishelyzet kialakulásának okaira. A gyülekezési joggal összefüggő jogvédelem mellett, a tipikusan egyedi esetekben előforduló, más jellegű emberi jogokat érintő rendőri fellépésekkel összefüggésben is kutatásokat szeretnénk generálni, támogatni. A tudomány eszközeivel kívánjuk elősegíteni az Európában még mindig ritkának számító rendészeti tevékenységre vonatkozó intézményesített civil kontroll rendszerének továbbfejlesztését. Folyóiratunk lehetőséget ad a Testület gyakorlatának megismerésére is jogesetek feldolgozása útján.

7. Sajtóhírek

A Testület az általa vizsgált panaszügyekről két általa fontosnak ítélt ügyben jelentetett meg sajtóközleményt. Ezek az ügyek olyan, nagy nyilvánosságot érintő és jelentős médiaérdeklődést kiváltó rendőri intézkedések ellen irányuló panaszok voltak, amelyek nyilvánosság elé tárásának az volt a célja, hogy felhívja a figyelmet a Testület megállapításaira annak érdekében, hogy a jövőben ilyen rendőri intézkedések ne történjenek.

Panasz beadványt terjesztettek elő a Testületnél annak az újszülöttnek a szülei, aki 2010. októberben jött világra a Napvilág Születésházban. A szülőket előbb a szülés helyszínén, majd pedig közvetlenül az édesanya kórházba szállítását követően vonták a rendőrök intézkedés alá. Az ügyben a foganatosított rendőri intézkedésekkel kapcsolatban a Testület súlyos alapjogsértést állapított meg.

Súlyos alapjogsértés megállapítására került sor abban az ügyben is, amelyben egy rendőr az általános iskola 8. osztályos tanulójának az iskolában egy tanítási órán hamis gyanúsított ídézést adott át a többi tanuló szeme láttára. A rendőr cselekményét – állítása szerint – nevelési célzat motiválta.

II. A Testület működésével kapcsolatos általános tapasztalatok

1. Ingatlanok használatával kapcsolatos jogviták esetén kért rendőri intézkedésekkel összefüggő problémák

A Testület tájékoztatta az Országos Rendőr-főkapitányság vezetőjét arról, hogy az elmúlt év során megszorodtak az ingatlanok használatával kapcsolatos azon panaszok, amelyek a birtoklásra vonatkozó jogviták esetén kért rendőri intézkedésekkel – különösen intézkedés elmulasztásával – kapcsolatosak.

A probléma lényege abban áll, hogy ilyen esetekben – a helyzet ténybeli és jogi komplexitásából fakadóan – az intézkedő rendőrök jellemzően nincsenek azon szükséges információk birtokában, amelyek alapján egyértelmű döntést hozhatnának arról: a vitás felek közül az ingatlan használatára ki milyen jogosultságokkal rendelkezik, az adott helyzetben melyikük valósít meg magatartásával jogellenes cselekményt. [Lásd például a Testület 357/2011. (XII. 7.) sz. állásfoglalását.]

A Testület ezért kérte az országos rendőrfőkapitányt: a jogi szabályozás előkészítésével foglalkozó szakmai szerveivel tekintse át, hogy a hatályos jogi keretek között milyen jellegű kötelezettsége van a helyszínre érkező rendőröknek az ingatlan birtoklását és használatát illető vita rendezése esetén.

2. Érdemi vizsgálat mellőzésével történő elutasító és megszüntető ORFK határozat

A panaszos 2011. január 1-jén panasszal fordult a Testülethez a vele és családjával szemben a városi rendőrkapitányság beosztottjai által foganatosított rendőri intézkedés miatt. A panaszos a Testületet megelőzően – a Testület tudomása nélkül – a rendőrségen is előterjesztette panaszát. A Testület 2011. január 10-én tisztázta a panaszossal azt, hogy egyidejűleg két szerv ugyanazon ügyben párhuzamos eljárást nem folytathat, amely tájékoztatásra figyelemmel a panaszos ügy nyilatkozott, a Testület vizsgálatát kéri ügyében. A Testület ezért az ORFK Ellenőrzési Szolgálat útján fordult a városi rendőrkapitányság vezetőjéhez adatkérés végett, illetőleg az Rtv. 93. § (3)-(4) bekezdései és a panaszos nyilatkozata alapján tájékoztatást nyújtott az ügy átvételéről. Amikor a Testület a rendőrséghez fordult, nem bírt tudomással arról, hogy időközben (2011. január 19-én) a városi rendőrkapitányság elutasította a panaszt.

A Testület jogi álláspontja szerint azonban ez semmiképpen sem volt akadálya a Testület eljárásának, tekintve, hogy a panaszos a törvény által biztosított határidőben – azaz jogerőre emelkedést megelőzően – fellebbezést nyújtott be az elsőfokú határozattal szemben. Az ügyben másodfokú hatóságként hatáskörrel és illetékességgel rendelkező megyei rendőr-főkapitányság – a Testület állásfoglalásának kialakításáig – felfüggesztette a másodfokú eljárást. A Testület rendelkezésére álló okiratok alapján tényként állapítható meg, hogy – bár a városi rendőrkapitányság jogszerűen hozott elsőfokon határozatot – a panaszügyben jogerős közigazgatási határozat a Testület megkeresésének megérkezéséig nem született, ezért az panaszügy átvételnek törvényes akadálya nem volt.

Mindezek alapján a Testület megállapította, hogy az országos főkapitány határozatának a panasz érdemi vizsgálat mellőzésével történő elutasítást és megszüntetést tartalmazó része – döntés érdemét is érintően – iratellenes, továbbá azt, hogy az a megállapítás sem felel meg a valóságnak, hogy a Testület nem tett eleget az Rtv. 93. § (3) bekezdésben foglalt előírásoknak. Ennek figyelembevételével, mivel a Testület a főkapitányi döntéssel nem értett egyet, javasolta az ORFK vezetőjének, hogy az ügyet – mint precedenst – közös munkamegbeszélésen értékeljék ki és vitassák meg, jussanak elvi megállapodásra a további ügyek vizsgálatára is tekintettel.

3. Igazolási kérelem kérdése

Az Rtv. 93. § (1) bekezdése szerint „A Testülethez a panaszt az intézkedéstől, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemről később szerzett tudomást, ettől az időponttól számított 8 napon belül lehet előterjeszteni.”

Az Rtv. tehát ezzel a §-sal lehetőséget biztosít az igazolási kérelem előterjesztésére abban az esetben, ha a panaszos a jogsérelemről nem a rendőri intézkedéskor szerzett tudomást. Fontos kérdés azonban az is, hogy amennyiben a panaszost a rendőri intézkedés során nem tájékoztatják a Testülethez fordulás lehetőségéről, a 8 napos határidő jogvesztő-e? A Testület kialakított gyakorlata szerint – ügyfélbarát megoldásként – lehetőséget biztosít a panaszosnak, hogy ilyen esetekben az objektív 8 napos határidő elmulasztását igazolási kérelem benyújtásával orvosolja. A rendőrség azonban több esetben a megküldött állásfoglalásokat [315/2011 (X. 26.)], [364/2011 (XII. 7.)] minden további vizsgálat nélkül végzésében elkészettségre hivatkozva megszüntette, ezzel a Testület döntését bírálta felül és nem a panaszt vizsgálta ki. E tekintetben a rendőrséggel történt egyeztetési és jogszabály-értelmezési megbeszélés sem vezetett eredményre.

A Testület úgy ítéli meg, hogy ez esetben a problémát az Rtv. 93. § (3) bekezdésének analógiájával kell feloldani, mely szerint: A Testület a rendőri szervnél előterjesztett panaszokról felvilágosítást kérhet, és amennyiben a 92. § (1) bekezdése szerinti eljárásnak feltételei fennállnak, erről a panaszost, illetve az eljáró rendőri szervet értesíti. A panaszos az értesítés kézhezvételétől számított 8 napon belül kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálják el. Az eljáró rendőri szerv a Testülettől kapott értesítés kézhezvételekor köteles az eljárását felfüggeszteni.

III. A Testület által vizsgált ügyek tanulságai

1. Az Rtv.-ben foglalt általános elvek és szabályok alkalmazása

A Testület a korábbi évekhez hasonlóan a 2011-ben született állásfoglalásaiban is gyakran alkalmazta az Rtv.-nek a rendőrség működésére és tevékenységére vonatkozó általános elveit és szabályait. Ezek a generális előírások főleg az Rtv. I. és IV. fejezeteiben szerepelnek, melyek közül az I. fejezet szabályait a Testület az Rtv. 11. § (1) bekezdése, valamint a 13. § (2) bekezdése alapján vonja vizsgálata körébe – mely rendelkezések szerint a rendőr köteles feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, a törvény rendelkezésének megfelelően intézkedni –, míg a IV. fejezet vizsgálatára az Rtv. 92. § (1) bekezdése expressis verbis is felhatalmazza. Az itt található – és legfőképpen a jogállamiság alkotmányos követelményéből, illetve a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogból eredeztethető – általános szabályoknak minden rendőri kötelezettségteljesítés, intézkedés és kényszerítőeszköz-alkalmazás során zsinórmértékül kell szolgálniuk.

Mindezek alapján a Testület számos ügyben vizsgálata tárgyává tette az Rtv. I. és IV. fejezeteiben foglalt általános rendelkezéseket, amely rendelkezésekkel kapcsolatos főbb megállapításai a következőkben foglalhatók össze.

a) A rendőrség feladata

Az Rtv. 2. § (1) bekezdése szerint „**a rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.**”

Számos esetben hívta fel a figyelmet a Testület a 2. § előírásaira a rendőrök által alkalmazott hangnem vizsgálatakor. Az esetek túlnyomó részében azonban azt tapasztalta, hogy a felek előadása egymással teljes ellentmondásban van, amelyet a rendelkezésére álló eszközökkel feloldani nem lehetett. A panaszok ezen részében alapjogsérelem megvalósulása nem volt egyértelműen megállapítható [lásd pl.: 73/2011. (III. 30.), 101/2010. (IV. 13.), 114/2011. (IV. 13.), 136/2011. (V. 11.), 176/2011. (VI. 22.), 251/2011. (VIII. 31.), 318/2011. (X. 26.), 389/2011. (XII. 20.) sz. állásfoglalásokat].

Kévséges esetben fordult csupán elő, hogy az ellentét feloldására a Testületnek megfelelő eszköz állt rendelkezésére. Így például az 52/2011. (II. 23.) számú állásfoglalásban, amely alapjául szolgáló ügyben a védőként eljáró panaszos azt kifogásolta, hogy a gyanúsított kihallgatása során a rendőr minősíthetetlen hangnemben beszélt vele, a Testület úgy ítélte meg, hogy a rendőri előadásban mutatkozó következetlenség megkérdőjelezi a rendőri előadások hitelességét, miközben a gyanúsított előadása annak ellenére egybecseng a panaszos állításaival, hogy a sérelmezett események napját követően nem léptek kapcsolatba. Ezek a körülmények azt valószínűsítik, hogy – a kihallgatáson történtek tekintetében mindenképpen – a panaszos által elmondottak szerint zajlottak az események. A fentiek alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy a rendőrtiszt magatartása a panaszolt esetben nem felelt meg a rá irányadó követelményeknek, ezért indokoltnak tartotta megállapítani a panaszos emberi méltóságának megsértését.

Az említett állásfoglalásban a Testület fontosnak tartotta azt is kihangsúlyozni, hogy a rendőrökkel szemben támasztott követelmények teljesítése kapcsán nincs jelentősége a panaszos által tanúsított magatartás emberileg helyes vagy helytelen jellegének, és a rendőri fellépés hangnemét, módját nem befolyásolhatja az intézkedéssel érintett személy viselkedése. A Testület ezen álláspontjával 25800/6/2008. RP. sz. határozatában az országos rendőrfőkapitány is egyetértett, amikor kimondta, hogy „az intézkedés alá vont személy provokatív, durva, sértő magatartása nem mentheti az intézkedő rendőr ehhez hasonló viselkedését”.

A 74/2011. (III. 30.) sz. állásfoglalásban pedig a panaszos által csatolt videofelvétel taláta elegendőnek a Testület a panaszosi állítások megcáfolásához. A panaszos előadását az eljáró rendőrök fenyegető és agresszív fellépésével összefüggésben ugyanis az általa megküldött felvételek nem támasztották alá. A Testület ezért arra a következtetésre jutott, hogy a sérelmezett események idején eljárta és a panaszban megjelölt rendőr magatartása megfelelt a törvényi követelményeknek, nem volt a panaszosra nézve sem félelmet keltő, sem túlzottan agresszív. A Testület ez esetben a rendőrök által alkalmazott hangnem és a fellépés módja tekintetében a tisztességes eljáráshoz való alapjog megsértését nem tartotta indokoltnak megállapítani.

Több eljárásában vonta vizsgálatai körébe a hivatkozott törvényhelyet a Testület panaszosok fogva tartásának körülményeit értékelve. A 134/2011. (V. 11.) sz. állásfoglalásban a fogvatartott panaszos élelemmel való ellátásának elmaradása miatt állapított meg alapjogsértést a Testület. Utalt arra, hogy a kérdést rendezni próbáló, az ORFK Közbiztonsági Főigazgatója által az előállítottak ellátásával kapcsolatban kiadott 26-326/3/2006. ált. sz. körlevél nem jogszabály, annál alacsonyabb rendű norma, s mint ilyen, nem állhat ellentétben a magasabb szintű rendelkezésekkel, így az Rtv. 2. §-ának előírásaival sem. A két norma úgy értelmezhető egymással összhangban, ha az ötórás fogva tartásra vonatkozó rendelkezés a főszabály, amelytől az Rtv. rendelkezései alapján a fogvatartottra kedvező kivételként el lehet térni. Amennyiben tehát a fogvatartott vélhetően megalapozottan jelzi, hogy éhes, akkor a rendőrségnek az Rtv. 2. § (1) bekezdése és 16. § (4) bekezdése alapján – miszerint a rendőr nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot – kötelessége, hogy számára étkezést biztosítson még akkor is, ha az előállítás kezdetétől fogva kevesebb mint öt óra telt el. A konkrét ügyben a panaszos előállítására a koraesti órákban került sor, így alappal feltételezhető volt, hogy – elmondásának megfelelően – előállítását jóval megelőzően evett utoljára, ezért valóban éhes volt az előállító helyiségben. Ez az állapot – kiegészülve azzal, hogy a panaszos nem tudhatta, meddig tart az előállítása, és mikor juthat élelemhez – nyilvánvalóan csorbítja az emberi méltóságot. A Testület ezért a konkrét ügyben annak ellenére megállapította az emberi méltósághoz való alapjog megsértését, hogy a fogva tartás időtartama az öt órát nem haladta meg [lásd még: 174/2011. (VI. 22.) sz. állásfoglalás].

265/2011. (IX. 14.) sz. állásfoglalásában pedig a Testület a fogvatartott panaszos azon kifogását értékelte, miszerint a fogdánál az őr folyamatosan dohányzott, ami őt, mint nem dohányzót, meglehetősen zavarta, ráadásul szerinte ott tilos is volt a dohányzás, de mindezeket az adott helyzetben nem merte szóvá tenni. A testületi megállapítás szerint az Rtv. 2. § (1) bekezdése alapján védendő jogok közé tartozik az egészséghez fűződő jog, amelynek érvényesítésére irányulnak a nemdohányzók védelmére vonatkozó különböző jogszabályi rendelkezések is. Amennyiben tehát a panaszosi állítás megalapozott, úgy az előállító helyiség előtti dohányzás a panaszos oldalán jogsérelmet eredményezett. A rendőri iratok és a panaszos előadása azonban teljes mértékben ellentmondtak egymásnak, mivel pedig a Testület az ellentmondást – egyéb bizonyítási eszköz hiányában – megnyugtatóan nem tudta feloldani, úgy foglalt állást, hogy a panaszos egészséghez fűződő jogának sérelme a rendelkezésre álló adatok alapján nem volt megállapítható.

A 329/2011. (XI. 16.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló esetben a panaszos azt is kifogásolta, hogy a vele szembeni intézkedésre a panaszos által gárdistaként is-

mert személyek előtt került sor, így azzal a rendőrök megszegényítették a panaszost mint kisebbségi vezetőt. Az állásfoglalás rögzíti: az Rtv. 2. §-ából levezethető, hogy az intézkedő rendőrök kötelesek úgy eljárni, hogy az az intézkedés alá vontnak a lehető legkisebb sérelem okozásával járjon. A Testület megjegyzi, hogy a rendőri intézkedések jelentős részét végzik az eljáró rendőrök közterületen, így szinte lehetetlen annak elkerülése, hogy az egyes intézkedéseknek szemtanúi legyenek. A Testület azt sem vonja kétségbe, hogy egy forgalmasabb helyen végzett intézkedés az intézkedés alá vont számára kellemetlen, esetleg megalázó is lehet. Ugyanakkor a konkrét esetben sem a panaszból, sem a rendőri jelentésekből nem derült ki az, hogy a panaszos jelezte volna az eljáró rendőröknek, hogy a helyzet számára megalázó, vagy kérte volna azt, hogy az intézkedést néhány méterrel távolabb végezzék. A megállítást módja tekintetében egyezett a panaszosi és a rendőri előadás: a megállításra nem agresszíven került sor, a rendőrök addig követték a panaszost, amíg utóbbi – végső soron az általa választott helyen – megállt. A Testület a fentiek alapján úgy foglalt állást, hogy a megállítást helye és módja tekintetében a panaszos emberi méltóságához való joga nem sérült.

Az érintett jogszabályhelyre utalva vizsgálta a Testület több állásfoglalásában is azt, hogy az előállítás befejezésekor a rendőrség megfelelően gondoskodott-e arról, hogy a panaszos hazajusson. Az 1/2011. (I. 12.) sz. állásfoglalásban például a panaszos azt kifogásolta, hogy fogva tartása befejezését követően mintegy 14 km-re fekvő otthonába gyalog kellett hazamennie. Elmondása szerint az intézkedés végzetével megkérdezte a rendőröket, hogy hogyan jut haza, amire az ügyeletes tiszt azt válaszolta, majd hazaviszik. Éjfél körül az intézkedő rendőr felszólította, hogy menjen be a parancsnokhoz, és köszönje meg azt a szívességét, hogy hazaviszik, mivel azonban a panaszosnak elege volt a megaláztatásokból, azt mondta, hogy senkinek nem köszön meg semmit, inkább hazamegy egyedül. Az intézkedő rendőr ekkor az ajtóra mutatott, és felszólította, hogy távozzon. A rendőri jelentés ezzel szemben arról számol be, hogy amikor a panaszost 23 óra 55 perckor szabadon bocsátották, az egyik eljáró rendőr – betegségére tekintettel – felajánlotta neki, hogy hazaszállítják, a panaszos azonban a segítséget visszautasította, és gyalog indult hazafelé. A Testület térképen mérte le az intézkedés helyszínének távolságát a városi rendőrkapitányságtól, ami kb. 11,3 km, és amelyet gyalogosan kb. 2 óra 15 perc alatt lehet megtenni. A közlekedési társaság elektronikus menetrendjének tanúsága szerint továbbá a városból a panaszos lakóhelyére az utolsó járat 21 órakor indul, útvonalán haladva – a településen lévő, az első és az utolsó megálló esetében – 12,7-13,7 km-t tesz meg. A Testület a panaszos sérelmével összefüggésben utalt az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdésében szereplő általános követelményre, továbbá a 17. § (1) bekezdésének előírására is, miszerint „a Rendőrség a feladatának ellátása

során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja”. Eljárása során a Testület az alábbi megállapításokat tette. Nem lehet vitás, hogy súlyosan veszélyezteti az egészséget és a testi épséget, ha valaki arra kényszerül, hogy éjszakai órán, lakott területen kívül több mint 10 km-t tegyen meg gyalogosan. A panaszos rossz egészségi állapota a helyzetét kétségtelenül tovább rontotta. A hivatkozott jogszabályi rendelkezésekből egyértelműen levezethető a rendőrség azon kötelezettsége, hogy egy ilyen súlyos fokban veszélyeztető helyzetet megelőzzön. Abban egybeesik a panaszosi és a rendőrségi nyilatkozat, hogy a rendőrök felajánlották a panaszosnak, hogy hazaviszik, és ezt a panaszos visszautasította. A Testület az ügy összes körülményének mérlegelése alapján sem tudott azonban megnyugtatóan állást foglalni abban, hogy a hazaszállítás felajánlására és visszautasítására milyen módon került sor, így nem tudott döntést hozni abban a kérdésben, hogy ebben a vonatkozásban sérült-e a panaszos méltósága, illetve testi épséghez, egészséghez fűződő joga.

Ezzel szemben a 73/2011. (III. 30.) sz. állásfoglalásban – amely alapjául szolgáló ügyben a panaszos szintén azt kifogásolta, hogy a rendőrök nem gondoskodtak a hazaszállításáról – a Testület a panaszos állítását igazolandó térképen mérte le az intézkedés helyszínének távolságát a városi rendőrkapitányság épületétől, ami kb. 3 km, és amelyet gyalogosan mintegy 30-35 perc alatt lehet megtenni. A közlekedési társaság járataival – amelyek a rendőrségről történt elbocsátásakor is közlekedtek – a panaszos ennél kevesebb idő alatt és kevesebb fáradság mellett is meg tudta volna tenni a tartózkodási helyéül megjelölt címig az utat. A panaszos aláírásával látta el továbbá az előállítás időtartamáról szóló igazolást, amelyen szerepel, hogy hozzátartozó értesítését nem kérte. A Testület úgy ítélte meg, hogy nem rótt a panaszosra aránytalanul nagy terhet az, hogy az adott körülmények között a hazaszállításáról nem gondoskodtak. Figyelembe véve a földrajzi távolságot, a szabadítás időpontját és azon további lehetőségeket, amelyeket a panaszos a hazajutáshoz igénybe vehetett volna, a Testület az emberi méltósághoz való alapvető jog megsértését nem tartotta indokoltnak megállapítani.

Az 50/2011. (II. 23.) sz. állásfoglalásban a panaszos kihallgatását találta jogsértőnek a Testület az érintett rendelkezésre hivatkozva az alábbiak szerint. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban Be.) 81. § (1) bekezdése értelmében nem hallgatható ki tanúként, akitől a testi vagy szellemi állapota miatt nyilvánvalóan nem várható helyes vallomás. A Be. ezen szabálya olyan jellegű rendelkezés, amelynek megsértése ügyészi hatáskörbe tartozik, ezért a Testület nem vizsgálhatta, hogy a panaszos mintegy fél órával a rajta elvégzett műtét befejezése után kihallgatható állapotban volt-e. Azt azonban – mivel a kihallgatás általánosabb

értelemben vett módjához tartozik – a Testület vizsgálta, hogy a panaszos a kihallgatás idején egy ötágyas kórteremben feküdt, ahol rajta kívül további két beteget helyeztek el, egyiküket közvetlenül a panaszos mellett, és mivel a kihallgatást folytató rendőr a két ágy közé tett székre ült, a szomszédos ágyon fekvő nő mindent hallhatott. (A rendőrségi iratok a panaszosi előadást csupán a meghallgatás időpontját tekintve cáfolták, mivel a jegyzőkönyv a rögzítés kezdeteként 19 óra 36 perccel jelöl meg. Egyebekben a rendőrség a panaszos elmondásával egybehangzóan írta le a történéseket.) A Testület ezt a gyakorlatot súlyosan aggályosnak tartja az alábbiak szerint. A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 2. §-ában foglalt „személyes adatnak” minősül „bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés”. A személyes adatokon belüli további csoportot képeznek a fokozott védelemre szoruló „különleges adatok”. Ilyenek többek között az „egészségi állapotra vonatkozó adatok” és a „bűnügyi személyes adatok”. Bűnügyi személyes adatnak minősül az Avtv. 2. § 3. pontja szerint a büntetőeljárás során a bűncselekménnyel vagy a büntetőeljárással összefüggésben, a büntetőeljárás lefolytatására, illetőleg a bűncselekmények felderítésére jogosult szerveknél keletkezett, az érintettel kapcsolatba hozható személyes adat. Az eset körülményeiből nyilvánvaló, hogy a panaszos vallomásában elhangozhattak egészségi állapotra vonatkozó adatok, az pedig a fenti definíció alapján megállapítható, hogy minden, amit egy személy a büntetőeljárásban elmond, a személyes adatának, mégpedig különleges – bűnügyi személyes – adatának minősül. Többek között ez indokolja, hogy a Be. rendkívül szigorúan szabályozza, hogy a nyomozás során kik lehetnek jelen az egyes eljárási cselekményeken, illetve hogy az ezekről készült jegyzőkönyveket kik ismerhetik meg. Egyértelmű, hogy amennyiben olyan személyek is megismerhetik egy adott személynek egy büntetőügy nyomozati szakában tett vallomását, illetve egészségi állapotra vonatkozó adatait, akiket arra a törvény nem jogosít fel, sérül az érintett személyes adatok védelméhez fűződő joga. Az sem vitatható, hogy a rendőrség felelőssége – pozitív intézményvédelmi kötelezettsége – annak biztosítása, hogy eljárása során illetéktelenek számára az ilyen jellegű adatok ne váljanak hozzáférhetővé. Abból a szempontból, hogy ezt a pozitív kötelezettséget a rendőrség megszegte-e, annak sincs jelentősége, hogy a panaszos mellett fekvő beteg ténylegesen megszerezte-e ezeket az adatokat, azaz hallotta-e a panaszos vallomását. A rendőrség megsértette a panaszos azon jogát, hogy a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogosultságát az ügyében eljáró állami szerv megfelelően biztosítsa. E mulasztás kimentésére az objektív körülményekre való hivatkozás nem elégséges. A Testület utal a 304/2009. (X. 14.) sz. állásfoglalására.

ban kifejtett álláspontjára – amelyet az országos rendőrfőkapitány 29000-105/375-12/2009. RP. számú határozatában osztott –, miszerint az objektív körülmények (így a két elkülöníthető helyiség hiánya sem) vehető az alapjogsérelem mérlegelése kapcsán figyelembe. Ez legfeljebb a rendőrök egyéni felelősségének mérlegelésékor értékelhető. Abból a szempontból, hogy az állampolgár oldalán megvalósult-e az alapjogsérelem, vagy sem – jelen esetben igen –, nem jöhet számításba. A Testület erre való hivatkozással megállapította a II. r. panaszos személyes adatok védelméhez fűződő jogának súlyos fokú sérelmét.

Egy további kontextusban vizsgálta a Testület a 2. § követelményeinek érvényesülését az 53/2011. (II. 23.) sz. állásfoglalásban. Az alapul szolgáló esetben a panaszos azt kifogásolta, hogy miután telefonon bejelentést tett bűncselekmény elkövetéséről, az eljáró főügyeletes kérdőre vonta őt, hogy miért nem fogta el az elkövetőt. A panaszos és az érintett rendőr előadása megegyezett abban, hogy a rendőr kérdőre vonta a panaszost, hogy miért nem avatkozott be az erkélyről látott jogellenes cselekmény félbeszakítása érdekében. A Be. az őrizetbe vétel szabályai között, 127. §-ának (3) bekezdésében rögzíti, hogy a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni; ha erre nincs módja, a rendőrséget értesíteni. A Be. szóhasználatából egyértelmű, hogy a tetten ért elkövető elfogása az állampolgárok szempontjából nem kötelezettség, hanem lehetőség. Nyilvánvaló tehát, hogy a panaszos, bár jogszerűen megtehetette volna, nem volt köteles közbeavatkozni – még akkor sem, ha egyébként nyugalmazott rendőr (ráadásul elmondása szerint rászólt a feltételezett elkövetőre, tehát az általában elvárható módon beavatkozott az eseménysorba). Állásfoglalásában a Testület az Rtv. 2. § (1) bekezdése mellett felhívta a figyelmet a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexében (a továbbiakban: Etikai Kódex) foglalt követelményekre is, amelyek ugyan nem minősülnek normatív előírásoknak, mégis alapjaiban határozzák meg a rendőri hivatás értékeit, és erkölcsi iránymutatásul szolgálnak a rendőrség és az egyes rendőrök számára. Az Etikai Kódex 5. pontja szerint „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit (...) indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz (...) megalázó bánásmódot [...]”. A Testület a fenti rendelkezésekre hivatkozással számos korábbi állásfoglalásban is leszögezte már álláspontját, miszerint az intézkedő rendőröktől – mint közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaitól – minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Az, hogy a rendőr a panaszost felelősségre vonta egy olyan cselekmény elmulasztásáért, amelyre a panaszosnak semmiféle kötelezettsége nem volt, és ezzel azt implikálta, hogy neki felróható módon elmulasztott megakadályozni egy jogel-

lenes cselekményt, csorbította az állampolgári kötelezettségét egyébként teljesítő panaszos méltóságát, ezért az ügyben a Testület megállapította az alapjogsérelmet.

101/2011. (IV. 13.) sz. állásfoglalásában a Testület egy autópálya-parkolóban végrehajtott közlekedésrendészeti intézkedés kapcsán a vizsgált Rtv.-beli rendelkezést alapul véve azt mondta ki: az intézkedő rendőrök azzal, hogy a panaszos erre irányuló kifejezett kérése ellenére nem engedték ki őt a mosdóba alapvető emberi szükségleteit kielégíteni, nem az Rtv. 2. §-ában foglalt követelménynek megfelelően jártak el, súlyosan megsértve ezzel a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogát.

Egy további megközelítésben értékelte a Testület a vizsgált rendelkezést 180/2011. (VI. 22.) sz. állásfoglalásában. A panaszos a konkrét esetben azt sérelmezte, hogy egy r. főtörzsőrmester az iskolában, egy tanórán, az osztálya előtt gyanúsított ki-hallgatásra szóló idézést adott át neki, amelyről utóbb kiderült, hogy nem valódi, és a rendőr csak nevelési céllal játszotta el az eljárás cselekményt. A rendőr magatartásának értékelése során a Testület a következő megállapításokat tette. A r. főtörzsőrmesternek iskolarendőrként és DADA rendőrként a szolgálati feladatait olyan módon kellett ellátnia, amely megfelel a törvényes előírásoknak, köztük az Rtv. 2. §-ában foglaltaknak is, tehát tiszteletben kellett tartania a vele kapcsolatba kerülők méltóságát, óvnia kellett a jogait. Felelősségét fokozta, hogy ilyen irányú tevékenysége során gyermekekkel foglalkozik. A konkrét esetben azonban kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy a sérelmezett fellépést végrehajtó rendőr ezen kötelezettségét megsértette és mindenfajta jogszabályi felhatalmazás hiányában járt el akkor, amikor egy valótlan tartalmú hivatalos iratot állított ki és adott át a panaszosnak. A törvény által hivatásánál fogva ráruházott hatalmat arra használta, hogy a panaszosban egy fiktív büntetőeljárás cselekmény kilátásba helyezésével – pedagógiai gondolt céllal – félelmet, riadalmat keltsen. A büntetőjogi felelősségre vonás a legsúlyosabb joghátrány, amelyet a magyar jogrendszer ismer. Nyilvánvaló, hogy ennek a teljességgel alaptalan kilátásba helyezése – a szükségképpen kiváltott félelem és szorongás miatt – olyan illetéktelen állami beavatkozást jelent a panaszos vonatkozásában, amely megalapozza a panaszos emberi méltósága súlyos megsértésének megállapítását, különös tekintettel arra, hogy a panaszos az események idején alig töltötte be a 14. életévét. A jogsértés súlyát tovább fokozza, hogy arra a panaszos osztálytársai előtt került sor, így a rendőr által közölt hamis információ arra is alkalmas volt, hogy – ha időlegesen is, de – a panaszos jó hírnévhez való jogát sértse, becsületét csorbítsa. A rendőr magatartása ezen túlmenően alkalmas volt a büntető igazságszolgáltatás komolyságába és a rendőrség megfelelő működésébe vetett állampolgári bizalom megrendítésére is, hiszen azt a benyomást keltette, hogy a büntetőeljárás nem több, mint fegyelmelési céllal igénybe vehető „drámapeda-

gógiai” eszköz, amelyet a rendőr – ha szükségesnek látja – akár általános iskolások megfegyvelése érdekében is „elővehet”. A fentiek alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy a r. főörzörmester magatartása súlyosan sértette a panaszos méltóságát, becsületét és jóhírnevét.

A 106/2011. (IV. 13.) sz. állásfoglalásban a Testület önállóan értékelt az a mozzanatot, hogy a rendőr a panaszos kérése ellenére nem vizsgálta meg a helyszínen, hogy az áruházban valóban kapható-e ez a termék, amelynek eltulajdonításával a panaszost meggyanúsították. Ez ugyanis olyan – a panaszos szabálysértési felelőségének tisztázása szempontjából adott esetben kulcsfontosságú – bizonyítási cselekménynek volt minősíthető, amely később nem feltétlenül pótolható. Az Rtv. 2. §-ának rendelkezéséből levezethető ugyanis, hogy amennyiben van olyan egyszerűen, rövid időn belül, a helyszínen foganatosítható cselekmény, amely alkalmas lehet egy szabálysértés (vagy bűncselekmény) gyanújával érintett személy tisztázására, úgy azt a rendőrnek el kell végeznie. Amennyiben a videofelvételen egyértelműen látszott volna, hogy a panaszos az árut a polcra vagy a kosarából a hátizsákjába helyezi, úgy ez a kötelezettség a rendőrt nem terhelte volna, azonban a bírósági összefoglalóból kiderül, hogy a felvételen ilyen momentum nem volt azonosítható, így a rendőrtől elvárható lett volna, hogy a panaszos védekezésének ezen részét a helyszínen ellenőrizze. A Testület ezért ennek elmulasztását a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga sérelmének ítélte.

A Testület a panaszos számos panasza mellett az Rtv. 2. § (1) bekezdésének és a 24. § (1) bekezdésének érvényesülését is vizsgálta. A panasz szerint csak többszöri bejelentésére érkeztek meg a rendőrök a panaszos lakásához, ahova a panaszos szomszédjai törtek be oly módon, hogy berúgták az ajtót, majd a lakásban törni-zúzni kezdtek és az ott tartózkodókat bántalmazták. A Testület arra a következtetésre jutott, hogy az, hogy egyrészt az eljáró rendőrök a helyszínbiztosításról nem intézkedtek, továbbá, mert a megfelelő segítségnyújtási kötelezettségüket elmulasztották teljesíteni, alapjogsérelmet keletkeztetett a panaszos oldalán. Utóbbi kérdést a panaszos azon sérelme alapján értékelt a Testület, miszerint a panaszos fején levő látható sérülések ellenére segítséget a rendőrök nem nyújtottak, ahogy az orvosi ellátásáról sem gondoskodtak. A panaszos állítását támasztotta alá a házban lakó szemtanú, aki a panaszbeadványban foglaltakkal egyező módon adta elő a történetet, azzal a plusz információval, hogy ő volt az a személy, aki orvosi segítséget hívott a panaszosnak és élettársának, rosszulletük miatt. Úgyszintén a panaszosi előadást erősítette az intézkedés napján készült orvosi ambuláns napló, amely szerint a panaszost ellátó orvos fejsérülést állapított meg. A rendőrségi iratok ezzel szemben ennek ellenkezőjéről számoltak be, azaz egyrészt arról, hogy a panaszos elmondta a rendőröknek, hogy a fején gyógyulófélben lévő kb. 1,5 cm hosszú hámsérülést

is ugyanazon személyek okozták, másrésről, hogy ugyan a lakásban tartózkodók bántalmazásra panaszkodtak, sérülést mégsem tapasztaltak – leszámítva a panaszos láthatóan nem friss fejsérülését –, és orvosi ellátást sem kért senki. A rendőrségi állítással szemben állt mind a panaszos előadása, mind a tanú azzal egyező nyilatkozata, valamint az intézkedés napján felvett ambuláns naplók, ezért a Testület elfogadva a panaszbeadványban foglaltakat megállapította, hogy az intézkedő rendőrök nem tettek eleget a segítségnyújtási kötelezettségüknek, így ennek következtében sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz és testi épséghez fűződő joga. [236/2011. (VIII. 31.) sz. állásfoglalás]

Ugyanezen rendelkezések teljesülését értékelte a Testület abban az esetben, ahol a panaszost és egész családját azért vitték be a rendőrségre, mert egy postán a panaszos – előadása szerint kimosás folytán – elszíneződött bankjegyeket akart beváltani. A panaszos az egész eljárást elfogadhatatlannak tartotta, és többek között azt is sérelmezte, hogy a rendőrkapitányságon két–két és fél órát oly módon kellett várakozniuk, hogy a hideg levegő beáramlott a leíró szobába. A rendőrség ezen sérelem kapcsán mindössze annyit közölt a Testülettel, hogy az intézkedő rendőrök nem tudtak nyilatkozni a hőmérsékletről, mivel hőmérő nem található a leíró helyiségben. A Testület a rendelkezésre álló adatokból nem tudta megállapítani, hogy miképpen tettek eleget a rendőrök a segítségnyújtási és az Rtv. 2. §-a szerinti kötelezettségüknek, figyelemmel arra, hogy nem tudtak értékelhető választ nyújtani az előállítás körülményeit és a szoba hőmérsékletét illetően. Mivel pedig a rendőrség nem cáfolta a hőmérséklet alacsony voltát, a Testület megállapította a testi épséghez fűződő jog megsértését. [300/2011. (X. 26.) sz. állásfoglalás]

A hangnem és rendőri viselkedés kérdését kellett vizsgálat tárgyává tenni pl. a 208/2011. (VII. 21.) sz. állásfoglalásban, ahol a panaszos – többek között – azt sérelmezte, hogy a vele szemben foganatosított közlekedésrendészeti ellenőrzés keretében történő rendőri intézkedések (igazoltatás, ruházatátvizsgálás), és az azt követő előállítás során az egyik rendőr mindvégig azt érezte vele, hogy hatalmánál fogva bármit megtehet, és fölületesen, nagyképűen viselkedett. Az érintett rendőrök a panasz ezen része tekintetében nem reagáltak, ezért a Testület elfogadta a panaszos álláspontját, és az intézkedő rendőr viselkedése tekintetében a panaszos emberi méltóságához való jogának sérelmét állapította meg.

A Testület tapasztalja eljárása során azt is, hogy a panaszosok a panaszeljárástól különböző – szabálysértési vagy éppen büntető – eljárásban velük szemben foganatosított rendőrségi cselekmények, illetve az adott eljárásban hozott hatósági döntésekről való tudomásszerzést követően élnek panaszjogukkal. Így például a 283/2011. (X. 5.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló tényállás lényege az volt, hogy a panaszost közlekedésrendészeti intézkedés keretében igazoltatták, és megállapí-

tották, hogy szabálysértést követett el. A panaszos a rendőri intézkedés napján a rendőrség felé jelezte, hogy az őt igazoltató rendőr kulturálatlan módon viselkedett vele, őt megalázta, de úgy fogalmazott, hogy bejelentését egyelőre csak „tájékoztatásnak” tekintsék, egyúttal a szabálysértést nem ismerte el. A szabálysértési hatóság a panaszost elmarasztalta és pénzbírsággal sújtotta. A panaszos csak ezt követően fordult a Testülethez a rendőri intézkedéssel szembeni panaszával. Mivel a Testület a bizonyítékok alapján úgy foglalt állást, hogy a panaszos a sérelmezett intézkedés alkalmával nem kapott megfelelő tájékoztatást a panasztétel lehetőségéről, ezért nem tekintette elkésettnek a beadványt. A panasznak az intézkedő rendőr viselkedésére és hangnemére vonatkozó részében ugyanakkor a Testület nem adott helyt: a rendőr előadását tartotta meggyőzőbbnek, és ezen álláspontja kialakításában szerepet játszott az is, hogy a panaszos csak a szabálysértési határozat kézhezvételét követően – mintegy megtorlásul – tett panaszt a Testületnél.

A 312/2011. (X. 26.) sz. állásfoglalásában áttételről szóló döntést hozott a Testület azon panaszos ügyében, akit állítása szerint a rendőrség egy általa el nem követett bűncselekmény beismerésére próbált rávenni. A panaszos otthonában házkutatást tartottak a városi rendőrkapitányság bűnügyi osztályának nyomozói. A rendőrök injekciós tűk és fecskendők után kutattak, amelyek egy magán-fogorvosi rendelőben történt lopásból származtak. A panaszos lakásán 100 darab tűt és 10-10 darab 2 és 5 ml-es fecskendőt foglaltak le, amelyek a panaszos elmondása szerint abból a növértáskából származtak, amelyet ő rendelt súlyos beteg édesapja számára egy egészségügyi termékeket forgalmazó webáruházból. A panaszost előállították a kapitányságra, ahol őt gyanúsítottként, feleségét pedig tanúként hallgatták ki. Mialatt felesége kihallgatását eszközölték a rendőrök, a panaszos állítása szerint kijött hozzá a folyosóra az egyik nyomozó, aki két választási lehetőséget vázolt fel számára. Idézve a beadványban foglaltakat, a nyomozó azt mondta, hogy vagy „bemegegyünk az irodába és elmondod, hogy behatoltatok jogtalanul a rendelőbe és elhoztátok a fecskendőket és a tűket, akkor nem lesz ebből semmilyen ügy, csak kaptok mindketten egy ügyészi megrovást papíron leírva, a másik lehetőség pedig, hogy mivel a házkutatási parancs még mindig aktív, kijövünk még egyszer, és szétverjük a lakást a rendelő kulcsmásolatáért”. Mikor a panaszos közölte a nyomozóval, hogy semmi olyasmit nem fog magára vállalni, amit nem követett el, akkor a nyomozó dehonesztáló kifejezésekkel illette („fogd be a pofádat te bolond”). Felesége kihallgatását követően a panaszosra került sor, aki közölte, hogy panasszal él a gyanúsítás ellen, mivel a terhére rótt bűncselekményt nem követte el. A panaszos elmondása szerint a nyomozók többször is utaltak arra, hogy „gond van a szürkeállományával”, később pedig közölték vele, hogy „orvosi szakvélemény szerint hülye”, és azzal vádolták, hogy kihasználja a feleségét. A panaszos elmondta, hogy kihallgatását

követően felesége is arról számolt be, hogy elmeállapotára nézve kijelentéseket tettek a nyomozók, és sértegették a panaszos szüleit is. Beadványa végén a panaszos megjegyzi, hogy epilepsziával, Parkinson-kórral, valamint paranoid skizofréniával kezelik a pszichiátriai osztály ideggondozójában, és utal arra, hogy őt mindezek miatt különösen érzékenyen érintette a rendőrök hangneme.

A panaszos elmondásával szemben a rendőrök jelentéseikben arról számoltak be, hogy a panaszost elő sem állították – önként ment be a rendőrkapitányságra vallomást tenni. A jelentések szerint a kihallgatás mindvégig hivatalos hangnemben zajlott, a kapitányságvezető pedig a Testület részére megküldött tájékoztató levelében külön kitért arra, hogy kollégáit ismerve, valamint tekintetbe véve azt a tényt, hogy védő is jelen volt a kihallgatáson, nem tartja elképzelhetőnek, hogy a kihallgatást végző rendőrök a panaszos szellemi képességeit minősítették volna.

A rendőrök magatartásával kapcsolatban a Testület felhívta a figyelmet az Rtv. 2. § (1) és 13. § (2) bekezdéseiben foglalt rendelkezésekre, és hangsúlyozta, hogy az intézkedő rendőröktől – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaitól – minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. A Testület állásfoglalásaiban visszatérő érvelését alkalmazva kiemelte azt is, hogy a rendőrökre mint a közhatalom képviselőire különös súllyal nehezedik az emberi méltóság és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége, ezért minden körülmények között elvárható a tisztességes, az általa képviselt közfeladat mértékéhez méltó, a másik személy emberi méltóságát mindenkor szem előtt tartó viselkedés és hangnem. A Testület állásfoglalásának meghozatalakor értékelte azt a körülményt, hogy a kirendelt védő a rendőrség állításait megerősítette, ugyanakkor tekintettel volt arra a tényre, hogy a beadványban említett kijelentések a panaszos szerint az intézkedés teljes folyamata alatt hangoztak el (például a rendőrkapitányság folyosóján), nem pedig kizárólag a kihallgatás alatt – a kirendelt védő pedig csak a kihallgatáson volt jelen. Mivel a Testület a rendőrség, valamint a panaszos állításai közötti ellentmondást egyéb bizonyítékok hiányában nem tudta megnyugtatóan feloldani, úgy foglalt állást, hogy a panaszos emberi méltóságának sérelme a konkrét esetben nem volt megállapítható.

A 237/2011. (VIII. 31.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló beadványban egyebek mellett egy magánlakásban való intézkedést és az azt követő kényszerítőeszköz alkalmazásával történt előállítását, továbbá annak módját sérelmezte a panaszos, aki a rendőrségi iratok szerint az egyik eljáró rendőr vállapját is leszakította. A panaszos kifogásolta a rendőrök bánásmódját, így az általuk használt hangnemet, aminek kapcsán a Testület alapjogsérelmet nem tudott megállapítani. Ugyanakkor az Rtv. fenti rendelkezésére, valamint az arányosság követelményére tekintettel megállapította, hogy sérült a panaszos emberi méltósághoz és személyi biztonsághoz való joga azzal, hogy egy rendőrnő megfogta a panaszos fejét oly módon, hogy hüvelyk

és mutató ujjait az állkapcsára helyezte. A Testület a sérelmezett magatartással kapcsolatosan nem fogadta el megfelelő indokként a rendőrnő érvelését, miszerint ez a mozdulat részéről nem tervezett, hanem – a hely szűke, a világítás hiánya, egyéb körülmények miatt, és a panaszos sérüléseinek megakadályozása okán – egy ösztönös reakció volt. A Testület álláspontja szerint ugyanis a rendőrnő mozdulata – még akkor is, ha ez a reakció ösztönös volt – meglehetősen kellemetlenül érinthette a lakókocsiból éppen kifelé haladó, azaz mozgásban levő és hátrabilincselte kezű panaszost. A Testület szerint egy kevésbé érzékeny testfelület megválasztásával is elérhette volna célját a r. zászlós, és sikeresen távol tarthatta volna önmagától a panaszost, valamint eredménnyel akadályozhatta volna meg azt, hogy a panaszos rádőljön.

b) A rendőri feladatok ellátásának és az utasítás teljesítésének kötelezettsége

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdésében foglalt általános követelményt – **miszerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni** – több esetben hívta segítségül a Testület annak megítélésére, hogy az adott ügyben van-e hatásköre eljárni. A 11. § (1) bekezdése ugyanis olyan általános jellegű rendőri kötelezettséget rögzít, amelynek megsértése esetén helye van a Testület eljárásának akkor is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazásával függ össze. Az Rtv. 11. §-án keresztül vizsgálhatóvá válik tehát a rendőrség részéről eljáró személyek olyan tevékenysége is, amely az Rtv.-től eltérő egyéb jogszabályok által rendezett eljárási szabályok alapján zajlik.

A Testület hatáskörének ilyen értelmezése azonban nem biztosít korlátlan lehetőséget a beavatkozására, mert erre a felhatalmazásra a Testület csupán olyan esetekben támaszkodik, amikor a panaszolt rendőri intézkedéssel vagy mulasztással szemben speciális jogorvoslatot az egyéb jogszabályok nem biztosítanak. (Ilyen esetekben ugyanis az eredetileg panaszolni kívánt jogsértéseken túl testületi hatáskör hiányában a jogorvoslathoz és a panaszhoz való alapjog sérelme valósulna meg azzal, hogy ezen alapjogok gyakorlása az adott esetben kizárt lenne. Másrésztől, ha egyéb speciális jogorvoslat rendelkezésre áll, a testületi hatáskör indokolatlan párhuzamosságot teremtene.)

Ezen kiterjesztő értelmezésre alapítva fejtette ki álláspontját a Testület pl. az 52/2011. (II. 23.), 73/2011. (III. 30.), 266/2011. (IX. 14.) sz. állásfoglalásokban.

Több esetben hivatkozott a Testület a tárgyalt rendelkezésre a rendőri hangnem vizsgálata kapcsán is. Lásd pl. 75/2011. (III. 30.), 176/2011. (VI. 22.), 251/2011. (VIII. 31.), 370/2011. (XII. 7.), 389/2011. (XII. 20.) sz. állásfoglalások.

A 265/2011. (IX. 14.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos kifogásolta, hogy egy közlekedési balesetnél a helyszínre kiérkező rendőrök megpróbálták az „ügy rendőrség elé viteléről” lebeszélni, többek között azzal érvelve, hogy őt is meggyanúsítják, és előállítják, ha nem egyezik meg a balesetben részes másik féllel a helyszínen. Az Rtv. 11. § (1) bekezdésére utalva a Testület kifejtette: nyilvánvaló, hogy amennyiben az események a panaszosi elmondás szerint történtek volna, úgy a rendőrök ezen kötelezettségüket megsértették volna, ami a panaszos oldalán a tisztességes eljáráshoz fűződő jogának és – mivel a panaszolt rendőri magatartás a panaszos személyét érintő támadással szembeni jogérvényesítésének támogatására irányuló állami intézményvédelmi kötelezettség elmulasztását is jelentené – a fizikai integritás sérthetlenségét is magában foglaló emberi méltóságának sérelmét is eredményezte volna. Tekintettel arra, hogy a Testületnek a bizonyítási eszközök szűk köre miatt nem állt módjában a panaszos és az intézkedő rendőrök között lezajlott kommunikációt rekonstruálni, a panaszos tisztességes eljáráshoz és emberi méltósághoz való alapvető jogának sérelme nem volt megállapítható.

c) Az intézkedési kötelezettség

Az Rtv. 13. § (1) bekezdése alapján a **„rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.** Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.”

A Testület – az előző évekhez hasonlóan – számos ügyben rögzítette, hogy az intézkedési kötelezettséget mind bűncselekmény [lásd pl. 175/2011. (VI. 22.), 265/2011. (IX. 14.) sz. állásfoglalások], mind szabálysértés [lásd pl. 1/2011. (I. 12.), 2/2011. (I. 12.), 49/2011. (II. 23.) sz. állásfoglalások] elkövetésének gyanúja esetén megalapozottnak tekinti.

A fenti ügyekben a Testület fontosnak tartotta utalni azon töretlen gyakorlatára, miszerint a büntetőjogi, illetve a szabálysértési tényállásszerűséget eljárásában kizárólag a rendőri intézkedés jogszerűsége szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem veheti át a szabálysértési vagy a büntető hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intéz-

kedés alapjául szolgáló cselekmény bizonyos fokú értékelését, az alapjogsérelem vizsgálata üresedne ki. A Testület a panaszeljárásokban ezért azt vizsgálja, hogy az adott intézkedéshez szükséges gyanú foka fennállt-e. Ugyanezt a megközelítést alkalmazza a Testület akkor is, amikor az a panasz tárgya, hogy a rendőrség valamely bűncselekmény vagy szabálysértés áldozatának nem adta meg a tőle elvárható segítséget. A Testület ilyen esetekben is azt vizsgálja (a jogsértő cselekmény megvalósulásának kérdésében való állásfoglalás nélkül), hogy a panaszos által sérelmezett bűncselekmény vagy szabálysértés minimális gyanúja fennállt-e, és ennek fényében értékeli a rendőrség tevékenységét. [Lásd pl. 346/2011. (XI. 30.), 369/2011. (XII. 7.) sz. állásfoglalások.]

A 48/2011. (II. 23.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló esetben a megállási tilalmat figyelmen kívül hagyó panaszossal szemben a rendőrök közigazgatási bírságot szabtak ki. A panaszos ennek kapcsán azt kifogásolta, hogy a rendőrök figyelemmel kísérték, ahogy a szabályszegő magatartást megvalósítja, nem avatkoztak közbe, majd felelősségre vonták. Álláspontja szerint az utóbb intézkedő rendőröktől elvárható lett volna, hogy a szabályszegő magatartás tanúsításában megakadályozzák. A Testület a helyzetet a következőképpen értékelte. A panaszos azzal, hogy a gyalogátkelőhely előtti, tiltott területen megállt, megvalósította a KRESZ idézett rendelkezésének megsértését, amely a rendőrök oldalán intézkedési kötelezettséget keletkeztetett. A rendőr intézkedési kötelezettsége azonban az Rtv. 1. § (2) bekezdés értelmében a szabálysértések megelőzésére is kiterjed. A közrend és közbiztonság fenntartásának kötelezettségéből és a polgárbarát rendőrségi működés elvéből következően tehát valóban az lett volna az elvárható rendőri magatartás, hogy amennyiben a rendőr észleli, hogy valaki közlekedési szabálysértést készül elkövetni – jelen esetben tilos helyen kíván járművével megállni –, akkor azt figyelmeztetéssel ebben megakadályozza, nem pedig az, hogy bevárja a szabálysértés megvalósulását annak érdekében, hogy büntetést szabhasson ki. A konkrét helyzetben akkor lett volna lehetőségük az eljáró rendőröknek megelőzni azt, hogy a panaszos a szabálysértést megvalósítsa, ha még olyan időben érkeztek volna a helyszínre, hogy a panaszost leparkolása és/vagy a parkoló járműtől való eltávozása előtt figyelmeztetni tudták volna. A rendelkezésre álló adatok alapján azonban nem lehetett kétséget kizáróan megállapítani, hogy ez így történt-e. A fentiek alapján nem volt megállapítható a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme az esettel összefüggésben.

Az Rtv. már hivatkozott **13. § (1) bekezdése** azt is kimondja, hogy az intézkedési kötelezettség **„a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van”**. Ezen rendelkezés érvényesülését a Testület 389/2011. (XII. 20.) sz. állásfoglalásában vonta vizsgálati körébe. A Testület a rendelkezésére

bocsátott iratok alapján megállapította, hogy a foganatosított intézkedés alapjául az érintett rendőrök azon észlelése szolgált, hogy a panaszos a vonatkozó közlekedési előírásokat megszegve másodmagával együtt egy kerékpáron közlekedett. A Testület meglátása szerint kétségtelen, hogy a hivatkozott szabálysértés szankcionálása rendőri feladat, amely természetesen rendőri intézkedést von maga után, ez a tény önmagában azonban nem alapozta meg a szolgáltatón kívüli rendőrök fellépését. Ahhoz ugyanis, hogy a szolgáltatón kívüli rendőr szolgáltatásba helyezhesse magát, és intézkedést foganatosítson, az Rtv. rendelkezései értelmében két feltétel teljesülésére van szükség. Az egyik, hogy a rendőr az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban legyen, ami jelen esetben teljesült. A másik feltétel szerint ilyen jellegű beavatkozásra csak halaszthatatlan esetben kerülhet sor. A rendőri fellépés jogszerűségének vizsgálata körében a Testületnek tehát abban kellett állást foglalnia, hogy a rendőri fellépés halaszthatatlan jellegét alátámasztották-e a panaszolt események. Ebben a körben a Testület figyelemmel volt arra, hogy a panaszos és társa a közlekedés biztonságát és saját testi épségét is bizonyosan veszélyeztette azzal, hogy a kerékpárt olyan módon használták, ahogyan a KRESZ nem engedélyezi. Cselekményük veszélyeztető jellege pedig kellő alapot teremtett ahhoz, hogy a rendőrök közbeavatkozzanak, és magatartásuk abbahagyására szólítsák fel a panaszost és a társát.

Megállapította a Testület a rendőrség intézkedési kötelezettségét azon ügyben, ahol a rendőrséghez arról érkezett bejelentés, hogy egy férfi a játszótéren több tanú előtt egy gyermeket bántalmaz. A bejelentés tartalma, majd az intézkedések helyszínén a rendőrök által tapasztalt körülmények és a tudomásukra jutott információk alapján fennállt a jogellenes cselekmény (testi sértés) elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrök oldalán intézkedési kötelezettséget teremtett. [378/2011 (XII. 20.) sz. állásfoglalás]

A 101/2011. (IV. 13.) sz. állásfoglalásban a Testületnek azt kellett vizsgálnia, hogy érvényesült-e az **Rtv. 13. § (2) bekezdésében foglalt azon általános elvi jelentőségű szabály, miszerint a „rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni”**. Mivel az intézkedés alapjául szolgáló intézkedési tervből és a jelentésből kitűnt, hogy azt az autóbust, amellyel a panaszos utazott, kizárólag azért állították meg, mert külsőségei alapján feltételezhető volt, hogy egy budapesti tömegdemonstrációra tart, továbbá sem az intézkedő rendőrök, sem pedig a kapitányságvezető nem jelölték meg az intézkedés pontos célját, a Testület megállapította, hogy az intézkedő rendőrök döntésében a panaszos és társai – vélt vagy valós – politikai nézetei meghatározó szerepet játszottak. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának a hátrányos megkülönböztetés tilalmával kapcsolatban alkalmazott tesztje (ld. pl. a Rasmussen kontra Dánia, 8777/79. számú ügy) szerint

akkor sérül a diszkrimináció tilalma, ha (i) összehasonlítható helyzetben lévő személyekkel szemben (ii) eltérő bánásmód valósul meg, és annak (iii) nincs objektív és ésszerű oka. A Testület ezért azt vizsgálta, hogy a megkülönböztetés indokolt volt-e. Az igazoltatásra a rendezvény helyszínétől körülbelül 145 km-re került sor. A Testület álláspontja szerint az elmúlt néhány év tapasztalataira figyelemmel szükséges lehet egy rendezvény esetében az oda érkezők ellenőrzése, ugyanakkor arra legfeljebb a rendezvény közvetlen közelében indokolt sort keríteni. A Testület a rendezvény és az igazoltatás helyszíne közötti nagy térbeli és időbeli távolság miatt úgy ítélte meg, hogy minden további vizsgálat nélkül megállapítható: a tagadhatatlanul – vélt vagy valós – politikai meggyőződésen alapuló megkülönböztetésnek objektív és ésszerű indoka nem lehetett. Fentiek alapján a Testület arra a következtetésre jutott, hogy az intézkedő rendőrök a részrehajlás tilalmát megsértve jártak el, ami miatt sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga [lásd még a 112/2011. (IV. 27.) sz. állásfoglalást].

Szintén megállapította a részrehajlásmentes eljárás követelményének a megsértését a Testület 372/2011. (XII. 7.) sz. állásfoglalásában. A panaszos a konkrét ügyben azt sérelmezte, hogy a hívására kikergetett rendőr szinte kizárólag azon orvos előadását vette figyelembe a helyzet megítélésében, akivel a panaszos vitába keveredett. A Testület rögzítette, hogy a rendőri fellépés a vizsgált követelmény értelmében az érintettel szemben nem lehet hátrányosabb (vagy előnyösebb) pusztán azért, mert személye a rendőr számára ellenszenves (vagy rokonszenves). Ezen kötelezettség sérelmét alapozza meg, ha az eljáró rendőr az intézkedési kötelezettség lehetőségét kihasználva, azt az eljárás alá vont személlyel szembeni ellenszenve kifejezésére alkalmazza. A Testület erre tekintettel megvizsgálta a panaszos által sérelmezetteket, és jelentős különbséget tapasztalt a vitában érintett két féllel kapcsolatos rendőri eljárásban: míg a panaszost a rendőr saját kezdeményezésére igazoltatta és ellenőrizte a megfelelő nyilvántartásokban, addig az orvos igazoltatását a rendőr kifejezett kérés ellenére sem végezte el. A Testület arra is fel kívánta hívni a figyelmet ebben az összefüggésben, hogy bár a panaszos hívta ki a rendőrséget, a rendőr elsőként nem őt, hanem az orvost hallgatta meg. Ezen körülményeket összességükben a Testület olyannak minősítette, amelyek nem felelnek meg a részrehajlásmentes eljárás követelményének, így a Testület megállapíthatónak tartotta a részrehajlásmentes intézkedés követelményének és azzal együtt a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának megsértését.

A Testület egyebek mellett azt vizsgálta a 107/2011 (IV. 13.) sz. állásfoglalásában, hogy a részrehajlásmentesség követelményének szem előtt tartásával jártak-e el az intézkedő rendőrök akkor, amikor a panaszost intézkedés alá vonták, mert egy áruház parkolójában mozgáskorlátozottak részére fenntartott parkolóhelyen vára-

kozott. Erre azért volt szükség, mert a panaszos beadványában több ponton is kitért arra, hogy a rendőrök a bűrszínére utaló megjegyzésekkel illették. A Testület figyelemmel arra, hogy a panaszossal szembeni intézkedést jogszerűnek ítélte meg, arra az álláspontra jutott, hogy fennállt a szabálysértés elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely megalapozta a panaszossal szembeni intézkedést, valamint, mivel maga a panaszos is leírta beadványában, hogy a rendőrökhöz később odament, akik éppen már más személyt igazoltattak, szintén arra utaló körülmény, hogy a helyszínen más személlyel szemben is – így nem a panaszos etnikai hovatartozása miatt – fogantatott intézkedést a rendőrség. Mindezek miatt a Testület úgy foglalt állást, hogy az eljáró rendőrök nem sértették meg a diszkrimináció tilalmát és a részrehajlásmentes ügyintézés követelményét.

Szintén nem állapított meg alapjogsérelmet a Testület annak a panaszosnak a beadványa kapcsán, aki azt kifogásolta, hogy a rendőrség nem intézkedett megfelelően a távoltartás elrendelése körében. [203/2011. (VII. 21.) sz. állásfoglalás] A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény (továbbiakban: Táv.tv) 6. § (3) bekezdése rögzíti, hogy a (2) bekezdésben meghatározott feltételek fennállása esetén mikor kell elrendelnie a rendőrségnek az ideiglenes megelőző távoltartást. Eszerint a rendőrség az ideiglenes megelőző távoltartást akkor rendeli el, ha az eset összes körülményéből, így különösen a bántalmazó és a bántalmazott által előadott tényekből, a hozzátartozók közötti erőszak helyszínéből, a hozzátartozók közötti erőszakra utaló jelekből, a bántalmazó és a bántalmazott magatartásából és egymáshoz való viszonyából a hozzátartozók közötti erőszak elkövetésére megalapozottan lehet következtetni. A fenti jogszabályhely tehát a rendőrség kötelezettségévé teszi, hogy adatgyűjtéssel, meghallgatással feltárja az eset valamennyi olyan körülményét, ami megalapozhatja az ideiglenes megelőző távoltartás 72 órás elrendelését. Ez a rendelkezés összhangban van az Rtv. 13. § (2) bekezdésének rendelkezéseivel, ami a részrehajlásmentes intézkedés kötelezettségét írja elő a rendőröknek. A rendőrségi iratokból kitűnik, hogy a panaszost tájékoztatta az ügyeletes tiszt a feljelentés felvételét követően arról, hogy adatgyűjtés és az állítólagos bántalmazó meghallgatása nélkül nem hozhatja meg a távolságtartással kapcsolatos döntést, illetőleg ezekre az eljárás keretében sor fog kerülni. A csatolt rendőrségi iratokból az is megállapítható volt, hogy a 2011. március 17-i feljelentését a már folyamatban lévő másik, volt férje ellen indult büntetőeljáráshoz csatolták, és ennek keretében megkeresték adatszolgáltatás végett az illetékes családsegítő szolgálatot, a gyámhivatalt és a gyermekorvost. Továbbá 2011. március 19-én, mivel a panaszos jelezte, hogy a volt férje a lakásuknál meg fog jelenni a látogatás miatt, adatgyűjtést végeztek, amely eredményre nem vezetett, illetve tanúként meghallgatták a volt férjet is a 2011. március 17-i bejelentés kapcsán.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a rendőrség a panaszos 2011. március 17-i bejelentése, illetve feljelentése kapcsán eleget tett a Táv.tv. 6. § (3) bekezdésében előírt adatgyűjtési és az Rtv. 13. § (2) bekezdésében előírt részrehajlásmentes intézkedési kötelezettségének, ezért a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos oldalán alapjogsérelem nem következett be.

d) Az arányosság követelménye

Az Rtv. 15. § a következő kötelezettséget rója az Rtv. alapján foganatosításra kerülő rendőri intézkedésre: „**(1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. (2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.**”

Az arányosság 15. §-ban foglalt követelményének teljesülését általános jelleggel vizsgálta, majd minden panaszügy kapcsán – valamilyen összefüggésben – érintette a Testület. Jellemzően az egyes kényszerítő eszközök alkalmazásával összefüggésben, valamint az előállítás és annak időtartama kapcsán, továbbá a fokozott ellenőrzés elrendelését érintően végezte el a rendőri fellépés arányosságának értékelését.

Így a 49/2011. (II. 23.) sz. állásfoglalásban a Testület elfogadta a rendőri fellépés indokaként a rendőrség azon hivatkozását, hogy a panaszos bűncselekmény elkövetésével – választási plakátok letépésével – volt gyanúsítható, amely miatt szükségessé vált a meghallgatása, és arra a megállapításra jutott, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja a panaszos előállítására jogalapot biztosított. Mivel azonban az említett pont nem kötelező előállítási okot rögzít, a jogalap megléte ezért önmagában nem tette jogszerűvé az előállítást, ahhoz az is szükséges volt, hogy az intézkedés az arányosság követelményének megfeleljen. A Testület figyelembe vette a cselekmény jellegét, a panaszos életkorát (a panaszos a cselekmény idején elmúlt 61 éves), azt, hogy a panaszos adatai a rendőrség előtt ismertté váltak, és hogy a panaszos a hétéves unokájával volt, akinek elhelyezése nem volt hozzátartozóknál megoldható, és arra a következtetésre jutott, hogy a rendőrség kevésbé korlátozó módon, a panaszos adatainak rögzítésével és ellene feljelentés megtételével is elérhette volna az intézkedés célját. A Testület ezért – az arányosság követelményének megsértése miatt – úgy ítélte meg, hogy a rendőrség az előállítással megsértette a panaszos személyes szabadsághoz való jogát.

Az arányosság követelményének sérelmét állapította meg a 131/2011. (V. 11.) sz. és a 132/2011. (V. 11.) sz. állásfoglalásai kapcsán a Testület, amely esetekben a

panaszosokkal szemben azért került sor a helyiség tulajdonosának bejelentése alapján intézkedésre, mert társával egy boltban tartózkodtak az üzletvezető megbízásából, de a megbízási viszonyukat nem tudták a helyszínen hitelt érdemlően igazolni. A velük szemben alkalmazott közel 6 és fél órás előállítás – úgy, hogy ez idő alatt velük szemben majd 5 és fél óra alatt semmilyen eljárási cselekményre nem került sor – és ezáltal a panaszosok személyi szabadsághoz fűződő alapjogának ilyenén korlátozása semmiképpen sem állt arányban az intézkedéssel elérni kívánt törvényes céllal. Ugyanakkor a Testület a 250/2011. (VIII. 31.) sz. állásfoglalásában nem állapította meg az arányosság követelményének sérelmét a panaszos közel kétórás előállítása miatt, mert a külföldi állampolgár előállítására a személyazonosság megállapítása végett került sor, és az előállítás csupán addig tartott, amíg a panaszos ismerőse bemutatta a kapitányságon a panaszos útlevelét.

50/2011. (II. 23.) sz. állásfoglalásában arányosnak találta a Testület azon panaszos igazoltatását, akit a Napvilág Születésháznál vontak rendőrök intézkedés alá nem sokkal azt követően, hogy a felesége világra hozta gyermeküket. A Testület megállapította, hogy a szülés helyszínére a rendőrök bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt érkeztek, és bűnüldözési célból – ahogyan arra a rendőrségi iratok is utalnak – elkerülhetetlen volt a helyszínen tartózkodó személyek személyazonosságának megállapítása, valamint nyilatkoztatása annak tisztázására, hogy ki milyen minőségben van jelen. A Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos igazoltatásának az adott helyzetben megvolt a jogalapja, hiszen elsődleges információkkal rendelkezett a rendőrség feltételezése szerint jogellenes cselekmény elkövetésének körülményeiről. Az is kétségtelen ugyanakkor, hogy a panaszos a rendkívül feszült helyzetben arra összpontosított, hogy mi történik a feleségével és a gyermekével. A rendőrök érkezése és intézkedése az eseményektől szükségszerűen elvonta a figyelmét, és akadályozta abban, hogy családtagjai sorsát figyelemmel kísérje. A panasz ugyanakkor csupán az igazoltatás tényét sérelmezte – nem tartalmazott utalást arra, hogy a panaszos a rendőröket megkérte volna rá, hogy igazoltatását később, olyankor foganatósítsák, amikor már biztosat tud a felesége és a gyermeke állapotáról, de még arra sem, hogy az igazoltatás indokolatlanul hosszú ideig tartott volna. Erre való tekintettel a Testület úgy ítélte meg, hogy az igazoltatás nem sértette a panaszos tisztessége eljárásához fűződő jogát.

Lényeges szempont volt az arányosság követelményének vizsgálata a 137/2011. (V. 11.) sz. állásfoglalással elbírált panaszügyben, melyben a Testület a panasz átételéről szóló döntést hozott. Az állásfoglalás azon panaszos ügyével foglalkozott, aki bábaként tevékenykedett a Napvilág Születésházban. A panaszost egy gyermek születésekor bekövetkezett komplikációk kapcsán bábatársával együtt előállították. A panaszos (egyebek mellett) sérelmezte előállításának jogszerűtlenségét, mi-

vel – állítása szerint – egyik az Rtv.-ben szereplő előállítási ok sem vonatkozott rá, valamint hosszúnak tartotta személyi szabadsága mintegy 10 órás korlátozását. Tekintettel arra, hogy a panaszos segédkezése a komplikációkkal lezajló szülés során nem volt kizárható, a Testület nem vonta kétségbe a BRFK Életvédelmi Osztályának azon álláspontját, amely szerint a helyszínen észlelt körülmények és az érintettektől történt tájékozódás alapján a panaszossal szemben felmerülhetett bűncselekmény elkövetésének – az intézkedéshez szükséges mértékű – gyanúja. A Testület arra a következtetésre jutott, hogy az előállítás jogalapja az Rtv. 33. § (2) bekezdésének b) pontja szerint fennállt. Az Rtv. 33. § (2) bekezdése ugyanakkor az ott felsorolt előállítási okokat nem kötelező előállítási okokként nevesíti, hanem mérlegelési jogkört ad az intézkedő rendőrnek, aki dönthet az előállítás foganatosítása vagy mellőzése mellett is. A mérlegelés fő szempontja ebben az esetben az Rtv. 15. §-ában szabályozott arányosság követelménye. A konkrét esetben a Testület nem tartotta aránytalannak a rendőrség mérlegelés alapján meghozott, a panaszos előállítása mellett szóló döntését. A Testület álláspontja szerint az adott esetben több szempont is alátámaszthatta az előállítás szükségességét – így büntetőeljárás és a rendőrség által említett taktikai szempontok (pl. az intézkedés alá vontak párhuzamos kihallgatása, a kihallgatások mielőbbi lefolytatása a beszerzett többi bizonyíték, a történeti tényállás és a cselekmény megfelelő értékelése, további szükséges eljárási cselekmények foganatosításához információ szerzése érdekében, mielőbbi döntés az eljárás alá vont személyek büntetőeljárásbeli minőségéről, szerepéről stb.) –, és ehhez mérten összességében a panaszos személyi szabadságának korlátozása nem volt az Rtv. 15. §-a alapján nyilvánvalóan aránytalan, illetve az eredményesség biztosítása mellett szükségtelenül nagy mértékű korlátozásnak tekinthető. A Testület az előállítás időtartamával kapcsolatban – figyelemmel az előállítás alapját képező ügy összetettségére, és ehhez mérten az előállítás időtartama alatt elvégzett nagy számú eljárási cselekményre, azok szükségességére, valamint az egyes rendőri szervek közötti indokolt tájékoztatásokra, kommunikációra – arra a következtetésre jutott, hogy a konkrét esetben az sem volt aránytalan, így az nem sértette a panaszos személyi szabadságát.

Az arányosság vizsgálatával kapcsolatban érdemes megemlíteni azt az esetet, amikor is a panaszosok az intézkedő rendőrök indokolatlanul jelentős létszámát, a túlzott mértékű rendőri jelenlétet kifogásolják egy intézkedés során. Az alapul szolgáló panasz szerint a Szívárvány Misszió Alapítvány által bejelentett közterületi rendezvényen történt rendőri intézkedések (igazoltatás, kulcsosomó elvétele) mellett a panaszos azt is kifogásolta, hogy őt és társát 5-6 rendőr állta körbe. A rendőrség magyarázatát, miszerint más-más rendőr volt, aki intézkedett, az adatokat RK lapon rögzítette, a kamerafelvételt készítette az intézkedésről, a közözesi

nyilvántartásban ellenőrizte a panaszost és társát, további 3 rendőr biztosította az intézkedést (azonban nem körbezárva a panaszost, hanem biztonsági háromszöget képezve), a Testület arra figyelemmel elfogadta, hogy a rendezvény rendzavarására készülő kb. 200-300 fős tömeg közül vált ki a panaszos és társa, akiket az intézkedés befejezéséig sikerült leválasztani. A rendőri létszám így alapjogi sérelmet nem idézett elő [62/2011. (III. 16.) sz. állásfoglalás].

e) A kényszerítő eszközök alkalmazásának követelményei

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése a következőkről rendelkezik. **„A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.”**

A Testület több állásfoglalásban is hangot adott azon álláspontjának, miszerint a rendőrség általános törvényi kötelezettségeiből fakadóan elvárható, hogy az előállítottak a rendőrök inni, illetve enni adjanak. Ez levezethető az Rtv. 2. § (1) bekezdéséből, amely szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait, továbbá 16. § (4) bekezdése előírásaiból is, ami alapján a rendőr nem alkalmazhat megalázó bánásmódot. Ezen rendelkezések alapján folytatott vizsgálatot pl. a 134/2011. (V. 11.), 287/2011. (X. 5.), 298/2011. (X. 19.) sz. állásfoglalások alapjául szolgáló ügyekben.

325/2011. (XI. 9.) sz. állásfoglalásában a Testület azon panaszos ügyével foglalkozott, akit közlekedésrendészeti intézkedés alá vontak, mivel a rendőrök álláspontja szerint az adott útra megengedett legnagyobb sebességet túllépte. A panaszos úgy adta elő a történeteket, hogy izgatottsága miatt nem tudta berakni 1-es sebességbe gépjárműve sebességváltóját, majd amikor a kuplung beugrott a helyére, akkor véletlenül rálépett a gázra – így történhetett meg, hogy az intézkedés közben az autó kipörgő kerekekkel elindult. Ezt a szituációt a rendőrök a panaszos szerint erősen félreértették. Amikor röviddel az esetet követően a rendőrök újra megállították, a panaszos azonnal megállt és ki akart szállni az autóból, de az ajtót tartó kezével együtt a rendőr feltépte a gépjármű ajtaját, majd a karját megfogva kihúzta őt az autóból. Lökösve a rendőrautóhoz terelte a panaszost és ott rádöntötte a motorháztetőre, majd megmotozta. Ezután hátrahúzta a kezét, és rátette a bilincset, amit órákkal később a panaszos kérésére meglazítottak, de addigra már nagyon fájt a keze és erősen zsibbadt. A panaszos még aznap láttelepet vetetett a sérüléseiről.

A bilincseléssel kapcsolatban a Testület az alábbi következtetésekre jutott. A bilincselés indokát a rendelkezésre álló rendőrségi iratok különbözőképpen jelölték meg: az intézkedés után (közvetlenül) készített rendőri jelentés az Rtv. 48. §-ának d) pontjára [ellenszegülés megtörése], míg a később készült összefoglaló jelentés már az Rtv. 48. § b) és d) pontjaira [támadás megakadályozása, ellenszegülés megtörése] hivatkozott. Az ellenszegülés megtörését illetően a Testület megállapította, hogy az nem szolgálhatott a bilincselés jogszerű indokaként, hiszen a panaszos beadványában kifejezetten cáfolta, hogy ellenszegült volna, a rendőri jelentések pedig nem is említenek ellenszegülést. Ezt követően a Testület a panaszos esetleges támadó magatartását mint lehetséges bilincselési okot értékelte. Tekintettel a rendőrök által tapasztalt, gyanúokat adó cselekmény jellegére – arra, hogy a panaszos az intézkedő rendőr testi épségét veszélyeztette –, nem lehetett a panaszos támadó fellépésének lehetőségét teljes bizonyossággal kizárni. A Testület megállapította, hogy jogszerű volt a panaszossal szembeni bilincshasználat, így a panaszos személyi szabadságát és emberi méltóságához fűződő jogát a rendőrség jogszerűen korlátozta a bilincs alkalmazásával. A Testület megítélése szerint a panaszos kezének hátrabilincselése nem volt sem jogsértő, sem indokolatlan, ugyanakkor az intézkedő rendőr a bilincs körülmények között és kíméletesebb alkalmazásával a panaszos sérülését megelőzhetné. A Testület álláspontja szerint a panaszos bilincselésére az arányosság követelményének megsértésével került sor, ezért a bilincselés módja sértette a panaszos emberi méltóságához fűződő jogából levezethető testi épséghez fűződő jogát. Tekintettel azonban arra, hogy a panaszolt ügyben magára a bilincselésre és a kezek hátrabilincselésére – a Testület állásfoglalása szerint – jogszerűen került sor, ezért önmagában ezen jogsérelmet csekély súlyúnak értékelte.

Rendszeresen és tipikusan előfordul a panaszokban azzal kapcsolatos kifogás, hogy a rendőrök indokolatlanul és aránytalanul alkalmaznak bilincset olyan esetekben, amikor az intézkedés alá vont valamilyen mértékű ellenszegülését már a testi kényszer alkalmazása is megtörte. Márpedig ilyen esetekben kötelező az Rtv. 16. § (1) bekezdésének azon rendelkezése, mely szerint nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört. Ehhez hasonló rendelkezést tartalmaz a Szolgálati Szabályzat 58. § (1) bekezdése is, amely szerint a kényszerítő eszközök Rtv.-ben meghatározott sorrendje fokozatosságot is jelent, súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb alkalmazása nem vezetett eredményre (vagy sikere eleve kilátástalan). Ennek ellenére a Testület elé került ügyekből általánosságban az rajzolódik ki, hogy a hivatkozott jogszabályhelyeket a rendőrség éppen fordítva értelmezi, és akkor is alkalmaz bilincset, ha már – adott esetben a rendőrségi iratokból is kirajzolódó módon – a testi kényszer következté-

ben sem áll fenn ellenszegülés, vagy éppenséggel a testi kényszert a bilincs alkalmazása eszközcsелеkményének tekinti.

A testi kényszer alkalmazásának eszközjellegére volt példa a Testület 365/2011. (XII. 7.) sz. állásfoglalásának alapját képező ügy, melyben súlyos alapjogsértést állapított meg a Testület egy olyan panaszos beadványa alapján, akit igazoltatása során a rendőrök a kerítésnek löktek, megbilincseltek, majd annak ellenére előállítottak, hogy vezetői engedélye, amellyel személyazonosságát igazolni tudta volna, végig a zsebében volt. A panaszos beadványában a kezeinek hátrabilincselése során keletkezett sérülései miatt is panaszt emelt. A panaszos azt állította, hogy ellenállást nem tanúsított, a rendőrök mégis a kerítésnek löktek és megbilincseltek. A rendőrségi iratok szerint a panaszost az előtt figyelmeztették a bilincs alkalmazásának lehetőségére, mielőtt még bármiféle olyan magatartást tanúsított volna, amely a bilincs használatát megalapozhatná. Ezt követően a panaszos „ellenszegült”, azonban arról, hogy ez a magatartása miben nyilvánult meg, a jelentések nem szóltak. Az Rtv. 47. §-a szerint a testi kényszer alkalmazásának előfeltétele a panaszos ellenszegülése lett volna. Annak fényében, hogy a rendőrség ezen ellenszegülés mibenlétéről nem adott felvilágosítást, a Testületben az a határozott benyomás alakult ki, hogy az intézkedő r. törzsoficer a panaszos verbális durvaságait tekintette ellenszegülésnek, amely kétséget kizárólag nem olyan magatartás, amely alkalmas arra, hogy a rendőri intézkedés sikerességét megghiúsítsa. A Szolgálati Szabályzat már idézett rendelkezése szerint bilincs különösen azzal szemben alkalmazható, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg. A Testületben az ellenszegülést illetően az az álláspont alakult ki, hogy a rendőri jelentések a panaszos állításait nem cáfolták, illetve igen következetlenül cáfolták. Történelmi gyakorlata szerint, amennyiben a panaszos állításaival szemben értékelhető egyéb verzió nem áll fenn, a Testület a panaszos elmondását fogadja el valósnak – a panaszos állítása szerint pedig, ő ellenszegülést egyáltalán nem tanúsított.

Ebből kifolyólag a Testület megállapította, hogy a testi kényszer alkalmazásának jogalapja hiányzott, amivel a rendőrség a panaszos emberi méltóságának, valamint személyes szabadságának súlyos fokú sérelmét valósította meg. Tekintettel arra, hogy a Testület elfogadta a panaszos arra vonatkozó állítását, hogy az intézkedés során ellenszegülést nem tanúsított, a bilincselés tekintetében is megállapította az alkalmazás jogalapjának hiányát, és kimondta, hogy a rendőrség a panaszos emberi méltóságának, valamint személyes szabadságának súlyos fokú sérelmét idézte elő.

A megalázó bánásmód, kínzás, kényszervallatás tilalmát a Testület [307/2011. (X.26.) sz. állásfoglalás] az előállított panaszos élelmezésének elmaradása kapcsán vizsgálta. Az adott ügyben a panaszos fogva tartása 11 óra 53 perctől 18 óra 45 percgig, tehát 6 óra 52 percen keresztül tartott. Ebből jelentős részt a kórházban töltött el

a panaszos, tehát az előállítás java részében nem rendőrségi épületben tartózkodott ugyan a panaszos, ugyanakkor a Testület megítélése szerint a rendőrség általános törvényi kötelezettségeiből – az élelem biztosítását *expressis verbis* előíró norma hiányában is – az következik, hogy a fogvatartottnak ételmezést kell biztosítani, amennyiben jelzi, hogy hosszú idő óta nem evett. A panaszos előállítására dél körül került sor, így alappal feltételezhető, hogy – elmondásának megfelelően – előállítását jóval megelőzően evett utoljára, ezért valóban éhes volt a kórházban. Ez az állapot – kiegészülve azzal, hogy a panaszos nem tudhatta, meddig tart az előállítás és mikor juthat ételhez – nyilvánvalóan csorbítja az emberi méltóságot. Amennyiben tehát a fogvatartott vélhetően megalapozottan jelzi, hogy éhes, akkor a rendőrségnek az Rtv. 2. § (1) bekezdése és 16. § (4) bekezdése alapján kötelessége, hogy számára étkezést biztosítson még akkor is, ha az előállítás kezdetétől fogva már jó pár óra eltelt.

f) Az intézkedések és a kényszerítő eszközök alkalmazásának közös elvei és szabályai

fa) Jogok korlátozása, érvényesülése

Az Rtv. 17. § (1) bekezdése értelmében „**a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja**”. A (2) bekezdés rögzíti továbbá, hogy „**a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön**”.

A fenti követelmény érvényesülése kapcsán 296/2011. (X. 19.) sz. állásfoglalásában a Testület a következőket rögzítette. Panaszában a panaszos azt sérelmezte, hogy a vele szemben foganatosított intézkedés során az eljáró rendőr beült mellé a gépkocsijába, és felszólította, hogy az egyik közeli utcában parkoljon le, álláspontja szerint az intézkedő rendőrnek ehhez nem volt joga. Magából a panaszból kiderült továbbá, hogy az intézkedés helyszínén a panaszos nem állíthatta volna le a gépkocsiját, mert az szabálytalan lett volna. Mindenképpen indokolt volt ezért a gépkoc-

csit egy olyan közeli helyre elszállítani, ahol a parkolást a közlekedési szabályok engedik. A Testület vizsgálatában az Rtv. érintett előírásán túl figyelemmel volt a Szolgálati Szabályzat 28. § (1) bekezdésére, amely szerint „ha az Rtv. 33-34. §-ai, illetve 37. §-ának b) és c) pontja alapján a személyt a lakásából szállítják el, szükség esetén a lakásban maradó vagyontárgyait a rendőr biztonságba helyezi, tanúk jelenlétében az üresen maradó lakást lepecsételi”. Sem az Rtv., sem a Szolgálati Szabályzat nem tartalmaz rendelkezést arra vonatkozóan, hogy a panaszolthoz hasonló esetben – amikor tehát nem a lakásban maradó vagyontárgyokról, hanem egyéb vagyontárgyokról kell gondoskodni – az intézkedő rendőrnek hogyan kell eljárnia. A Testület álláspontja szerint azonban a Szolgálati Szabályzat fent hivatkozott rendelkezésének analógiájára nemcsak a lakásban maradó, hanem egy annál tágabb kör – az intézkedés helyszínén maradó vagyontárgyak – tekintetében is fennáll az eljáró rendőrnek az a kötelezettsége, hogy az intézkedés alá vont vagyontárgyait biztonságba helyezze. Az Rtv. 17. §-a szerint pedig ennek érdekében az intézkedés alá vont személy tulajdonhoz fűződő jogát is korlátozhatja a rendőr. A Testület álláspontja szerint ezért a Szolgálati Szabályzat 28. § (1) bekezdése, valamint az Rtv. 17. §-a alapján az intézkedő rendőr akár saját maga is elvezethette volna a panaszos gépkocsiját a legközelebbi biztonságos parkolóhelyig, ezt azonban nem tette, mindössze – az arányosság követelményét is figyelembe véve – beült a gépkocsiba és felügyelte a panaszost. Fentiek alapján a Testület álláspontja szerint az intézkedő rendőr jogszerűen járt el, ezért a panaszos tulajdonhoz való jogát nem érte sérelem.

A 63/2011. (III. 16.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló beadványban a panaszos a vele szemben a városháza épületében, illetve azt követően a rendőrkapitányságon foganatosított rendőri intézkedéseket (igazoltatást, átvizsgálást és előállítását) sérelmezte, illetőleg azt, hogy amikor vele és társával szemben bilincset akartak alkalmazni a rendőrök, és emiatt magát műanyag gyorskötözővel a társához bilincselte, akkor a rendőr úgy vágta le a gyorskötözőt, hogy közben a kést beleszúrta a panaszos kezébe. A bizonyítékok alapján a Testület a panasz ezen részének helyt adott, és megállapította a panaszos testi épséghez való jogának megsértését. A jogsérelem mértékét csökkentő tényezőként vette viszont figyelembe azt a körülményt, hogy a rendőr a sérülést észlelve gondoskodott a panaszos orvosi ellátásáról.

Az előző döntéssel szemben a Testület nem állapította meg a panaszos testi épséghez való jogának sérelmét abban az ügyben, amelyben az időskorú panaszos a vele szemben a vonaton, majd azt követően a rendőrkapitányságon foganatosított rendőri intézkedéseket (igazoltatását, előállítását, ujj- és tenyérnyomat-vételt) sérelmezte, és – állítása szerint – amikor a rendőrség épületében rosszul lett, kérése ellenére nem engedték el szívgyógyszeréért. Valamennyi, a panaszossal szemben intézkedő rendőr úgy nyilatkozott, hogy a panaszos nem jelezte, hogy szívbeteg,

gyógyszerre lenne szüksége, továbbá a panaszos csomagjai mindvégig vele voltak, így gyógyszer bevitelére bármikor lett volna lehetősége. A Testület a bizonyítékok alapján a rendőrség álláspontját tartotta meggyőzőbbnek (annál is inkább, mivel egy állítólag szívbeteg személy általában magánál tartja gyógyszerét, főként ha hosszabb vonatutat tesz meg), így kimondta, hogy a rendőrök nem követtek el mulasztást, ezért nem sérült a panaszos alapjoga [239/2010. (VIII. 31.) sz. állásfoglalás].

fb) Fogvatartottak jogai

Számos panaszos beadványa kapcsán vizsgálta a Testület a **18. §-ban** foglalt rendelkezések alapján a fogva tartott panaszosok alapvető jogainak érvényesülését. Kiemelendő a rendelkezés (1) bekezdése, mely szerint **„a fogva tartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogva tartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogva tartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.”**

49/2011. (II. 23.) sz. állásfoglalásában fejtette ki a Testület a hozzátartozó értesítésével kapcsolatos rendőrségi kötelezettség teljesítését érintő álláspontját. Az alapul szolgáló ügyben a panaszos azt sérelmezte: nem volt lehetősége arra, hogy hozzátartozóit előállításáról értesítse, így arra sem kapott lehetőséget, hogy velük személyesen beszéljen, a rendőrök csupán azt kérdezték meg tőle, hogy a fogvatartásáról kit tájékoztassanak. A Testület álláspontja szerint az Rtv. rendelkezésének értelmében fő szabály szerint a fogvatartott számára kell biztosítani a lehetőséget, hogy hozzátartozóját értesíthesse. A rendőrség a konkrét ügyben semmilyen indokát nem adta annak, hogy az értesítésre miért nem a panaszosnak adtak lehetőséget, azt miért az ügyeletes foganatosította. Ilyen indok hiányában az értesítés módja nem felelt meg a hatályos jogszabályoknak, azaz megállapítható volt a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának megsértése.

Több panaszos beadványa kapcsán vizsgálta a Testület a fentiekben említett azon kötelezettség sérelmét, mely szerint a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Az említett rendelkezés egyértelmű kötelezettséget telepít a fogvatartottak hozzátartozóinak értesítésével kapcsolatban a rendőrségre. A Testület nem állapította meg a fenti

rendelkezés megsértését és ezzel összefüggésben a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét a 293/2011. (XII.25.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben. Az irányadó jogszabályi rendelkezések ugyanis nem írnak elő olyan kötelezettséget a rendőröknek, mely szerint az intézkedés helyszínén kötelesek lennének a hozzátartozó kiértesítésére. A rendőrségi dokumentumok szerint egyébként – ami megegyezik a panaszbeadvány tartalmával – a panaszos mégis kapott lehetőséget, hogy valakit felhívjon a helyszínről, illetve később a kapitányságról is értesíthette a szüleit. Az édesapja pedig mindezek hatására 19 óra körül meg is érkezett a rendőrkapitányságra.

Azon panaszügyek esetén, amikor a panaszosok előállításukat sérelmezték, az esetek túlnyomó részében külön sérelemként tüntették fel beadványukban, hogy a rendőrség nem engedte számukra hozzátartozójukat (ügyvédet vagy más személyt) értesíteni.

A 142/2011. (VI. 1.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló panaszügyben a panaszos azt sérelmezte, hogy lakásáról – ahol az intézkedés foganatosításakor élettársa is jelen volt – tanúként vezették elő egy büntetőügyben a rendőrkapitányságra, ahol több órán keresztül fogva tartották. A panaszos több alkalommal szólt, hogy a rendőrség értesítse ügyvédjét, amennyiben arra nem hajlandóak, akkor valamelyik hozzátartozóját a fogva tartásáról. A Testület megállapítása szerint a rendőrség elmulasztotta a panaszos értesítési lehetőségének biztosítását, amivel sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga. Az ügyben a Testület kimondta, hogy a fogvatartottakat a hozzátartozó vagy más személy értesítéséhez való jog – amennyiben az nem veszélyezteti a rendőri intézkedés célját – attól függetlenül megilleti, hogy lakásukból történik meg az elővezetésük (előállításuk).

A 310/2011. (X. 26.) sz. állásfoglalásban a Testület az előzővel azonos megállapítást tette. Ebben az esetben a panaszost egy szabálysértési ügyben vezették elő a lakásáról (ahol édesanyja is tartózkodott) a rendőrkapitányságra, és – egyebek mellett – sérelmezte, hogy a rendőrök nem tettek eleget annak a kérésének, hogy telefonálhasson édesanyjának, aki értesíthette volna a panaszos munkatársait is arról, hogy nem tudja a megbeszélte időben a munkát megkezdeni, illetve intézkedni tudott volna a panaszos ügyvédjének tájékoztatásáról. Az intézkedő rendőrök jelentése azt tartalmazta, hogy a lakásban az ott tartózkodó édesanyjával közölték, hogy a panaszost elővezetik a rendőrkapitányságra, illetve azt is, hogy előreláthatólag meddig lesz intézkedés alá vonva, „így a panaszos hozzátartozójának kiértesítése az intézkedéssel kapcsolatban megtörtént”.

A Testület vizsgálta a fogvatartott értesítéshez való jogával összefüggésben azon panaszokat is, amelyekben azt sérelmezték a panaszosok, hogy mobiltelefonjukat a rendőri intézkedés során (sokszor már annak kezdetén) kikapcsoltatták és/vagy

elvették a rendőrök, így nem is tudták a kívánt személyt maguk értesíteni előállításukról.

A fentebb már hivatkozott 208/2011. (VII. 21.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló panaszban a panaszos sérelmezte azt is, hogy előállításáról nem tudta értesíteni hozzátartozóit, illetve a munkahelyét, mivel mobiltelefonját már a rendőri intézkedés elején kikapcsoltatták. A Testület megállapítása szerint a mobiltelefon kikapcsolatásával sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga. Állásfoglalásában a Testület rámutatott: az Rtv. nem tartalmaz rendelkezést arra nézve, hogy előállítás esetén az érintett személy mobiltelefonjának kikapcsoltatására kötelezhető lenne (illetve, hogy azt tőle egyáltalán elveheti az intézkedő rendőr). [A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 16. §-ának (1) bekezdése azonban már a fogvatartottak befogadásával kapcsolatban tartalmazza azt a rendelkezést, hogy befogadáskor a fogvatartott ruházatát támadás vagy önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele céljából át kell vizsgálni.] Az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése alapján, akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. A mobiltelefon a Testület megítélése szerint nem tartozik egyik kategóriába sem. Az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdésében biztosított garanciális rendelkezés helyes értelmezése szerint az értesítést elsődlegesen a panaszosnak kell biztosítani, és csak akkor a rendőrség feladata az, ha a fogvatartott nincs olyan helyzetben, hogy e jogával élhessen. A panaszos mobiltelefonjának kikapcsoltatása eszerint addig nem történhetett volna meg, míg a panaszos hozzátartozója (illetve munkahelyi vezetője) értesítéséhez való jogával nem élt. A Testület egyébként azért értékelte az alapjog sérelmét csekély mértékűnek, mivel a panaszos előállításának időtartama viszonylag rövid ideig (40 percig) tartott, amíg személyazonosságát megállapították és a szükséges dokumentumokat elkészítették.

A 296/2011. (X. 19.) sz. állásfoglalásában a panaszos sérelmezte, hogy az intézkedő rendőrök nem vették figyelembe azt, hogy cukorbeteg. Állítása szerint kérte az intézkedő rendőröket, hogy kísérjék el az intézkedés helyéhez közel fekvő lakásába, mert be kell adni magának a szokásos inzulinadagját, arra azonban az intézkedő rendőr azt felelte, hogy nem teszi meg, „eddig sem volt cukorbeteg, majd ha rosszul lesz, hív hozzá mentőt”. A panaszos cukorbetegségének igazolására orvosi igazolást is csatolt, amely állítását a betegség létezéséről alátámasztotta. Az Rtv. 18. §-ához fűzött miniszteri indokolás szerint az egészségi állapot megőrzése szempontjából a fogva tartás kezdetekor fennálló egészségi állapotot kell figyelembe venni, a fogva tartás körülményei ehhez képest nem idézhetnek elő további egészségromlást. Nem róható azonban a rendőrség terhére, ha a megbetegedés vagy a fogva tartáskor

meglévő betegség súlyosbodása és a fogva tartás körülményei között nincs okozati összefüggés. A sérült, a felismerhetően beteg, illetve más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat azonban orvosi ellátásban kell részesíteni. A Testület álláspontja szerint a cukorbetegség tipikusan olyan betegség, amelynek során fontos, hogy a beteg meghatározott időpontban, pontosan megkapja a szükséges gyógyszeradagját, csak így maradhat tünetmentes. Ennek beállítása hosszadalmas folyamat. Köztudott, hogy amennyiben egy cukorbeteg a szükséges inzulinadagját nem kapja meg, állapota erősen romlani kezd. A rendőri iratok és a panasz egybehangzóak a tekintetben, hogy a panaszos jelezte a betegségét, és hogy inzulinra van szüksége, valamint a tekintetben is, hogy a rendőrök arról tájékoztatták, csak rosszulléte esetén tudnak gondoskodni orvosi ellátásáról. A Testület megítélése szerint, mivel az Rtv. hivatkozott 18. §-ának (2) bekezdése a megelőzés követelményét is magában foglalja, az intézkedő rendőröktől – a körülmények ismeretében – elvárható lett volna, hogy gondoskodjanak arról, hogy a panaszos időben a szükséges inzulinadagjához jusson. Erre lehetőségük lett volna úgy, hogy a panaszost közeli otthonába kísérik, amennyiben azonban ezt – a hivatkozott intézkedéstaktikai szempontok alapján – nem látták célszerűnek, úgy azt kellett volna biztosítaniuk, hogy a panaszos előállítás után mielőbb orvosi ellátásban részesüljön. Jelen esetben azonban az intézkedő rendőrök egyik megoldással sem éltek, a panaszos orvosi ellátásáról a kapitányságon sem gondoskodtak, ezért a Testület megítélése szerint a panaszos egészségét – önmagában a betegség jellege és súlyossága miatt – komoly veszélynek tették ki. A Testület ezért megállapította, hogy az intézkedő rendőrök a panaszos egészséghez való jogának sérelmével jártak el akkor, amikor nem gondoskodtak arról, hogy a szükséges inzulinadagját időben megkapja.

392/2011. (XII. 20.) sz. állásfoglalásában a Testület szintén azt értékelte, hogy a panaszost előállító rendőrök kellő mértékben eleget tettek-e azon kötelezettségeiknek, amelyek a panaszos orvosi ellátásával és egészségének megőrzésével voltak kapcsolatosak. A panaszos előadása szerint 16 óra 30 perckor állították elő a rendőrkapitányságra, ahol jelezte az ügyeletes tisztnak, továbbá a fogdán szolgálatot teljesítő rendőrnek, hogy szívbeteg, rosszul érzi magát, és szüksége van a gyógyszerre, kérte továbbá, hogy az élettársát értesítsék a fogvatartásáról. A panaszos élettársa 18 óra körüli időben meg is érkezett a kapitányságra, és magával vitte a panaszos gyógyszereit. 19 óra 35 perckor, amikor a panaszos átvette az őrizetbe vételét elrendelő határozatot, ismét jelezte, hogy rosszul érzi magát, arra azonban azt a választ kapta, hogy hamarosan átszállítják a Gyorskocsi utcába, addig bírja ki. Végül közvetlenül az átszállítás kezdete előtt kapta meg a gyógyszereit, azokat át is vetették vele, arra azonban már nem kapott lehetőséget, hogy bevegye azokat. A Gyorskocsi utcába az orvosi vizsgálat után már nem fogadták be, hanem kórházba

szállították, mert olyan rossz egészségi állapotban volt. A panasz két olyan momentumot tartalmazott, amellyel kapcsolatban a Testületnek vizsgálnia kellett az egészségügyi ellátás biztosítására vonatkozó rendőrségi kötelezettség teljesítését. A panaszos szerint ugyanis már előállításának kezdetén, 16 óra 30 perc körül mondta a rendőröknek, hogy nem érzi jól magát, majd az őrizetet elrendelő határozat átvételkor ismét jelezte rosszullétét, de nem kapott lehetőséget az időközben az élettársa által behozott gyógyszerek bevitelére, azt mondták neki, hogy bírja ki a Gyorskocsi utcai befogadásig. A Testület az első és a második jelzésre vonatkozó panasz vizsgálata során eltérő következtetésre jutott. Az előállítás kezdete vonatkozásában a Testület elfogadta a rendőrség azon állítását, hogy a panaszos nem jelzett rosszullétet. A panaszos ugyanis a 16 óra 45 perckor kitöltött és aláírt nyilatkozaton nem jelezte, hogy aktuálisan rosszul lenne, vagy sürgősen gyógyszert igényelne, csupán annyit rögzített, hogy szívritmuszavara miatt 19 és 20 óra között kell bevennie az esti gyógyszeradagját. A rendőrök erre a jelzésre megfelelően reagáltak azáltal, hogy értesítették a panaszos által megjelölt hozzátartozót és átvették tőle a gyógyszereket, hiszen ily módon megtették a kellő intézkedéseket annak érdekében, hogy azokhoz a panaszos az általa jelzett időben hozzájuthasson. Eltérő következtetésre jutott azonban a Testület a panasz második momentuma tekintetében. A rendőrség cáfolta, hogy a panaszos az átszállítását megelőzően rosszullétét jelezte volna. A panaszosnak a rosszullétére vonatkozó állítását alátámasztotta ugyanakkor az a tény, hogy alig fél órával az őrizetbe vételt elrendelő határozat átvétele után a Gyorskocsi utcai fogda orvosa már nem találta befogadhatónak, és azonnal kórházba utalta az állapota miatt (amelynek plauzibilis magyarázata a panaszos fogvatartása meghosszabbítását jelentő őrizetbe vételről szóló döntés kézhez vétele). Ez alapján a Testület elfogadhatónak találta azt a panaszosi állítást, hogy rosszulléte már a kerületi kapitányságon elkezdődött. Tekintettel a panaszos betegségének súlyosságára és életet veszélyeztető jellegére, életszerűtlen, hogy a panaszos ne jelezte volna az állapotát a rendőröknek. Ezzel összefüggésben ugyanakkor nem találta kizárhatónak a Testület, hogy a kapitányság munkatársai a közeli átszállításra való tekintettel már nem kívántak azzal foglalkozni, hogy orvost hívjanak (akinek jelenléte nélkül – a rendőrség saját közlése szerint – a panaszos nem is vehette volna be a gyógyszereit), és a panaszos által állított választ adták a panaszos jelzésére. A Testület a panasz ezen része vonatkozásában ezért a panaszos állítását fogadta el döntésének alapjául, és megállapította, hogy a rendőrség azon mulasztással, hogy amikor a panaszos 19 óra 35 perckor jelezte rosszullétét, nem hívott azonnal orvost hozzá, és megkezdte átszállítását, megsértette a panaszos egészséghez való alapvető jogát. A Testület fel kívánta hívni a figyelmet arra is, hogy a panaszos átszállítását a rendőrség olyan időpontban hajtotta végre, amikor nem volt kizárható olyan körülmény – pl. közle-

kedési akadály – felmerülése, amelynek eredményeként a panaszos nem tudja az általa jelzett 19 és 20 óra közötti időpontban bevenni a gyógyszereit. Az iratok szerint az orvosi vizsgálata így is csak 20 óra után kezdődött meg a Gyorskocsi utcában, de egy, az átszállítás során bármilyen okból elszenvedett jelentősebb késedelem (a gyógyszerek bevitelének késedelme miatt) akkor is a panaszos állapotát vagy akár életét veszélyeztető helyzethez vezethetett volna, ha a panaszos rosszullete nem kezdődik meg már a kerületi kapitányságon. Ebből az okból a rendőrségnek még az átszállítás előtt biztosítania kellett volna a panaszos számára a gyógyszer bevitelének lehetőségét. A Testület erre tekintettel akkor is megállapíthatónak találná az alapjogsértést, ha a tényállást teljes egészében a rendőrség verziója alapján állapította volna meg.

fc) Azonosítási kötelezettség, az intézkedés tényének és céljának közlése, tájékoztatás a panaszjogról

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése szerint a **„rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről.”** Az Rtv. 20. §-a tehát a rendőr szolgálati fellépésére és azonosíthatóságára vonatkozó garanciális jellegű szabályokat tartalmazza, amely szabályokat a Szolgálati Szabályzat 4. §-a egészíti ki.

Amint azt a Testület korábbi években is számos állásfoglalásában kifejtette, az Rtv. 20. §-ában rögzített követelmények azért bírnak különös jelentőséggel az intézkedés alá vont személy jogérvényesítési képessége szempontjából, mert csak abban az esetben gyakorolható érdemben a panasztételi jog, ha az intézkedéssel érintett személy az intézkedés okára, alapjára és az intézkedést foganatosító személy kilétére nézve birtokában van a valós és releváns információknak, ezek hiányában ugyanis nincs azzal tisztában, ki ellen kell benyújtani a panaszát, nem tudja megfelelően megítélni a vele szemben foganatosított intézkedés jogszerűségét, és nem tud adott esetben hatékonyan érvelni az intézkedés jogszerűsége ellen sem. Ezeket a szabályokat, amelyek lehetővé teszik az intézkedő rendőr azonosítását, illetve a panaszjog gyakorlását, a Testület gyakorlatában garanciális jelentőségűnek tartja – elsősorban a közhatalom gyakorlásának megfelelő kontrolljára és az Alkotmány 64. §-ában biztosított panaszjogra tekintettel.

2/2011. (I. 12.) sz. állásfoglalásában a kérdés kapcsán a Testület a következőket rögzítette. A fent idézett jogszabályhely kötelezettségként írja elő a rendőrök számára az alkalmazni kívánt intézkedések tényének és céljának közlését, amelyet az intézkedés kezdetekor vagy – amennyiben az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyeztet – azt követően kell megtenni. A konkrét esetben a rendőr a panaszossal – a panaszbeadvány tanúsága szerint – az intézkedés kezdetekor azt közölte, hogy fokozott ellenőrzés van elrendelve Budapesten, és kérte, hogy adja át személyi igazolványát ellenőrzésre. Ezt a közlést a Testület a hivatkozott rendelkezések előírásaihoz mérten elégségesnek tekintette, hiszen a rendőr megjelölte, hogy fellépésének alapja az elrendelt fokozott ellenőrzés, és hogy ezen cél megvalósítása érdekében kívánja a panaszos igazoltatását elvégezni.

Az azonosítási kötelezettség kapcsán a 101/2011. (IV. 13.) sz. állásfoglalásban a Testület nyomatékosította, hogy az Rtv. 20. §-ában foglalt kötelezettség a rendőrt attól függetlenül terheli, hogy az intézkedés alá vont személy az azonosítást és a tájékoztatást kéri-e vagy sem. Ezen túlmenően a kötelező közlések akkor teljesíthetők az intézkedés befejezését követően, ha ezt az intézkedés sikeres lefolytatása indokolja. A konkrét esetben a rendőri jelentésekből nem tűnt ki, hogy bármi indokolta volna az azonosításnak és a kötelező közléseknek az intézkedés befejezése utánra halasztását. Megállapítható volt tehát magukból a jelentésekből, hogy azonosítási kötelezettségüknek a rendőrök nem az Rtv. 20. §-ának megfelelően tettek eleget. [Lásd még pl. a 368/2011. (XII. 7.) sz. állásfoglalást.]

A 265/2011. (IX. 14.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben pedig, amelyben a panaszos azt kifogásolta, hogy az intézkedéssel szemben igénybe vehető jogorvoslati lehetőségekről nem kapott tájékoztatást, a Testület az alábbiakra volt figyelemmel. Az eljáró r. törzsszázlós saját elmondása szerint a panaszost arról tájékoztatta, hogy a rendőri intézkedéssel szemben a Budapest, XIII. kerület, Teve utca 4-6. szám alatt található rendőrségi objektum panaszirodájában tehet panaszt, azaz a panaszosnak adott felvilágosításában a Testületet nem említette. Az előállításról átadott igazoláson szerepel ugyan a Független Rendészeti Panasztestület neve és elérhetősége, az azonban nem derül ki az iratból, hogy a Testület nem egy az ott feltüntetett civilszervezetek közül, hanem az Rtv. által nevesített önálló panasz fórum a civilszervezetekétől teljes mértékben eltérő feladatkörrel és jogosítványokkal. Az igazolás szintén nem tartalmaz utalást a Testület eljárásának megindítására nyitva álló nyolcnapos határidőről. Magukból a rendőrségi dokumentumokból is kitűnt tehát, hogy a Testülethez fordulás lehetőségének tekintetében a panaszos kioktatása hiányos volt, ami miatt a Testület megállapította a panaszos panaszjogának sérelmét.

A Testület vizsgálta az Rtv. 20. §-ában és az azt kiegészítő Szolgálati Szabályzat 4. §-ában foglalt kötelezettség teljesülését a 355/2011. (XII. 7.) sz. állásfoglalás-

ban, és megállapította a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét. A tényállás szerint a panaszost a rendőrök azért fogták el, mert volt barátja felzaklatott állapotban jelent meg a rendőrségen, ahol előadta, hogy a panaszos közösülésre akarta őt erőszakkal rábírní. A panaszos sérelmezte előállításán túl azt is, hogy a rendőrök nem közöltek vele semmit az intézkedés kezdetén, nem azonosították magukat és nem jelölték meg az intézkedés okát és célját. A Testület kifejezett kérdésére a rendőrség nem nyújtott tájékoztatást arról, hogy miképpen kezdték meg az intézkedő rendőrök a panaszossal szembeni intézkedést. A Testület gyakorlata szerint, amennyiben a rendőrség a panasz tartalmának megismerését követően nem cáfolja a panaszos állítását – illetőleg a rendelkezésre álló körülmények nem támasztanak kétséget azzal kapcsolatban –, úgy a Testület a döntését a panaszosi állításra alapozza.

A 63/2011. (III. 16.) sz., továbbá az azzal tárgyi összefüggésben levő 64/2011. (III. 30.) sz. állásfoglalásokban a panaszosok sérelmezték, hogy amikor őket a városháza épületében rendőri intézkedés alá vonták, a kitérő rendőrök nem azonosították magukat, nem mutatkoztak be. A panaszosok állításukat az egyikük által készített hangfelvétellel is alátámasztották: a rendőr köszönést követően annyit mondott, hogy az egyik panaszossal szeretne beszélni. Az intézkedés „okaként és céljaként” pedig annyit közölt a rendőr, hogy azt a tájékoztatást kapta a polgármestertől, miszerint az SZMSZ nem ad lehetőséget arra, hogy „ilyen személyek” a képviselő-testületi ülésen részt vegyenek, és közvetlenül ezután a panaszosok egyikét távozásra szólította fel. A Testület – mivel a hangfelvétel valóságát nem vonta kétségbe – a panaszosok ezen sérelmének helyt adott, és megállapította, hogy a rendőrség mulasztásával sérült a tisztességes eljáráshoz való joguk.

A Testület megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának csekély fokú sérelmét a 338/2011. (XI. 30.) sz. állásfoglalásban is, miután a panaszos azt sérelmezte, hogy a vele és barátaival szemben az utcán intézkedő rendőrök nem adtak megfelelő tájékoztatást az intézkedésükről, nem közölték annak indokát, illetőleg a panaszos a vele aláíratott nyomtatvány tartalmáról, annak mibenlétéről nem kapott felvilágosítást. Tekintettel arra, hogy az RK lapon mindössze azt tüntették fel a rendőrök, hogy a panaszos közterületen szeszestalt fogyasztott, illetőleg a rendőri jelentésben csak annyi szerepelt, hogy a panaszos és társai hangoskodva, az úttest felét elfoglalva mentek az utcán, és semmilyen rendőrségi dokumentum nem tartalmazott arra vonatkozóan adatot, hogy közlekedési szabálysértés (és garázdaság szabálysértése) elkövetését észleltek a rendőrök, és ezért vonták a személyeket intézkedés alá, erre figyelemmel a Testület úgy mérlegelte a bizonyítékokat, hogy a megfelelő tájékoztatás elmaradt a rendőrök részéről.

81/2011. (IV. 13.) sz. állásfoglalásában a Testület azon panaszos beadványának tárgyában foglalt állást, aki azokat a rendőri intézkedéseket kifogásolta, amelyeket

egy rendezvényre tartó útja során hajtottak végre vele szemben különböző rendőri szervek állományának tagjai. A Testület a panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálat tárgyává tette a panaszos három alkalommal megtörtént igazoltatását, a részrehajlásmentes eljárás követelmények érvényesülését az intézkedések során, a szolgálati fellépés módjára vonatkozó szabályok megfelelő betartását, a panaszos személyes adatainak rögzítését, valamint azt, hogy a rendezvényen fellépő rendőrök intézkedései érinthették-e a panaszos alapvető jogait. Vizsgálatának eredményeként a Testület megállapította, hogy a rendőrség eljárása a panaszossal szemben alkalmazott intézkedések végrehajtása során számos ponton ellentétes volt a vonatkozó jogszabályi előírásokkal, ami a panaszos oldalán alapjogsértést eredményezett.

A panaszos azt is sérelmezte, hogy az intézkedő rendőrök ruházatán az azonosító szám és a név nem volt láthatóan feltüntetve. A rendőri jelentések szerint ugyanakkor a helyszínen szolgálatot teljesítő állomány tagjai az évszakknak megfelelő szolgálati egyenruhában látták el szolgálatukat, amelyen azonosító jelvényt, valamint névkitűzöt viseltek. E szolgálati öltözet nyári pantallóból, fehér ingből és láthatósági mellényből állt, amelyet szolgálati azonosító jelvényvel és rendfokozati jelzéssel láttak el. Az ing felett láthatósági átvetőt viseltek, ez alatt volt látható az azonosító jelvény és a névkitűző. Az Rtv. 20. §-a tartalmaz a rendőri intézkedéssel kapcsolatban garanciális kötelezettségeket, így a (3) bekezdés a szolgálati igazolvány vagy azonosító jelvény felmutatásának kötelezettségét, a (4) bekezdés pedig azt, hogy ha „a rendőr egyenruhát visel, de az intézkedés során azonosító jelvénye nem látható, vagy azt nem viseli, akkor a ruházatán azonosító jelvényének számát jól láthatóan fel kell tüntetni”.

Tekintettel arra, hogy a panaszolt esetben a Testületnek nem állt rendelkezésére videofelvétel, nem tudta a panaszosi és a rendőri előadás közötti ellentmondást feloldani, ezért a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét ebben a vonatkozásban nem tudta megállapítani.

Kivételt képeznek a fentiekben kifejtettek alól azok az ügyek, amelyekben van olyan egyéb bizonyíték (videofelvétel, hanganyag), amely a tényállás kétséget kizáró tisztázását lehetővé teszi. Erre szolgál jó példával a Testület 388/2011. (XII. 20.) sz. állásfoglalása, amelyben súlyos alapjogsérelem megállapítására került sor. Az állásfoglalás tárgyát az alábbi történések képezték. A panaszos a lakóhelyén található polgármesteri hivatal épületében megtartott nyilvános bizottsági ülésen szeretett volna részt venni. Az ülés megkezdődése előtt felvételeket készített a városháza folyosóján, a megjelenő bizottsági tagokat/képviselőket megszólítva, kérdéseket feltéve nekik. Két biztonsági őr felszólította a panaszost, hogy fejezze be a felvétel készítését, mert az tilos az épületben, csak engedélyhez kötöten rögzíthetők felvé-

telek. Ezután a biztonsági őröktől azt a tájékoztatást kapta, hogy a rendőrség útban van a videokamerázás miatt a városházára – arról azonban, hogy ki tett bejelentést, a panaszosnak nem volt tudomása. A panaszos határozottan állította, hogy a helyszínre érkező rendőrök bemutatkozás nélkül személyi igazolványa átadását kérték tőle, igazoltatás céljából. A panaszos megkérdezte, hogy milyen okból kívánják igazoltatni, mire azt a választ kapta, hogy az általa elkövetett szabálysértés miatt. Kérésére azonban, hogy milyen szabálysértést követett el – nem adott választ a rendőr. A rendőrségi intézkedés kezdetétől a videokamera mindvégig be volt kapcsolva és a panaszos követte vele az eseményeket.

A panaszos csatoltan eljuttatta a Testület részére az intézkedés során rögzített videofelvételt, amelyből jól rekonstruálható volt a párbeszéd, amely az intézkedő rendőr és a panaszos között elhangzott. A rendőr a nevét és azonosító számát nyilvánvalóan elmulasztotta közölni. Ezen túlmenően a Testület azt állapította meg, hogy a konkrét rendőri közlés nem volt megfeleltethető a jogszabály azon előírásának, hogy az intézkedés tényét és célját szóban közölni kell az intézkedés alá vont személlyel. A panaszos első visszakérdezésére elhangzott ugyan, hogy őt igazoltatni szeretnék (az intézkedés ténye), önmagában azonban nem elégséges az intézkedés céljának megjelöléseként arra hivatkozni, hogy az intézkedés alá vont személy szabálysértést követ el, ha végső soron nem derül ki egyértelműen az, hogy a rendőrség milyen szabálysértésre is gondol. A Testület megítélése szerint az a körülmény, hogy az intézkedés alá vont személy szabálysértést követ el, nyilvánvalóan megalapozhatja az igazoltatását akkor, ha azt a szabálysértést, amivel az intézkedés alá vont személy gyanúsítható, a rendőrség egyértelműen közli. Ellenkező esetben olyan általános hivatkozási alap lenne az, hogy valaki szabálysértést vagy akár bűncselekményt követ el, ami a rendőri intézkedést parttalaná tenné. A Testület állásfoglalása szerint ebben az esetben az intézkedés megkezdésének alak-szerűségei kapcsán azonosítható hiányosságok a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét eredményezték.

g) A rendőrség segítségnyújtási kötelezettsége

Az Rtv. 24. §-a írja elő, hogy „**a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetve a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni**”.

74/2011. (III. 30.) sz. állásfoglalásában azon panaszos sérelmei kapcsán, aki előadta, hogy a rendőr valótlan felvilágosítást nyújtott neki a terület lezárásáról, a Testület a következőket állapította meg. A hivatkozott rendelkezés alapján a panaszos joggal várhatta el, hogy az eljáró rendőröktől az érvényben lévő tilalomról valós

tájékoztatást kapjon. Azzal pedig, hogy a rendőr közölte, hogy az áthaladás az adott helyen nem lehetséges, mert az utat lezárták, a valóságnak teljes mértékben megfelelő tájékoztatással látta el a panaszoszt. A Testület számára nyilvánvaló volt: arról, hogy lezárt területre lép be, a panaszos maga is meggyőződött, amikor a rendőrségi beléptetésen átesett. Az általa készített fénykép- és videofelvételeken pedig a zárás céljából felállított rendőrségi kordonokat és áteresztő pontokat számos alkalommal rögzítette. Az általa készített felvételen is hallható, hogy közli, pár képet még készít, azután pedig „kimegy”, ami szintén azt jelzi, hogy tudatában van: olyan elzárt területen tartózkodik, ahonnan „kifelé” kell menni. Fontosnak tartotta felhívni a Testület ebben a körben a figyelmet arra a körülményre is, hogy a rendőrség az útlezárásokról internetes oldalán és a sajtón keresztül megfelelően tájékoztatta a lakosságot, amivel jogszabályi kötelezettségének eleget tett. A Testület tehát arra figyelemmel, hogy a panaszos az eljáró rendőröktől az érvényben lévő tilalomról valós tájékoztatást kapott, tisztességes eljáráshoz való jogának megsértését a felvilágosítás tartalma kapcsán nem állapította meg.

Egy közlekedésrendészeti intézkedéssel összefüggésben – a 177/2011. (VI. 22.) sz. állásfoglalásában – a Testület kimondta továbbá: a hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni. Amennyiben a panaszos jelzi tehát, hogy az intézkedéssel összefüggésben aláírandó dokumentumok elolvasásával nehézségei vannak, a rendőrnek kötelessége annak teljes tartalmát a panaszos számára ismertetni, illetve a panaszos ezen problémáját valamilyen módon az iratokra feljegyezni, hogy az később visszakövethető legyen. Tekintettel azonban arra, hogy a konkrét esetben sem a rendőri iratok, sem pedig a panasz nem számol be arról, hogy a panaszos jelezte volna az eljáró rendőröknek, hogy nehézségei vannak az aláírandó iratok elolvasásával, a Testület úgy foglalt állást, hogy e tekintetben nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

A 346/2011. (XI. 30.) és a 372/2011. (XII. 7.) sz. állásfoglalások alapjául szolgáló ügyekben a Testület a 24. § követelményének érvényesülését a 13. § szerinti intézkedési kötelezettséggel összekapcsolva értékelte. Ezekben az esetekben a Testületnek egyrészt vizsgálnia kellett azt, hogy a panaszos előadása, illetve a rendőrség tudomására jutott további információk alapján fennállt-e valamely jogellenes cselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrség intézkedési kötelezettségét megalapozta, továbbá azt is, hogy az intézkedő rendőr az adott helyzetben megtett-e mindent, amire az eljárására irányadó – segítségnyújtási kötelezettségét előíró – normák felhatalmazták és kötelezték annak érdekében, hogy a panaszos sérelmeit orvosolja. Az első esetben panaszát a panaszos azért terjesztette elő, mert miután a testvére bántalmazta, pénzt lopott tőle és megfenyegette, a hívására kiér-

kezett rendőrök csupán tájékoztatást nyújtottak a távollartás intézményéről, a panaszos testvérét pedig útba indították, egyéb intézkedést nem foganatosítottak. A másodikként említett ügyben a panaszos azt követően kért rendőri segítséget, hogy egy kórházban vitába keveredett egy orvossal, a rendőr azonban a történeteket első sorban az orvos előadására hagyatkozva vizsgálta, akit a panaszos kérésére sem volt azonban hajlandó igazoltatni, és az események szemtanúit sem hallgatta ki. A vizsgálat eredményeként a Testület mindkét esetben arra a következtetésre jutott, hogy a rendőrség nem tett megfelelően eleget fennálló intézkedési kötelezettségének, így a panaszosok oldalán alapjogsértést állapított meg.

Többek között a felvilágosítás elmaradását sérelmezte az a panaszos, akinek ügyével 363/2011. (XII. 7.) sz. állásfoglalásában foglalkozott a Testület. A rendőrség a Meleg Méltóság Menete idején foganatosított intézkedéseket a panaszossal szemben, aki – állítása szerint – véletlenül keveredett a felvonulás ellen az Oktagonon demonstrálók közé. Mire helyzetét felismerte, a rendőrök már körbezárták a teret, megakadályozva őt az eltávozásban. A panaszos beadványában sérelmezte, hogy a rendőrök a kordont megbontva berontottak a térre, majd válogatás nélkül mindenkit, aki az útkjba került, könnygázzal fújtak le.

A panaszos megkísérelt a helyszínen tartózkodó rendőröktől felvilágosítást kérni arról, hogy merre hagyhatja el a helyszínt, azonban az általa megkérdezett első rendőr üvöltözve, obszcén kifejezéseket használva azt tanácsolta számára, hogy hagyja őt békén. A panaszos az ominózus felszólítás elhangzását követően a további társalgásnak nem látta értelmét, ezért egy higgadtabb járőrt keresett, aki megadta számára a rendőri intézkedés indokáról szóló tájékoztatást.

Noha a rendőrség a rendőrök által állítólagosan használt obszcén kifejezések elhangzását nem cáfolta, mivel a panaszos nem tudott információkkal szolgálni a vele szemben udvariatlan magatartást tanúsító rendőr kilétéről, és a Testület rendelkezésére álló információk szerint a rendezvény biztosításában mindösszesen megközelítőleg 200 rendőr vett részt, a Testület a panaszos állítását nem látta igazolhatónak. A videofelvételeken olyan eset nem volt felfedezhető, amelyen az látszódtott volna, hogy a kordont biztosító rendőrök közül bárki is durván beszélt az ellendemonstráció valamely résztvevőjével, azonban önmagában ez a körülmény nem cáfolta és nem is erősítette meg a panaszos előadását. A történetekkel kapcsolatban a Testület arra az álláspontra jutott, hogy a jogsérelem bekövetkezése nem megállapítható.

A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrség telefonon keresztül azt a tájékoztatást adta neki, hogy a közterület rongálásával kapcsolatos bejelentések kezelése a közterület-felügyelet hatáskörébe tartozik. Ugyan az adott ügyben a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehetett megállapítani, hogy a panaszos által sérelmezett események megtörténtek-e, de amennyiben megtörténtek, a rendőr a helyi önkormányzat

hatályos rendelete alapján megfelelő és helyes tájékoztatást adott a panaszosnak a hatásköröket illetően. [306/2011. (X. 26.) sz. állásfoglalás]

208/2011. (VII. 21.) sz. állásfoglalásában a Testület – más jogsérelem megállapítása mellett – a tisztességes eljáráshoz való jog csekély fokú sérelmét állapította meg azzal összefüggésben, hogy az előállított panaszos a rendőrkapitányságon jelezte panasztételi szándékát, amire az volt a rendőrök válasza, hogy kikiabáltak: „a lap alján levő címen megteheti”. Állítása szerint nem tájékoztatták a rendőrök a jogorvoslati lehetőségeiről, a Testület működéséről az előállítás időtartamáról szóló igazoláson olvasható elérhetőség alapján szerzett tudomást. A Testület azt állapította meg, hogy mivel egyetlen rendőrségi dokumentum sem tartalmazott az Rtv. 92. §-ának (1)-(2) bekezdése szerinti megfogalmazásnak megfelelő utalást, ezért a rendőrség nem tett eleget a panaszjogról való tájékoztatási kötelezettségének, ami alapjogi sérelmet idézett elő. A Testület az ügyek nagyon nagy hányadában azt tapasztalja a mai napig, hogy az előállítás időtartamáról szóló igazolás tartalmazza ugyan a Testület elérhetőségét – egy sorban más jogvédő szervezettel –, azonban a jogorvoslat benyújtásának határidejét nem jelölik meg. Ez pedig nem tekinthető a panaszhoz való jog lehetőségéről történő tájékoztatásnak.

A 63/2011. (III. 16.) sz., illetőleg 64/2011. (III. 30.) sz. állásfoglalások alapján szolgáló panaszbeadványokban a panaszosok azt is sérelmezték, hogy az előállítás helyszínén nem kaptak kioktatást panaszjogukról, a rendőrkapitányság épületében pedig csak egy dokumentumot adtak át nekik. A Testület megállapította, hogy az előállítás időtartamáról szóló igazolás hiányos (jogorvoslati határidő azon nem szerepel), a „panaszos mint előállított személy jogairól és kötelezettségeiről, valamint az előállító helyiség rendjéről szóló tájékoztató” pedig csupán azt tartalmazza, hogy az érintett „az előállítással szemben panasszal élhet, melyet szóban vagy írásban terjeszthet elő”. A Testület ezen ügyekben is rendőri kötelezettségszegést és annak nyomán alapjogi sérelmet volt kénytelen megállapítani.

A rendőr segítségnyújtási és felvilágosítási kötelezettségét több esetben vizsgálta a Testület. A 120/2011. (V. 11.) sz. állásfoglalás tényállása szerint a panaszos egy közlekedésrendészeti intézkedést, illetve az intézkedő rendőr szolgálati fellépését (azt, hogy a szélvédőn keresztül, köszönés nélkül rászólt, hogy húzza le az ablakot), az azonosításra vonatkozó kötelezettség elmulasztását (azt, hogy a rendőr szolgálati öltözetéről az intézkedés elején hiányzott névkitűzője és azonosító jelvénye), az intézkedés ténye és célja közlésének hiányát (a rendőr egyből az iratokat kérte, anélkül, hogy annak okát megjelölte volna) és panaszjogáról való kioktatásának elmaradását sérelmezte. Panaszolta továbbá azt is, hogy a rendőri intézkedés és a szabálysértés tekintetében a rendőr nem adott megfelelő felvilágosítást, és a szabálysértés elkövetése miatt elsőként közölt helyszíni bírság összegét fokoza-

tosan feljebb srófolta. A Testület szerint a közlekedésrendészeti intézkedés jogszerűen történt, illetve annak során a szolgálati fellépés tekintetében jogsérelem nem történt, illetve nem volt megállapítható, ellenben a rendőrség a felvilágosításadási (és a panaszjogról való tájékoztatási) kötelezettségének nem megfelelően tett eleget. Ez utóbbi tekintetében kimondta, hogy az intézkedő rendőröktől általában elvárható, hogy az állampolgárok számára felvilágosítást tudjanak adni intézkedéseik jogszabályi hátteréről. Az Alkotmány 2. §-ában foglalt jogállamiság elvének egyik elemi követelménye ugyanis, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtsék ki tevékenységüket [56/1991. (XI. 8.) AB határozat]. Amennyiben a rendőrség – mint kiemelten fontos közhatalmi funkciót ellátó és a társadalmi együttélési normák betartatásáért elsődlegesen felelős szerv – részéről fellépő személy eljárása nem felel meg a jogszabályoknak, sérül a tisztességes eljáráshoz való jog, különösen, ha az intézkedő rendőr olyan normákat nem tart be maradéktalanul, amelyeknek éppen az a funkciója, hogy lehetővé tegyék a rendőri intézkedések jogszerűségének valamiféle kontrollját az intézkedés alá vont személy részéről. A Testület az állásfoglalásban a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának csekély fokú sérelmét mondta ki.

A 284/2011. (X. 5.) sz. állásfoglalásban is a megjelölt alapjog sérelmét állapította meg a Testület. Az alapul szolgáló sérelmezett rendőri intézkedés ez esetben is közlekedésrendészeti tárgyú volt: a rendőrök amiatt állították meg a panaszost, hogy az általa vezetett gépkocsi forgalmi rendszáma nem volt jól látható. A rendőrök a helyszínen azt a tájékoztatást adták a panaszosnak, hogy a hatósági jelzéseket a rongálódás miatt elveszik, illetve annak megtagadása esetén előállítják a rendőrkapitányságra. A rendőrök a panaszos cselekményét szabálysértésnek minősítették és azt közölték vele, hogy amiatt tesznek feljelentést, ellenben annak jogszabályi hátterére való utalásnak nem volt nyoma a rendőrségi iratokban. Kiderült viszont, hogy utóbb a közrendvédelmi osztályvezető telefonon szakmai állásfoglalást kért az ügyészségtől, ami alapján a panaszos cselekményét bűncselekménnyé minősítették. A Testület a bizonyítékok alapján azt állapította meg, hogy a rendőrök a helyszínen a tájékoztatási kötelezettségüket nem megfelelően teljesítették, és hibás felvilágosítást adtak a panaszosnak.

A 152/2011. (VI. 1.) sz. állásfoglalásban a Testület az előzőekkel ellentétes döntést hozott. Az állásfoglalás alapjául szintén egy közlekedésrendészeti intézkedés miatti panasz szolgált, amelyben a panaszos – egyebek mellett – sérelmezte, hogy a vele szemben intézkedő rendőrök a rendőri intézkedés és a helyszíni bírság mibenléte tekintetében nem közölték a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket. A Testü-

let a rendőri jelentésekben feltüntetett jogszabályi [a helyszíni bírságolás részletes szabályairól szóló 10/2000. (II. 23.) BM rendelet, továbbá a KRESZ és a Szabs. tv. vonatkozó normáit] hivatkozásokat megfelelőnek találta, a tájékoztatási kötelezettségüket a rendőrök ebben az ügyben megfelelően teljesítették, ami miatt nem sérült a panaszos alapjoga.

A rendőrség felvilágosításadási kötelezettségét vizsgálta a Testület a 14/2011. (I. 12.) sz. állásfoglalásban is. A panasz szerint 2010. szeptember 11-én, amikor bajnoki labdarúgó mérkőzés zajlott Budapesten, az esti órákban a panaszos a metrón utazott barátaival, és a stadionhoz közeli megállónál akartak kiszállni. A metrórálomáson nagyon sok rendőr tartózkodott, akik megakadályozták a panaszos és társai kiszállását a metrókocsiból, ugyanakkor nem közölték, hogy miért és mennyi ideig kell ott tartózkodniuk, csak előállítással „fenyegették meg” őket. A rendőrség tájékoztatása szerint a kérdéses időpontban Budapest több kerületére is fokozott ellenőrzést rendelt el Budapest rendőrfőkapitánya, mivel a sportrendezvényt megelőzően és azt követően a főváros egyes területein jelentős számú szurkolóval számoltak, így a mérkőzés kiemelt biztonsági kockázatú rendezvény volt. A Testület kimondta, hogy mivel csapaterőt vetettek be a konkrét esetben, ezért annak parancsnoka volt az a személy, akinek ésszerű és érdemi felvilágosításadási kötelezettségét teljesítenie kellett volna a metrókocsiban várakozókkal szemben. Továbbá a csapaterőben szolgálatot teljesítő rendőröktől is elvárható, hogy ha ők maguk nincsenek abban a helyzetben, hogy a hozzájuk fordulóknak a kért információkat rendelkezésre bocsássák, akkor az említett erre köteles, helyszínen jelen lévő rendőrök nevét vagy elérhetőségét megadják, vagyis lehetővé tegyék a hozzájuk fordulást. A Testület megítélése szerint a helyszínen jelen levő rendőri létszám mellett a rendőröktől elvárható lett volna, hogy a metrókocsiban várakozás és ezáltal a mozgásszabadság korlátozásának okáról a felvilágosítást megadják az utazóközönség – köztük a panaszos – számára. A Testület megítélése szerint a panaszolt esetben, illetve a hasonló szituációban mindenképpen szükséges az állampolgárok tájékoztatása annak érdekében, hogy a pánikhangulatot elkerüljék. A Testület az ügyben megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét.

Az Rtv. 24. §-a szerinti segítségnyújtási és felvilágosításadási kötelezettséget egyidejűleg vizsgálta a Testület a 336/2011. (XI. 30.) sz. állásfoglalásban. Az alapul szolgáló tényállás szerint a panaszost volt férje bántalmazta, ami miatt a panaszos a helyszínre rendőri segítséget kért. Egyebek mellett azt panaszolta, hogy nem kapott megfelelő segítséget: a rendőrök nem szállították egészségügyi intézménybe, csak annyit közöltek, hogy hol találja a legközelebbi rendelőt. A rendőrségi dokumentumok és a panaszos által becsatolt orvosi papírok szerint a panaszos nyolc napon belüli sérüléseket szenvedett, a helyszínre nem kért orvosi ellátást, és maga hívta ki a mentőszolgálatot.

tot. A Testület megítélése szerint nem történt rendőri mulasztás: a helyszínen mindkét felet meghallgatták, tanúkatást végeztek, és egy tanút ki is hallgattak; továbbá a panaszt megfelelő felvilágosításban részesítették: mivel a feltételezett cselekmény magánindítványra üldözendő, annak mibenlétéről kioktatták.

Ugyancsak az Rtv. 24. §-a szerinti segítségnyújtási és felvilágosításadási kötelezettség megtartását vizsgálta a Testület a 360/2011 (XII. 7.) sz. állásfoglalásban. A panaszos a haszonélvezetében és a lánya tulajdonában álló felépítményes ingatlan volt veje általi használatát szerette volna rendőri segítségkéréssel megakadályozni. A Testület működésére vonatkozó határidőszámítás miatt két nap összesen négy intézkedése volt vizsgálható, a rendelkezésre álló iratanyag szerint azonban ennél többször történt rendőri intézkedés. A rendőrök minden alkalommal rövid időn belül megérkeztek a helyszínre, a jelenlévőket – többek között a panaszos lánya által megbízott biztonsági cég munkatársait is – igazoltatták, és minden alkalommal megállapították, hogy a volt vő szabályszerű lakcímbjelentés alapján használta az ingatlant, ezért magánlaksértés szabálysértésének, illetőleg bűncselekményének gyanúja nem merült fel. A szükséges jogi felvilágosítást – minden esetben központi ügyeleti – megerősítéssel a rendőrök a feleknek megadták, a magánindítványokat rögzítették, ezért a Testület megállapítása szerint kötelezettségüknek eleget tettek. Megjegyzendő, hogy az intézkedéssel érintett időszakban, a szóban forgó ingatlan használatával összefüggésben a felek több büntetőeljárás megindítását kezdeményezték. A Testület a konkrét ügy kapcsán elvi érveléssel mondta ki, hogy bonyolult megítélésű tulajdon- és birtokjogviták ügyében való jogi tanácsadás nem tartozik az Rtv. 24. §-a szerinti rendőri felvilágosításadási kötelezettség körébe, továbbá a rendőri intézkedés nem sértheti a jegyző, illetve a bíróság hatáskörére vonatkozó szabályokat. A Testület tapasztalata szerint a 2011. évben megnövekedett az ilyen jellegű – ingatlan használatával kapcsolatos – panaszok száma, ami felvetheti úgy a jogi szabályozás, mint a gyakorlati alkalmazás felülvizsgálatát.

2. Az egyes rendőri intézkedésekkel kapcsolatos ügyek

a) Igazoltatás és adatok rögzítése az igazoltatás során

A Testület – az előző évekhez hasonlóan – 2011. évi munkája során is szinte minden érdemi panaszügyben vizsgálta az igazoltatások jogszerűségét. Ennek oka nemcsak az, hogy a legtöbb panaszbeadvány igazoltatást (vagy azt is) kifogásolt, hanem az is, hogy ez az egyik leggyakrabban előforduló rendőri intézkedés, és általában más

intézkedéseknek is az előfeltétele. Az igazoltatásról az Rtv. 29. §-a, valamint a Szolgálati Szabályzat 38. §-a rendelkezik.

Az Rtv. 29. § taxatív módon, a következőképpen sorolja fel az igazoltatás okait: **„A rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.”** Ezek szerint a rendőr a közrend, közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, az igazoltatott vagy más személy jogainak védelme érdekében igazoltathat, ehhez képest a 2011. évben is többször volt tapasztalható, hogy a törvényben tételesen fel nem sorolt okot közölnek a rendőrök az érintettel az igazoltatás okaként.

Az esetek jelentős részében az igazoltatás oka valamilyen jogellenes cselekmény – szabálysértés vagy bűncselekmény – elkövetésének a gyanúja volt [lásd pl. 1/2011. (I. 12.), 49/2011. (II. 23.), 114/2011. (IV. 13.), 136/2011. (V. 11.), 196/2011. (VII. 6.), 296/2011. (X. 19.), 389/2011. (XII. 20.) sz. állásfoglalások]. Ezekben az ügyekben a Testület újfent hangsúlyozta: a Testület a szabálysértés/bűncselekmény tényállásrűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja, ugyanis a Testület nem járhat el hatóságként, a felelősség fennállásának vagy fenn nem állásának megállapítására tehát hatásköre nem terjed ki. Annak megállapításához azonban, hogy a rendőrség kellő körültekintéssel és megfelelő jogalapra hivatkozva jár-e el azon esetekben, amikor szabálysértés/bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt vonja intézkedés alá a panaszost, elengedhetetlen annak vizsgálata, hogy a jogellenes cselekmény valamilyen fokú gyanúja felmerült-e az adott esetben.

Az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése taxatív módon felsorolja az igazoltatás okait (közrend, közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, az igazoltatott vagy más személy jogainak védelme érdekében), ehhez képest a 2011. évben is tapasztalható volt, hogy a törvényben fel nem sorolt okot közölnek a rendőrök az érintettel az igazoltatás okaként.

Leggyakoribb okok a közrend és közbiztonság védelme, valamint a közlekedésrendészeti ellenőrzés során foganatosított igazoltatás voltak az érintett testületi tagra szignált ügyekben.

A többször említett 63/2011. (III. 16.) sz. és a 64/2011. (III. 30.) sz. állásfoglalásokban a Testület vizsgálta a panaszosok előállítását megelőző igazoltatás jogszerűségét és indokoltságát is. Az egyik panaszos által készített hangfelvétel tanúsága szerint a rendőr arra kérte őket, hogy a képviselő-testület ülésterméből menjenek

ki, és igazoltatás végett adják át személyi igazolványukat és lakcímkártyájukat. Az előállítás végrehajtásáról szóló rendőri jelentésben a közrend védelmét jelölték meg igazoltatási okként, majd az intézkedő rendőr utóbb készített jelentésében az szerepel, hogy a panaszosokat csak az ülésterem elhagyására történő felszólítást követően igazoltatták, mivel az intézkedés megkezdésekor igazoltatási ok még nem állt fenn. A későbbi igazoltatás pedig a szabálysértés (jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség) elkövetésének alapos gyanúja miatt történt. A Testület a bizonyítékok alapján arra a megállapításra jutott, hogy a helyszínen megjelent rendőr nem tudott jogszabályilag is alátámasztott indokot adni fellépésére, illetve magyarázata („ilyen személyek az ülésen nem vehetnek részt”) nem volt helytálló. A Testület megítélése szerint a panaszolt esetben nem állt fenn a rendőrség által hivatkozott szabálysértés minimális gyanúja, amely a rendőri intézkedéseket megalapozta volna. Az a körülmény pedig, hogy a panaszosok egymáshoz „bilincseltek” magukat, a rendőrség egyértelműen jogszerűtlen fellépésére adott válaszreakció volt. A Testület a panaszosok igazoltatását jogszerűtlennek és indokolatlannak találta, ami miatt sérült a személyes adatok védelméhez fűződő joguk.

A 151/2011. (VI. 1.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló panasz szerint a panaszos gépkocsival közlekedett, amikor is egy éles, beláthatatlan kanyarban a rendőrök éppen intézkedést foganatosítottak, amely szituáció szerinte balesetveszélyes volt, így melléjük érve rájuk szolt és hangjelzést is használt, nehogy elé lépjenek. A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök – akiknek egyébként a hangneme is kifogásolható volt – a figyelmeztetés miatt félreállították, igazoltatták, majd figyelmeztetésben részesítették. A rendőrségi előadás szerint a panaszossal szembeni intézkedés alapja az általános igazoltatás, indoka pedig a panaszos által alkalmazott hangjelzés és a rendőrökkel szemben használt hangnem volt. A Testület megállapította, hogy a panaszos által használt hangnem miatti igazoltatás – mivel az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése taxatív felsorolását adja az igazoltatás okainak – jogszerűtlen volt; másrészt pedig az indokolatlanul használt hangjelzéssel kapcsolatos szabálysértés (KRESZ 30. §) elkövetése sem volt életszerű, mivel a panaszos éppen a baleset elkerülése érdekében alkalmazta (azaz nem volt jogellenes a cselekmény). A Testület ebben az ügyben általánosságban kimondta, hogy az igazoltatás célhoz kötött, mindig kell lennie valamilyen törvényi jogalapjának és céljának. A rendőri intézkedés egyetlen esetben sem lehet önkényes, önmagáért való, és az eljáró rendőr megtorló, retorziószerű jelleggel nem foganatosíthat intézkedést. A konkrét esetben a Testület megítélése szerint indokolatlan és jogszerűtlen volt tehát a panaszos igazoltatása, ami sértette a tisztességes eljáráshoz való jogát.

297/2011. (X. 19.) sz. állásfoglalásában, a panaszos igazoltatása jogszerűségének vizsgálata kapcsán a Testület a következő álláspontra helyezkedett: megítélése sze-

rint az eljáró r. főhadnagy jelentése alapján egyértelműen kiderült, hogy a panaszos igazoltatására nem a fokozott ellenőrzés generális felhatalmazása alapján került sor, hanem azon „nem szokványos magatartása” miatt, hogy szolgálati gépjárműveket fényképezett, valamint a helyszínen lévő rendőrök azonosító adatait diktafonon rögzítette. A Testület a konkrét ügyben visszautalt 120/2008. (X. 21.) sz. állásfoglalására, amelynek előkészítése során a rendőrség több képviselője is úgy nyilatkozott, hogy a felvételkészítés miatt önmagában nem, csupán a felvétel közzététele kapcsán merülnek fel jogi aggályok. Ezzel a rendőrségi véleménnyel összhangban a Testület is arra az álláspontra helyezkedett, hogy az Alkotmánybíróság 54/2000. (XII. 18.) AB határozata alapján fokozott közérdek fűződik az esetleges rendőri jogsértések dokumentálhatóságához. A Testület álláspontja szerint a rendőr valóban nem tekinthető közszereplőnek, azonosításához viszont közhatalomgyakorlása kapcsán közérdek fűződik. Mindezek alapján a Testület megállapította, hogy a rendőr – ebbéli minőségében végzett – tevékenységének dokumentálása önmagában nem törvénysértő, azt a rendőr nem tilthatja meg, és további intézkedést sem alapíthat a felvételkészítésre. Más a helyzet akkor, ha a dokumentálás oly módon történik, hogy az akadályozza a rendőri intézkedést. Ilyen esetben indokolt lehet az abbahagyásra történő felszólítás, és annak megtagadása esetén további rendőri intézkedés is szóba jöhet. A Testület álláspontja szerint azonban a konkrét esetben sem a kép-felvétel készítése, sem a rendőrök adatainak diktafonba mondása nem akadályozott semmilyen intézkedést. Ennek megfelelően a Testület megítélése szerint jogalap hiányában igazoltatták a panaszost, ezért sérült a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető joga.

A 298/2011. (X. 19.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos azt kifogásolta, hogy közlekedési ellenőrzést végző rendőrök intézkedés alá vonták. A Testület az ügy körülményeinek ismeretében megállapította: egyezik a rendőri és a panaszosi előadás abban a tekintetben, hogy amikor a közlekedési ellenőrzést végző rendőröket a gépkocsi sofőrje meglátta, hirtelen fékezéssel reagált, és a gépkocsival az út menti murvás padkán állt meg. A panaszos szerint ennek oka az volt, hogy a hirtelen fékezés miatt a gépkocsi lefulladt, és a murvás útpadkára gurult ki, miközben a rendőrök azt állították, hogy a fékezést követően a gépkocsi jobbra fordult, és a sofőr az útpadkán kívánt visszafordulni, kísérlete azonban kudarcba fulladt, mert a jármű a murvában elakadt. A Testületnek nem kellett abban állást foglalnia, hogy a gépkocsi megállására vonatkozó két verzió közül melyik felelt meg a valóságnak, mindössze azt kellett vizsgálnia, hogy a rendőrök megfelelő jogszabályi felhatalmazás birtokában jártak-e el ezt követően a panaszossal szemben. A Testület ezzel összefüggésben arra a megállapításra jutott, hogy mivel a jármű megállása nem a szokásos módon történt – függetlenül attól, hogy ennek mi volt a tényleges oka –,

a rendőröknek volt ésszerű alapjuk annak feltételezésére, hogy a gépjárműben tartózkodók esetleg megpróbálták kivonni magukat a rendőri ellenőrzés alól, és ezzel összefüggésben került sor a gépkocsinak a padkán való megakadását eredményező vezetési manőverre. Annak oka, hogy egy járműben utazók – feltételezhetően – megkísérlik kivonni magukat a rendőri intézkedés alól, a gépkocsit, annak vezetőjét és az utast érintő körülmény egyaránt lehet (pl. a gépkocsi utasa ellen körözés van kiadva). A Testület ezért arra a következtetésre jutott, hogy mivel a gépkocsi megállásának körülményeiből a rendőrök következtethettek arra, hogy a gépkocsiban utazók szándéka a rendőri intézkedés elkerülésére irányult, ezért a közrend, közbiztonság védelmére alapozott rendőri fellépés indokolt volt.

A panaszos a 315/2011. (X. 26.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben azt sérelmezte, hogy az elfogását követően végrehajtott intézkedés során, de még a rendőrkapitányságra történt beszállítása alatt sem igazoltatták, és a nevét sem kérdezték meg tőle. A Testület a panaszosi és a rendőri állítások közötti ellentmondást azzal összefüggésben, hogy a panaszos személyazonosságának ellenőrzésére sor került-e, nem tudta feloldani. Úgy foglalt ugyanakkor állást, hogy a panaszos oldalán az igazoltatás – és így személyes adatai rögzítésének – elmaradása nem okozott volna alapjogsérelmet abban az esetben sem, ha a panaszos állítása bizonyulna valósnak, és nem igazoltatták volna. Afelől, hogy az előállítás a panaszos ellen irányult, neki sem voltak kétségei, maga is leírja a panaszban, hogy „bírószáki tárgyalást mulasztó személy”, továbbá a rendőri iratokból is kiderül, hogy a panaszost az intézkedő rendőrök beazonosították, gépkocsijának forgalmi rendszámát ismerték. A fentiek alapján a Testület úgy foglalt állást, hogy az igazoltatás elmaradása tekintetében nem sérült a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő joga.

A 2/2011. (I. 12.) sz. állásfoglalásában jogszerűnek minősítette a Testület azon panaszos adatainak kétszer egymást követően elvégzett rögzítését, akit az intézkedés helyszínének közelében történt rendbontást követően, egy társaság tagjaként vont ellenőrzés alá a rendőrség. Az első adatrögzítés kapcsán a Testület figyelembe vette, hogy a panaszos és társai igazoltatására röviddel azt követően került sor, hogy a Művész moziban zajló melegfesztivál nyitórendezvényét a fesztiválzászló letépésének megkísérlésével és a résztvevők verbális zaklatásával zavarták meg. Amint az a rendőrségi videofelvételen látszik, a panaszos egyik társa maga tette világossá, hogy a zászló letépésére tett kísérletben része volt. A Testületnek – a panaszos egy másik panaszának elbírálása kapcsán – arról is tudomása volt, hogy a panaszos ennél az incidensnél szintén jelen volt. A panaszos és társasága a rendezvény megzavarását és az azzal kapcsolatban tett rendőri intézkedést követően is a fesztivál megnyitójának helyet adó mozi közelében maradt, ami erősítette azt, hogy a panaszos társasága részéről nem zárható ki a közrend megzavarására alkalmas további

cselekmények elkövetése. A Testület megítélése szerint az eset összes körülményei alapján megállapítható volt, hogy a közrend ismételt megzavarásának olyan mértékű veszélye állt fenn, amely az adatrögzítéssel megvalósuló, viszonylag kis mértékű jogkorlátozást jelentő rendőri intézkedést megalapozta. Az adatrögzítést megalapozó „egyéb körülményt” tehát jelen esetben az adatrögzítés preventív hatása és az esetleges jogsértések elkövetőinek utólagos azonosításához fűződő közérdek jelentette, amelyet a Testület már több esetben elfogadott mint a személyes adatok védelméhez fűződő jog jogszerű korlátozásának megfelelő és arányos alapját. Ezt követően a Testület az intézkedést az arányosság követelményével összefüggésben is értékelte arra való tekintettel, hogy a panaszost rövid időn belül másodszor is igazoltatták. A Testület a körülmények ismeretében megállapította, hogy az első és a második alkalommal végrehajtott intézkedések nem teljesen azonos személyeket érintettek, így az első igazoltatás során rögzített adatok alapján tett feljelentések felvethették volna a tévedés, adminisztratív hiba lehetőségét. Szükség volt tehát arra, hogy az utóbb feljelentett személyeket – köztük a panaszost – a szabálysértésben részt nem vevő igazoltatottak esetleges téves eljárás alá vonásának elkerülése és a feljelentendő személyek kilétének egyértelmű megállapítása érdekében újra igazoltassák. A Testület a fenti okfejtés alapján úgy ítélte meg, hogy a panaszos másodszori igazoltatására az arányosság követelményét nem sértő módon került sor, ezért a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának megsértését nem állapította meg azzal összefüggésben.

Az Rtv. 29. § (6) bekezdésében foglaltak értelmében „a rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés gyanúja szükségessé teszi”. Ezzel kapcsolatosan a 296/2011. (X. 19.) sz. állásfoglalás kialakítása során a Testület a következőképpen mérlegelt. A panaszos sérelmezte egy köztisztasági szabálysértés elkövetése miatt kezdeményezett intézkedés keretében a vele szemben alkalmazott ruházatátvizsgálást, valamint járművének az átvizsgálását. A panaszos és a rendőrség elmondása egy fontos körülmény tekintetében tért el egymástól a ruházat- és gépjármű-átvizsgálás megkezdését illetően. A panaszos szerint az intézkedő rendőrök rögtön az igazoltatás után közölték, hogy a panaszos ruházatát és gépjárművét át fogják vizsgálni, a kapitányságvezető tájékoztatása szerint ugyanakkor az igazoltatás során a panaszos a gépjárművéből kiszállt, ezt követően vett észre az intézkedő r. őrmester a nyitott ajtón keresztül a gépkocsiba betekintve egy viperát. A r. őrmester elmondása szerint a viperát a panaszos a gépjármű sebességváltója és a vezetőülés közötti részen, a kézifék kar sebességváltó karhoz közel eső oldalán helyezte el. A különbségnek a Testület azért tulajdonított jelentőséget, mert a panaszos megállításkor az Rtv. 29.

§ (6) bekezdésében foglalt feltételek közül egy sem állt fenn, a panaszos terhére rótt szabálysértés nem volt olyan jellegű, amely a jármű átvizsgálását tette volna szükségessé. Amennyiben azonban az intézkedő rendőr valóban meglátta a viperának látszó tárgyát, akkor felmerült egy további, olyan szabálysértés gyanúja is, amely az Rtv. 29. § (6) bekezdése alapján a jármű- és a ruházatátvizsgálást megalapozta, tekintettel arra, hogy a vipera a közbiztonságra különösen veszélyes eszköznek minősül, és birtoklása szabálysértést valósít meg. Önmagában egy olyan szabálysértés (szemetelés), amelynek gyanúja a panaszossal kapcsolatban először felmerült, általában nem von maga után gépjármű-átvizsgálást. A rendőrök az eredetileg kapott feladatuknak (a szemetelő személy intézkedés alá vonása és kilétének megállapítása) eleget tettek volna az igazoltatással, majd a szabálysértési feljelentés megtételével. Erre tekintettel a Testület életszerűnek találta a rendőri verziót (tehát azt, hogy az átvizsgálásokat a rendőrök a fémbot észlelése miatt kezdték meg), és bár kétséget kizáróan nem látta megállapíthatónak, hogy a rendőrök vagy a panaszos által elmondottak szerint zajlott az átvizsgálás, úgy ítélte meg, hogy nem alapíthatja az állásfoglaláshoz szükséges bizonyossággal a panaszos nyilatkozatára a tényállást. A panaszos ruházatának és gépjárművének átvizsgálása tekintetében ezért a Testület nem találta megállapíthatónak a panaszos emberi méltóságához való jogának, illetve tulajdonhoz való jogának sérelmét.

Az igazoltatás jogalapját vizsgálta a Testület a – párhuzamos véleménnyel elfogadott – 299/2011. (X. 26.) sz. állásfoglalásában. A panaszos hazafelé tartott kerékpárján, amikor egy rendőrségi gépjármű mellé hajtott és a rendőrök megállásra szólították fel. A személyi igazolvány átadását követően az egyik rendőr megkezdte az adatok ellenőrzését, míg a másik – akit a panaszos jól ismert – arra figyelmeztette a panaszost, hogy az általa viselt ruházat hasonlít egy betiltott társadalmi szervezet formaruhájához, ezért ilyen öltözetet nem viselhet közterületen. A panaszos erre azt válaszolta, hogy az általa viselt „Szebb Jövőért” feliratú fekete póló, a rövidnadrág és strandpapucs, valamint a címer alakú pajzzsal díszített bocskai sapka véleménye szerint semmilyen formaruhához nem hasonlít és nem összetéveszthető a „Szebb Jövőért Polgárőr Egyesület” egyenruhájával. Megjegyezte a panaszos azt is, hogy az említett szervezetet – amelynek ő valóban tagja – nem tiltották be, az a megyei bíróság által bejegyzett közhasznú szervezet. A rendőri szerv a Testület megkeresésére adott válaszában az igazoltatás jogalapját a Szolgálati Szabályzat 38. § szerinti „közlekedés során végrehajtott általános igazoltatásban” jelölte meg. A panaszos és az általa ismert rendőr elmondása egy ponton egyezett meg, nevezetesen abban, hogy az igazoltatás időtartama alatt a panaszos öltözkéről, illetve egyesületi tagságáról volt szó. Ugyanakkor sem a panaszos, sem a rendőrök nem tettek említést arról, hogy a panaszos közúti közlekedése során szabálysértést követett

volna el, úgyszintén arról sem, hogy akár a panaszost mint járművezetőt, akár az általa használt kerékpárt az igazoltatás során ellenőrizték volna. Mindezek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a panaszos igazoltatására nem az Rtv. 44.§-a alapján – egyébként viszonylag széles körű felhatalmazással biztosított –, a közúti közlekedés rendjének ellenőrzése okán került sor, hanem kizárólag a panaszos – egyébként formaruhának nyilvánvalóan nem nevezhető – öltözete váltotta ki a rendőri intézkedést. A Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának súlyos sérelmét megállapító állásfoglalásában ismételten leszögezte, hogy az igazoltatás – mint minden rendőri tevékenység – célhoz kötött, ezért arra csak kellő jogalap birtokában, valós indokkal kerülhet sor.

Jogszerűnek ítélte a Testület annak a panaszosnak az igazoltatását, aki az úteseten sétált, majd a rá dudáló rendőrautóra hátrakiáltott. A Testület az intézkedés jogalapjának vizsgálata során érdemi döntésének meghozatalánál az eltérő hivatkozást tartalmazó jelentések közül az intézkedés napján készült jelentéseket vette alapul, tekintettel arra, hogy az idő múlásának befolyásoló hatása miatt nagy valószínűséggel az tartalmazta a legpontosabb, a valóságnak leginkább megfelelő információkat. Mindezek alapján nem fogadta el a rendőrség azon későbbi előadását, hogy a panaszos igazoltatását a KRESZ szabályok megsértése indokolta.

A Testület álláspontja szerint a panaszos igazoltatására eredetileg kellő jogalap hiányában, csupán a „beszólás” miatt került volna sor. Ugyanakkor a panaszosnak az a magatartása, hogy a rendőrök elől elfutott, gyanút keltett arra, hogy a panaszos esetlegesen valamilyen jogellenes cselekménye miatt akarja kivonni magát a rendőri intézkedés alól, ezért ez a magatartás már kellő okot adott a rendőröknek arra, hogy a panaszos után menjenek, és intézkedés keretében kérdőre vonják, így a panaszos igazoltatására végül is kellő jogalap birtokában került sor [307/2011. (X. 26.) sz. állásfoglalás].

Egy közlekedésrendészeti intézkedéssel kapcsolatos ügyben azt kifogásolta a panaszos, hogy a panaszának felvételére kikerkező rendőr először igazoltatta, majd rögzítette az adatait. A Testület ezen adatrögzítésekkel kapcsolatban a következőket állapította meg. Az Rtv. az igazoltatott adatainak rögzítését kivételnek tekint. A jogszabály 29. §-ának (3) bekezdése szerint az igazoltatás során az igazoltatott személyazonosító adatait, az igazolvány sorozatát és számát, valamint az igazoltatás helyét, idejét és okát csak akkor kell rögzíteni, ha további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják. Jelen esetben a Testület álláspontja szerint tekintettel arra, hogy a panaszos jelezte, hogy nem kíván panasszal élni a rendőrkapitányságon az intézkedéssel szemben, hanem panaszát írásban a Testületnél szeretné előterjeszteni, szükségtelen volt a panaszos igazoltatása, mivel semmilyen olyan egyéb körülmény – pl. további intézkedés szükségessége – nem

állt fenn, ami indokolta volna az igazoltatást. Továbbá tekintettel arra, hogy már maga az igazoltatás is szükségtelen és ezért jogszerűtlen volt, az annak keretében történt adatrögzítés is szükségszerűen jogsértő módon zajlott, és megvalósította a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő jogának sérelmét [223/2011. (VIII. 31.) sz. állásfoglalás].

A Testület több állásfoglalásban – így pl. a 80/2011. (IV. 13.) sz. állásfoglalásban – az előző évekhez hasonlóan, ismételten felhívta a figyelmet arra, hogy igazoltatásakor az – intézkedés idején hatályban lévő – Rtv. 29. § (3) és (8) bekezdései, valamint a Szolgálati Szabályzat 38. §-a alapján az intézkedés alá vontak lakcímadatának sem az elkérésére, sem annak rögzítésére nincsen jogalap. A Testület azokban az esetekben, ha a rendőr az intézkedés alá vont személy lakcímazonosító hatósági okmányát elkéri, a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog sérelmét, ha pedig ezen túlmenően az igazoltató lapon az eljárás alá vont személy adatait is rögzíti, akkor a személyes adatok védelméhez való alapvető jog sérelmét is meg szokta állapítani. A hivatkozott panaszügyben a Testület kifejtette, az igazoltatással kapcsolatos kötelezettségek kapcsán az Rtv. 29. § (2) bekezdése rögzíti, hogy az „igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni”. Ez a bekezdés rendelkezik arról is, hogy a „személyazonosságot – a személyazonosító igazolványon túl – minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat”, végül hogy az „igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető”. A 29. § (8) bekezdése rendelkezik arról, hogy mit kell személyazonosító adaton érteni: „az érintett személy nevét, születési helyét, születési idejét és anyja születési családi és utónevét”. Az Rtv.-nek az intézkedés idején hatályos szabályai szerint tehát igazoltatás során a lakcímkártya átadására az igazoltatott nem volt kötelezhető. Szintén nem volt kötelezhető a lakcímkártyán szereplő adatok közzlésére. Ez következik részben logikai értelmezéssel abból, hogy a lakcímadatok okmánnyal való igazolásának kötelezettsége alóli mentesítés kiüresedne, ha az érintett egyébként kötelezhető volna a lakcímkártyán szereplő adatok közzlésére, másrészt abból, hogy az Rtv. 29. § (3) bekezdés a személyazonosító adatok rögzítését írja elő, illetve teszi lehetővé, ezek között pedig a lakcímadatok nem szerepelnek. A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 3. § (1) bekezdése szerint személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul. Bár elvileg felvethető, hogy lakcímadatainak közzlésekor a panaszos hozzájárulását adta az adatok kezeléséhez, a Testület álláspontja szerint a közhatalmi feladatot ellátó rendőr és az intézkedés alá vont személy aszimmetrikus viszonyában e jogszabályhely alapján nem tekinthető jogszerűnek sem az adatkérés, sem az adatrögzítés. A Testület számára a hivatkozott ügyben egyértelmű volt, hogy sor került a lakcímkártya elkérésére, mivel a rendőrség által megküldött

igazoltató lapon a panaszos lakcíme is szerepelt, ezért a fentiek alapján a rendőrség eljárása sértette a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő jogát.

Az Rtv. 29. §-ának ezen rendelkezéseivel összefüggésben két kérdésről kell szólni. Egyrészt a Testület által érdemben vizsgált ügyek közül még mindig több ízben sérelmezték a panaszosok azt, hogy az intézkedő rendőr az igazoltatás keretében történő adatok rögzítése során lakcímkártya átadását követeli meg. Példák: 63/2011. (III. 16.) sz., 64/2011. (III. 30.) sz. állásfoglalások. Ezen ügyekben a panaszosok által rendelkezésre bocsátott hangfelvétel egyértelműen tanúsította azt, hogy a lakcímkártya elkérése megtörtént, ami alapján a lakcímet rögzítették a rendőrök, így sérült a panaszosok tisztességes eljáráshoz való alapvető joga.

A Testület a lakcímkártya elkérésével kapcsolatban az alábbi álláspontot képviseli. Az Rtv. 29. §-a (2), (3), (8) bekezdésének, a Szolgálati Szabályzat 38. §-ának, és a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Nytv.) 5. §-a (8) bekezdésének és 29. §-ának együttes olvasata alapján megállapítható, hogy az igazoltatott a személyazonosító adatait köteles megadni az igazoltatás alkalmával. Ezek az adatok: név, születési hely és idő, anyja születési családi és utóneve, amelyeket a személyazonosító igazolvány vagy olyan hatósági igazolvány igazol, ami a felsorolt adatokat tartalmazza (útlevél, kártyaformátumú vezetői engedély). Egyik törvény sem rendelkezik úgy, hogy a lakcím és a tartózkodási hely címe is személyazonosító adat lenne. Az igazoltatott személy ugyanakkor kizárólag az előbb felsorolt okmányok egyikének bemutatására kötelezhető, más okmány bemutatására nem. (Más kérdés természetesen, hogy amennyiben az okmány valóságos kétséges, a rendőr ellenőrző kérdéseket tehet fel. Ilyenkor felszólítja az igazoltatott személyt adatainak bemondására, a bementett adatokat az okmánnyal összehasonlítja.) A személyazonosság megállapításához tehát nem létezik jogszabályi felhatalmazás a lakcímkártya elkérésére. Sőt: a lakcímkártya felmutatására az igazoltatott még az esetlegesen később lefolytatandó szabálysértési / büntetőeljárásra hivatkozással sem kötelezhető, ilyen esetben ugyanis – a Szolgálati Szabályzat vonatkozó rendelkezése alapján – az igazoltatás helyét, idejét és okát kell rögzíteni.

Másrészt volt több panaszügy, amelyben a panaszos nem eredeti igazolvánnyal, hanem annak fénymásolatával akarta igazolni magát. Ezért a 239/2011. (VIII. 31.) sz. állásfoglalásban a Testület foglalkozott azzal a kérdéssel is, hogy miért nem köteles a rendőr az eredeti személyazonosító igazolvány másolatát elfogadni. A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló Nytv. 5. §-ának (8) bekezdése szerint a személyazonosító igazolvány olyan hatósági igazolvány, amely a polgár személyazonosságát és a törvényben meghatározott adatait közzé teszi. A törvény 29. §-ának (1) bekezdése szerint a személyazonosító igazol-

vány a polgár írásbeli nyilatkozata, valamint az anyakönyv és a személyi adat- és lakcímnnyilvántartás [...] alapján kiállított olyan hatósági igazolvány, mely a polgár személyazonosságát és az e törvényben meghatározott adatait közhitelűen igazolja. Ugyanezen törvényhely (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a személyazonosságot – a személyazonosító igazolványon túl – az érvényes útlevél vagy a kártyaformátumú vezetői engedély igazolja. A személyazonosítás céljából – jogszabályban meghatározott kivételekkel – a polgár nem kötelezhető más okmány bemutatására. [Ezzel egyezően rendelkezik egyébként az Rtv. 29. §-ának (2) bekezdése is.] A személyazonosító igazolvány kiadásáról és nyilvántartásáról szóló 168/1999. (XI. 24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 6. §-a rögzíti, hogy a személyazonosító igazolványnak két fajtája van: az állandó és az ideiglenes. A 7. § szerint az állandó személyazonosító igazolvány az Nytv. 29. §-ának (3) bekezdésében meghatározott személy- és okmányazonosító adatokat, valamint a személyazonosító igazolvány kiállításának keltét, a kiadó magyar állam kódját és a kiállító hatóság nevét, míg az ideiglenes személyazonosító igazolvány a felsorolt adatokon kívül a kiadásának okát is tartalmazza. A jogosult részére – kérelemre – ideiglenes személyazonosító igazolványt akkor kell kiadni a Korm. r. 12. §-a alapján, ha nem rendelkezik érvényes útlevéllel vagy kártyaformátumú vezetői engedéllyel, és állandó személyazonosító igazolványának érvényességi ideje lejárt, az igazolvány cseréjét kérte adatváltozás miatt (kivétellel), vagy az igazolványt eltulajdonították, elvesztette, vagy az megsemmisült; illetve az állandó személyazonosító igazolvány – adategyeztetés vagy adatpontosítás szükségessége miatt – átmenetileg nem adható ki. A Korm. r. 31. §-ának (1) bekezdése értelmében az érvényes személyazonosító igazolványt a magyar állampolgár, a bevándorolt, a letelepedett, a menekült és az oltalmazott jogállású személy köteles sértetlenül megőrizni, jogszabályban meghatározott esetekben és módon – felhívásra – bemutatni, a visszavonás elrendelésekor vagy a jogosultság megszűnésekor, illetőleg az új állandó személyazonosító igazolvány kiadásakor a személyazonosító igazolvány átvételére jogosult hatóságnak leadni. Ezen jogszabályi rendelkezések alapján megállapítható, hogy a személyazonosság igazolására a személyazonosító igazolvány – akár az állandó, akár az ideiglenes fajtája – szolgál, illetve a fentebb említettek szerint minden olyan hatósági igazolvány, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat (érvényes útlevél, kártyaformátumú vezetői engedély). A személyazonosításra alkalmas hatósági igazolványt eredeti formában köteles minden állampolgár magánál tartani: másolata nem helyettesíti a hatóság, hivatalos szerv eljárásában. Továbbá az állampolgárok olyan magatartása, hogy eredeti személyazonosító igazolványukat nem tartják maguknál, jogellenes cselekmény: az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet 27. §-ának (1) bekezdése szerinti személyazonosság igazolásá-

val kapcsolatos kötelességek megszegése szabálysértését követi el ugyanis az, aki személyazonosítására alkalmas okmányával kapcsolatos kötelezettségét megszegi, az igazoltatásra feljogosított személy felszólítására személyi adatainak bemondását, illetőleg az okmány átadását megtagadja, vagy az említett adatokra vonatkozólag az intézkedés során valótlant állít.

A Testület e helyütt is felhívja a figyelmet arra, hogy az Rtv. 2012. január 5-én hatályba lépett módosítása az Rtv. 29. § (1) bekezdés b) pontjában már lehetőséget biztosít az intézkedő rendőröknek a lakcímkártya elkérésére, úgy rendelkezik ugyanis, hogy a rendőr a feladata ellátása során az igazoltatott személyt – annak választása szerint – lakcímének, tartózkodási helyének a lakcímet igazoló hatósági igazolvánnyal vagy más alkalmas dokumentummal történő igazolására, vagy a lakcímrre, tartózkodási helyre vonatkozó nyilatkozattételre kérheti fel. Az Rtv. hivatkozott módosítása a január 5-ét követően foganatosított intézkedések esetében várhatóan a Testület gyakorlatába is gyökeres változást hoz.

Jogszerűnek ítélte a Testület a panaszos igazoltatását a 119/2011. (IV. 27.) sz. állásfoglalásában annak ellenére, hogy a rendőri iratok nem voltak konzisztensek a jogalap pontos megjelölése tekintetében. A hivatkozott ügyben az intézkedést foganatosító r. főörzsőrmester jelentésében arról számolt be, hogy a panaszos egy fiatalos fiú társaságában tartózkodott egy söröző mellett, amikor a r. főörzsőrmester igazoltatta őket az Rtv. 29. § (1) bekezdésének első fordulata alapján. A megbízott őrsparancsnok jelentésében ugyanakkor az igazoltatás jogalapjaként az Rtv. 29. § (1) bekezdésének harmadik fordulata szerepelt. A kérdés tisztázása érdekében a Testület ismételt megkereséssel fordult az illetékes rendőrörshöz, és kérte a pontos jogalap megjelölését. A megbízott őrsparancsnok a Testület kérdésére adott kimerítő válaszában előadta, hogy a Taktaharkányi Rendőrőrs illetékességi területén elszaporodtak a zsarolás, uzsora bűncselekmény, valamint engedély nélküli pénzügyi tevékenység miatt indult büntetőeljárások, és hogy a „kamatos pénz” szedése szorosan köthető a rendszeres szociális segélyek és a családi pótlék kifizetéséhez. Ezeket a napokon fokozott rendőri jelenlétet biztosítanak a községekben. Az intézkedés napján a községben rendszeres szociális segélyt fizettek a polgármesteri hivatalban, és informális csatornákon az a nem ellenőrzött információ jutott a rendőrség tudomására, hogy a söröző mellett is szedik a „kamatos pénzt”, ezért kiemelten ellenőrizték a nevezett helyet. A járőrállomány feladata a fenti helyeken látszólag céltalanul sétálgató vagy várakozó személyek intézkedés alá vonása, igazoltatása volt. A fentiek miatt a panaszossal szembeni igazoltatás jogalapja az Rtv. 29. § (1) bekezdés első, második és harmadik fordulata volt, a Robotzsaru program azonban csak egy fordulat megjelölését teszi lehetővé egy bekezdésen belül, ezért nem jelölték meg valamennyit az iratokon. A Testület a rendőrség előadása alapján kellően

indokoltnak látta a panaszossal szemben igazoltatás foganatosítását a közrend, közbiztonság védelme érdekében, illetve bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból is. Az intézkedés jogalapja tekintetében tehát a Testület az Rtv. 29. § (1) bekezdés első és második fordulatára hivatkozást is kellően alátámasztottnak találta, és megállapította, hogy jogszerűen igazoltatták a panaszost, ezért nem sérült a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető joga. A Testület nem találta azonban megalapozottnak a megbízott őrsparancsnok Rtv. 29. § (1) bekezdés harmadik fordulatára hivatkozását az igazoltatás jogalapja tekintetében. Mivel azonban a – panaszos kéjzjegyével ellátott – előállítás végrehajtásáról szóló jelentésben a r. főtörzsőrmester az igazoltatás jogalapjaként az első fordulatot jelölte meg, a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga sem. A Testület a hivatkozott panaszügy kapcsán felhívta a rendőrség figyelmét arra, hogy aggályosnak tartja, hogy a Robotzsaru program egy bekezdésen belül csak egy fordulat megjelölését teszi lehetővé, mivel adódhatnak olyan esetek, amikor több fordulat megjelölése lenne indokolt. Célszerű lenne ezért a programot úgy módosítani, hogy egy bekezdésen belül több fordulat megjelölésére is lehetőség legyen.

A Testület vizsgálata körébe vonta a 14/2011. (I.12.) sz. állásfoglalásában azt a panaszt is, amely szerint a metrószerelvényben utazó panaszosnál kamera is volt, aminek használatát az állomáson egy rendőr „fenyegetőleg” nehezítette, és követelte annak kikapcsolását. A megfelelő alap és cél hiánya – és emiatt a panaszosok tisztességes eljáráshoz való alapvető jogainak sérelme – gyakran merült fel olyan esetekben is, amikor a panaszosok kép- vagy hangfelvételt készítettek rendőrökről és aztán a rendőrök emiatt intézkedtek velük szemben.

A Testület megállapította, hogy a rendőr azáltal, hogy nem engedte meg a panaszosnak a rendőri intézkedésről való felvételkészítést, illetve egy törvénysértőnek nem minősülő cselekmény abbahagyására szólította fel a panaszost, megsértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát. Állásfoglalásában kimondta, hogy a rendőri intézkedések dokumentálása önmagában ugyanis semmilyen körülmények között nem törvénysértő, azt a rendőr nem tilthatja meg. A rendőrök, különösen, amikor közhatalmat gyakorolnak, ugyan egy egyenruhát viselő hivatásos állomány tagjai, tevékenységüket mégsem „arctalan tömegként” végzik. Egyéni, személyes felelősséggel tartozó tisztségviselőként járnak el, akiknek egyedi azonosíthatósága alapozza meg esetleges személyes felelősségre vonásuk lehetőségét. A rendőrök beazonosíthatóságához ezért fokozott közérdek fűződik – ez pedig adott esetben akár a személyiségi jogaik terhére is érvényesülhet. [Lásd az Alkotmánybíróság 54/2000. (XII. 18.) AB határozatát, ABH 2000, 516.] Amennyiben a rendőr úgy ítéli meg, hogy a fényképezés a személyiségi jogát sérti, akkor magánemberként természetesen igénybe veheti a polgári jog által biztosított személyiségi jogvédelem eszközeit – mivel a

sérelem nem mint rendőrt, hanem mint magánszemélyt érheti őt. A rendőri intézkedések dokumentálásához fűződő közérdek továbbá megelőzi azt a hivatkozási alapot, hogy a rendőröknek az esetleg kényelmetlenséget okoz. Figyelemmel volt a Testület azonban arra, hogy a panaszos a kamerájának kikapcsolására való felszólítás ellenére is folytatta a felvételkedésztést, ami által érdeksérelem nem keletkezett a panaszos oldalán, így csekély fokúnak értékelte a hivatkozott alapjog sérelmét. Ezen panaszügyben egyébként a Testület a rendőrség felelősségét annak ellenére megállapíthatónak találta, hogy a ténylegesen intézkedő rendőr személyét – képfelvétel ellenére – nem sikerült beazonosítani.

b) Fokozott ellenőrzés, ruházat, csomag és jármű átvizsgálása

A fokozott ellenőrzés indokoltságát és jogszerűségét, és így az Rtv. 30. §-át a Testület jellemzően demonstrációk, rendezvények kapcsán vizsgálta.

Fokozott ellenőrzés keretében fellépő rendőrök magatartásának jogszerűségét ugyancsak számos alkalommal kérdőjelezték meg beadványaikban a panaszosok. A fokozott ellenőrzés ideje alatt kifejtett rendőri magatartással kapcsolatos testületi álláspont alapvetően egyezett a korábbi évek gyakorlatával [lásd pl. 2/2011. (I. 12.), 229/2011. (VIII. 31.) sz. állásfoglalások]. 229/2011. (VIII. 31.) sz. állásfoglalásában ugyanakkor a Testület egy további fontos megállapítást is tett. Az alapul szolgáló ügyben a panaszos egy rendezvényen kívánt részt venni, amely megrendezésének előzményei kapcsán megállapítható volt, hogy annak bejelentésével a szervezők többször is megpróbálkoztak, azonban a rendőrség – arra hivatkozva, hogy a közlekedés más útvonalon nem biztosítható – a rendezvény megtartását megtiltotta. Ezek után döntöttek úgy a szervezők, hogy azt magánterületen, a rendőrség hozzájárulása nélkül tartják meg. Figyelemmel arra, hogy az egyes internetes oldalakon nyújtott tájékoztatás alapján nagy létszámú résztvevő közterületi gyülekezéjére lehetett számítani, továbbá arra, hogy egyes honlapok arról írtak, „csak azért is” megtartják a rendezvényt, a Testület indokoltnak tartotta a gyülekezés helyszínéül szolgáló környék rendjének, valamint forgalmának biztosítása érdekében a fokozott ellenőrzés elrendelését. Felhívta ugyanakkor a figyelmet arra, hogy a „lakosság szubjektív biztonságérzete” a fokozott ellenőrzés indokául nem szolgálhat, ez az indok az Rtv. 30. § (1) bekezdésben meghatározott egyetlen okkal (bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítás, közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása) sem azonosítható, az ilyen intézkedésnek objektív tényeken, illetve megalapozott várakozásokon kell nyugodnia.

A 101/2011. (IV. 13.) sz. állásfoglalás kialakítása során a Testület az alábbi problémával találta szembe magát. A rendőrségi dokumentumok szerint az országos rendőrfőkapitány fokozott ellenőrzést rendelt el 2010. július 4-én 0 órától 24 óráig az ország egész területét érintően a gyorsforgalmi úthálózatra, az egy és két számjegyű főutakra, valamint az azokkal párhuzamos utakra. A fokozott ellenőrzés célja az ország területén jogellenesen tartózkodók felderítése, valamint a közlekedés biztonságának további javítása volt. Az egyedi utasítás szerint ennek érdekében a rendőri állomány mélységi ellenőrzéseket végzett, valamint a járművek műszaki állapotát, a járművek forgalomban részvételének feltételeit, valamint a járművek vezetőit, azok vezetésre képes állapotát és vezetésre jogosultságát ellenőrizte. Ennek keretében igazoltatásokat, ruházat-, csomag- és járműátvizsgálást hajtott végre. Az indokolás szerint a közlekedésbiztonság javításának egyik lehetséges eszköze a járművek és az azokat vezető személyek váratlan ellenőrzése. Az ellenőrzéseknek elsősorban a 9 vagy több személy szállítására alkalmas járművekre kellett kiterjednie. Az ORFK vezetője által elrendelt fokozott ellenőrzésre tekintettel a Jász-Nagykun-Szolnok megyei rendőrfőkapitány helyettese 2010. július 2-án intézkedési tervet adott ki a „Magyar Nemzeti Gárda” 2010. július 4-én Budapesten megtartásra kerülő avatásával kapcsolatos megyei közlekedésrendészeti feladatok végrehajtására. Az intézkedési terv szerint az általános ellenőrzésen túl kiemelt figyelmet kellett fordítani minden olyan gépjármű ellenőrzésére, amelyről külsőségei alapján (zászlók, transzparensek, feliratok, a gépjárműben tartózkodó személyek ruházata stb.) feltételezhető volt, hogy az avatási ünnepségre tart. Az intézkedési terv 2010. július 3-ai kiegészítése szerint elsősorban a Budapest irányába haladó forgalmat kellett ellenőrizni, különös tekintettel az autóbuszokra, konvojban közlekedő, szemmel láthatólag összetartozó gépjárműoszlopokra. Az üzemképes forgalomellenőrző technikai eszközök használatának ki kellett terjednie a feltehetőleg a rendezvényre tartó gépjárművek, ilyen gépjárművekből álló konvojok dokumentálására is, továbbá az ilyen eszközök alkalmazásával előjelző és információtovábbító tevékenység végzése volt indokolt. A fokozott ellenőrzés parancsnoka részére haladéktalanul jelenteni kellett a feltehetőleg a rendezvényre tartó gépjárművek vagy ilyen gépjárművekből álló konvojok haladását, illetve azt, ha ezzel kapcsolatban bármilyen rendőri intézkedés válik szükségessé. Fentiekből egyértelműen kitűnt, hogy az országos rendőrfőkapitány egyedi utasítása, valamint az arra épülő intézkedési terv célja nem fedte egymást. Míg az egyedi utasítás szerint a fokozott ellenőrzés célja az illegális bevándorlók kiszűrése, valamint a közlekedési balesetek visszaszorítása volt, az intézkedési terv egyértelműen a rendezvényre tartók ellenőrzését tűzte ki célul. Az érintett kapitányságvezető jelentése szerint a panaszossal szembeni intézkedés jogalapja az Rtv. 29. §, valamint az Rtv. 30. § (1) bekezdése volt. A Testület álláspontja szerint azon-

ban nem jelölhető meg az intézkedés jogalapjaként a fokozott ellenőrzés egy olyan esetben, amikor minden kétséget kizáróan megállapítható, hogy az intézkedés célja nem egyezik a fokozott ellenőrzés kitűzött céljával. Márpedig a vizsgált esetben az intézkedő rendőrök az intézkedési terv keretében foganatosították az igazoltatást, tehát az intézkedés célja a 2010. július 4-én megtartott megemlékezésre tartók ellenőrzése volt, nem pedig az egyedi utasításban meghatározott célok valamelyike. Ezt támasztja alá az intézkedő rendőrök jelentése is, amely szerint az ügyeletvezető utasította őket, hogy állítsanak meg egy Szarvas irányából Kecskemét irányába érkező autóbust, amire Árpásávós zászlót függesztettek ki. Tekintettel arra, hogy fentiek miatt az igazoltatás jogalapja nem lehetett a fokozott ellenőrzés, a Testület a panasz ezen része kapcsán eltekintett a fokozott ellenőrzés jogszerűségének vizsgálatától.

A 14/2011. (I. 12.) sz. állásfoglalással elbírált panaszbeadvánnyal összefüggésben megküldött rendőrségi iratok szerint a panaszolt rendőri intézkedés napján, 2011. szeptember 11-én 12 órától 24 óráig Budapest rendőrfőkapitánya fokozott ellenőrzést rendelt el a főváros pontosan megjelölt kerületeiben. Aznap este egy olyan sportrendezvényt tartottak (ÚFC–FTC labdarúgó mérkőzést), amely miatt egyes területeken jelentős számú szurkolóval számoltak, a mérkőzést kiemelt biztonsági kockázatú rendezvénynek minősítették. A Testület úgy ítélte meg, hogy a fokozott ellenőrzést jogszerűen – és mivel csak az útvonal biztosításához szükséges mértékű volt – és az arányosság elvének szem előtt tartásával rendelték el.

A 62/2011. (III. 16.) sz. állásfoglalásban a Testület a Szivárvány Misszió Alapítvány által bejelentett demonstráció alkalmával történt rendőri intézkedéssorozattal összefüggésben vizsgálta a rendezvény napjára elrendelt fokozott ellenőrzés elrendelésének kérdését is. Megállapítása szerint – mivel vonulós jellegű rendezvényről volt szó, amelyen jelentős számú résztvevővel, illetve ellentétes érzelmű és nézeteket valló csoportokkal is számolni kellett – jogszerű volt a fokozott ellenőrzés elrendelése, azonban az érintett terület vonatkozásában (mivel Budapest egészére rendelték el) az arányosság követelményét nem vették kellően figyelembe.

A Testület a 2011. július 4-ei rendezvénnyel összefüggésben beérkezett panaszok kapcsán – 80/2011. (IV. 13.) sz. állásfoglalásában is – jogszerűtlennek ítélte a fokozott ellenőrzés keretében a rendezvény helyszínétől távol végzett igazoltatásokat. A hivatkozott ügyben egy, a főváros V. kerületébe bejelentett rendezvény kapcsán rendelt el fokozott ellenőrzést a BRFK egész Budapest területére, és ennek keretében vonta intézkedés alá a fővárosba busszal érkezett panaszost és társait az M5-ös autópálya bevezető szakaszán. A hivatkozott ügyben a Testület az alábbiakat állapította meg. A rendőrségi dokumentumok szerint Budapest rendőrfőkapitánya fokozott ellenőrzést rendelt el 2010. július 4-én 0 órától 24 óráig a főváros teljes területére. Az egyedi utasítás indokolása kiváltó okként arra az információra utalt, hogy

a megjelölt napra egy magánszemély a főváros V. kerületében található Erzsébet térre, valamint a Felvonulási tér – Andrássy út – Bajcsy-Zsilinszky út – Hajós utca útvonalra demonstráció megtartását jelentette be, amely rendezvényen jelentős számú résztvevő megjelenése volt várható. A tüntetés biztosítása, illetve a gyülekezési joggal élők és a járókelők biztonságának biztosítása érdekében indokoltnak tartották a főváros területén való fokozott ellenőrzés elrendelését. A Szolgálati Szabályzat 39. §-a meghatározza a fokozott ellenőrzés fogalmát: „összehangolt és koncentrált rendőri szolgálati tevékenység, amelynek során a rendőrhatalóság illetékességi területét vagy annak egy részét lezárják, és az ott tartózkodókat igazoltatják”. Az Rtv. fokozott ellenőrzést szabályozó 30. § (1) bekezdése értelmében „a rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítása, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja”. Ugyanezen törvényhely (3) bekezdése alapján „a rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja”. A fokozott ellenőrzés elrendelésének jogszabályi feltételei a Testület szerint – a panaszos által felkeresni kívánt rendezvény előzményei és az azzal párhuzamosan tartott rendezvénysorozatot a korábbi években ért támadások miatt – a rendezvénnyel közvetlenül érintett terület vonatkozásában fennálltak, a panaszolt intézkedés azonban nem ezen a területen történt. A Testület ismét felhívta a figyelmet arra, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelése vonatkozásában – csakúgy, mint az Rtv. V. és VI. fejezetében szabályozott többi rendőri intézkedés, illetve kényszerítő eszköz alkalmazása esetében – alkalmazni kell az Rtv. 15. § szerinti arányosság követelményét [„(1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. (2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.”]. A fokozott ellenőrzésnek a főváros teljes területére történő elrendelése olyan esetekben, amikor a rendezvényt csak Budapestnek egy jól behatárolható területén (jelen panaszügyben az Erzsébet tér, illetőleg a Felvonulási tér – Andrássy út – Bajcsy-Zsilinszky út – Hajós utca útvonalon) tartják, az arányosság követelményét nem veszi kellően figyelembe. A Testület álláspontja szerint a fokozott ellenőrzésre

hivatkozással kizárólag a rendezvény közvetlen közelében indokolt intézkedéseket foganatosítani, mivel csak ott lehet teljes bizonyossággal megállapítani, hogy valaki a rendezvényre érkezett-e vagy sem, illetve, hogy a közbiztonságra veszélyes eszközt tart-e magánál vagy sem. A rendezvény biztonsága szempontjából ugyanis irreleváns, hogy ki utazik a buszon az út során, csak annak van jelentősége, hogy a rendezvény területére ki lép be, és aki belép, tart-e magánál közbiztonságra veszélyes eszközt. A rendezvénytől távoli igazoltatás és átvizsgálás ráadásul azt sem zárja ki, hogy utóbb az intézkedéssel érintett személy a közbiztonságra veszélyes eszközt vegyen magához, ezért az intézkedés az elérni kívánt, egyébként legitim cél (a közbiztonság fenntartása) elérésére nem is alkalmas, tehát a szükségesség–alkalmasság–arányosság tesztnek már az alkalmassági követelményét sem teljesíti. Mivel a rendőrségi iratok tanúsága szerint a panaszost a fokozott ellenőrzés keretében igazoltatták, a Testület megállapította, hogy a fokozott ellenőrzés keretében végzett igazoltatás a kérdéses területen az arányosság követelményébe ütközött, ezért a Testület úgy ítélte meg, hogy az jogszerűtlen volt és sértette a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő jogát.

A Testület az előállításhoz mint személyi szabadságot korlátozó intézkedéshez kapcsolódóan végzett ruházatátvizsgálásokat jellemzően jogszerűnek ítélte, így tett a 325/2011. (IX. 9.) sz. állásfoglalásában is. A hivatkozott panaszügyben egy büncselekmény elkövetésén tetten ért személy előállítására került sor, amely során az intézkedő rendőrök az Rtv. 31. § (1) bekezdése alapján ruházatátvizsgálást végeztek. Az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése szerint: „Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr, a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.” A Testület figyelemmel arra, hogy a panaszos kötelező előállítására került sor és a rendőrség a személyi szabadságát ily módon korlátozta, megállapította, hogy a ruházatátvizsgálás jogalapja fennállt, ezért az a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogát és emberi méltóságát nem sértette.

Azokban az ügyekben azonban, ahol a ruházatátvizsgálás alapjául szolgáló intézkedést is jogsértőnek találta, az azon alapuló intézkedés kapcsán a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét állapította meg. A 80/2011. (IV. 13.) sz. állásfoglalással elbírált panaszügyben a panaszos sérelmezte a ruházatátvizsgálást, elmondása szerint durva, sértő módon történt, tarkóra tett kézzel, kiürített zsebekkel és széttett lábakkal kellett állnia. Ebben az ügyben a Testület megállapította, hogy a panaszossal szemben a fokozott ellenőrzés alapján foganatosított igazoltatás jogszerűtlen volt, ezért a fokozott ellenőrzés keretein belül végzett ruházatátvizsgálást is jogszerűtlennek minősítette, és úgy ítélte meg, hogy sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

A fokozott ellenőrzés ideje alatt tanúsított rendőri magatartással kapcsolatos álláspontját a Testület már többször kifejtette. Megállapítható, hogy a jogszabályi háttér meglehetősen tág teret biztosít a fokozott ellenőrzések alkalmával foganatosítható rendőri intézkedéseknek, ezen belül is elsősorban az igazoltatásnak. Ennek keretében az állomány tagjainak nem kell olyan mértékig mérlegelniük az igazoltatás konkrét okainak meglétét, mint egy olyan igazoltatás során, amelyet saját kezdeményezésre, az Rtv. 29. §-a alapján foganatosítanak, mert a fokozott ellenőrzés egyfajta „mögöttes felhatalmazást” jelent. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelésével teljes mértékben megkerülhető az igazoltatás célhoz kötöttségének és megalapozottságának követelménye. Az egyes esetekben vizsgálható egyfelől, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelése indokolt volt-e, másfelől az is, hogy a fokozott ellenőrzés keretében foganatosított konkrét igazoltatás nem volt-e egyértelműen indokolatlan a fokozott ellenőrzés céljainak fényében. A Testület a 377/2011 (XII. 20.) sz. állásfoglalásában azon panaszos igazoltatását a fokozott ellenőrzés alapján jogszerűtlennek tartotta, akit a Reagan-szobor avatásán a korábbi rendezvényeken tanúsított magatartása miatt vontak intézkedés alá. Az eljárásban a Testület megkeresésére a rendőrség nem küldte meg a fokozott ellenőrzést elrendelő egyedi utasítást, csupán egy átiratot bocsátott rendelkezésre arról, hogy az országos rendőrfőkapitány 2011. június 18-án 0 órától országos bűnügyi, közbiztonsági és idegenrendészeti fokozott ellenőrzést rendelt el 2011. augusztus 21-én 24 óráig. Az átirat a fokozott ellenőrzés céljait nem fejt ki részletesen, csupán utal annak bűnügyi, közbiztonsági és idegenrendészeti jellegére. A Testület ezért a konkrét intézkedést ezen általános célokhoz mérten értékelte. A fentiek alapján a Testület arra a következtetésre jutott, hogy az átiratban nevesített célok között nem volt olyan, amelynek érvényesítése érdekében a panaszos igazoltatására a fokozott ellenőrzés keretében jogszerűen kerülhetett volna sor. Az ugyanis sem bűnügyi, sem közbiztonsági, sem pedig idegenrendészeti érdeket nem szolgált.

c) Kérdés, felvilágosításkérés, feltartóztatás

Az Rtv. 32. §-a szerint **a rendőr feladatának ellátása során bárkihez kérdést intézhet, felvilágosítást kérhet, ha alaposan feltehető, hogy a megkérdezett olyan közlést tehet, amely a rendőri feladatok teljesítéséhez szükséges.** A felvilágosítás kérésének idejére a kérdezett személy feltartóztatható. A feltartóztatás fogalmát a Szolgálati Szabályzat 41. §-a definiálja.

Az 50/2011. (II. 23.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló esetben a rendőrök a panaszost a Napvilág Születésháznál vonták intézkedés alá azt követően, hogy felesé-

ge születe során komplikációk léptek fel. A rendőrök a panaszost előbb igazoltatták, majd kérdéseket tettek fel neki a történetekkel összefüggésben. A Testület a panaszos igazoltatását jogszerűnek minősítette (lásd fentebb, a 29. § kapcsán írtakat), eltérő álláspontra helyezkedett azonban a felvilágosításkérés kapcsán. A jogi képviselő előadása szerint a rendőrök akkor tartóztatták fel a panaszost, hogy kérdezzenek tőle, amikor a feleségét kísérte a mentőkocsihoz. A rendelkezésre bocsátott iratok alapján a Testület megállapította, hogy a rendőrök valóban kérdést intéztek a panaszoshoz a történetekre vonatkozóan, azonban mikor rövid választát követően jelezte, hogy el kívánja kísérni feleségét a kórházba, a rendőrök nem tartották fel tovább, nem akadályozták a távozásban. A helyszínen intézkedő rendőröknek az Rtv. 32. §-a jogalapot biztosított erre a fellépésre, a Testület azonban úgy ítélte meg, hogy a történetek kapcsán sérült az arányosság követelménye. Ellentétben ugyanis az igazoltatással, amelynek megkezdésekor a rendőrség nem lehetett tisztában azzal, hogy a panaszos kicsoda és milyen minőségben van jelen a helyszínen, akkor, amikor az eseményekkel kapcsolatos kérdéseket feltették neki, a rendőröknek már tudniuk kellett, hogy az ő gyermeke és felesége került veszélyhelyzetbe, és hogy kórházba kell őket szállítani. Tekintettel arra, hogy ekkor a rendőrök előtt a panaszos személyi adatai már ismertek voltak, nem lett volna akadálya annak, hogy kikérdezését olyan későbbi időpontra halasszák, amikor a családját fenyegető egészségügyi veszélyhelyzet már megoldódik, és nem a szeretteivel kapcsolatos eseményekről vonja el a figyelmét a rendőri érdeklődés. Ez felelt volna meg a humánus rendőri intézkedés követelményének. Emellett a Testület jogsértőnek ítélte a panaszos kikérdezését az alábbiak miatt is. Az Rtv. 32. §-a szerint, akitől a rendőr felvilágosítást kér – ha jogszabály másként nem rendelkezik –, az az általa ismert tényekkel, adatokkal kapcsolatos válaszadást nem tagadhatja meg. Az eltérő jogszabályi rendelkezés lehetőségére utalás beemeli az Rtv. ezen szakaszába az egyes eljárási jogszabályokban rögzített tanúzási mentességeket, így a Be. vonatkozó szabályait is. Mindez értelemszerűen azt a követelményt is támasztja az Rtv. 32. §-a alapján intézkedő – azaz felvilágosítást kérő – rendőrökkel szemben, hogy amennyiben előre tudni lehet, hogy az adott eseménysorral kapcsolatban valamilyen eljárás fog indulni (vagy esetleg már indult), akkor az adott eljárásban érvényesülő tanúzási mentességekre figyelmeztessék a felvilágosításadásra kért személyt, hiszen az csak ez alapján tudja eldönteni, él-e a mentességével, és megtagadja-e a válaszadást. A panaszosi és rendőri előadások egybevetéséből azonban nyilvánvaló, hogy az I. r. panaszost a Be. tanúzási mentességekre vonatkozó szabályairól a születésháznál nem tájékoztatták. A Testület ezért úgy ítélte meg, hogy a panaszos nyilatkoztatása az adott körülmények között sértette az arányos rendőri intézkedés követelményét, ráadásul olyan módon történt, hogy tájékoztatási kötelezettségüknek a rendőrök nem tettek eleget.

A 372/2011. (XII. 7.) sz. állásfoglalásban vizsgált esetben a panaszos azt kifogásolta, hogy egy orvossal kialakult vitája kapcsán tett bejelentése alapján a kórházba érkezett rendőr a sérelmezett eseményeket elsősorban az abban érintett orvos segítségével próbálta meg rekonstruálni, az ott tartózkodó többi beteget nem hallgatta meg. Az érintett rendőr nyilatkozata alapján a Testület megállapította, hogy az intézkedés keretében elsőként az orvos, majd a panaszos nyilatkoztatására került sor, azt követően pedig a rendőr az orvos részletes előadását hallgatta meg, és végül az orvos bevonásával próbálta tisztázni a kialakult helyzetet a panaszossal. A rendőr ezek után számba vette a váróteremben jelen lévő személyeket, adataikat azonban – a rendőri jelentés szerint – azért nem tudta rögzíteni, illetve azért nem tudta őket meghallgatni, mert úgy nyilatkoztak, hogy nem szeretnének „belekeveredni” a vitába, megjegyezték ugyanakkor, hogy felháborítónak találják az esetet. A Testület a rendőr cselekményei kapcsán utalt az Rtv. vizsgált előírására, valamint 19. § (1) bekezdésére, amelynek értelmében a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A körülmények ismeretében a Testület arra a megállapításra jutott, hogy miután a két érintett meghallgatása alapján nem lehetett egyértelműen tisztázni, hogy mi történt a kórházban, a rendőr köteles lett volna nyilatkoztatni a panaszos és az orvos között kialakult vitával összefüggésben a helyszínen lévő azon személyeket is, akik az eseményeket figyelemmel kísérték. Ezt nem kerülhette el arra hivatkozással sem, hogy a szemtanúk nem akartak „belekeveredni” az ügybe, hiszen a rendőr felvilágosításkérésére az érintettek kötelesek lettek volna választ adni. A Testület ezért indokoltnak tartotta megállapítani azt, hogy a rendőr nem tett maximálisan eleget a bejelentés és a tudomására jutott egyéb körülmények alapján keletkezett intézkedési kötelezettségének.

d) Elfogás

Az elfogásról és az elfogott személy hatóság elé állításáról mint rendőri intézkedésről, valamint ennek lehetséges indokairól és jogalapjáról az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdése szól. Ezen bekezdésben szereplő előállítási okok kötelező jellegűek, fennállásuk esetén a rendőr nem mérlegelhet az előállítás szükségessége tekintetében.

Jogszerűnek minősítette a Testület 175/2011. (VI. 22.) sz. állásfoglalásában a panaszos személyes szabadságának előállítással való korlátozását az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján, mivel a konkrét esetben – noha a rendőrök a panaszos bűncselekményt megvalósító magatartását maguk nem észlelték – jogi értelemben

tettenérés történt [lásd még pl. a 298/2011. (X. 19.) sz. állásfoglalást]. Ezzel szemben a 265/2011. (IX. 14.) sz. állásfoglalásban a Testület azonos előállítási ok kapcsán a következő megállapításra jutott. Mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból kiderül, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha az Rtv. tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve. Amennyiben az elkövető ilyenfajta nyomon követhetősége megszakad, úgy tettenérésről nem beszélhetünk. A Testület az eset ennek megfelelő értékelése alapján úgy ítélte meg, hogy a panaszos vonatkozásában a tettenérés nem valósult meg. A rendőrségi iratokból is kitűnt, hogy mire az intézkedő rendőrök kikerkeztek, a felek közötti konfliktus lezajlott. Ezt támasztja alá az is, hogy a panaszos volt az, aki a rendőrséget az eseményekről értesítette, amire nyilvánvalóan nem lett volna módja, ha a dulakodás még tart. Volt ugyan az eseménysornak szemtanúja, aki azt a fajta folyamatosságot adott esetben biztosíthatta volna, amely a tettenérés megállapításához szükséges, a szemtanú azonban azt – a dulakodástól időben és térben is elkülönülő – momentumot, amely miatt a panaszost meggyanúsították (gépkocsira való ráütést) nem látta, az általa elmondottak a panaszosra nézve nem tartalmaztak olyan terhelő momentumot, amely a tettenérés megállapításához szükséges bizonyossággal megalapozta volna bűncselekmény gyanúját. A Testület meglátása szerint, ha mindehhez hozzávesszük, hogy a panaszoson volt külsérelmi nyom, és hogy ő maga hívta ki a rendőröket, akkor megállapítható, hogy vele kapcsolatban a tettenérés nem valósult meg.

Jogszerűnek találta a Testület 230/2011. (VIII. 31.) sz. állásfoglalásában az Rtv. 33. § (1) bekezdés b) pontja alapján azon panaszos előállítását, akivel kapcsolatosan egy közlekedésrendészeti intézkedés során derült ki, hogy elfogatóparancsot adtak ki ellene [lásd még pl. a 315/2011. (X. 26.) sz. állásfoglalást].

e) Előállítás okai és körülményei

Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdése szintén taxatív jellegű felsorolást tartalmaz az olyan előállítási okokra nézve, amelyek mintegy „lehetőségként” szolgálnak a rendőr számára, azaz adott esetben az intézkedő rendőr diszkrecionális jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy valóban feltétlenül szükséges-e annak alkalmazása. Az állásfoglalások közül több esetben vizsgálta a Testület az előállítások indokoltságát, arányosságát és a vonatkozó előírások megtartását, továbbá szinte minden ügyben –

arra irányuló kérelem alapján – vizsgálta az előállítás okai mellett annak időtartamát és egyéb körülményeit is.

A 106/2011.(IV. 13.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben például, amelyben a panaszossal szemben azért intézkedtek rendőrök, mert az áruház biztonsági szolgálata, ahol a panaszos korábban vásárolt, lopás miatt értesítette őket, a Testület a következőket rögzítette. A konkrét helyzetben eljáró rendőr annak mérlegelésekor, hogy a panaszossal szemben milyen intézkedések végrehajtására volt szükség, a panaszos cselekményét két szempontból is köteles volt minősíteni. Egyrészt vizsgálnia kellett, hogy fennáll-e az előállítást megalapozó gyanúja annak, hogy a panaszos a nála megtalált két terméket valóban az intézkedést közvetlenül megelőzően tulajdonította-e el az áruházból, másrészt azt is köteles volt értékelni, hogy a panaszos a társa által elkövetett, szintén jogellenes cselekményben közreműködött-e olyan módon, hogy magatartásával maga is megvalósította volna az adott szabálysértést. Ez utóbbi kérdés megítélése szempontjából különös jelentőséggel bír az a körülmény, hogy a panaszos társa a lopás elkövetését elismerte, az ugyanakkor, hogy abban a panaszos közreműködött-e, a helyszínen nem volt tisztázható. A Testület megítélése szerint az a körülmény, hogy a panaszosnál olyan termékeket is találtak, amelyeket az adott áruház is forgalmaz, önmagában nem alapozta volna meg az előállítás jogszerűségét. Ezekkel összefüggésben a panaszos ugyanis már a helyszínen jelezte, hogy az egyik termék tudomása szerint az áruházban éppen nem kapható, a másik termék pedig jóval többet ér annál az értéknél, mint amit az áruház operátora az általa rögzített jegyzőkönyvön feltüntetett. A panaszos ezen előadását a rendőr az előállítást megelőzően nem próbálta meg ellenőrizni, tehát nem járt utána annak, hogy az adott termékek éppen akkor kaphatók voltak-e, illetve milyen áron. Mindezt a rendőr annak ellenére nem végezte el, hogy az operátor által megmutatott és a rendőrségnek utóbb átadott felvételen a panaszos nem tanúsított semmilyen olyan cselekményt, amely a tárgyak eltulajdonításának gyanúját felvethette volna. A Testület megítélése szerint – egyértelmű felvétel hiányában – elvárható lett volna a rendőrtől, hogy a panaszos állításának a valóságtartalmát feltárja, és a raktárkészlet, valamint az árjegyzék ellenőrzésével állítását a helyszínen ellenőrizze. A panaszos videofelvételen is rögzített magatartása ugyanakkor – miszerint a biztonsági kamerával szemben, a társát eltakarva állt akkor, amikor utóbbi nagy valószínűséggel elrejtett egy üveg bort a ruházatában, később pedig csatlakozott hozzá, amikor társa úgy próbált távozni, hogy csak a zömlékért fizetett – felvethette annak a gyanúját, hogy a panaszos közreműködött a társa által megvalósított és a helyszínen be is ismert jogellenes cselekmény elkövetésében. Az intézkedés arányosságának vizsgálata során a Testület figyelemmel volt arra is, hogy a panaszos a helyszínen személyazonosító okmánnyal nem tudta magát igazolni, és a jogellenes cselekmény

felderítése érdekében indokolt volt kétséget kizáró beazonosítása. A fentiek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőr indokoltan döntött az adott helyzetben a panaszos előállítására mellett, így az intézkedéssel a panaszos személyes szabadsághoz fűződő alapvető jogának megsértését nem idézte elő.

A 296/2011. (X. 19.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló esetben a rendőrök azért fogatosítottak a panaszossal szemben előállítást, mert egy teleszkópos botot tartott magánál, amelynek birtoklása jogszabályba ütközik. A körülmények ismeretében a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszossal kapcsolatban a rendőrökben kialakulhatott az az intézkedéshez szükséges fokú gyanú, hogy közbiztonságra különösen veszélyes eszközt tart magánál, így megállapítható volt, hogy felmerült az elkobzás alá eső dolog visszatartásának szükségessége, így a rendőrség által hivatkozott jogszabályhely megfelelő jogalapot biztosított a panaszos előállítására. A Testületnek azonban vizsgálnia kellett azt is, hogy az előállítás megfelelt-e az arányosság követelményének. A rendőri iratok ellentmondásosak voltak a tekintetben, hogy a panaszos a fém bot visszatartásáról szóló jegyzőkönyvet hol vette át, a helyszínen vagy a rendőrkapitányságon. A Testület szerint az előállítás arányosságának megítélése tekintetében nagy jelentősége volt annak, hogy hol állították ki a jegyzőkönyvet, ezért az ellentmondás tisztázása érdekében megkereste a panaszost, aki elmondta, hogy az intézkedéskor az eljáró rendőröknél nem volt átvételi elismervény, és vele az intézkedés helyszínén semmilyen iratot nem írtak alá. A fém tartóbot visszatartásáról szóló jegyzőkönyvet a rendőrségen kapta meg, átvételi elismervényt is csak ott szándékoztak aláírni vele, erre azonban ő nem volt hajlandó. Amennyiben a rendőrök valóban már a helyszínen kiállították volna a jegyzőkönyvet, úgy a panaszos előállítása nem lett volna szükséges és arányos intézkedés, a Testület rendelkezésére álló bizonyítékokból – köztük a panaszos nyilatkozatából – azonban kiderült, hogy a fém bot lefoglalásához szükséges dokumentáció kitöltéséhez valóban szükséges volt a panaszos beszállítása a kapitányságra (ahol a panaszost előállító helyiségben nem is helyezték el, a folyosón várhatta meg az intézkedés végét). Mindezekre tekintettel a Testület úgy foglalt állást, hogy a panaszos előállítása arányos volt, ezért nem sérült a személyi szabadsághoz való joga.

A 346/2011. (XI. 30.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a Testület azt vizsgálta, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel alapjogsértést okozott-e a panaszosnak az, hogy a rendőrök testvére előállítását nem hajtották végre. A panaszos először azt követően hívott rendőröket, hogy otthonában testvére bántalmazta és megfenyegette, majd pedig akkor, amikor a testvére dolgai között kábítószer-fogyasztásra utaló tárgyakat talált. A panaszos a második rendőri intézkedéssel kapcsolatban elsődlegesen azt sérelmezte, hogy a helyszínre érkező rendőrök az öccsét nem állították elő mintavétel céljából. A Testület a kérdés megítélés-

sében különös jelentőséget tulajdonított annak, hogy a rendőrök mindkét intézkedés kapcsán egyértelműen arról számoltak be, hogy a panaszos testvére bódult állapotban volt, arról azonban, hogy mi alapján tudták be a viselkedését egyértelműen ittasságnak, nem tettek említést. Fontos körülményként értékelte a Testület azt is, hogy a panaszos testvére elismerte, hogy a tárgyak, amelyek között a kábítószer-nyert anyagot a panaszos fia megtalálta, az ő tulajdonát képezik, és azt is, hogy a panaszos testvére ugyan hajlandó lett volna vizeletmintát adni, de annak érdekében sem rendőrségre, sem egészségügyi intézménybe nem akart bemenni. Ezzel szemben a panaszos úgy nyilatkozott, hogy ártatlanságuk bizonyítása érdekében fiával együtt önként alávetik magukat a mintavételnek. A Testület a mintavétel szükségességének alátámasztására nem tudta elfogadni a rendőrök azon nyilatkozatait, hogy a panaszos viselkedése csupán ittasságra utalt, hiszen az alkohol- és a kábítószer-fogyasztás tüneteit kellő szakértelem hiányában rendkívül nehéz megkülönböztetni. Úgy ítélte ezért meg, hogy a panaszos testvére viselkedése és az egyéb körülmények – a tárgyai közt kábítószer-nyert anyag feltalálása – miatt fennállt a jogellenes magatartás elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely az előállítás végrehajtásához kellő jogalapot teremtett. Ez azonban önmagában nem alapozta volna meg a Testület azon következtetését, hogy az előállítás mellőzéséről való döntés a panaszos alapjogát sértette, hiszen senkinek nincsen olyan alapvető joga, amelyre hivatkozva egy őt személyében nem veszélyeztető bűncselekménnyel gyanúsítható személy előállítását követelhetné. Az összefüggést a panaszos személye és az egyébként – a visszaélés kábítószerrel büntettének jellege és védett jogi tárgy miatt – az állam konkrét személy védelméhez nem kapcsolható büntetőigényének körébe tartozó rendőri intézkedés között két elem teremtette meg. Egyrészt a panaszos testvére a panaszos személyét fenyegető magatartása, másrészt pedig az, hogy a kérdéses anyagot a panaszos lakásában találták meg, ráadásul arra nézve is van adat, hogy a panaszos testvére azt állította: az anyag a panaszos fiáé. Erre tekintettel a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos testvére előállításának elmaradása a panaszos oldalán alapjogsértést, tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának megsértését eredményezte.

118/2011 (IV. 27.) sz. állásfoglalásával jogszerűnek ítélte a Testület annak a bábának az előállítását, akit a Napvilág Születésházból állítottak elő a rendőrök azt követően, hogy komplikációk merültek fel egy, a születésházban, feltehetőleg a panaszos segédletével levezetett szülés kapcsán. A Testület az előállítás jogszerűségével kapcsolatban az alábbiakat állapította meg. A panaszost a rendőri jelentések szerint az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján állították elő, mivel „bűncselekmény elkövetésével volt gyanúsítható”. A BRFK Akció Osztálytól származó dokumentumokból pedig az is kiderül, hogy a BRFK Életvédelmi Osztály instrukciója volt,

hogy a nem sokkal korábban már bűncselekmény gyanúja miatt előállított három bábához hasonlóan a panaszost is ezen előállítási ok alapján állítsák elő, mivel ők is ugyanott tartózkodtak a szülés alatt, és „segítői” mivoltuk nem volt kizárható az adott szituációban. A Testület nem vonta kétségbe a BRFK Életvédelmi Osztályának azon álláspontját, amely szerint a helyszínen észlelt körülmények és az érintettektől történt tájékozódás alapján, mivel a panaszos (és társa) is az említett harmadik bábával azonos helyiségben tartózkodott a komplikációkkal lezajló szülés idején, abban a segédkezése nem volt kizárható, ezért felmerülhetett vele szemben az említett bűncselekménynek az intézkedéshez szükséges mértékű – alacsonyabb bizonyossági fokú – gyanúja. Ezért az előállítás jogalapja a Testület álláspontja szerint fennállt. Az Rtv. 33. § (2) bekezdése az ott felsorolt előállítási okokat nem kötelező előállítási okokként nevesíti – szemben a 33. § (1) bekezdésében szereplőkkel –, hanem mérlegelési jogkört ad az intézkedő rendőrnek, aki dönthet az előállítás foganatosítása vagy mellőzése mellett is. A mérlegelés fő szempontja ebben az esetben is az Rtv. 15. §-ában szabályozott arányosság követelménye volt, amely szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, illetve több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. A konkrét esetben a Testület nem tartotta aránytalannak a rendőrség mérlegelés alapján meghozott, a panaszos előállítása mellett szóló döntését. A Testület álláspontja szerint az adott esetben több szempont is alátámaszthatja az előállítás szükségességét – így büntetőeljárás és a rendőrség által említett taktikai szempontok (pl. az intézkedés alá vontak párhuzamos kihallgatása, a kihallgatások mielőbbi lefolytatása, a beszerzett többi bizonyíték, a történeti tényállás és a cselekmény megfelelő értékelése, további szükséges eljárás cselekmények foganatosításához információ szerzése érdekében, mielőbbi döntés az eljárás alá vont személyek büntetőeljárásbeli minőségéről, szerepéről stb.) –, és ehhez mérten összességében a panaszos személyi szabadságának korlátozása nem volt az Rtv. 15. §-a alapján nyilvánvalóan aránytalannak, illetve az eredményesség biztosítása mellett szükségtelenül nagy mértékű korlátozásnak tekinthető. Összességében ezért a Testület álláspontja szerint a panaszos előállításának jogalapja az Rtv. 33. § (2) bekezdésének b) pontja alapján a vizsgált ügyben fennállt, és az előállítás foganatosítása mellett való döntés az Rtv. 15. § alapján aránytalannak sem tekinthető, ezért az előállítás jogalapja (és a foganatosításra vonatkozó döntés) nem sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát és személyi szabadságát.

Alapjogsérelmet állapított meg azonban a 216/2011. (VII. 21.) sz. állásfoglalással azon panaszos beadványa kapcsán, akit – egy, a szomszédjával történt dula-

ködés kapcsán – szándékos bűncselekmény elkövetésén tettenérés miatt állítottak elő. Az előállítás jogalapjának megléte, indokoltsága vizsgálata körében a Testület kiemelt jelentőséget tulajdonított annak, hogy a panaszos a rendőröket már azután hívta ki, hogy a dulakodást ő és a szomszédja önszántából abbahagyta, elmondása szerint közben nem is lett volna lehetősége ezt megtenni. A kiérkező rendőröket ezért a helyszínen már csak a panaszos fogadta, a történetek részleteiről ő tájékoztatta őket, a szomszéd addigra már a munkahelyére távozott. Őt a rendőrök ott érték utol, és – az OMSz munkatársainak közreműködésével – ott állapították meg azt is, hogy 8 napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett. Az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja, valamint a Szolgálati Szabályzat 20. § (3) bekezdése szerinti folyamatban lévő szándékos bűncselekmény vagy menekülő tettes tehát a helyszínen nem volt, bűncselekmény gyanúját felvető körülményt a rendőrök legfeljebb a panaszos sérüléseiből, valamint az ő közvetett elmondásából észlelhettek – a szomszédra, de nem a panaszosra nézve. A Testület meglátása szerint nem lehetett attól elvonatkoztatni, hogy a panaszos a helyszínen nem bűncselekményt ismert be, hanem végig az őt ért támadás elhárításáról, kivédéséről, a rátámadó szomszéd „megadásra késztetéséről” beszélt. Ugyanakkor ezt a cselekménymozzanatot sem a rendőrök észlelték; a panaszos „vallomása” pedig legfeljebb egy olyan információ lehet, amely szabálysértés vagy bűncselekmény gyanúját – de nem a tettenérést – alapozhatja meg. Amikor az ügyeletes tiszt kiadta az utasítást a panaszos előállítására, már azzal az információval is tisztában volt, hogy a szomszéd 8 napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett, melynek következtében a panaszossal szemben – ha jogos védelmi helyzetre való hivatkozását nem is fogadták el – legfeljebb magánindítványra büntethető bűncselekmény merülhetett volna fel. Lényeges szempont az is, hogy ugyanaz az ügyeletes tiszt, aki a szándékos bűncselekmény elkövetésén tettenérésre való hivatkozással az előállításra utasítást adott, már a panaszos és szomszédja kihallgatásának megkezdése előtt tisztában volt azzal, hogy az ügy kapcsán a panaszost mint tanút, a szomszédját pedig mint gyanúsítottat kívánja kihallgatni, ugyanis a kihallgatást végző r. zászlósnak erre adott utasítást. Vagyis a panaszos meggyanúsítása fel sem merült – ami nehezen volna érthető, ha valóban észlelték volna a rendőrök azt, hogy ő éppen egy szándékos bűncselekményt valósít meg. Nem lehet eltekinteni attól sem, hogy az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontjának, valamint a (2) bekezdésben szereplő mérlegelésen alapuló előállítási okoknak – közöttük a (2) bekezdés b) pontjának – a logikai értelmezéséből adódik, hogy a szándékos bűncselekmény elkövetésén tettenérésre hivatkozó előállításnak kell hogy legyen a jogsértő cselekményt megszakító, folytatását ellehetetlenítő célja, hiszen ennek érdekében is kell az ilyen elkövetőt a rendőrnek mérlegelés nélkül, kötelezően előállítania. Az Rtv. 33. § (2) bekezdése ezzel szemben már – az Rtv. 15. §-ában foglalt

arányosság követelményének figyelembevételével történő – mérlegelésen alapuló előállítási okokat sorol fel („állíthatja”). Ezek között szerepel a b) pontban a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy előállításának lehetősége is, amelynél már nem merül fel közvetlen módon az észlelt jogellenes cselekmény megszakítása, folytatásának megakadályozása mint cél; ilyen esetben tehát az intézkedő rendőr a cselekmény súlyára és az arányosság követelményére tekintettel mérlegelhet, és az előállítás (mint súlyosabban személyi szabadságot korlátozó intézkedés) mellőzése, valamint későbbi időpontra szóló idézés kilátásba helyezése (mint kevésbé személyi szabadságot korlátozó intézkedés) mellett is dönthet. Az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja szerinti előállítási ok megvalósulásához azonban ennél szigorúbb feltételeknek kell fennállniuk; vagyis lennie kell egy szándékos bűncselekménynek, és ennek folyamatban lévő megvalósulását, éppen akkor történő befejeződését, vagy a helyszínről való menekülést a rendőröknek közvetlenül, szemtanúként kell észlelniük („tetten érték”). Mivel szándékos bűncselekmény panaszos általi elkövetésére az előállításáról döntő, illetve azt foganatosító rendőrök egyike sem hivatkozott, továbbá mivel mind a panaszbeadványból, mind a rendőri jelentésekből egyértelműen kitűnik, hogy semmilyen cselekmény nem volt folyamatban az intézkedő rendőrök helyszínre érkezésekor, a dulakodás addigra befejeződött, az abban részt vevő két személy két külön helyen tartózkodott, ezért a Testület úgy ítélte meg, hogy az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja szerinti kötelező előállítási ok az adott helyzetben a panaszossal szemben nem állt fenn. Más, a Testület által vizsgálható – esetleg mérlegelésen alapuló – előállítási okra pedig a rendőrség nem hivatkozott. Mindezekre tekintettel a Testület a panaszos előállítását jogszerűtlennek és személyi szabadságát sértőnek minősítette. Ezt a sérelmet a Testület az eset összes körülményére – így többek között az előállítás mint intézkedés súlyosan jogkorlátozó jellegére, a jogalap körüli ellentmondásokra, amelyeket a rendőrségnek is észlelnie kellett volna (nem volt tettenérés, nem róttak a panaszos terhére bűncselekmény elkövetését, később is tanúként hallgatták ki stb.) – tekintettel az Rtv. 93. § (2) bekezdésében szereplő „csekély mértéket” meghaladó mértékűnek ítélte.

A Testület 343/2011. (XI. 30.) sz. állásfoglalásával jogszerűnek ítélte azon panaszos előállítását, akit a személyazonosság igazolásának megtagadása okán állítottak elő amiatt, hogy az igazoltatása idején kettétört személyazonosító igazolványának csak a „fényképes felét” tartotta magánál. Nem volt tehát látható a panaszos teljes neve, születési helye és ideje, anyja neve, valamint az igazolvány érvényességének ideje sem. A Testület álláspontja szerint az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja („a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja”) megfelelő jogalapot biztosított a panaszos előállítására. Tekintettel azonban arra, hogy a

hivatkozott jogszabályhely nem kötelező előállítási ok, hanem a rendőr mérlegelésére bízta, hogy az eset összes körülményeire figyelemmel az intézkedés alá vontat előállítja-e, a Testületnek vizsgálnia kellett azt is, hogy az előállítás megfelelt-e az Rtv. 15. §-ban foglalt arányossági követelménynek („a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”). Ennek vizsgálatakor a Testület az Rtv. 29. § (2) bekezdését tartotta szem előtt, amely szerint „az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot – a személyazonosító igazolványon túl – minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető. A rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként.” A Testület kérdésére ugyanis a panaszos elmondta, hogy a rendezvényre nem egyedül érkezett, az intézkedés idején jelen volt, és a panaszos közvetlen közelében tartózkodott az édesanyja, valamint a bátyja is, továbbá számos más személy is tartózkodott körülötte, akik őt személyesen ismerték, és akiket szintén igazoltattak a rendőrök. A rendőrség tájékoztatása szerint az intézkedés biztonságos és eredményes végrehajtásának érdekében a panaszos személyazonosító adatainak ellenőrzésére a helyszínen nem kerülhetett sor. A panaszossal szemben foganatosított igazoltatás során az intézkedő rendőrök nem tudták figyelembe venni annak lehetőségét, hogy a helyszínen tartózkodik olyan személy, aki a panaszos személyazonosságát igazolni tudta volna, mivel a panaszos az igazoltatás során a rendőröknek nem jelölt meg egyértelműen ilyen személyt. Ennek hiányában a nagy létszámú jogsértő tömeggel szembeni rendőri fellépés során a megkezdett intézkedések biztonságos és eredményes végrehajtására kellett a rendőröknek törekedniük, ami nem tette lehetővé a helyszínen ilyen személy felkutatását. A Testület – az előző évek hasonló rendezvényeinek tapasztalatait is szem előtt tartva – elfogadta a rendőrség fenti hivatkozásait, és úgy foglalt állást, hogy a panaszos előállítása az Rtv. 15. §-ban foglalt arányossági követelménynek is megfelelt, ezért a panaszos személyi szabadsághoz való alapvető jogát jogszerű korlátozásnak vetették alá.

A 388/2011. (XII. 20.) sz. állásfoglalásával azon panaszos beadványáról döntött a Testület, akit a mohácsi városházáról állítottak elő az Rtv. 33. § (2) bekezdés alapján (a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás ellenére is folytatja) amiatt, hogy engedély nélkül készített videofelvételt. A hivatkozott ügyben a Testület az ügy összes körülményének gondos mérlegelése alapján azt állapította meg, hogy a panaszos előállítása voltaképpen a panaszos azon magatartására vezethető vissza, hogy a rendőri felszólítással és intézkedéssel szemben határozottan ellenszegült, azonban a rendőrség súlyosan tévedett akkor, amikor az előállítás oka-

ként egy nem létező szabálysértésre hivatkozott. A Testület ezért úgy foglalt állást, hogy a panaszos előállításának jogszerű alapja volt az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjának I. fordulata, ugyanis a panaszossal szemben fennállt a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni engedetlenség – intézkedéshez szükséges mértékű – gyanúja. Erre figyelemmel a panaszos személyi szabadságát nem sértette a rendőrség az előállítással. Súlyosan sérült azonban a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő joga azáltal, hogy a rendőrség az alapul szolgáló szabálysértést tévesen jelölte meg és végig egy nem létező szabálysértés alapján intézkedett a panaszossal szemben, egyúttal pedig az előállításkor annak jogalapját tévesen jelölte meg. A rendőrség a panaszos által elkövetett szabálysértés kapcsán hivatkozott a Mohács Város Önkormányzatának szervei szervezeti és működési szabályzatáról szóló 23/1998. (XI. 20.) önkormányzati rendelet – akkor hatályos – 3. számú melléklete VI. fejezete 1. pontjára. A hivatkozott jogszabályhely szerint: „a hivatali ügyintézés során a polgárok személyes adatainak védelme, valamint a Polgármesteri Hivatalban dolgozó köztisztviselők és egyéb alkalmazottak személyes adatainak védelme érdekében engedély nélkül tilos a Polgármesteri Hivatal épületében video- és fényképfelvétel készítése”. A hivatkozott önkormányzati rendelet e tilalom alól taxatív módon kivételeket fogalmaz meg az alábbiak szerint, amelyek azonban a panaszos esetén nem álltak fenn, így cselekménye – a rendőrség megítélése szerint – a hivatkozott önkormányzati rendeletbe ütköző volt. A Testület Mohács Város honlapján megtekintette a szóban forgó rendelet hatályos szövegét. A fent idézett rendelkezések lényegileg azonos tartalommal az állásfoglalás meghozatalának idején is hatályban voltak azzal a – nem elhanyagolható – különbséggel, hogy a rendelet idézett melléklete időközben kiegészült egy 5. ponttal, mely úgy szól, hogy: „Aki a Polgármesteri Hivatal épületeiben engedély nélkül video- és fényképfelvételt készít, valamint aki személyes adatokat az érintett hozzájárulása nélkül kezel, szabálysértést követ el és 30 000 Ft-ig terjedő pénzbírsággal sújtható.” Az idézett rendelkezést beiktatta a 17/2011. (V. 30.) önkormányzati rendelet, azaz a panasz alapjául szolgáló események időpontjában még ez a rendelkezés (szabálysértési tényállás) nem létezett. A Testület ennek alapján megállapította, hogy az intézkedés időpontjában a rendőrség által hivatkozott önkormányzati rendeleti előírások csupán egy tilalmat, illetőleg előírást határoztak meg a hivatal területén történő video- és képfelvétel-készítésről, ahhoz akkor még szabálysértési tényállás nem társult. A Testület hangsúlyosan utalt az Sztv. 1. § (1) bekezdésére, amely úgy szól, hogy: „Szabálysértés az a jogellenes, tevékenységben vagy mulasztásban megnyilvánuló cselekmény, melyet törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati rendelet szabálysértésnek nyilvánít, s amelynek elkövetőit az e törvényben meghatározott joghátrány fenyeget.” Az Sztv. idézett alapelvi rendelkezéséből az következik, hogy kizárólag az a jogellenes magatartás

tekinthető szabálysértésnek, melyet törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati rendelet szabálysértésnek nyilvánít és joghátránnyal fenyeget. A hivatkozott esetben azonban ilyen, szóba jöhető szabálysértési tényállásról nem volt szó. Nem véletlen – jegyezte meg a Testület –, hogy az Önkormányzat mint jogalkotó nem sokkal később ilyen szabálysértési tényállást alkotott. A Testület arra az álláspontra jutott, hogy a panaszos azon magatartása, hogy a hivatal területén kamerázott, nem valószínűsíthető szabálysértést – arra figyelemmel, hogy akkor még ilyen szabálysértés nem létezett. A rendőri iratokból kiderült azonban, hogy a panaszos a rendőri intézkedésnek ellenszegült. A rendőrség ebben a helyzetben a hatályos önkormányzati rendelet jogerejének próbált érvényt szerezni akkor, amikor a panaszost a kamerázás abbahagyására és ezáltal a rendelet betartására szólította fel. Abban a rendőrség – a fentiek szerint – tévedett, hogy a panaszos ezzel a magatartásával (mármint a képrögzítéssel) bármilyen szabálysértést elkövetett volna, abban a tekintetben azonban jogszerűen járt el, hogy a jogszabály előírásának megpróbált érvényt szerezni és a közrend fenntartása érdekében intézkedett. Erre figyelemmel a panaszos az intézkedés jogszerűségét nem vonhatta volna kétségbe és a rendőri intézkedésnek nem szegülhetett volna ellen, a rendőri felszólításnak pedig köteles lett volna eleget tenni.

A Testület megítélése szerint a rendőrség a panaszos előállításának okát nem megfelelően jelölte meg a 238/2011. (VIII. 31.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló rendőri intézkedéssel kapcsolatban. A panaszos egy március 15-ei közterületi rendezvény során a városi vezetőségre vonatkozó véleményt tartalmazó transzparenst feszített ki az utcán. A rendőrség egy mikrobuszt a panaszos transzparense elé állított, amivel sértette a véleménynyilvánítás gyakorlásához fűződő alkotmányos jogát. Ezt követően – mivel hangos nemtetszését fejezte ki a rendőrség cselekménye miatt – a panaszost az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés f) pont I. fordulata alapján („a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja”) előállították. A rendőrök a helyszínen azt mondták, hogy a kiabálás miatt rendzavarás szabálysértését valószínűsítette meg. Későbbi rendőrségi iratokban ellenben az szerepelt, hogy a panaszost szabálysértés továbbfolytatása miatt állították elő, illetve harmadik okot is megjelöltek: az egyesületi és gyülekezési szabadság, valamint a választási gyűlésen való részvétel jogának megsértése szabálysértése elkövetését. A Testület megállapította, hogy fogalmilag kizárt volt a rendőrség által megjelölt szabálysértések elkövetése, ezért jogszerűtlen volt a panaszos előállítása, amivel súlyosan sértették személyes szabadsághoz való jogát. A Testület ebben az ügyben is kimondta – egy egy évvel korábbi állásfoglalásához hasonlóan –, hogy a gyülekezési jogot a Gytv. alapvető jogként határozza meg, amelyet – jellegéből fakadóan – jellemzően természetes

személyek gyakorolhatnak. A gyülekezés egyént megillető jog, amely azonban evidensként kizárólag másokkal együtt gyakorolható. Nem tekinthetők tehát a gyülekezési jog alanyainak az állami és önkormányzati szervek, ezért rendezvényeik nem tekinthetők gyülekezésnek. Az állam és az önkormányzatok alapvető emberi jogok alanyai nem lehetnek. „Az alapjogi védelemnek ugyanis az állammal szemben van értelme, az alapjogok célja, hogy az egyén jogait garantálja az állammal szemben. Ennek megfelelően az állam vagy az állam képviselőjében eljáró személy a gyülekezési jog alanya sem lehet, vagyis fogalmilag kizárt, hogy az állam vagy az önkormányzat nevében gyülekezési jog hatálya alá tartozó rendezvényt lehessen szervezni.” [OBH 2624/2009. sz. jelentés] „A hatályos jog alapján ezek az állami, önkormányzati ünnepek – jellegüket tekintve – minősülhetnek kulturális rendezvénynek (jellemzően ugyanis a kultúrával kapcsolatos programok vannak többségben), így formailag sem tartoznak a Gytv. hatálya alá. Előfordulhat ugyanakkor, hogy egy ilyen rendezvényen politikai beszédek hangzanak el, ennek nyomán pedig a hallgatóság egy része – egyénileg vagy közösen – tetszésének vagy éppen ellenszenvének ad hangot (taps, füttyülés, bekiabálások). Dacára azonban annak, hogy az elhangzottaknak van-e, lesz-e (politikai) kommunikációs jogi jellege, egy állami rendezvény sem előzetesen, sem utólagosan nem válhat »gyülekezéssé«. A jelenlevők pedig nem minősülhetnek egy »gyülekezés« résztvevőinek, ennek megfelelően a rendezvény – értelemszerűen – nem is oszlatható fel.” [OBH 2058/2008. sz. jelentés] A március 15-ei önkormányzati rendezvény tehát nem tartozott a Gytv. hatálya alá, az a jogszabály szerint legfeljebb kulturális rendezvénynek tekinthető. (Azt is megfogalmazta ugyanakkor a Testület, hogy az természetesen elképzelhető, hogy azok az állampolgárok, akik abból a célból jelentek meg a helyszínen, hogy a rendezvényt megtekintsék, gyülekezési jogukkal éltek, hiszen egy nyilvános térben valamely közüggyel kapcsolatos véleményük kifejezése céljából gyűltek össze. A rendezvény tárgyával kapcsolatban senki nem zárható el attól a lehetőségtől, hogy az önkormányzati ünnepeken, illetve annak közelében való megjelenéssel, és a rendezvényen részt vevő politikusok, közszereplők bírálatával juttassák kifejezésre nézeteiket. Ebből következően pedig míg egy, a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvény esetében nyilvánvaló, hogy az állami intézményvédelmi kötelezettség keretében a bejelentő által megjeleníteni kívánt véleménynek kell valamiféle elsőbbséget nyújtani, védelmet biztosítani, addig egy önkormányzati rendezvényhez kapcsolódó véleménynyilvánítások esetében egyik nézetnek nincs primátusa, minden véleménynyilvánítást köteles az állam biztosítani.)

A 63/2011. (III.16.) sz. és a 64/2011. (III. 30.) sz. állásfoglalások alapjául szolgáló esetben a panaszosokat úgyszintén azért állították elő a városháza képviselő-testületi ülésterméből, mert a rendőrség álláspontja szerint a szabálysértést az

abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatták. A kérdéses panaszügyekben a panaszosok egyikét az ülésteremből el akarták távolítani, mondván, hogy a képviselő-testület SZMSZ-e nem ad lehetőséget egyes személyeknek arra, hogy jelen legyenek. Az Ötv. vonatkozó rendelkezése szerint a képviselő-testület ülése főszbályként nyilvános, illetve az ottani események közérdekű adatnak minősülnek, amit bárki jogosult megismerni, felvételt készíteni és azokat terjeszteni. Az adott város önkormányzatának rendelete is biztosítja az állampolgárok számára ezen közérdekű adatok megismerését a teremben történő személyes jelenléttel, illetve audiovizuális eszköz segítségével egy másik teremben való jelenlét biztosításával (amennyiben az ülésterembe az érdeklődők nem férnek be). A panaszolt esetben az ülésteremben egyértelműen volt üres ülőhely az érdeklődő állampolgárok számára. A rendőrség által hivatkozott jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértésének előállításához szükséges mértékű gyanúja a Testület megítélése szerint nem állt fenn (és a korábbi jogszerűtlen rendőri intézkedés határozta meg a panaszosok további cselekvőségét), ezért a jogszerűtlen és indokolatlan előállításukkal összefüggésben megállapította a személyi szabadsághoz való jog sérelmét.

Rtv. 33. § (3)–(5) bekezdés, Szolgálati Szabályzat 43–47. § – az előállítás garanciális követelményei: az előállítás időtartama, meghosszabbítása, az előállítás okáról való tájékoztatás és annak időtartamáról szóló igazolás kiállítása.

Az előállítást nem annak indokolatlansága, hanem annak időtartama miatt tekintette súlyosan alapjogsértőnek a Testület a 61/2011. (III. 16.) sz. állásfoglalásban. A Testület megállapítása szerint a panaszos – aki a háza előtt levő fák megritkítását próbálta megakadályozni – előállítása jogszerű volt az igazolás megtagadása és büncselekmény gyanúja miatt egyaránt, azonban annak 4 és fél órás időtartama alatt az előállító helyiségben való elhelyezésen és a dokumentumok kitöltésén kívül érdemi eljárási cselekmény (pl. a panaszos meghallgatása) nem történt. Az aránytalanul hosszú előállítással súlyosan sérült a panaszos személyes szabadsághoz való joga.

Az előző döntéssel szemben nem tartotta az előállítás időtartamát eltúlzottnak a Testület pl. a 208/2011. (VII. 21.) sz. állásfoglalásban. A közlekedésrendészeti ellenőrzés során igazoltatott panaszost azért állították elő a rendőrök, mert iratait nem tudta átadni. Tekintettel arra, hogy az előállítás 40 percig tartott – ami alatt megtörtént a panaszos rendőrkapitányságra való beszállítása, személyazonosságának megállapítása, adatainak lekérdezése és rögzítése, valamint a rendőri intézkedésről szóló jelentés elkészítése –, az jogszerűen és arányosan korlátozta a panaszos személyes szabadsághoz való jogát.

Olyan esetben, amikor maga a panaszos hátráltatja a rendőri intézkedések fogantatosítását, a Testület ezt a körülményt az előállítás időtartamánál figyelembe veszi – a rendőrség „javára”. Így történt ez a 239/2011. (VIII. 31.) sz. állásfoglalásban is.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a Testület azt állapította meg, hogy az időskorú panaszos vonatról történt elfogása és előállítás az igazolás megtagadása, valamint annak gyanúja miatt, hogy a jegyvizsgálóra rátámadt, jogszerűen és indokoltan történt. A személyi szabadságot korlátozó intézkedés 7 órás időtartama alatt megtörtént a jegyvizsgáló és a vonaton civilben utazó rendőr tanúkénti, valamint a panaszos gyanúsított kihallgatása. Azonban, mivel a panaszos semmilyen dokumentumot nem volt hajlandó aláírni, hatósági tanúkat kellett igénybe venni, akiknek egyenkénti felkutatása hosszabb időt vett igénybe. A panaszos bűnügyi nyilvántartásba vétele (fényképfelvétel készítése, ujj- és tenyérlenymat rögzítése) során sem volt együttműködő, illetve ahhoz is hatósági tanút kellett igénybe venni, aki csak később tudott a hatóság rendelkezésére állni. A Testület a körülményeket úgy mérlegelte, hogy az előállítás időtartama az intézkedések elvégzéséhez szükséges ideig tartott, ezért jogszerűen korlátozta a rendőrség a panaszos személyes szabadsághoz való jogát.

Az előállítás egyéb körülményeit is több esetben vizsgálta a Testület. Így például azt, hogy a hosszabb ideig tartó előállítás ideje alatt kap-e a fogvatartott élelmezést. Az étkeztetéssel összefüggésben a Testület – kifejezett törvényi rendelkezés hiányában – a rendőrség 26-326/3/2006. sz. leiratát veszi alapul, ami azt tartalmazza, hogy az 5 órát meghaladó tartamú fogvatartás esetén igénybe vehető élelmezés.

A 275/2011. (X. 5.) sz. állásfoglalásban a Testület megállapította, hogy a közterületi rendezvényről feloszlott társadalmi szervezet tevékenységében való részvétel szabálysértésének gyanúja miatt előállított, hat és fél órán keresztül fogvatartott panaszos emberi méltósághoz való joga sérült azáltal, hogy nem biztosítottak számára élelmet a rendőrségen.

A már hivatkozott 300/2011. (X. 26.) sz. állásfoglalásban a Testület – amelyet két tag párhuzamos indokolása mellett fogadott el – megállapította, hogy indokolatlan és jogalap nélküli volt annak a panaszosnak az előállítása, aki három, mosógépben véletlenül kimosott papírpénzt szeretett volna beváltani a postán. A panasz szerint a panaszos azzal a céllal ment el az egyik helyi postahivatalba, hogy ott csekkeket fizessen be, és azok befizetése után a postai alkalmazottat három – egy 500, egy 1000 és egy 2000 Ft-os – címlet beváltására kérte, mivel azokat felesége a pénztárcával együtt 60 Celsius fokon kimosta, ami által azok jól láthatóan szennyezetté váltak. A postai alkalmazott kezdetben tájékoztatta a panaszost a jegyzőkönyv felvételének esetleges szükségességéről, majd rosszhiszeműen azt vélelmezte, hogy a panaszos rablásból származó, festett bankjegyeket akar beváltani, majd nem sokkal később megérkeztek a rendőrök, akik a panaszos és felesége előállításával mellett döntöttek, és a panaszos helyszínen tartózkodó három kiskorú gyermekét biztonsági intézkedés keretében szintén a rendőrség szállították. A Testület állásfoglalása kialakításakor

figyelemmel volt a bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló 2/2009. (I. 23.) MNB rendeletre, aminek 12. §-a rendelkezik a hamisgyanús bankjegy kezeléséről, illetve azon körülményekre, miszerint maguk a rendőrök is megállapították a helyszínen, hogy a pénztárca – amelyben a tárgyi címletek a kimosáskor voltak – valóban kimosásra került, valamint az is az előállítás indokolatlan voltát bizonyította, hogy halaszthatatlanul nem intézkedtek semmilyen nyomozati cselekményről a rendőrök. A Testület – anélkül, hogy a büntetőeljárás keretében fogantatosított intézkedéseket minősítette volna – megjegyezte állásfoglalásában, hogy „amennyiben a panaszossal szemben a bűncselekmény elkövetésének gyanúja valóban fennáll, az nyilván további intézkedéseket (pl. házkutatás) generált volna”. Ilyenekre azonban nem került sor, sőt a panaszost még csak nem is mint gyanúsítottat, hanem mint tanút hallgatták meg előállítására alkalmával, eljárás pedig ismeretlen tettes ellen indult. A Testület úgy ítélte meg, hogy elegendő lett volna a panaszos adatait rögzíteni – amelyek egy későbbi eljáráshoz szükségesek lehetnek –, illetőleg ruházatát és gépkocsiját átvizsgálni – amiben egyébként bűncselekményre utaló körülményt vagy bármilyen bizonyítékot a rendőrök nem találtak –, valamint a postahivatal általi jegyzőkönyv felvétele mellett a bankjegyek Magyar Nemzeti Banknak való elküldése, illetőleg szükség esetén egy későbbi időpontra idézése kihallgatás végett. A Testület minden körülményt egybevetve arra az álláspontra jutott, hogy a panaszos előállítására jogalap nélkül, ezáltal pedig szükségtelenül és indokolatlanul került sor, sérült ezért a személyi szabadsághoz való joga.

Itt szükséges utalni arra is, hogy a Testület a három kiskorú gyermekkel szembeni biztonsági intézkedést és annak keretében a rendőrségre szállításukat szintén jogszerűtlennek találta, arra tekintettel, hogy már maga a panaszosi előállítás sem felelt meg a jogszabályi követelményeknek. A Testület a panaszos kiskorú gyermekeinek személyi szabadsághoz, emberi méltósághoz és testi, lelki egészséghez való jogának sérelmét mondta ki, és a következőket emelte ki: „ezen alapjogsérelem különösen súlyosnak tekinthető a gyermekek kiskorúságára figyelemmel. Egy ilyen jellegű intézkedés, úgy, hogy ráadásul arra több órán át került sor, felmérhetetlen károkat okozhat a gyermek személyiségében, és hátrányosan hathat a személyiség fejlődésére is.”

Kádár András Kristóf testületi tag párhuzamos indokolásában – amelyhez Féja András testületi tag is csatlakozott – azon véleményét fejtette ki – egyetértve az állásfoglalás fő megállapításaival –, hogy az előállítás jogszerűtlensége nem az intézkedés jogalapjának a hiányára, hanem az intézkedésnek az arányosság követelményébe ütköző jellegére volt visszavezethető.

Az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek.

Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, ezért a Testület a 265/2011. (IX. 14.) sz. állásfoglalásában elvégzett fogalomértelmezést követi. Eszerint mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból az derül ki, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha a tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve. Amennyiben az elkövető ilyenfajta nyomon követhetősége megszakad, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

A Testület a 307/2011. (X. 26.) sz. állásfoglalásban jogszerűnek minősítette a panaszos előállítását, mert a panaszos maga is elismerte, hogy megpróbált szabadulni a szituációból és ellenállt az intézkedésnek. A csatolt orvosi láttelepek tanúsítják, hogy a panaszos előállítása során mindkét rendőr 8 napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett el, előadásuk szerint a panaszos az egyiküknek a kezébe mélyítette a körmeit, a másinak pedig a lábába rúgott.

Szintén jogszerűnek tekintette a Testület azon panaszos előállítását, aki az édesapja mozgáskorlátozott parkolási engedélyével parkolt – anélkül, hogy édesapja a helyszínen lett volna –, amikor a rendőrök intézkedés alá vonták, tehát a tettenérés jelen esetben a büntetőtényállás felhasznált fordulatával elkövetett tartós bűncselekmény (közokirat-hamisítás) esetében megvalósult. [293/2011 (X. 19.) sz. állásfoglalás]

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja. Az Rtv. e rendelkezése kapcsán a Testület a 307/2011 (X. 26.) sz. állásfoglalásban megállapította a panaszos személyazonosítás céljából történő előállításának jogszerűségét, tekintettel arra, hogy a panaszos megtagadta személyazonosságának igazolását és megpróbálta magát az intézkedés alól kivonni, ezért az intézkedés célja más módon nem volt elérhető.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdése szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható. A Testület jogszerűtlennek tartotta azon panaszosok előállítását, akik azért tartózkodtak a bejelentő tulajdonát képező bolthelyiségben, mert az üzletvezető – közvetetten, egy harmadik személyen mint megbízotton keresztül – megbízta őket, hogy vigyázzanak a boltra,

amíg ő gyógykezelésen vesz részt. A Testület megítélése szerint az a körülmény, hogy a panaszos és társa nem tartott magánál olyan iratot, amely őket vagy az őket megbízó harmadik személyt az üzletben tartózkodásra, illetve a leltár elkészítésére felhatalmazta, önmagában nem alapozta meg az előállítás jogszerűségét, különös tekintettel arra, hogy ilyen jellegű megbízást, meghatalmazást szóban is lehet adni. Ezekkel összefüggésben a panaszos és társa ugyanis már a helyszínen összefüggően és egybevágóan előadta, hogy a bolt üzemeltetője miként kérte meg a barátját (közvetett megbízót) a bolttal kapcsolatos segítségre, miként észlelték a boltban található vagyontárgyak hiányát, és hogy ezért milyen intézkedéseket tettek. Ráadásul maga a bejelentő is elmondta, hogy régóta nem járt a boltban egy – a férjével évek óta fennálló – jogvita miatt, így egyrészt nem tudhatta biztosan, hogy kik segítenek a férjének az üzlet vitelében, másrészt hogy milyen vagyontárgyak vannak/voltak a helyiségben. A Testület megítélése szerint – a szükségesség és arányosság követelményének szem előtt tartásával – elvárható lett volna a rendőrtől, hogy a panaszos állításának a valóságtartalmát a helyszínen megpróbálja ellenőrizni olyan módon, hogy felveszi a kapcsolatot az üzlet üzemeltetőjével akár közvetlenül, akár a panaszos által megjelölt személy, a közvetett megbízó útján. A kérdés kapcsán a Testület jelentőséget tulajdonított annak a körülménynek, hogy a közvetett megbízó telefonszáma a rendőrségi iratokban rendelkezésre állt, azt az ügyben érintett másik panaszos bocsátotta rendelkezésre, aki tehát a számot ismerte. Ráadásul valószínűsíthető – habár a rendőrség egyértelműen nem rögzítette az iratokban –, hogy utóbb a panaszosok eljárásjogi helyzetét az alapján állapították meg a rendőrök, hogy az üzemeltető telefonon jelentkezett, és a panaszosok előadását megerősítette. A konkrét esetben azonban a panaszos előadását a rendőr az előállítást megelőzően nem próbálta meg ellenőrizni, tehát nem járt utána annak, hogy a bolt üzemeltetője, illetve barátja mint megbízó valóban megbízta-e a boltban tartózkodó panaszost és társát a raktárbeszlet ellenőrzésével. Ezért a Testület álláspontja szerint a rendőrség az esetről nem járt el kellő körültekintéssel és jogszerűtlenül állította elő a panaszost és társát. [131/2011. (V. 11.) és 132/2011 (V. 11.) sz. állásfoglalások]

f) Elővezetés

Az elővezetést az Rtv. 34. §-a szabályozza, melynek (1) bekezdése szerint **a rendőr az elővezetést elrendelő határozatban vagy végzésben megjelölt személyt az abban megjelölt helyre kíséri vagy oda útba indítja.**

A 142/2011. (VI. 1.) sz. állásfoglalás egy olyan panaszbeadvány tárgyában született, amelyben a panaszos azt sérelmezte, hogy egy büntetőügyben, amelynek ő a

sértettje volt, a hajnali órákban lakásáról tanúként vezették elő bilincsben, és a rendőrség épületében – átvizsgálást követően – a fogdán helyezték el, ahol hosszú ideig várakoztatták. A Testület úgy ítélte meg, hogy magának a személyi szabadságot korlátozó intézkedésnek a foganatosítása jogszerű és indokolt volt (figyelemmel arra is, hogy négyszer sikertelenül idézték meg a panaszost a nyomozó hatóság elé), a korai időpont sem okozott alapjogi sérelmet, mivel rendszerint nagyobb sikerrel hajtható végre az elővezetés a kora reggeli órákban, amikor általában még a korán munkába indulók is otthon tartózkodnak. Az elővezetés egyes körülményei ugyanakkor több tekintetben sértették a panaszos alapjogát. Egyrészt az, hogy a panaszost előállító helyiségben helyezték el, illetve fogva tartásának időtartama azért is tovább tartott, mert öelötte még más személyekkel is szembesítették a gyanúsítottat, a Testület megítélése szerint szükségtelen volt: megoldható lett volna úgy is, hogy – iratai elvételét és a kihallgatást végző személynek való átadását követően – a rendőrkapitányság folyosóján leültetik. Másrészt a panaszos bilincsben való elővezetése is jogsértő volt.

A 310/2011. (X. 26.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló panasz szerint a panaszost – úgyszintén a hajnali órákban – szabálysértési eljárásban való meghallgatása érdekében lakásáról elővezették. A panaszos – egyebek mellett – sérelmezte, hogy kétértelmű információkat kapott arról, elővezetésére vagy előállítására került sor, mert az intézkedő rendőrök mindegyik kifejezést használták vele szemben, és a részére kiadott igazolás is mindkét kifejezést tartalmazta. A Testület az elővezetés korai időpontját – a fentebbi állásfoglalásban írtakkal azonos megfontolásból – nem tekintette aránytalannak, egyben alapjogot sértőnek. Megállapította azt is, hogy a rendőrök megfelelő tájékoztatást adtak a panaszosnak akkor, amikor a vele szemben foganatosított intézkedésről tájékoztatták. Mindkét jogszabályban említett kifejezést („elővezetést”, illetve „előzetes előállítást”) használták ugyanis a kényszerintézkedés megnevezésére, ami szintén nem idézett elő alapjogi sérelmet.

g) Biztonsági intézkedés

A biztonsági intézkedésre vonatkozó rendelkezések (Rtv. 37. §) szerint „a rendőr az önveszélyes állapot vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése érdekében [...] intézkedik az önmagát vagy más veszélyeztető állapotban lévő személy orvosi vizsgálatára, és közreműködik az egészségügyi intézetbe történő szállításában”.

Minderre tekintettel a Testület jogszerűnek tekintette az egészségügyi dolgozók és a rendőrök előadása alapján azon panaszos pszichiátriai osztályra szállítását, aki

a bejelentés tartalma szerint a folyóson „örjögött” és összeverekedett egy másik személlyel a kórház területén. [322/2011. (XI. 9.) sz. állásfoglalás]

A Testület a 200/2011. (VII. 21.) sz. állásfoglalás alapján szolgáló panasz szerint a rendőrök biztonsági intézkedés keretében orvos hívtak a panaszoshoz. A panaszos a lakásában tapasztalt zaj miatt tett bejelentést és kért rendőri segítséget, akik a panaszos otthonához kiérkeztek és úgy döntöttek, hogy hozzá mentőt hívnak. A Testület azt értékelte, hogy a panaszos rendőri intézkedés alatt tanúsított magatartása kellő alapot szolgáltatott-e ahhoz, hogy a rendőrök a panaszossal szemben biztonsági intézkedés foganatosítását tartásuk szükségesnek. A rendelkezésre bocsátott információk szerint a rendőrök a panaszos által megjelölt hangokat nem hallották a lakásban. A panaszos pedig egy széken ülve, felső testét előre-hátra ingatva csak azt hajtogatta, hogy „a hangok, a hangok teljesen az örületbe kergetnek, nem bírom tovább, folyton csak a kopácsolás, ki vagyok készülve ettől teljesen”. A Testület úgy ítélte meg, hogy a rendőrök által tapasztalt körülmények folytán kötelességük volt annak tisztázása, hogy fennáll-e a panaszos részéről bármiféle veszélyeztető magatartás kockázata akár önmagára, akár a környezetében élő személyekre nézve. Jelentőséget tulajdonított ugyanakkor annak is, hogy döntésüket egy olyan helyzet értékelésével kellett kialakítaniuk, amely széles körű egészségügyi ismeretek alkalmazását kívánta volna meg tőlük. A kompetenciájukat nyilvánvalóan meghaladó szakkérdésnek az eldöntéséhez hívtak a panaszoshoz mentőt a rendőrök, melynek orvosa végül éppen azt állapította meg, hogy a panaszos kórházba szállítása és további kivizsgálása szükséges. A kiegészítő mentő intézkedése nyomán tehát pontosan az nyert bizonyítást, hogy a rendőrök által tapasztalt panaszosi magatartás megalapozta a biztonsági intézkedés foganatosítását. A Testület összességében arra a döntésre jutott, hogy a fennálló körülmények kellő alapot szolgáltatnak ahhoz, hogy az eljáró rendőrök – szaktudás és orvosi ismeretek hiányában – arra a következtetésre jussanak, hogy az Rtv. 37. §-ában meghatározott feltételek fennállhatnak, ezért pedig indokoltnak értékelte a Testület a rendőrök azon döntését, hogy a panaszos egészségi állapotának felmérése érdekében mentőt hívtak, ami által nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga. E mellett a Testület a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét látta indokoltnak megállapítani, mivel megítélése szerint a rendőrség az intézkedés jogalapjaként helytelenül jelölte meg az Rtv. 37. § d) pontját. A Testület vizsgálata során arra a megállapításra jutott, hogy a panaszossal szemben foganatosított biztonsági intézkedés jogalapját az Rtv. 37. § b) pontja képezte, mely alapján a rendőr az önvészélyes állapot vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése érdekében intézkedik az önmagát vagy más veszélyeztető állapotban lévő személy orvosi vizsgálatára, és közreműködik az egészségügyi intézetbe történő szállításában.

115/2011. (IV. 27.) sz. állásfoglalásban a Testület megállapította, a konkrét esetben a panaszos sérelmei abból fakadtak, hogy a zárprobléma kapcsán tett bejelentése miatt érkezett rendőrök orvost hívtak hozzá. A rendelkezésre bocsátott iratok és a panaszos előadása alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy a panaszos lakásához bejelentés alapján érkeztek a rendőrök, azzal tehát intézkedési kötelezettségüket teljesítették. A Testület által eldöntendő további kérdés az volt, hogy a rendőrség megalapozottan gondolhatta-e azt, hogy fennáll olyan önveszélyes állapot vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet, amely az orvos kihívását indokoltá tette. A Testület hitelesnek fogadta el a rendőri jelentésben foglaltakat, hogy a betörés gyanúja miatt kikerülő rendőröket a panaszos tájékoztatta a budapesti lakásának szomszédságában élő, állítása szerinti rendőrrel kapcsolatos panaszairól (hiszen ezeket a későbbiekben a Testület munkatársaival is ismertette), illetve arról, hogy életét KGB-ügynökök nehezítik meg. A Testület továbbá a rendőrök azon állításnak a kétségbevonására sem látott indokot, miszerint a meghallgatott gondnoknő és szomszéd azt közölte velük, hogy a panaszos viselkedését félelmet keltőnek találják. A Testület megítélése szerint az adott helyzetben a kikerülő rendőröknek kötelességük volt annak tisztázása, hogy fennáll-e a panaszos részéről bármiféle veszélyeztető magatartás kockázata akár önmagára, akár a környezetében élő személyekre nézve. Jelentőséget tulajdonított ugyanakkor annak is, hogy döntésüket egy olyan helyzet értékelésével kellett kialakítaniuk, amely széles körű egészségügyi ismeretek alkalmazását kívánta volna meg tőlük. A kompetenciájukat nyilvánvalóan meghaladó szakkérdésnek az eldöntéséhez hívtak a panaszoshoz orvost, aki végül megállapította, hogy a panaszos nem ön- és közveszélyes, így vele kapcsolatban további intézkedésre nem volt szükség. A fenti gondolatmenetre alapozva a Testület a rendőri fellépés jogszerűségének vizsgálatakor hasonló eljárást követett, mint azon esetekben, amikor az intézkedés oka valamely szabálysértési vagy büntetőjogi tényállásba ütköző cselekmény gyanúja. Ilyen esetekben a Testület nem foglal állást abban a kérdésben, hogy az adott cselekményt az érintett elkövette-e, hanem csupán azt vizsgálja, hogy a rendőrökben alappal merülhetett-e fel az a – szabálysértési vagy büntetőeljárás megindításához szükségesnél egyébként alacsonyabb szintű – gyanú, hogy ilyen cselekményre sor került. Jelen helyzetben a Testület arra a megállapításra jutott, hogy az eset körülményei, a panaszost korábban ismerő személyek által elmondottak (amelyek valóságtartalmát a Testület hangsúlyozottan nem vizsgálta) kellő alapot szolgáltatottak ahhoz, hogy az eljáró rendőrök – szaktudás és orvosi ismeretek hiányában – arra a következtetésre jussanak, hogy az Rtv. 37. §-ában meghatározott feltételek fennállhatnak. Indokoltnak értékelte ezért a Testület a rendőrök azon döntését, hogy a felmerült gyanú tisztázása, a panaszos egészségi állapotának felmérése érdekében

az intézkedés helyszínére orvosi segítséget kértek. Éppen ilyen módon, a rendőrök intézkedése nyomán nyert végül bizonyítást az, hogy a szomszéd és a gondnoknő aggodalma megalapozatlan volt, arra nézve pedig a panasz nem tartalmazott információkat, hogy a rendőrök bármilyen módon kötelezték, kényszerítették volna panaszost az orvosi vizsgálatban való részvételre. A fentiek alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy a rendőrök eljárása az adott helyzetben megfelelő volt, és nem sértette a panaszos emberi méltóságát.

363/2011. (XII. 7.) sz. állásfoglalásával jogszerűnek ítélte a Testület a rendőrség területlezárást a „meleg méltóság menete” elnevezésű rendezvény idején. A rendőrség az Oktogonra ellendemonstrációt szervező tömeget kerítette körbe és zárta el a békés felvonulás biztosítása érdekében. Az Rtv. 37. §-ának e) pontja szerint, a rendőr az önvészélyes állapot vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése érdekében területet lezárhat, és megakadályozhatja, hogy oda bárki belépjen vagy onnan távozzék, illetőleg az ott tartózkodókat távozásra kötelezheti. A Testület az Alkotmány 62. §-a, a Gytv. 2. § (1) bekezdése, valamint az 55/2001. (XI. 29.) AB határozat („a gyülekezéshez való alkotmányos alapjog érvényesülése nemcsak az állam illetéktelen beavatkozásával, hanem mások, például adott tüntetést ellenérzéssel szemlélők, ellentüntetők és más rendezvarók ellenében is védelemre szorul. Más szóval az államot pozitív kötelezettségek is terhelik a gyülekezési jog érvényesülésének biztosítása érdekében. [...] Ebből az is következik, hogy a hatóságnak szükség esetén akár erő alkalmazásával is biztosítani kell a jogszerűen tartott gyűlések lebonyolítását, illetőleg meg kell akadályoznia, hogy azt mások megzavarják.”) figyelembevételével a rendelkezésre álló dokumentumok alapján megállapította, hogy a rendezvény megzavarásához az ellentüntetők által feltartott transzparenszek, a becsületsértő rigmusok és fenyegetések elhangzása is elegendő lett volna, azonban a kordonok áttörésére irányuló kísérletek és a tüntetés résztvevőinek nyilatkozatai alapján várható volt, hogy a tömeg agressziója nem fog a verbális erőszak szintjén megmaradni. Az arcok eltakarását a rendőrség a „meleg méltóság menete” elleni tiltakozások megszokottnak mondható forgatókönyvének ismeretében alappal értékelhette jogsértő cselekményekre való felkészülésként. A Testület arra a következtetésre jutott, hogy az Oktogonon megrendezett ellendemonstráció békés jellegét egyértelműen elveszítette, és a rendőrség az elmúlt évek hasonló rendezvényei által kiváltott reakciók fényében helyesen értékelte az eseményeket személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzetként. Az Rtv. már idézett 37. § e) pontja szerint, a rendőrségnek több választási lehetősége volt a veszélyhelyzet kezelésére. A jogszabály a rendőrséget felhatalmazta, hogy megakadályozza az Oktogonon összegyűlt tömeg távozását, azonban kérdéses, valóban ez volt-e a legkevésbé korlátozó, még alkalmas

intézkedési forma a helyzet megoldására. Az Rtv. 15. §-ának (2) bekezdése szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell a rendőrségnek választania, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. A rendőrségi iratok egybehangzóak abban a tekintetben, hogy amint a szervezők tudomást szereztek a „meleg méltóság menete” útvonalának megváltozásáról, haladéktalanul bejelentették a rendezvény végét. A kordonrendszer lezárására azt követően került sor, hogy a rendezvényt 16 óra 54 perckor befejezettnak nyilvánították. Felmerült a kérdés: mi okból hiúsította volna meg az ellendemonstráció célját önmagában az a tény, hogy a menet az Oktogont elkerülve haladt. A rendőrség feltehetően a fenti kérdést átgondolva arra a következtetésre jutott, hogy az ellendemonstráció résztvevői az Oktogon elhagyását követően ellenőrizetlen körülmények között eredtek volna a felvonulás nyomába. A Testület a tényeket értékelve a rendőrség következtetésével megegyező álláspontra jutott. A rendezvény feloszlata egy békés demonstráció esetében logikailag nem magyarázható, mivel tiltakozni egy a megjelentek által kétségbe vont értékeket megjelenítő közösség ellen anélkül is lehetséges, hogy a két csoport egymással közvetlen kapcsolatba kerülne. Amennyiben a rendőrség az ellendemonstráció résztvevőit hazaküldi, és az Oktogon területét lezárja az ellendemonstráció résztvevői elől, kétségtelenül kisebb fokban korlátozta volna az ellentüntetők alapjogait, mivel ezzel tulajdonképpen egy területre vonatkozóan zárta volna ki mozgásszabadsághoz való joguk gyakorlását. A tüntetők körbezárásával a rendőrség mozgásszabadsághoz való jogukat átmenetileg teljes körben elvonta. Egymás mellé állítva a rendőrség két lehetőségét: megállapítható, hogy a megjelentek jogainak csekélyebb fokú korlátozását valósította volna meg a rendőrség az intézkedésével, amennyiben az ellendemonstráció résztvevőit hazaküldi, és a területre való belépésüket megtiltja, azonban az Rtv. idézett arányossági rendelkezése a kevésbé korlátozó intézkedés követelményét az alkalmasság és az eredményesség szem előtt tartása mellett írja elő. Tekintve, hogy ha a rendőrség az Oktogon kiürítése mellett dönt, azzal a már ismertetett tények tükrében pontosan azt idézhette volna elő, hogy a demonstráció tagjai a menet résztvevőivel konfrontálódjanak, a Testület álláspontja szerint a rendőrség az egyetlen szakmailag helyes döntést hozta meg a tüntetők körbezárásával. A rendelkezésre bocsátott dokumentumok tanúsága szerint az intézkedés teljes időtartama nem haladta meg a fél órát, amely az így elhárított esetleges következményeket figyelembe véve arányos mértékű korlátozásnak tekinthető. A Testület kimondta továbbá, hogy önmagában az a tény, hogy a lezárt területen olyan személyek is tartózkodhattak, akik az ellendemonstráción nem vettek részt, nem érinti az intézkedés jogszerűségét. A szóban forgó esetben a rendőrség nem elkülönült személyekkel szemben foganatosított egyedi intézkedése-

ket, hanem a tömeggel mint egységgel szemben kellett hogy fellépjen. Ennek okán a rendőrség intézkedésének eredményességét veszélyeztette volna, ha a helyszínen jelen lévők egyedi felelősségének vizsgálatára tesz kísérletet. A fentiek alapján a Testület megállapítja, hogy a rendőrség a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően eljárva, helyesen mérte fel a helyzetet, így a panaszos mozgásszabadsághoz való alapvető joga nem sérült az intézkedés során.

h) Intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen

Az Rtv. 39. § (1) bekezdése szerint a rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet, illetve nem hatolhat be, kivéve segélyhívás miatt (öngyilkosság megakadályozása céljából), bűncselekmény elkövetésének megakadályozása, megszakítása vagy bűncselekmény elkövetőjének, illetve gyanúsítottjának elfogása és előállítására miatt, közveszély, illetve az életet vagy testi épséget közvetlenül fenyegető veszély esetén ennek elhárítása vagy a veszélyben lévők kimentése érdekében, rendkívüli vagy tisztázatlan haláleset bekövetkeztekor, végrehajtási eljárás esetén, elővezetés céljából, szabálysértést felszólítás ellenére tovább folytató személy előállítása okán, személy- és létesítménybiztosítási intézkedés foganatosítása céljából, valamint egyéb, a törvényben meghatározott okból. A 40. § szerint magánlakásnak nem minősülő egyéb helyen a rendőr, feladata ellátása során, az intézmény rendjének lehetőség szerinti tiszteletben tartásával az általános szabályok szerint intézkedhet.

A Testület jogszerűnek találta az Rtv. 39. § (1) bekezdésének j) pontja alapján a magánlakásban való intézkedést abban az esetben, ahol a panaszos azt kifogásolta, hogy két rendőr – kertkapuja átmászása után – megjelent a lakókocsija ajtajában és közölték vele, hogy egy körözött személyt keresnek, és az feltételezik, hogy a személyt a panaszos rejtegeti. A rendőrök a keresett férfi nevét nem mondták meg, nem igazolták magukat, és nem mutattak fel olyan dokumentumot, amely feljogosította volna őket a panaszos otthonában való megjelenésre, ezért a panaszos megkérte a rendőröket, hogy oda ne menjenek be, sőt a panaszos maga nyilatkozott úgy, hogy felemelt kézzel állt az ajtóba, annak érdekében, hogy megakadályozza a rendőrök bejutását. A rendőrségnek olyan információk voltak birtokában, hogy egy olyan keresett férfi tartózkodik a panaszos lakókocsijában, akivel szemben a helyi rendőrkapitányság egy bírósági elfogatóparancs alapján adott ki országos körözést. A Testület megállapította, hogy a vizsgált esetben az intézkedéssel elérni kívánt cél olyan személy elfogása és előállítása volt, aki ellen elfogatóparancs volt érvényben,

így az Rtv. 39. § (1) bekezdés j) pontjára tekintettel a magánlakásban való intézkedésre jogszerűen került sor. [237/2011. (VIII. 31.) sz. állásfoglalás]

A 23/2011. (II. 9.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos azt sérelmezte, hogy a rendőrök felhatalmazás hiányában mentek be a kertjébe. A Testület megállapítása szerint jogszerűen intézkedtek a rendőrök az ingatlanban hatósági határozat, illetve panaszosi beleegyezés hiányában is, mivel fennállt a gyanúja annak, hogy a keresett személy a panaszos ingatlanában tartózkodik (a jelzett telek előtt találták meg a keresett személy gépjárművét, benne a búcsúlevéllel) és ott öngyilkosság elkövetésére készül.

i) Képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel készítése

A rendőrségnek az Rtv. 42. § (1) bekezdése értelmében **az intézkedéssel érintett személyről, a környezetéről, illetőleg az intézkedés szempontjából lényeges körülményről, tárgyról jogában áll képfelvételt, hangfelvételt, kép- és hangfelvételt készíteni.** A felvételek készítés garanciális szabályait e szakasz további bekezdései, valamint a 42/A. § tartalmazzák. A Testület eddigi gyakorlata alapján egyértelműen megállapítható az, hogy a panaszügyek kivizsgálásában minden esetben rendkívül nagy, gyakran ügydöntő segítséget jelentett az, ha a rendőri intézkedésről vagy kényszerítő eszköz alkalmazásáról rendelkezésre állt hang- vagy videofelvétel. Ez főleg a gyülekezési szabadsággal, rendezvények tartásával kapcsolatos, valamint a rendőri fellépés formai, garanciális szabályainak mellőzését kifogásoló panaszok vizsgálata során vált fontossá. Mindez ugyanakkor sajnos nem jelenti azt is, hogy teljesen aggálytalanul élt volna a rendőrség ezzel a – jellegéből adódóan elsősorban járulékos – intézkedési lehetőségével.

Ráadásul rendszeresen tapasztalta a Testület azt is – éppen a tömeges intézkedésekkel járó esetekben –, hogy a rendelkezésére bocsátott rendőrségi videofelvételekből különböző okok miatt („szalaggyűrődés”, műszaki meghibásodás, lemerülés, adatok elveszése stb.) gyakran éppen azok a néhány másodperces mozzanatok hiányoznak, amelyek az egész intézkedés jogszerűségére nézve döntő jelentőségűek lennének, és a panaszokat érdemben eldönthetnék.

Jogszerűnek ítélte a Testület a rendőrség felvételek készítését a 42/2011. (I. 31.) sz. állásfoglalásával azon panaszos beadványa alapján, aki sérelmezte, hogy a rendőrség videofelvételt készített egy olyan rendezvényen, amelyen részt vett. A Testület indokolása szerint az Rtv. 42. § (1) bekezdése biztosítja a rendőrség számára azt a lehetőséget, hogy a célhoz kötöttség elvét tiszteletben tartva felvételt készítsen „a rendőri intézkedéssel, illetve az ellátott szolgálati feladattal összefüggésben az érintett sze-

mélyről, a környezetéről, illetőleg a rendőri intézkedés szempontjából lényeges körülményről”. A hivatkozott szakasz (6) bekezdése ad eligazítást abban a kérdésben, hogy mely törvényes célokra használhatóak fel a rendőrségi felvételek: az „csak a rögzítés helyszínén elkövetett bűncselekmény, szabálysértés vagy a közlekedés szabályainak megsértése miatt indult büntető-, szabálysértési vagy más hatósági eljárás során, körözött személy vagy tárgy azonosítása, vagy a rendőri intézkedés jogszerűségének közigazgatási eljárásban történő vizsgálata céljából, illetve az érintett személy jogainak gyakorlása érdekében használható fel”. A felvételek készítése során ezen célokra, továbbá a személyes adatok védelméről és a közérdekű információk nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 5. §-ában foglalt célhoz kötöttség – alkalmasság, feltétlen szükségesség, arányosság – elvére figyelemmel kell eljárni. Ez következik az Rtv. 11. § (1) bekezdéséből, amely szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni. A felvételkészítés mint rendőri intézkedés kapcsán érvényesül ezen túlmenően az Rtv. 15. §-a is („a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”), amely szintén a törvényes céllal arányos rendőri tevékenység követelményét tételezi. A Testület a hivatkozott panaszügyben felhívta a figyelmet az adatvédelmi biztosnak az 502/P/2008. sz. ügyben rögzítette megállapítására, miszerint a jogszerű rendőrségi kamerahasználat feltétele, hogy a törvényi felhatalmazás köre mellett a rendeltetésszerű használatra is ügyeljenek, hiszen csak így felelhet meg a felvételkészítés által megvalósított alapjog-korlátozás a célhoz kötöttség és arányosság elvének. A rendőrség a felvételkészítés okaként előadta, hogy azokat az Rtv. 42. §-a alapján a közrend és közbiztonság fenntartása érdekében rögzítették, abból a célból, hogy a rendezvényen esetlegesen felmerülő jogsértések rekonstruálhatóak legyenek. Tekintettel arra, hogy többek között a rendezvény egyik szónokával szemben is zárultak le elmarasztalással különféle eljárások, a rendőrség készült arra, hogy a demonstráción esetleg sor kerülhet olyan bűncselekmények megvalósulására, amelyek verbálisan követhetők el, és utólagosan csak felvételek segítségével bizonyíthatók. Az Rtv. 42. § (1) bekezdése rendőri intézkedéssel, illetve az ellátott szolgálati feladattal összefüggésben egyaránt lehetővé teszi felvételek készítését a rendőrség számára. A Testület a rendőrség által rendelkezésre bocsátott felvételek alapján az események rögzítésének indokát megalapozottnak találta. A kamera ugyanis nem konkrét személyek tevékenységét követte hosszasan, hanem egyfajta összképet adva a rendezvény egészéről, a szónoklatokat, valamint a közönség reakcióit rögzítette. A felvételkészítés által egy potenciális jogsértés bekövetkezése esetére lehetővé vált a bizonyíthatóság – ugyanakkor ez az intézkedéssel egyébként nem érintett jelenlévők számára aránytalan jogsérelemet nem jelentett. A Testület úgy vélte, hogy az események rekonstruálhatósága – a felvételkészítés legi-

tim céloknek megfelelő alkalmazása esetén – ugyanúgy szolgálja a rendezvény résztvevőinek, mint a rend fenntartóinak érdekét, hiszen egy-egy ilyen felvétel a rendőrség esetleges jogellenes cselekményeit éppen úgy tanúsítja, mint a demonstrálókét. A fentiek alapján a Testületben az a meggyőződés alakult ki, hogy a rendőrség jogszerűen készített felvételeket a rendezvényről. Mivel a panaszos személyes adatokhoz fűződő jogának korlátozása jogszerű volt, a panaszos nem szenvedett jogsérelmet.

A 202/2011. (VII. 21.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló panasz szerint a panaszos férje gépkocsijukkal megállásra kényszerült egy megállni tilos tábla után, mivel a gépkocsi motorja leállt. Amíg a panaszos férje segítségért indult, addig a panaszos a gépkocsiban várakozott. Nem sokkal később a panaszos azt észlelte, hogy két rendőr jelent meg a gépkocsinál, és szó nélkül fényképezésbe kezdtek, úgy, hogy a panaszost nem tájékoztatták semmiről és nem is nyújtottak segítséget neki. A Testület azt értékelte, hogy az Rtv. 13. § (1) bekezdése alapján fennállt-e az intézkedési kötelezettsége a rendőröknek, aminek keretében fényképfelvételeket is készítettek a szabálytalanul várakozó gépkocsiról. A rendőri intézkedés kezdeményezése szempontjából annak volt jelentősége, hogy a fennállt-e az intézkedés kezdeményezésekor annak a gyanúja, hogy a panaszos megsértheti a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) megállási tilalmat rögzítő 15. § (1) bekezdését. A Testület – anélkül, hogy a szabálysértés elkövetése tárgyában állást foglalt volna – arra a megállapításra jutott, hogy a foganatosított intézkedéshez szükséges gyanú már azáltal fennállt, hogy a gépkocsi megállni tilos jelzőtábla után várakozott, ezért pedig a tárgyi gépkocsiról az Rtv. 42. § (1) bekezdése alapján készített felvétel a szabálysértés gyanújának észlelésekor indokolt és jogszerű volt.

j) A helyszín biztosítása

A 341/2011. (VI. 16.) sz. állásfoglalás kapcsolható ehhez a rendőri intézkedéshez. A panaszügy tényállásának lényege, hogy egy üzletközpontban működő fitnessztermet üzemeltetett a panaszos által vezetett kft. A panaszos által vezetett cég, valamint a bérbeadó között az utóbbi sorozatos hibás teljesítése, illetve a bérleti szerződés felmondása miatt vita alakult ki, illetve polgári eljárás indult. A panaszos bérleményébe ezen időszak alatt a bérbeadó megbízásából több személy – hajnali órában – erőszakkal bement, ahonnan a panaszos cége használatában levő ingóságokat elszállították, illetve az ott található páncélszekrényből több millió forint (amit bérleti díj címén helyeztek el) eltűnt. A panaszos rendőri intézkedést kért telefonon. A kikerkező rendőrök – a panaszos kifejezett kérése ellenére – megtagadták azt, hogy

a dolog elleni erőszakkal való behatolás és az ingóságok, valamint a pénz eltűnése miatt helyszíneljenek. Arra hivatkoztak, hogy minden jogszerűen történik, a felek között polgári jogvita folyik, amibe nem hajlandók beleszólni. A Testület az ügyben többek közt megállapította, hogy mulasztott a rendőrség akkor, amikor a rendőrök a panaszos kifejezett kérése ellenére nem biztosították a bérleményét képező ingatlan területén a helyszín biztosítását, ezért ez a panaszos tulajdonhoz való jogának sérelmét eredményezte.

k) Közlekedésrendészeti intézkedés

A közlekedésrendészeti intézkedés szabályairól – így arról, hogy a rendőrök a közúti forgalmat irányíthatják, korlátozhatják, szüneteltethetik, a vonatkozó rendszabályok megtartása ellenőrzésének céljából a járműhasználat szabályosságát és a járművezető vezetési képességének azt befolyásoló szertől vagy alkoholtól való befolyásoltságát ellenőrizhetik, okmányokat elvehetnek, a szabálytalanul elhelyezett járművet elszállíthatják, vagy arra kerékbilincset tehetnek stb. – az Rtv. 44–45. §-ai rendelkeznek. A Testület ezzel kapcsolatos gyakorlatában kirajzolódik egy olyasfajta megközelítés, amely szerint közlekedésrendészeti intézkedés foganatosításához nem szükségesek olyan taxatív felsorolt indokok, mint pl. az Rtv. 29. § (1) bekezdése szerinti igazoltatáshoz vagy az előállításához. Ez persze nem írja felül azt, hogy a közlekedésrendészeti intézkedés is – mint minden rendőri intézkedés – célhoz kötött, vonatkozik rá az arányosság követelménye, és természetesen nem lehet részrehajló, visszaélészerű sem.

Az Rtv. 44-45. §-ai szerinti közlekedésrendészeti intézkedés kapcsán a Testület számos állásfoglalásában [lásd pl. 75/2011. (III. 30.), 316/2011. (X. 26.), 345/2011. (XI. 30.) sz. állásfoglalásokat] leszögezte, hogy: a hivatkozott jogszabályhely általános felhatalmazást nyújt a rendőrnek arra, hogy a közlekedés biztonsága érdekében – arra okot adó speciális körülmény hiányában is – a járműveket, valamint azok vezetőit intézkedés alá vonja és a közlekedési rendszabályok betartását ellenőrizze.

A 390/2011. (XII. 20.) sz. állásfoglalásban a Testület azon túl, hogy leszögezte: az érintett rendelkezés – mivel a járműhasználó személyazonosságának megállapítása a gépkocsi megállítását tette szükségessé – elvileg megfelelő jogalapot biztosított ahhoz, hogy a rendőrök a panaszos gépkocsiját megállítsák, egy joghézag miatt azonban a rendőrök nem voltak abban a helyzetben, hogy a megállítást szabályszerűen foganatosítsák. A KRESZ 6. § (2) bekezdése értelmében amennyiben a rendőr menet közben kíván egy gépkocsit megállítani, azt úgy teheti meg, ha a megkülönböztető fényjelzést használó gépkocsiból, illetve motorkerékpárról ad jelzést,

karjának, fehér szegélyű piros tárcsának, piros vagy fehér fényű lámpának fel-le mozgatásával, illetőleg hangszórón vagy a megállásra felhívó szövegű felirattal. A KRESZ nem tartalmaz a rendőr számára felhatalmazást arra, hogy megkülönböztető fényjelzést nem használó gépkocsiból kötelezzen megállásra valakit. Ez következik a KRESZ 6. § (2) bekezdés b) pontjából is, amely szerint „a megkülönböztető fényjelzést használó gépkocsiból vagy motorkerékpárról, illetőleg rendőrségi helikopterről hangszórón keresztül adott, a követendő közlekedési magatartásra vonatkozó utasításának megfelelő módon kell az úton közlekedő jármű vezetőjének eljárnia”. A járművezetőre tehát a KRESZ csak abban az esetben telepít egyértelmű „engedelmeskedési” kötelezettséget, ha a követendő közlekedési magatartásra vonatkozó utasítás megkülönböztető fényjelzést használó gépkocsiból vagy motorkerékpárról hangzik el. Mivel nincsen olyan jogszabály, amely kifejezetten felhatalmazná a rendőrt arra, hogy a szolgálati jelleggel nem bíró gépkocsiból megállásra kényszerítse a forgalomban részt vevőket, ezért azt a rendőr jogszerűen nem teheti meg. Ez következik abból is, hogy a KRESZ – garanciális okokból – még a fényjelzést használó gépjárművek esetében is pontosan meghatározza, hogy a rendőrnek mit kell tennie ahhoz, hogy a járművezetők megállítása szabályszerű legyen. A közúti járművek megállításának és követésének módszereiről és taktikáiról szóló 7001/2006. (IV. 6.) ORFK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) mellékletének a mozgó jármű megállítására vonatkozó része is kifejezetten hangsúlyozza, hogy a rendőr a járművek megállítását a hatályos jogszabályok (azaz a KRESZ 6. §) alapján köteles végrehajtani. Az Irányelv továbbá elsődlegesen a hátulról történő megállítást írja elő, az előlről történő megállításra csak kivételesen indokolt esetekben biztosít lehetőséget, és nem említ olyan esetet, amikor a rendőr az intézkedés alá vonni kívánt gépkocsi mellé hajthat megállítási céljából, ilyen rendelkezést a KRESZ sem tartalmaz. A panasz vizsgálata során, a panaszosi és a rendőri előadás alapján egyaránt megállapíthatóvá vált, hogy a rendőrök civil gépjárművel láttak el szolgálatot, így megkülönböztető fényjelzést bizonyosan nem használtak, és szándékukra – vagyis hogy rendőri minőségben kívánják fellépni – a gépjármű egyéb külsőségéből sem lehetett következtetni. A megállításra vonatkozó szándékot a panaszos csupán abból ismerhette fel, hogy a rendőrségi járműben utazó egyik rendőr arra utaló karjelzést adott. Az előadásokból az is megállapítható, hogy az intézkedő rendőrök az Irányelvben foglaltaknak sem tettek eleget akkor, amikor a panaszos gépkocsija mellé hajtván jelezték intézkedési szándékukat. Teljes bizonyossággal kijelenthető volt tehát, hogy a panaszos járművének megállítását a rendőrök nem a KRESZ – valamint az Irányelv – rendelkezéseiben foglalt módon hajtották végre (erre gépjárműük civil jellegénél fogva nem is volt lehetőségük).

Jogszerűnek ítélte a panaszossal szembeni közlekedésrendészeti intézkedést a Testület a 192/2011. (VII. 6.) sz. állásfoglalással elbírált azon panaszügyben is, ahol a panaszos a kötelező haladási irányt jelző táblát figyelmen kívül hagyva kanyarodott be egy utcába. A Testület megállapította, hogy a rendőrségnek a szabálysértés észlelésekor az Rtv. 13. §-a, valamint a Szolgálati Szabályzat 3. § (1) bekezdése alapján intézkedési kötelezettsége keletkezett, ezért jogszerűen vonták intézkedés alá a panaszost, akivel szemben szabálysértési bírság kiszabására került sor.

A 152/2011. (VI. 1.) sz. állásfoglalásban a Testület nem állapított meg alapjogsérelmet akkor, amikor a panaszos azt sérelmezte, hogy egy vasúti alagút kijáratánál elhelyezett tábla után pár méterrel félreállt a járdára, hogy egy barátját felvegye utasként, amikor intézkedés alá vonták a rendőrök. A panaszos kifogásolta a rendőri fellépés módját, az intézkedők hangnemét, igazoltatását és az elkövetett szabálysértés miatti helyszíni bírság kiszabását, valamint azt, hogy az intézkedés és a helyszíni bírság mibenléte tekintetében a rendőrök nem közöltek jogszabályi rendelkezéseket. A Testület megállapítása szerint a vizsgált közlekedésrendészeti intézkedés jogszerűen történt, azonban az egyéb sérelmek tekintetében az egymásnak ellentmondó bizonyítékok miatt alapjogi sérelem nem volt megállapítható.

3. Kényszerítő eszközök alkalmazása

A testi kényszer, a bilincshasználát, vegyi eszköz, valamint a csapaterő alkalmazása számos ügyben érdemi vizsgálat tárgyát képezte.

Általánosságban elmondható a testi kényszer és a bilincs alkalmazása kapcsán, hogy a parancsnoki kivizsgálás és vélemény még a legtöbb esetben automatizmust mutat, a tényleges vizsgálat megtörténte nélkül minden intézkedést és kényszerítőeszköz-használatot jogszerűnek, illetve jogszerűnek és szakszerűnek találnak. A Testület ezzel szemben többször is arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása nem felelt meg az előírásoknak, aminek következtében pedig megállapítást nyert a személyi szabadsághoz való jog, az emberi méltósághoz és a testi épséghez való jog sérelme.

a) Testi kényszer

A testi kényszer alkalmazását az Rtv. 47. §-a szabályozza, amely szerint **a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására kényszerítést alkalmazhat.** A Szolgálati Szabály-

zat 59. §-a külön is kiemeli, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazásának feltételei (arányosság, fokozatosság, jogszerű intézkedésnek való ellenszegülés megtörése, a rendőri intézkedés enélkül nem biztosítható) a testi kényszer alkalmazásakor is fenn kell hogy álljanak.

Az utalt rendelkezés kapcsán 134/2011. (V. 11.) sz. állásfoglalásában a Testület a kényszerítő eszköz alkalmazását eszközcselekményként értékelve leszögezte: mivel a panaszos előállítását jogszerűtlennek minősítette, az előállítás végrehajtása érdekében alkalmazott testi kényszert sem értékelhette másképpen, így a kényszerítő eszköz alkalmazása miatt megállapította a panaszos testi épséghez fűződő alapvető jogának megsértését.

A Testület a 274/2011. (X. 5.) sz. állásfoglalásában annak a panaszosnak a sérelmeit vizsgálta meg, akivel szemben reggeli futóköre során kezdett intézkedni egy rendőr. A Testület a rendelkezésre álló adatok alapján arra következtetett, hogy a panaszost a megfelelő indokkal kezdte igazoltatni az eljáró rendőr, tekintve, hogy a panaszos egy vasúti átjáró tilos jelzése ellenére kocogott át azon. A panaszosnál nem voltak iratok, és többszöri felszólítás ellenére sem állt meg, mondván, hogy az intézkedéstől néhány házra lakik, ahonnan ki tudja hozni iratait. A panaszos állítása szerint nem hallotta a rendőri felszólításokat, mivel zenét hallgatott sportolás közben. A rendőri felszólítások nem vezettek eredményre, ezért a rendőr a panaszost testi kényszer alkalmazásával megbilincselte és elállította a kerületi rendőrkapitányságra. A panaszos megbilincselését aránytalan lépésnek találta a Testület, ugyanakkor a testi kényszer kapcsán a következőket mondta ki: „A panaszos azon viselkedése, hogy a rendőri intézkedés során, annak befejezése alatt elindult, illetőleg otthona felé továbbfutott – még ha azért is tette azt, hogy ott bemutassa iratait –, egyfajta rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülő magatartásként értékelhető, ezért a Testület az arányosság elvének szem előtt tartásával azt állapította meg, hogy alappal döntött a rendőr a testi kényszer alkalmazása mellett, ezért pedig nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga. A testi kényszer módja tekintetében nem volt megállapítható azon körülmény, hogy a panaszost a rendőr a motorháztetőre fektette vagy sem. A rendőrségi iratok mindössze annyiról számolnak be, hogy a rendőr a panaszost a gépkocsihoz kísérte, és mivel a panaszos folyamatosan szabadulni próbált a rendőr fogásából, a rendőr megbilincselte. A bizonyítékok ellentmondó voltára tekintettel ezen kérdés tisztázása nem vezetett eredményre, így a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme a testi kényszer alkalmazása kapcsán nem volt megállapítható. A panaszossal szemben az Rtv. 48. § d) pontja, azaz az ellenszegülés megtörése érdekében történő bilincshasználatot ugyanakkor aránytalanának találta a Testület a következő körülmények alapján. Az intézkedő járőr erősítést hívott, és a segítség a helyszínre is érkezett az intézkedés eredményes

végrehajtása érdekében; valamint a testi kényszer alkalmazása után már nem is számoltak be a rendőrségi iratok a panaszos ellenszegüléséről. A Testület úgy foglalt állást, hogy az eljáró rendőr a középkorú panaszos testi kényszerrel való visszatartásával is elérhette volna azt a célt, hogy ellenszegülését megtörje, tekintve, hogy a bilincselés megkezdésekor a rendőri segítség is megérkezett két személy jelenlétében, akik éppen az intézkedés végrehajtását segítették elő.

A panaszos emberi méltósághoz és személyes szabadsághoz való jogának súlyos sérelmét állapította meg azonban a Testület jogszerűtlen testi kényszer alkalmazás miatt azon panaszos ügye kapcsán, akit igazoltatása során a rendőrök a kerítésnek löktek, megbilincseltek, majd annak ellenére előállítottak, hogy vezetői engedélye, amellyel személyazonosságát igazolni tudta volna, végig a zsebében volt [365/2011 (XII. 7.)]. Az eset a panaszos előadása szerint úgy zajlott, hogy a rendőrök nekiugrottak, a kerítésnek löktek, kezeit hátrabilincseltek és így ültették be a rendőrautóba. A panaszos határozottan állítja, hogy ellenállást nem tanúsított, és megjegyezte, hogy vele szemben a rendőrök mindenképpen fizikai erőfölényben voltak. A rendőri jelentésekből kiderült, hogy a panaszossal szemben testi kényszert alkalmaztak, arra azonban a Testület kifejezett kérdésére sem érkezett válasz a rendőrségtől, hogy a panaszos mely magatartásával valósított meg ellenszegülést. A rendőri jelentés szerint a panaszos azután kezdett ellenszegülni, hogy őt a kényszerítő eszköz alkalmazására figyelmeztették. A rendőri iratok a panaszos azon előadását sem cáfolták, hogy az eljáró rendőrök őt a kerítésnek löktek. A jelentések, amikor ellenszegülésre utalnak, leírják, hogy a panaszos végig „flegma” stílusban sértegette a rendőröket, azonban arról, hogy a panaszos ellenszegülése nem verbális, hanem fizikai síkon, aktív magatartásban is megnyilvánult volna, a jelentések hallgatnak. A Testület jelen esetben megállapította, hogy az Rtv. 47. §-a szerint a testi kényszer alkalmazásának előfeltétele a panaszos ellenszegülése. Annak fényében, hogy a rendőrség ezen ellenszegülés mibenlétéről nem adott felvilágosítást, a Testületben az a határozott benyomás alakult ki, hogy az intézkedő r. törzsőrmester a panaszos verbális durvaságait tekintette ellenszegülésnek, amely kétséget kizárólag nem olyan magatartás, ami alkalmas arra, hogy a rendőri intézkedés sikerességét megghiúsítsa. A Testület töretlen gyakorlata szerint, amennyiben a panaszos állításaival szemben értékelhető egyéb verzió nem áll fenn, a panaszos elmondását fogadja el valósnak – a panaszos állítása szerint pedig, ő ellenszegülést egyáltalán nem tanúsított. Ebből kifolyólag a Testület megállapította, hogy a testi kényszer alkalmazásának jogalapja hiányzott, amellyel a rendőrség a panaszos emberi méltóságának, valamint személyes szabadságának súlyos fokú sérelmét valósította meg.

A Testület a testi kényszer alkalmazását jogszerűnek ítélte azzal a panaszossal szemben, aki megpróbálta magát kivonni a rendőri intézkedés alól, elfutott a hely-

színről, a rendőri felszólításnak nem tett eleget, és a rendőrökkel szemben agresszívan lépett fel. Tekintettel arra, hogy a rendőr feladatai ellátása céljából a törvényben meghatározott feltételek mellett mást felszólíthat arra, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, és ha az érintett a felszólításnak nem tesz eleget vagy egyéb módon ellenszegül, a rendőri intézkedés eredményességét kényszerítő eszközök alkalmazásával is köteles biztosítani [307/2011 (X. 26.) sz. állásfoglalás].

Szintén jogszerűnek ítélte a Testület a testi kényszer alkalmazását azzal az ittasan kerékpározó panaszossal szemben, aki – mint azt a rendőri jelentések rögzítik – a rendőri felhívásra nem volt hajlandó megfűjni a szondát, elkezdett kiabálni, és derogáló kifejezésekkel illette a rendőröket. Miután a rendőrök felszólították, hogy fejezze be ezt a magatartását, szüntesse be a szabálysértést, és vesse alá magát a rendőri intézkedésnek, különben kényszerítő eszköz alkalmazása mellett elő fogják állítani, a panaszos a felszólítással nem törődve továbbra is hangosan kiabált és szitkozódott. Ezért a r. zászlós testi kényszert alkalmazva bal kezét megfogta, a panaszos háta mögé feszítette, majd lábsöprés módszerével a talajra hasra fektette, és kezeit a háta mögött megbilincselte. A panaszban a panaszos nem írta le részletesen a testi kényszer alkalmazásának előzményeit, a Testület felhívására pedig nem küldött kiegészítést, ezért a Testület elfogadta a rendőrök előadását a testi kényszert megelőző történések leírása kapcsán, és a kényszerítő eszköz alkalmazását jogszerűnek minősítette, tekintettel arra, hogy a rendőri jelentésben megjelölt passzív ellenszegülés kellően megalapozta a testi kényszer alkalmazását. [149/2011. (VI. 1.) sz. állásfoglalás]

b) Bilincshasználat

Az Rtv. 48. §-a szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére.

A 49/2011. (II. 23.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló esetben a panaszos beadványában sérelmezte, hogy a rendőrautóba ültetését megelőzően kezeit összebilincseltek, és úgy szállították a kapitányságra. Az intézkedő rendőrök jelentése szerint a panaszos kezeinek megbilincselésére azért volt szükség, mert a rendőröknek nem volt módjuk a ruházatát a helyszínen átvizsgálni, és nem tudhatták, hogy tart-e magánál közbiztonságra különösen veszélyes eszközt, és tartani lehetett támadás vagy szökés lehetőségétől. A rendőrök az átvizsgálás elmaradása mellett nem számoltak be további olyan körülményről, amely a kényszerítő eszköz alkalmazását

megalapozta volna. A támadás és a szökés veszélyének megítélésekor a Testület jelentőséget tulajdonított továbbá annak, hogy a panaszos egy a boltból hazafelé tartó nagymama volt, aki a sérelmezett események idején elmúlt 61 éves, és az általa tanúsított jogellenes magatartás egy plakát letépése volt, ami erőszakos cselekmény ugyan, de aligha alapozta meg annak reális veszélyét, hogy a rendőrökre rátámad. Valamennyi körülményt figyelembe véve a Testület úgy ítélte meg, hogy a konkrét esetben – különös figyelemmel a panaszos nemére és korára – nem állt fenn a bilincs alkalmazásának egyik törvényi indoka sem, így arra jogellenesen, a panaszos emberi méltóságának megsértésével került sor.

A 175/2011. (VI. 22.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos azt sérelmezte, hogy a rendőri fellépés során mintegy fél órát térdelt az intézkedés helyszínén lévő kapu előtt, és már nagyon fájt a térde, amikor a rendőrök beültették a szolgálati gépkocsiba. A panasz kapcsán a Testület az alábbiakat rögzítette. A vonatkozó jogszabályok nem tartalmazznak rendelkezéseket arra nézve, hogy a rendőr bármilyen testhelyzet felvételére kötelezheti az intézkedés alá vont személyt. A térdepelésre való felszólítás az Rtv. 47. §-a értelmében véve testi kényszernek nem minősülhet, mivel annak fogalmi eleme, hogy a rendőr testi erővel kényszerítse cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására az érintettet, jelen esetben azonban erről bizonyosan nem volt szó. A Testület megítélése szerint a magatartás a konkrét esetben leginkább a bilincselés sajátos módjaként volt értékelhető, így az erre vonatkozó szabályok áttekintésével keresett választ arra a kérdésre, hogy a rendőr tevékenysége jogszerű volt-e. A panaszeljárás során figyelemmel volt a Szolgálati Szabályzat 60. § (5) bekezdésére, amelynek értelmében tilos a bilincs olyan módon való használata, amely indokolatlanul fájdalmat, sérülést okoz vagy jellegénél fogva megalázó, továbbá ugyanezen szakasz (7) bekezdésére, miszerint „nem minősül embertelen, megalázó bánásmódnak a személy fekvő helyzetben történő megbilincselése, ha arra támadása vagy erőszakos magatartása miatt került sor”. Ilyen természetű kivételt a hátrabilincselésű személy térdepeltetése kapcsán a Szolgálati Szabályzat nem tartalmaz, ahhoz pedig nem fér kétség, hogy ez a helyzet és pozíció a jellegénél fogva megalázó. A Testület hasonló következtetésre jutott akkor is, amikor az arányossági követelmény irányából értékelte a rendőri magatartást. A Testület elfogadta, hogy a panaszos részéről fennállt a szökésveszély, és hogy a rendőr testi kényszerrel nem, hanem csupán a kezek hátrabilincselésével tudta biztosítani az intézkedés végigvitelét, arra nézve azonban nem kapott meggyőző bizonyítékot, hogy a hátrabilincselés nem volt elégséges az intézkedés sikerének garantálásához. A rendőr a panaszost úgy fogta el, illetve vitte le testi kényszerrel a földre, hogy a panaszos nem volt megbilincselve. Nincs tehát ok annak a feltételezésére, hogy a panaszosnak reális esélye lett volna megszökni immár hátra helyzetbe bilincsel

kézzel. Végül a rendőrnek lehetősége lett volna – egy, a panaszosra nézve még mindig kisebb korlátozással járó, a méltóságot kevésbé csorbító megoldással – a panaszost tárgyhoz (pl. a kerítéshez) bilincselni a Szolgálati Szabályzat 60. § (6) bekezdés c) pontja alapján. Továbbá arra is módja lett volna a rendőrnek, hogy a panaszost a segítség megérkezéséig megbilincselte állapotban a szolgálati járműbe beültesse, vagy – szintén megbilincselte állapotban – fogásában tartsa. A Testület nem vonta kétségbe, hogy az eljáró rendőr szándéka az intézkedés biztonságos végrehajtására, és nem a panaszos megalázó helyzetbe hozására irányult, az alapjogsértés azonban az intézkedő rendőr szándékától függetlenül is megvalósult. A Testület ezért a panaszos térdepeltetése kapcsán az emberi méltósághoz való jog megsértését állapította meg.

287/2011. (X. 5.) sz. állásfoglalásában a Testület azon panaszosi kifogást értékelte, amely szerint az előállítás során a panaszost – szökésének megakadályozása érdekében – megbilincseltek, majd az intézkedés alatt végig bilincsből tartották, és csak akkor vették le a kényszerítő eszközt a kezéről pár perc időtartamra, amikor jelezte, hogy az elé tett dokumentumokat nem tudja aláírni. A bilincselés okával összefüggésben fontos volt tisztázni azt, hogy ugyan az igazoltatás kapcsán elfogadta a Testület az intézkedést megalapozó körülményként, hogy a rendőrök vélhették úgy: a panaszos társával együtt ki akarta vonni magát az intézkedés alól, a bilincselés indoklásának vizsgálatakor azonban nem volt figyelmen kívül hagyható a panaszos azon magatartása sem, amelyet az igazoltatás megkezdését követően tanúsított. Annak kapcsán ugyanis a rendőrségi iratok egyértelműen azt rögzítették, hogy a panaszos együttműködő volt, nem tanúsított semmiféle ellenállást, ellenszegülést a rendőrökkel szemben (még akkor sem, amikor társával szemben testi kényszert és bilincset alkalmaztak), és arról sem számoltak be, hogy a panaszos ki kívánta volna vonni magát az intézkedés alól akár az előállítás közlését megelőzően, akár azt követően. A Testület a konkrét ügy körülményei ismeretében az alábbi következtetésre jutott. A panaszos által az intézkedés idején tanúsított magatartás nem tartalmazott semmilyen olyan elemet, amely arról tanúskodott volna, hogy a panaszos megpróbálta volna szökés útján kivonni magát az intézkedés alól. Ezért a rendőrség által megjelölt ok bizonyosan nem teremtett megfelelő jogalapot a bilincs alkalmazására. A Testület ezen túl azt is leszögezte, hogy a végig együttműködő panaszossal szemben kirívóan aránytalan volt a rendkívül hosszú tartamú bilincshasználat a rendőrség épületében. A kapitányságvezető ezzel kapcsolatban előadta, hogy a rendőrsön kialakított előállító helyiség egy fő elhelyezésére alkalmas, és mivel oda a panaszos társát fogadták be, a panaszost előállítására időtartamára a rendőrs aulájában helyezték el, ahol a rendőrök folyamatosan – felváltva – szemmel tartották, ugyanakkor kezeiről a bilincset nem vették le. A Testület ezt az érvet

szintén nem fogadta el, tekintettel arra, hogy a panaszos részéről szökésre utaló magatartás nem merült fel, sőt a rendőri jelentések némelyike kifejezetten utalt arra, hogy a panaszos végig együttműködő magatartást tanúsított. Ennek következtében egy olyan helyzetben, amikor a panaszos már a rendőrségi épületben, folyamatos rendőri felügyelet alatt állt, a bilincselés törvényi feltételeként meghatározott szökésveszély a Testület megítélése szerint nem volt megállapítható. A bilincseléssel összefüggésben, mivel tehát a kényszerítő eszközt az eljáró rendőrök a panaszossal szemben megfelelő jogalap hiányában alkalmazták, a Testület indokoltnak látta megállapítani a panaszos emberi méltóságának megsértését, és az alapjogsértés súlyát növelő körülményként értékelte, hogy a bilincshasználat rendkívül hosszú időn át, közel öt órán keresztül tartott.

A 315/2011. (X. 26.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos azt sérelmezte, hogy a rendőri intézkedés során a földön fekvő bilincselték meg. A panaszos ezen elmondását a rendőrség nem cáfolta, így azt a Testület valóban fogadta el. Azon túl, hogy megállapította, a panaszos bilincselésére jogalap hiányában került sor, a kényszerítő eszköz alkalmazásával összefüggésben a panaszjelzés során figyelemmel volt a Testület a Szolgálati Szabályzat 60. § (7) bekezdésére, amelynek értelmében „nem minősül embertelen, megalázó bánásmódnak a személy fekvő helyzetben történő megbilincselése, ha arra támadása vagy erőszakos magatartása miatt került sor”. A jogszabály szövegezéséből – argumentum a contrario – az következik, hogy a fekvő helyzetben való bilincselés megalázó bánásmódnak minősül, ha arra nem az érintett erőszakos magatartása vagy támadása (vagy legalább annak veszélye) miatt kerül sor. Mivel pedig a rendőrség még csak nem is utalt rá, hogy a panaszos részéről ilyen magatartás, vagy annak veszélye felmerült volna, a Testület a fekvő helyzetben foganatosított bilincselés miatt akkor is megállapította volna az alapjogsértést, ha a kényszerítő eszköz alkalmazását egyébként jogszerűnek találta volna. A Testület a fekvő helyzetben való bilincselésről önállóan is indokoltnak tartotta tehát rögzíteni, hogy – a törvényi feltételek hiányában – az a megalázó bánásmód tilalmába ütközött, így a panaszos emberi méltósághoz való jogát sértette, illetve a megállapított jogsérelem súlyát növelte.

Nem találta jogsértőnek a Testület a panaszos tárgyhoz bilincselését a 375/2011. (XII. 20.) sz. állásfoglalásában. A panaszos idézés alapján jelent meg a rendőrségen, ahol azonnal elfogták és gyanúsítottként történő kihallgatásáig egy, a folyóson levő vasrácsához bilincselték. A Testület először magát a bilincselést, majd pedig annak módját értékelte. A Testület kimondta – annak fényében, hogy a panaszos egy 2007-ben fegyveres emberrablás elkövetésével volt megalapozottan gyanúsítható, azonban az eljárásba nem sikerült az ideig őt bevonni, tartózkodási helye a hatóság számára nem volt ismert, valamint a felkutatására tett intézkedések sem vezettek

eredményre, ami miatt először országos, majd nemzetközi és európai elfogatóparancsot adtak ki ellene –, hogy a panaszossal szemben a szökés megakadályozása érdekében szükséges volt a bilincs alkalmazása. Ezen túlmenően pedig, figyelemmel különösen a gyanúsítás tárgyát képező bűncselekmény jellegére és súlyára, a Testület a rendőrség által megjelölt további két indokot – az Rtv. 48. § a) (önkárosítás megakadályozása) és b) (támadás megakadályozása) pontja – is helytállónak találta. A tárgyhoz bilincseléssel kapcsolatosan a jogszabály mindössze annyit rögzít, „indokolt esetben” van arra lehetőség. Ez egészül ki annyiban, hogy annak akkor van helye, ha a személy önkárosításának, támadásának vagy szökésének megakadályozása, ellenszegülésének megtörése, illetve az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható. A Testület a bilincselés jogszerűségének értékelésekor megállapította, hogy tartani lehetett a panaszos önkárosításától, támadásától vagy szökésétől, és ezen túl „az intézkedés eredményes befejezése más módon nem biztosítható” feltétel fennálltát is igazoltnak találta azon az alapon, hogy a panaszos elhelyezése az előállító helyiség hiánya miatt nem volt kivitelezhető, illetőleg, hogy fontos érdek fűződött a panaszossal szemben tervezett nyomozati cselekmények végrehajtásához.

Az előállító helyiség hiányával összefüggésben azonban a következőket szögezte le: „Ugyanakkor fontosnak tartja a Testület kiemelni, illetve felhívni a figyelmet arra, hogy az előállító helyiség és az őrzési feladatot ellátó személyzet hiánya nem keletkeztethet az állampolgárok oldalán joghátrányt, illetve alapjogi sérelmet. Az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat bilincs használatára vonatkozó előírásaiból, valamint az Rtv. 16. § (1) bekezdésben („A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.”) megfogalmazott rendelkezésből is arra lehet következtetni, hogy bilincshasználat nem válhat automatikussá. A Testület több korábbi állásfoglalásában – így például az 522/2010. (XII. 15.) sz. állásfoglalásában – kifejezésre jutatta azon véleményét miszerint: „a kényszerítő eszközök alkalmazása minden esetben csak lehetőség és nem kötelező a rendőrség számára. A Testület véleménye szerint megengedhetetlen, hogy a rendőrség a jogszabályokban foglaltaktól eltérő indokkal, továbbá az egyedi eset körülményeinek mérlegelése nélkül automatikusan alkalmazzanak kényszerítő eszközt. Az előállító helyiség hiánya – még akkor is, ha a bilincselés egyetlen indoka sem áll fenn – ahhoz vezethet, hogy az előállított személyek válogatás és mérlegelés nélkül egy, az előállításnál súlyosabb jogkorlátozást szenvedhetnek el, amely a Testület álláspontja szerint teljességgel elfogadhatatlan.”

Nem talált legitim bilincselési okot a Testület a 343/2011. (XI. 30.) sz. állásfoglalással elbírált ügyben azzal a panaszossal szemben, akit a Hősök teréről, egy rendezvényről állítottak elő a rendőrök amiatt, hogy nem tudta igazolni a személyazonosságát, kettétört személyazonosító igazolványának ugyanis csak a „fényképes” felét tartotta magánál. A panaszos beadványában előadta, hogy a Gyorskocsi utcában az orvosi vizsgálatot követően megbilincselték, és vezetősíjra kísérték a fogdába. Elmondta, hogy a fogdán semmifajta ellenszegülést nem tanúsított, a rendőrökkel együttműködött, az orvosi vizsgálatra is önként ment be. A panaszost a Készenléti Rendőrség a Gyorskocsi utcába állította elő, ahol átadta a BRFK rendőreinek, a BRFK azonban a Testület megkeresésére a panaszos előállításával kapcsolatban semmilyen tájékoztatást nem közölt. A Testületnek ezért nem volt információja arról, hogy a beszállítást követően mi történt, így csak a panaszos elmondására tudott támaszkodni, és nem tudta kizárni annak lehetőségét, hogy vele szemben bilincs alkalmazására került sor. A Testület álláspontja szerint az, hogy az intézkedő rendőrök a panaszos beszállítást megelőzően sem számoltak be a panaszos bármifajta ellenszegüléséről, és sem testi kényszer, sem bilincs alkalmazását nem tartották indokoltnak, alátámasztja a panaszos azon állítását, hogy a fogdán sem tanúsított ellenszegülést. Fentiek alapján a Testület jogszerűtlennek ítélte a panaszos megbilincselését is, és megállapította, hogy emiatt sérült az emberi méltósághoz, valamint a személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga.

A panaszos személyi szabadsághoz és emberi méltósághoz való jogának sérelmét állapította meg a 246/2011. (VIII. 31.) sz. állásfoglalással elbírált azon ügyben, amelyben a panaszost a mohácsi városházáról bilincsből állították elő. A panaszolt esetben a rendőrség arra hivatkozott, hogy a panaszossal szemben a bilincs alkalmazására az Rtv. 48. § a) pontja, „önkárosítás megakadályozása” és c) pontja, „szökés megakadályozása” céljából került sor. A panaszost – figyelemmel arra, hogy ellenállást az intézkedés során nem tanúsított – előre testhelyzetben bilincselték meg. A rendőrség szerint, mivel a panaszossal szemben bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja merült fel, szökésétől tartani lehetett. A szökés lehetősége különösen annak fényében merült fel, hogy a panaszosnál a vizsgált bűncselekménnyel összefüggésbe hozható tárgyi bizonyítási eszköz is volt, így ezek elrejtése, megsemmisítése a büntetőeljárás sikerét jelentős mértékben veszélyeztette volna. A panaszossal az intézkedő rendőrök közölték, hogy bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt előállítását fognak vele szemben alkalmazni, és felszólításra az intézkedés alá vont személy a kezét előre helyzetbe rakta, így testi kényszer alkalmazásának igénye nem merült fel. A Testület szerint a panaszolt esetben jól látható, hogy a különös bilincselési okok közül egyik sem forgott fenn. A szóba jöhető c) pont szerinti ok (szökés megakadályozása) is úgy szól, hogy a bűncselekménnyel

alaposan gyanúsítható személlyel szemben akkor indokolt bilincset alkalmazni, ha szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg. Jelen esetben maga a rendőrség írja le, hogy a panaszos együttműködő volt, az intézkedés során semmiféle ellenállást nem tanúsított, kezeit a bilincseléshez önként előreadta. Az iratokban nem lelhető fel semmiféle olyan körülmény, amiből a panaszos esetleges szökésére lehetett volna következtetni – a rendőrség is csupán arra hivatkozott, hogy a panaszosnál a vizsgált bűncselekménnyel összefüggésbe hozható tárgyi bizonyítási eszköz (videokamera, diktafon) is volt, így ezek elrejtése, megsemmisítése a büntetőeljárás sikerét jelentős mértékben veszélyeztette volna. Ezzel szemben az említett eszközök helyszíni lefoglalása esetén a bilincselés oka (szökés) is megszűnt volna. A Testület úgy foglalt állást, hogy a panaszos bilincselésére ezért kellő jogalap hiányában került sor, ami sértette a személyi szabadsághoz fűződő jogát, továbbá emberi méltóságát.

Szintén jogsértőnek ítélte a Testület a panaszos bilincselését a 323/2011. (XI. 9.) sz. állásfoglalással elbírált ügyben annak a panaszosnak az esetében, akivel szemben a rendőri előadás szerint támadás megakadályozása érdekében alkalmazott az intézkedő rendőr bilincset 10 perc időtartamra. Tekintettel arra, hogy a rendőri jelentések nem utaltak olyan körülményre, miszerint a panaszos bármiféle ellenállást vagy fenyegető magatartást tanúsított volna, a panaszos pedig kifejezetten azt állította, hogy az előállítás során együttműködő volt, a Testületben az eset egyéb körülményeivel együtt összességében az a meggyőződés alakult ki, hogy a panaszos támadásának reális veszélye nem állt fenn, a kényszerítő eszköz alkalmazására pedig egyfajta automatizmusként került sor. Az intézkedés az arányosság követelményének megsértésével történt, mivel a panaszos esetleges támadását még annak valószínűsége esetén sem elsődlegesen bilincseléssel, hanem a kényszerítő eszköz alkalmazása során előírt fokozatosság követelményének szem előtt tartásával a legkisebb jogsérelmet okozó, alkalmas kényszerítő eszközzel, azaz testi kényszerrel kellett volna elhárítani. A jelentésekből kitűnik, hogy az intézkedést hat rendőr foganatosította. Ilyen fokú rendőri erőfölény mellett különösen valószínűtlen az intézkedés alá vont támadó fellépése. A Testület töretlen gyakorlatára hivatkozva utalt arra is, hogy a kezek hátrabilincselésére csak különösen indokolt esetben kerülhet sor. A Testület a rendelkezésére álló adatok birtokában úgy ítélte meg, hogy a panaszossal szembeni bilincs alkalmazása indokolatlanul, valamint az arányosság követelményének sérelmével történt, amellyel a panaszos személyi szabadsághoz fűződő jogának, valamint emberi méltóságának sérelmét okozta. A Testület megjegyzi, hogy a fenti rendőri intézkedés a közelmúltban hatályba lépett, a Rendőrség Szolgálati Szabályzatától szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet alapján is aggályos lenne, hiszen – többek között – a panaszossal szemben a rendőr nem egyedül intéz-

kedett, hanem jelentős számbeli és erőfölényben voltak [lásd a 41. bekezdés § (1) g) pontját, illetőleg a (6) bekezdés ab)-ac) pontjait].

A korábban már ismertetett 238/2011. (VIII. 31.) sz. állásfoglalás alapjául fekvő panasz szerint a panaszos a március 15-ei közterületi rendezvény során a városi vezetőségre vonatkozó véleményt tartalmazó transzparenst feszített ki az utcán. Amikor a rendőrség egy mikrobusszal a transzparenst eltakarta, (s azzal véleménynyilvánítási jogát korlátozta), a panaszos hangoskodva fejezte ki nemtetszését, ami miatt előállították, és annak során (testi kényszer mint enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nélkül) bilincset alkalmaztak vele szemben – a szökés megakadályozása érdekében. A Testület kimondta az ügyben, hogy egyrészt a bizonyítékok alapján nem volt olyan körülmény, ami a szökés veszélyét megalapozta volna, másrészt pedig a megelőző rendőri intézkedések eleve jogszerűtlenek voltak, azért a bilincselés alkalmazása jogsértő volt, ami súlyosan sértette a panaszos emberi méltóságához, illetve a személyi szabadsághoz fűződő jogát, továbbá a megalázó bánásmód alkotmányos tilalmába ütközött.

A már több tekintetben hivatkozott, 63/2011. (III. 16.) sz. és 64/2011. (III. 30.) sz. állásfoglalásokban, amikor is a Testület a panaszosoknak az önkormányzat képviselő-testületi üléséről való előállításával összefüggő kérdéseit vizsgálta, az annak során alkalmazott bilincselés kérdésére is ki kellett térnie. A rendőrség a kényszerítő eszköz alkalmazásának indokaként mindkét panaszosnál az ellenszegülés megtörésére hivatkozott. A Testület megállapította, hogy a bilincselés jogszerűtlen alkalmazásával a rendőrök súlyosan sértették a panaszosok fentebbi ügyben hivatkozott alapjogait, illetve eljárásuk a megalázó bánásmód alkotmányos tilalmába is ütközött. A sérelem súlyosságát fokozta, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása a rendőrkapitányság épületében is folytatódott, és közel 4 órán keresztül tartott.

A Testület a 142/2011. (VI. 1.) sz. állásfoglalásban is súlyos alapjogi sérelmet állapított meg a büntetőügyben tanúként elővezetett panaszossal szembeni bilincselés miatt. A rendőrök a szökés megakadályozása érdekében 25 perc időtartamra alkalmaztak bilincset, ugyanakkor semmilyen rendőrségi dokumentum nem tartalmazott olyan körülményt, ami azt valóban indokolta volna, illetve olyan tény, adat sem szerepelt az iratokban, ami azt támasztotta alá, hogy a panaszos szökésétől lehetett tartani. Sőt: az egyik rendőr a jelentésében arról számolt be, hogy a panaszos tudta, milyen ügyben kell megjelennie a rendőrkapitányságon, nem ellenkezett, összepakolt, és kért pár percet indulás előtt, illetve a rendőrkapitányságra menet „nem háborgott”. Az egyik rendőri vezető utóbb arra hivatkozott, hogy a panaszost szökése megakadályozása érdekében bilincselték meg, „mivel így ismételtlen megghiúsította volna az eljárási cselekményt”, míg egy másik azt közölte a Testülettel, hogy „a rendőrségi gépkocsiban történő szállítása alkalmával, rendőri kísérés során

alapvetően indokolt és szükséges a bilincs alkalmazása. Ez [a panaszossal] szemben különösen indokolt volt, mivel korábban hivatalos személy elleni erőszak bűncselekmény elkövetése miatt folytattak vele szemben eljárást.” A Testület a kényszerítő eszköz alkalmazását jogszerűtlennek minősítette, és azt is megállapította, hogy az olyan indokok, mint hogy korábban a panaszossal szemben bűncselekmény miatt folyt eljárás (aminek eredményéről egyébként a Testület tájékoztatást sem kapott), illetve, hogy a szolgálati gépkocsiban történő szállítás során „alapvetően” indokolt és szükséges a bilincselés, teljességgel elfogadhatatlanok akkor, amikor egyébként együttműködő magatartásról számolnak be a rendőrök. A Testület állásfoglalásában azt is megjegyezte, hogy a tanúzás – törvényben meghatározott kivételektől eltekintve – állampolgári kötelezettség (a tanú a büntetőeljárásban köteles az idézésre a megjelölt időpontban és helyen kihallgatható állapotban megjelenni, törvényi kivételekkel vallomást tenni és annak során igazat mondani, továbbá az eljárási cselekményeknél való közreműködésre és bizonyítási eszközök rendelkezésre bocsátására köteles), amennyiben valaki annak valamely elemét megszegi, akkor a Be. szerinti jogkövetkezmények alkalmazhatók vele szemben, de bilincselés annak teljesítése érdekében jogszerűtlen. (A Testület egészen más körülmény fennállása esetén tartotta volna elképzelhetőnek a panaszossal szembeni kényszerítő eszköz alkalmazását, például olyan esetben, amikor az elővezetést végrehajtó rendőrök arról számolnak be jelentésükben, hogy a panaszos az intézkedés során velük szemben támadólag lépett fel. Ilyen esetben – hivatalos személy elleni erőszak, illetőleg annak előkészülete esetén – az Rtv. 48. §-ának b) pontja alapján indokolt a bilincs alkalmazása.)

A bilincs alkalmazásának vizsgálata kapcsán a Testület a 307/2011 (X. 26.) sz. állásfoglalásában megállapította, hogy a rendőri jelentésekből, a tanúvallomásokból és a panaszosi előadásból kitűnő tényállás alapján valóban fennállt a helyszínről távozni akaró, az intézkedésnek agresszívan ellenálló panaszos vonatkozásában mind a szökés veszélye – hiszen megpróbálta elhagyni a helyszínt –, mind a támadás és az ellenszegülés veszélye, illetve ténye. Ugyanakkor a rendelkezésre álló bizonyítékok nem utaltak arra, hogy a panaszos önkárosító tevékenységet tanúsított volna, vagy ennek veszélye az intézkedés során fennállt volna, ezért a Testület ezen hivatkozását nem fogadta el. Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint ugyan a rendőrség által megjelölt okok közül az egyik nem volt helytálló, azonban a további okok megalapozták a bilincs alkalmazását, ezért a panaszos emberi méltóságához való joga nem sérült. Ugyanakkor ismételten felhívta a Testület – figyelemmel a korábbi állásfoglalásaira – a rendőrség figyelmét arra, hogy a bilincselés jogalapjának túl „széles körű” megjelölése ugyanolyan módon megsérti a tisztességes eljáráshoz

való jogot és ennek kapcsán a jogbiztonság követelményét, mint az az eset, amikor egyáltalán nem jelölik meg a bilincs alkalmazásának indokát és jogalapját.

Jogszerűtlennek minősítette viszont a Testület a 131/2011. (V. 11.) sz. állásfoglalása alapjául szolgáló ügyben a panaszos megbilincselését. Az intézkedő rendőr jelentésében részletesen leírta a bilincselést megelőző eseménysort, amelyből kitűnik, hogy a panaszos nem szegült ellen a rendőri intézkedésnek, a bilincsalkalmazására vonatkozó tájékoztatást is tudomásul vette. A jelentés egyáltalán nem tartalmaz arra vonatkozóan adatot, hogy a panaszos szökni próbált volna, vagy olyan magatartást tanúsított volna, ami megalapozta volna a bilincs alkalmazásának szükségességét, különösen úgy, hogy a testi kényszer mint enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazását kihagyva rögtön egy súlyosabb kényszerítő eszközt alkalmazzanak a panaszossal szemben. A jelentésekből is az tükröződik, hogy a panaszos végig együttműködően viselkedett, nem szegült ellen, a részére adott tájékoztatást tudomásul vette. Mindezek alapján a Testület a bilincs alkalmazását indokolatlannak és jogszerűtlennek találta.

A Testület több állásfoglalásában is felmerült a **jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazásának kérdésköre**. Így a 175/2011. (VI. 22.) sz. állásfoglalásban a Testület a panaszossal szemben jogszabályi felhatalmazáson túl alkalmazott fizikai erőszak, azaz a panaszos bántalmazása kérdésében az alábbiak szerint alakította ki álláspontját. A panaszossal szemben eljáró rendőrök nem tettek az iratokban említést arról, hogy a törvényben rögzített kényszerítő eszközök alkalmazásán túl bármilyen erőszakos cselekményt tanúsítottak volna a panaszossal szemben 2010. augusztus 3-án végrehajtott intézkedésük során, illetve a Testület ez irányú kérdésre tagadó választ adtak. A panaszos a sérüléseiről a Testület rendelkezésére bocsátott egy orvosi leletet, amelynek tanúsága szerint az orvosi rendelésen 2010. augusztus 11-én jelent meg. A Testület vizsgálata kapcsán utalt arra, hogy az Rtv. szerint rendelkezésére álló bizonyítási eszközök köre meglehetősen szűk, az ügyészség rendelkezésére álló eszközök – szembesítés, rendőrök személyes meghallgatása stb. – legtöbbször nem veheti igénybe, a konkrét tényállás felderítése során kizárólag a panaszos és az érintett rendőrök nyilatkozata állt rendelkezésére. A Testület figyelemmel volt az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: Bíróság) töretlen gyakorlatára, amely szerint (lásd például: Selmouni kontra Franciaország, Ribitsch kontra Ausztria és Tomasi kontra Franciaország) amennyiben egy személy a hatóságok őrizetébe kerül és rajta ezen idő alatt sérülések keletkeznek, megfordul a bizonyítási teher, és a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy valószínű magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. Ellenkező esetben a Bíróság megállapítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye kínzást, megalázó vagy embertelen bánásmódot tilalmazó 3. cikkének sérelmét. A Bíróság esetjogában arra

is van példa, hogy olyan esetben állapította meg a 3. cikk sérelmét a fenti indokok alapján, amikor a kérelmező nem azonnal fordult orvoshoz. A Balogh kontra Magyarország ügyben (47940/99 sz. kérelem), ahol egy pofontól keletkezett dobhártya-átszakadás jelentette a sérelmet, a bíróság a következőket rögzítette: „Igaz, a kérelmező nem kért orvosi segítséget az állított incidens estében, sem másnap, hanem csak 1995. augusztus 11-én [az ügy alapjául szolgáló események 1995. augusztus 9-én zajlottak]. Figyelemmel azonban arra a tényre, hogy saját lakóhelyére hazatérve azonnal orvoshoz fordult, a Bíróság nem tulajdonít döntő jelentőséget e késedelemnek, amely egyébként sem tekinthető olyan lényegesnek, hogy az megghiúsítsa ügyét a 3. cikk alapján” (49. §). A konkrét esetben a sérelmezett események 2010. augusztus 3-án zajlottak, azonban az egyetlen – a Testület rendelkezésére álló – orvosi irat, amely a panaszos bántalmazását alátámasztotta, 2010. augusztus 11-én, tehát több mint egy héttel a rendőri intézkedés után keletkezett. Ráadásul – ellentétben a Balogh-üggyel, ahol rendelkezésre állt olyan tanúvallomás, amely szerint az ügy kérelmezőjén már a kihallgatása után közvetlenül észlelni lehetett a füle körüli sérülésre utaló jeleket, jelen ügyben semmilyen egyéb bizonyíték nem támasztotta alá, hogy a sérülés az előállítás kapcsán keletkezett volna. A Testület szerint a csatolt orvosi dokumentum nem volt alkalmas arra, hogy egyértelműen bizonyítsa: a panaszos a rendőrségi őrizet ideje alatt szerezte a sérüléseit, így a Bíróság gyakorlatában kidolgozott bizonyítási teher sem volt alkalmazható. A Testület tehát a panaszos azon előadását, hogy a rendőri intézkedés során bántalmazást szenvedett el, az általa előadott bizonyítékok alapján nem látta megállapíthatónak. A jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazása miatt ezért a Testület a panaszos testi épséghez fűződő alapvető jogának megsértését a konkrét esetben nem tudta megállapítani.

Hasonló logikát követett a Testület a 298/2011. (X. 19.) sz. állásfoglalás meghozatala során is. Ebben az ügyben a panaszosi előadás szerint az egyik rendőr szidalmazni és lökdösni kezdte a panaszost, aki ennek következtében a földre zuhant, és a hátán horzsolások is keletkeztek. Ezután a földön fekvő panaszost az egyik rendőr kétszer fejbe rúgta, közben a panaszos kezeivel próbálta védeni a fejét, a második rúgástól azonban elveszítette az eszméletét. Állítása szerint az intézkedés helyszínén nem lépett fel támadólag és ellenszegülést nem tanúsított a rendőrökkel szemben. A panaszos társának leírása a történetről egybevágott a panaszos előadásával. A Testület a panaszos és a rendőrök előadásában a történetről szinte minden ponton ellentmondást tapasztalt. Az ellentmondást az orvos szakértői vélemény sem oldotta fel. A vélemény szerint ugyanis a homlok bal oldalán lévő féltényérnyi zúzódás kis-közepes erő határán lévő tompa erőművi behatástól keletkezett, létrejöhett úgynevezett lefejelés következtében. A Bíróság azon kérdésére azonban, hogy

a sérülés létrejöhetett-e egyéb módon, felmerülhetett-e az önkezés lehetőség, a vélemény azt a választ adja, hogy a sérülés létrejöhetett egyéb módon is, pl. a homloktájéék tompa tárggyal való megütése vagy a homloknak kemény, tompa tárgyhoz való ütődése során. Az ügyben a Testület az Emberi Jogok Európai Bíróságának előző – 175/2011. (VI. 22.) sz. – állásfoglalásában rögzített gyakorlatát vette alapul. Az adott körülmények között – figyelembe véve azt is, hogy az orvos szakértői vélemény sem tudta feloldani a panaszosi és a rendőri előadás között feszülő ellentétet – a Testület felelősséggel csak annyit állapíthat meg, hogy a panaszos sérülései egyaránt keletkeztek a panaszossal szemben megfelelő jogszabályi felhatalmazás birtokában alkalmazott kényszerítő eszközök használata miatt, és jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazása, azaz bántalmazás eredményeként is. A Testület megítélése szerint ezért nem lehetett egyértelműen bizonyítani, hogy a panaszos sérülései jogszerűtlen rendőri fellépés miatt keletkeztek.

c) Rendőrbot, vegyi eszköz, elektromos sokkoló eszköz, kardlap, illetőleg más eszköz alkalmazása

Az Rtv. 49. §-ában szabályozott vegyi eszköz alkalmazásának jogszerűségét a Testület az alábbi – leginkább a rendezvényekhez kapcsolódó rendőri intézkedések miatti – panaszok vonatkozásában mérlegelte.

A Testület – egyéb bizonyítási eszköz hiányában – nem tudta feloldani a panaszosi és a rendőri állítások között feszülő ellentétet, így a panaszos emberi méltósághoz való jogából levezetett testi integritáshoz való jogának sérelme sem volt megállapítható a 363/2011. (XII. 7.) sz. állásfoglalással elbírált esetben. A hivatkozott ügyben a panaszos – állítása szerint – véletlenül keveredett a „meleg méltóság menete” idején a felvonulás ellen demonstrálók közé, mire azonban helyzetét felismerte, a rendőrök körbezárták a teret, megakadályozva őt az eltávozásban. A panaszos hiába próbált a helyszínen tartózkodó rendőröktől felvilágosítást kérni, durva szavak kíséretében zavarták el a kordon mellől. A panaszos beadványában sérelmezte, hogy a rendőrök a kordont megbontva berontottak a térre, majd válogatás nélkül mindenkit, aki az útjukba került, könnygázzal fújtak le. Elmondása szerint több alkalommal is sor került a könnygáz bevetésére, az azonban kétszer fordult elő, hogy a könnygáz alkalmazása kifejezetten felé irányult. A rendőri jelentések szerint az Oktogont a Teréz körüttől elválasztó rendőrségi kordont az agresszív tömeg megpróbálta bedönteni, és az azt védő rendőri erőkkel szemben támadólag lépett fel. A beadvány a rendőrségi álláspontot ebben a tekintetben megerősíti – a panaszos előadása szerint a kordont rugdosó tüntetők magatartása miatt került sor a könnygáz használatára. A vegyi eszköz használatát

az intézkedő rendőrök feletteseik előzetes engedélyének birtokában kezdték meg. Az egyik rendőri jelentés 3, a másik pedig 2 személyt említ, akikkel szemben a vegyi eszközt bevetették, a történetet pedig szóban azonnal jelentették feletteseiknek, mivel azonban arra nem volt mód, hogy egyéb intézkedéseket foganatosítsanak, a vegyi eszközt ismeretlen személyekkel szemben vetették be. A rendőrségi jelentésekből kitűnt ugyanakkor, hogy a vegyi eszközt a támadás elhárítása érdekében, azon személyekkel szemben alkalmazták, akik magatartásukkal erre okot adtak. A Testület rendelkezésére bocsátott videofelvételeken – noha nem jelenthető ki teljes bizonyossággal, hogy azokon valamennyi alkalom látható – amikor a könnygáz alkalmazására sor került, látszik, hogy a rendőrség kezdetben a kordont rugdosó személyekkel szemben egyedileg alkalmazta azt, később pedig a támadó csoportosulások közepére célozva.

A Testület megállapította, hogy a könnygáz alkalmazására jogszerűen került sor, a vegyi eszköz természetéből adódóan azonban nem alkalmazható kizárólag egyedileg, egyes személyekkel szemben, a hatásterületen tartózkodók óhatatlanul is elszennvedik a könnygáz által okozott kellemetlenségeket. Abban a tekintetben pedig, hogy a panaszossal szemben direkt módon is alkalmaztak könnygázt, a rendőri állítások és a panaszos elmondása között ellentmondás húzódott, amely – egyéb bizonyíték hiányában – megnyugtatóan nem volt feloldható, ezért a panaszos emberi méltóságához való jogából levezetett testi integritáshoz való jogának sérelme nem volt megállapítható.

d) Csapaterő alkalmazása

A Testület a 14/2011. (I. 12.) sz. állásfoglalásban vizsgálta a csapaterő alkalmazásának jogszerűségét. Az említett labdarúgó-mérkőzés kapcsán elrendelt fokozott ellenőrzés során csapaterőt vetettek be. Abban az időpontban, amikor a panaszos a metróon utazott, a szerelvényen a szurkolók kísérését és az utasok biztonságának biztosítását a Készenléti Rendőrség egységei, valamint a megerősítésükre vezényelt csapatszolgálati egységek hajtották végre. A metrószerelvényen a ferencvárosi szurkolók – közülük többen erősen ittas állapotban – szidalmazták az újpesti szurkolókat, megpróbálták velük összetűzésbe kerülni, azt azonban a rendőri egységek megakadályozták. A szerelvény elindulását egy ferencvárosi szurkoló akadályozta, illetve nem engedte annak ajtaját bezáródni. Mivel a férfi többszöri rendőri felszólítás ellenére folytatta magatartását, az ott tartózkodó rendőri egység intézkedett vele szemben és kiemelését követően előállították. A garázda személy kiemelése során a szerelvényen tartózkodó ferencvárosi szurkolók agresszív, ellenséges magatartást tanúsítottak, ezért a rendőrség szükségesnek ítélte a bűncselekmény elkövetőjének

elfogására tett intézkedés érdekében a terület lezárását. A szükséges intézkedést a Készenléti Rendőrség egységei és csapatszolgálati egységek hajtották végre az Rtv. 58. §-a (1) bekezdésének b) és g) pontja alapján, azaz a személyek élet- és vagyonszabadságát tömegesen veszélyeztető események megszüntetésére vagy az ilyen következményekkel járó erőszakos cselekmények megakadályozására és az elkövetők elfogására; a Gytv. hatálya alá tartozó vagy más jelentős rendezvény rendjének biztosítására; illetőleg védett személy, veszélyes szállítmány vagy az állam működése, vagy a lakosság ellátása szempontjából kiemelten fontos létesítmény őrzésére, védelmére. A Testület a közbiztonság, a belső rend védelme érdekében jogszerűnek és indokoltnak minősítette a rendőrség csapaterőben való fellépését.

e) Intézkedés elmulasztása

A Testület az intézkedési kötelezettség megfelelő teljesítésének kérdésével a 384/2011. (XII. 20.) sz. állásfoglalásában foglalkozott. A hivatkozott panaszügyben a panaszos egy lakásbérleti jogviszonyból eredő vita kapcsán kért két alkalommal is rendőri segítséget. A Testület a rendőrség intézkedési kötelezettségének teljesítésével kapcsolatban az alábbiakat állapította meg. Az Rtv. 13. § (1) bekezdése szerint, a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni, vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Az intézkedés idején hatályos Szolgálati Szabályzat 3. § (1) bekezdése az Rtv. előírásait a következőkkel egészíti ki: bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli. A kérdés, amelyet a Testületnek jelen ügyben vizsgálnia kellett, az, hogy elvárható-e a rendőrségtől, hogy egy polgári jogvita részleteiről tájékozódva mintegy a helyszínen „tegyen igazságot” a felek között, és intézkedjen az általa jogszerűnek vélt állapot védelme érdekében. A Testület nem volt jogosult polgári jogi minősítés szempontjából állást foglalni az ügyben, mivel ez az erre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság feladata. Az intézkedések alapjául szolgáló cselekményeket a Testület pusztán abból a szempontból vizsgálhatta, hogy a rendőrség által adott tájékoztatás és felvilágosítás, illetőleg az annak alapján megtett intézkedés mennyiben tekinthető helytállónak az adott helyzetben. A hatályos jogszabályok előírásaiban foglaltak együttes értelmezésével a Testület arra a meggyőződésre jutott, hogy a rendőrség részéről egyáltalán nem várható el, hogy a felek polgári jogi jogvitájában a helyszínen döntést hozzon. Az ilyen jellegű

tevékenység a rendőrség jogszabályokban meghatározott feladatától idegen, a rendőrség nem ezen tevékenység ellátására hivatott. Egy a helyszínen intézkedő járőr sem a kellő eszközöknek, sem pedig a szükséges információknak nincs birtokában – intézkedési kötelezettsége arra korlátozódik, hogy a helyszínt felmérve állást foglaljon abban a kérdésben, hogy fennáll-e olyan, a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető körülmény, amely miatt egyéb rendőri intézkedések foganatosítása indokolt. A Testület úgy vélte, hogy a rendőrök, mivel a helyszínre kimentek, a felek viszonyáról tájékozódtak, és a szükséges jogi felvilágosítást megadták, maradéktalanul eleget tettek intézkedési kötelezettségüknek, tehát ebben a vonatkozásban a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga nem szenvedett sérelmet. Tekintettel arra, hogy a panaszolt ügy elsődlegesen nem a rendőrség hatáskörébe tartozó kérdés, a rendőrök intézkedési kötelezettségük kereteit lépték volna túl, amennyiben a panaszos bérlőjét önkényesen, hatósági határozat hiányában megakadályozták volna vagyontárgyainak elvitelében. A panaszos a rendőrség másodszori, késedelmes kiérkezésére vonatkozó álláspontját a Testület nem osztotta. Annak fényében, hogy az intézkedésre pénteken, Budapest egyik központi kerületében, kései időpontban került sor, a rendőrség ebben az időszámban fennálló leterheltségét figyelembe véve a bejelentés és a kiérkezés között eltelt másfél óra nem tekinthető olyan késedelemnek, amely a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét megalapozhatná. A késedelem jelentőségének mérlegelésekor a Testület figyelemmel volt arra a tényre is, hogy a panaszos éttermében a rendőrségnek néhány órával korábban már volt alkalma meggyőződni arról, hogy intézkedésre okot adó körülmény nem áll fenn. A Testület egyúttal megjegyezte, hogy az utóbbi időben a gyakorlatában rendkívüli számban fordulnak elő olyan ügyek, amelyek polgári jogvitákkal, valamint a rendőrség ezekben való közreműködésével kapcsolatosak. Ennek okán a Testület az Országos Rendőr-főkapitányság megkeresését látja indokoltnak annak érdekében, hogy egy módszertani útmutató kiadásával a rendőrség ilyen irányú gyakorlatának egységesítése megtörténhessen.

Kádár András különvéleményben adott hangot azon álláspontjának, miszerint a rendőrség magatartása – a többségi állásponttól eltérően – alkalmas volt arra is, hogy az intézkedési kötelezettség késedelmes teljesítése miatt megvalósítsa a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának a megsértését az alábbiak miatt. A Testület számos korábbi állásfoglalásában rögzítette már, hogy a rendőrség munkaszervezési nehézségei az intézkedési kötelezettség késedelmes teljesítésének kimentésére nem alkalmasak. A 304/2009. (X. 14.) sz. állásfoglalásban az illető rendőrkapitányság azon hivatkozására, miszerint a szokatlanul hosszú várakoztatás okai voltak a létszámbeli (pénzügyi) korlátok, szervezési hiányosságok, az információáramlás hiányosságai, azt válaszolta, hogy a közhatalmat gyakorló szervek

nem hivatkozhatnak alappal saját belső nehézségeikre az állampolgári jogok biztosításának elmaradása esetén, a BH1990. 153. számon közzétett jogeset alapján. A panaszt az országos rendőrfőkapitány is alaposnak találta 29000-105/375-12/2009. RP. sz., 2009. november 11-én kelt határozatában, amelyben azt is leírta, hogy: „Az állampolgárok jogos igénye, hogy ésszerű határidőn belül a Rendőrség a törvényben előírt kötelezettségét teljesítse. A Rendőrségen belül kialakított feladat- és hatáskörrendszer, továbbá esetleges szervezési hiányosságok hátrányos következményeit nem viselheti a Rendőrség intézkedését kérő állampolgár.” Leírta, hogy jelen ügyben ráadásul nem is a rendőrség hivatkozott saját leterheltségére kötelezettségének késedelmes teljesítése kapcsán, hanem azokat az állásfoglalásban szereplő indokokat, hogy az intézkedésre pénteken, Budapest egyik központi kerületében, kései időpontban került sor, amikor a rendőrség leterheltsége nagy lehetett, nem a rendőrség hozta fel, hanem csupán a Testület tételezte fel és értékelte releváns körülményként. Ezt a szempontot a fent kifejtett és számos korábbi testületi állásfoglalásban is rögzített indokok alapján nem tartotta elfogadhatónak annak kimentésére, hogy a rendőrség a panaszos hívását követően mintegy másfél órával kezdte meg a helyszínen az intézkedést, különös tekintettel arra, hogy a panaszos és bérlői között a rendőrség által is tudottan feszült tulajdonjogi vita állt fent, amely könnyen eszkalálódhatott volna (illetve a panaszos szerint – aki azt állítja, hogy őt a jelenlévők közül valaki megütötte – eszkalálódott is). Ezért az ésszerű időn belüli eljárás követelményének, ezzel együtt a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának megsértését a konkrét ügyben indokoltnak tartotta megállapítani.

4. Egyéb, nem az Rtv.-ben foglalt rendelkezések kapcsán tett megállapítások

A 266/2011. (IX. 14.) sz. állásfoglalásban a panaszos azon sérelme kapcsán, amely a szabálysértési határozat kézbesítésének és az eljárással kapcsolatos tájékoztatásnak az elmulasztásával volt kapcsolatos, a Testület elsődlegesen azt vizsgálta, hogy hatásköri szabályai alapján vizsgálata körébe vonhatja-e a panaszos által sérelmezett mulasztást. Azzal összefüggésben arra a következtetésre jutott, hogy szemben például a közigazgatási hatósági eljárás szabályairól szóló törvénnyel és más eljárási szabályokkal, a Szabs. tv. rendelkezései a hatóság „hallgatása” ellen nem biztosítanak sajátlagos jogorvoslatot. Erre figyelemmel a Testület úgy ítélte meg, helye van annak, hogy elvégezze a rendőrség szabálysértési hatóságként való eljárása során a szabálysértési határozat kézbesítésével és az eljárással kapcsolatos tájékoztatással összefüggő mulasztás vizsgálatát. Annak során megállapította, hogy a Szabs. tv. 51.

§-ának és 75. §-ának rendelkezéseiből egyértelműen következik, hogy a panaszos az érintett szabálysértési eljárásban sértettként szerepelt, amely pozícióban jogosult volt egyrészt arra, hogy a hatóságtól jogairól és kötelezettségeiről felvilágosítást kérjen, másrészt pedig arra, hogy az ügydöntő határozatot megkapja. A rendelkezések nem állapítanak meg határidőt a hatóság számára a fentiek teljesítésére, azonban funkciójukat a szabályok csupán akkor töltik be megfelelően, ha a hatóság a kötelezettségének ésszerű időn belül eleget tesz. A rendőrségi iratok tanúsága szerint a panaszos levelére válaszul a hatóságtól semmiféle tájékoztatást nem kapott. Az is egyértelműen megállapítható volt továbbá, hogy a határozat kézbesítésére annak jogerőre emelkedését – 2011. január 12-ét – követően mintegy öt hónap elteltével – 2011. június 20-án – került sor. A Testület a rendőrség által sem vitatott mulasztásokat, valamint késedelmet olyannak értékelte, amely nem volt összeegyeztethető a vonatkozó rendelkezésekben rögzített törvényi követelményekkel, így megállapította, hogy a rendőrség megsértette a panaszosnak a jogállamiság elvéből levezethető tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát.

A 296/2011. (X. 19.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos azt kifogásolta, hogy a vele szemben foganatosított rendőri intézkedés során egy polgárőr is mindvégig jelen volt, aki véleménye szerint nem volt jogosult megismerni a személyes adatait. A Testület szükségesnek tartotta megjegyezni, hogy a polgárőrséget többek között azzal a céllal hozták létre, hogy segítse az ország közrendjének, közbiztonságának és az államhatár rendjének fenntartását, valamint megelőzze az állampolgárok személyét és a vagyoni javakat fenyegető bűncselekményeket, katasztrófa- és veszélyhelyzeteket, illetve ezek következményeit elhárítsa. A polgárőrségről szóló 2006. évi LII. törvény 2. § (1) bekezdése szerint „a polgárőrség a tevékenységét csak a rendőrséggel kötött írásbeli együttműködési megállapodás alapján kezdheti meg és végezheti”. A (3) bekezdés szerint a rendőrség és a polgárőrség közötti együttműködés különösen a tevékenységek közös ellátását, a szakmai tevékenység segítését, a kölcsönös tájékoztatást, a tevékenység összehangolását, valamint a képzési programokban való részvétel elősegítését jelenti. Az együttműködési megállapodás tartalmazza a közös feladatok ellátásának rendjét, valamint a polgárőrség tevékenysége ellátásáról, annak körülményeiről a rendőrségnek nyújtandó tájékoztatás módját és tartalmát is. A fentiek alapján a Testület arra a következtetésre jutott, hogy a polgárőrségnek nemcsak joga, hanem kötelezettsége is, hogy bizonyos feladatokat a rendőrséggel együttműködve lásson el. A polgárőrségről szóló törvény kifejezetten számol azzal, hogy bizonyos feladatokat a rendőrség és a polgárőrség közösen lát el – tipikusan ilyen feladat a járőrözés is. A polgárőrségről szóló törvény 5. §-a szerint továbbá „a polgárőr a tevékenysége során birtokába jutott személyes adatok megismerése és adatkezelése tekintetében a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságá-

ról szóló törvény rendelkezései szerint köteles eljárni”. A törvény indokolása szerint feladatának ellátása közben óhatatlanul előfordul, hogy a polgárór személyes adatok birtokába jut. Ezeket a személyes adatokat a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) rendelkezéseinek megfelelően kell kezelnie. A Testület a fentiekre figyelemmel úgy foglalt állást, hogy a fenti jogszabályi rendelkezés megfelelően biztosítja az intézkedés alá vontak személyes adatok védelméhez fűződő jogának védelmét olyan esetekben, amikor polgárór jut személyes adatok birtokába rendőri intézkedés során, így a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő jogát nem érte sérelem.

A 297/2011. (X. 19.) sz. állásfoglalásában a Testület a panaszos kifogásait – vonatkozó Rtv.-beli rendelkezés hiányában – a Szolgálati Szabályzat 37. és 38. §-ai alapján értékelte. A panaszos a konkrét esetben egyrészt azt sérelmezte, hogy igazoltatása során adatait a rendőrök a központon keresztül nem kérdezték le. A Testület eljárása során megállapította, hogy a Szolgálati Szabályzat 38. § (1) bekezdése valóban kötelező jelleggel írja elő az intézkedő rendőr számára, hogy az igazoltatott személy adatait minden esetben ellenőrizze a Schengeni Információs Rendszerben, valamint a körözési információs rendszerben. Arra a következtetésre jutott ugyanakkor, hogy – bár az intézkedő rendőr nagy valószínűséggel szakszerűtlenül folytatta le az intézkedést (aminek megítélése nem a Testület feladata) – az adatok ellenőrzésének hiánya nem okozott többlet-alapjogsérelemet a panaszos oldalán, hiszen annak eredményeként a magánszférájába való beavatkozás mértéke éppen hogy kisebb volt, mint ha a rendőr még a prioritást is elvégezte volna. Másrészt, a panaszos azon sérelmével kapcsolatban, hogy több szolgálati gépjármű megkülönböztető fényjelzés használata nélkül, szabálytalanul parkolt, a Testület az alábbi megállapítást tette. Az iratok tanúsága szerint az érintett rendőrségi gépkocsikkal őrizetbe vett személyeket szállítottak bírósági tárgyalásra. A bíróság épülete előtti útszakasz egyirányú, és csak igen csekély számban vannak parkolóhelyek. Mivel a parkolóhelyek foglaltak voltak, a rendőrök a Szolgálati Szabályzat 37. §-a alapján ideiglenes közlekedésrendészeti intézkedést foganatosítottak, ami a KRESZ által tiltott, de a helyszínen táblával nem jelölt megállási tilalmat több esetben feloldotta. Így mind a rendőrségi gépjárművek, mind a bíróságra érkező személyek parkolása biztosítható volt. Az ideiglenes közlekedésrendészeti intézkedés forgalmi akadályt nem jelentett, és a buszvégállomás közelségéből adódó buszforgalom is zavartalan volt. Megkülönböztető jelzést egyik szolgálati gépjármű sem használt, mivel az nagymértékben zavarta volna a bíróság és a buszvégállomás működését, valamint a környéken lakók és közlekedők nyugalmaát. A Testület állásfoglalásában utalt töretlen gyakorlatára, miszerint hatáskör hiányában szabálysértés elkövetését – sem a panaszos, sem a rendőr magatartása tekintetében – nem vizsgálta. Ettől függetle-

nül azt, hogy a szabálysértési tényállásszerűséget adott esetben megalapozó rendőri fellépés egyúttal megvalósította-e valamely alapvető jog megsértését, értékelte a panaszeljáráásban. A konkrét esetben a panaszos által csatolt fényképek is a rendőri előadást támasztották alá, miszerint a leállított szolgálati gépjárművek forgalmi akadályt nem jelentettek. Erre és az ügy egyéb körülményeire tekintettel a Testület azt állapította meg, hogy a szolgálati gépjárművek leállítása nem valósította meg a panaszos testi épségének, személyi biztonságának veszélyeztetését, így alapjogi jogsérelmet sem eredményezhetett.

A 316/2011. (X. 26.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos azt sérelmezte, hogy a helyszíni bírság kiszabásáról szóló nyomtatvány neki átadott másolati példányán az írás nagyon nehezen volt olvasható. A Testület a kérdés kapcsán a helyszíni bírságolás részletes szabályairól szóló 10/2000. (II. 23.) BM rendelet előírásait vette alapul. A Testület korábban több ügyben is találkozott hasonló panasszal [lásd pl. 286/2011 (X. 5.) sz. állásfoglalás], és a BM rendelet előírásaira figyelemmel megállapította: nyilvánvalóan sérti a jogbiztonságot és a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogát, ha a vele szemben alkalmazott szankcióval kapcsolatban nem kapja meg a jogszabályban előírt igazolást, illetve megkapja ugyan, de az alkalmatlan arra, hogy a funkcióját betöltse és megfelelően informálja az állampolgárt. A helyszíni bírságolás egy olyan eljárás, amikor a hatóság az állampolgár felelősségéről és a szankcióról azonnal dönt, ha azt az állampolgár is elfogadja. Maga a nyomtatvány egy közokirat, amivel kapcsolatban a jogsérelem mindenképp felvethető, ha az nem olvashatóan tartalmaz adatokat, és ezt az sem befolyásolja, ha az intézkedő rendőr a nyomtatványban foglaltakról szóban tájékoztatja az intézkedés alá vontat. A Testület ezért a panaszt ebben a vonatkozásban megalapozottnak találta, és megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának a csekély fokú sérelmét.

A 346/2011. (XI. 30.) sz. állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben érintett azért értesítette a rendőrséget, mert a testvére rátámadt, bántalmazta és fenyegette. A helyszínre érkezett rendőröknek a panaszos előadta sérelmeit, s ezt követően testvére a rendőrök jelenlétében újra, életveszélyesen megfenyegette őt. A panaszos kifogása szerint mindennek ellenére a rendőrök intézkedése abban merült ki, hogy tájékoztatást nyújtottak a távoltartás intézményéről, a panaszos testvérét pedig útba indították. A Testület megítélése szerint az intézkedés kapcsán tapasztalt körülmények alapján fennállt annak a gyanúja, hogy a panaszos testvére jogellenes cselekményt valósított meg, amely gyanú elérte azt a minimális szintet, amely a testvérrel szembeni rendőri intézkedés foganatosításához szükségesnek mutatkozott. Ebben a körben különös jelentőséget tulajdonított a Testület annak, hogy maguk a rendőrök is beszámoltak a panaszos látható sérüléseiről, zaklatott állapotáról és arról, hogy

testvére őt a rendőrök jelenlétében életveszélyesen megfenyegette. A Testület megítélése szerint ezért a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény értelmében fennálltak az ideiglenes megelőző távoltartás hivatalbóli elrendelésének feltételei. Amennyiben a távoltartást a rendőrség elrendelte volna, úgy megfelelő védelmet nyújthatott volna a panaszosnak a testvére visszatérése esetére is: amennyiben ugyanis a panaszos öccse nem tartotta volna be a távoltartás szabályait, úgy vele szemben a rendőrség hatékonyan fel tudott volna lépni – őt az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja alapján előállíthatta volna. Ennek elmulasztása a panaszos személyi biztonságához való jogának biztosítására irányuló pozitív állami-hatósági kötelezettség megsértését, s mint ilyen a panaszos személyi biztonságához való jogának sérelmét eredményezte.

IV. Jogalkotási javaslatok

A Testület a jogalkotási javaslatai tekintetében korábbiakban megfogalmazottakat a továbbiakban is fenntartja. A 2011. év során szerzett tapasztalatok alapján kerültek megfogalmazásra azok a kérdések, gondok és problémák, amelyeket a Testület saját hatáskörében nem tud megoldani, ezen kérdésekre csak a szükséges jogszabálmódosítás adhat megfelelő választ.

1. Jó néhány eljárásában vizsgálta a Testület fogva tartott panaszosok jogainak érvényesülését. A 134/2011. (V. 11.), 265/2011. (IX. 14.), 296/2011. (X. 19.), 392/2011. (XII. 20.) sz. állásfoglalásokban rögzített megállapítások alapján újfent felhívja a rendőrség figyelmét az előállítottak helyzetének szabályozatlanságára, és arra, hogy a fennálló helyzet nem egyeztethető össze a jogbiztonság követelményével, és mielőbbi rendezésre szorul.

2. Az Rtv. 2. §-át alapul véve a Testület több állásfoglalásában is vizsgálta, hogy az előállítás befejezésekor a rendőrség megfelelően gondoskodott-e arról, hogy a panaszos hazajusson. Figyelemmel az 1/2011. (I. 12.) és a 73/2011. (III. 30.) sz. állásfoglalásokban írtakra a Testület felhívja a rendőrség figyelmét arra, hogy a hivatkozott jogszabályhelyből levezethető rendőri kötelezettségek teljesítése érdekében alakítson ki egységes gyakorlatot azon helyzetek megítélésére és megoldására, amikor az érintett a vele szemben végrehajtott intézkedést követően jogos igényt támaszt arra, hogy hazajutásában a rendőrségtől segítséget kapjon.

3. A 390/2011. (XII. 20.) sz. állásfoglalásban a Testület kifejtette, hogy egy joghézag miatt a civil gépkocsival szolgálatot teljesítő rendőrök nincsenek olyan helyzetben, hogy a szabályszerű megállítást foganatosítsák. A KRESZ ugyanis nem tartalmaz a rendőr számára felhatalmazást arra, hogy megkülönböztető fényjelzést nem használó

gépkocsiból kötelezzen megállásra valakit, így a jogszabály a járművezetőre csak abban az esetben telepít egyértelmű „engedelmeskedési” kötelezettséget, ha a követendő közlekedési magatartásra vonatkozó utasítás megkülönböztető fényjelzést használó gépkocsiból vagy motorkerékpárról hangzik el. Márpedig nem vitás – és azt a Testület tapasztalatai is mutatják –, hogy a rendőrök alkalmanként civil gépkocsival teljesítik feladataikat. Ezen megállapításokra figyelemmel a Testület javasolja a civil gépkocsival kezdeményezett rendőri intézkedések kapcsán felhívható jogszabályi rendelkezések pontosítását.

4. A panaszjogról való tájékoztatás. A Testület fel kívánja hívni arra az általánosnak tűnő gyakorlatra a figyelmet, hogy gyakran nem teljesítik a rendőrök az Rtv. 20. § (2) bekezdésében foglalt kötelezettségüket, és nem nyújtanak tájékoztatást az Rtv. szerinti panasz lehetőségéről. Ilyen esetben a Testület megállapítja a panaszjog – legalább csekély mértékű – sérelmét.

A Testülethez fordulás lehetősége is az Rtv. szerinti panaszlehetőség, ezért erről az intézkedő rendőrnek kötelessége felvilágosítást adni – ez törvényi szintű előírás, további ORFK vagy BRFK utasítások, belső normák stb. hiányában is ez a kötelezettség a rendőröket terheli, közvetlenül az Rtv. alapján. Mivel a Testület most már 3 éves fennállása óta ezt a rendőrség még mindig nem hajlandó megfelelően alkalmazni, a jogsértő helyzetet a Testület, élve az Rtv. 6/A. § (1) bekezdésének c) pontjában biztosított hatáskörével, többször jelezte az országos rendőrfőkapitánynak – eddig mérsékelt eredményességgel. Ilyen panaszügyekben ugyanakkor a Testület mindig megállapíthatónak látta az érintettek panaszhoz való jogának sérelmét.

Budapest, 2012. július

Dr. Juhász Imre s. k.
elnök

Dr. Kozma Ákos s. k.
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra s. k.
testületi tag

Dr. Féja András s. k.
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf s. k.
testületi tag

V. Statisztikai melléklet

(A melléklet a 2012. január 31-ig feldolgozott adatokat tartalmazza)

A 2011-ben elfogadott állásfoglalások száma: 390

I. A panaszosok

1. sz. táblázat *A panaszosok megoszlása lakóhely szerint*

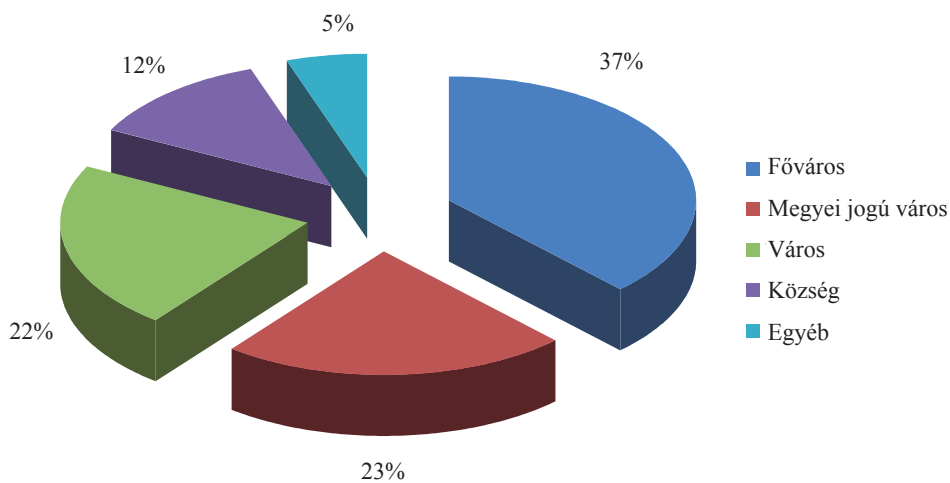
	Panaszok száma	Százalék (%)
Budapest	108	28,7
Bács-Kiskun megye	9	2,4
Baranya megye	14	3,7
Békés megye	15	4,0
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	21	5,6
Csongrád megye	6	1,6
Fejér megye	12	3,2
Győr-Moson-Sopron megye	7	1,9
Hajdú-Bihar megye	20	5,3
Heves megye	13	3,5
Jász-Nagykun-Szolnok megye	9	2,4
Komárom-Esztergom megye	12	3,2
Nógrád megye	5	1,3
Pest megye	48	12,8
Somogy megye	12	3,2
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	18	4,8
Tolna megye	7	1,9
Vas megye	6	1,6
Veszprém megye	11	2,9
Zala megye	13	3,5
Külföld	10	2,7
<i>Összesen</i>	<i>376</i>	<i>100</i>
<i>Hiányzó adatok</i>	<i>14</i>	

2. sz. táblázat *A panaszosok megoszlása az intézkedés helye szerint*

	Panaszok száma	Százalék (%)
Budapest	93	36,3
Bács-Kiskun megye	12	4,7
Baranya megye	10	3,9
Békés megye	3	1,2
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	9	3,5
Csongrád megye	5	2,0
Fejér megye	10	3,9
Győr-Moson-Sopron megye	2	0,8
Hajdú-Bihar megye	17	6,6
Heves megye	11	4,3
Jász-Nagykun-Szolnok megye	10	3,9
Komárom-Esztergom megye	8	3,1
Nógrád megye	2	0,8
Pest megye	22	8,6
Somogy megye	9	3,5
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	12	4,7
Tolna megye	4	1,6
Veszprém megye	7	2,7
Zala megye	10	3,9
<i>Összesen</i>	<i>256</i>	<i>100</i>
<i>Hiányzó adatok</i>	<i>148</i>	

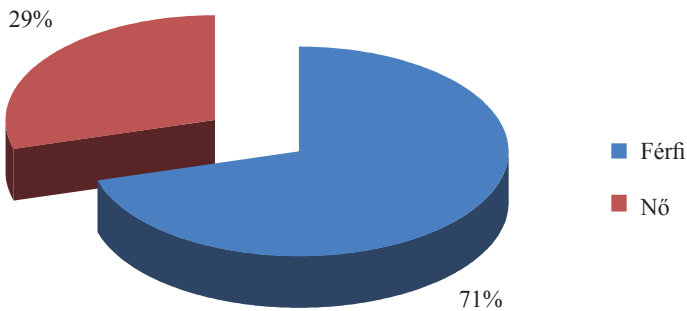
3. sz. táblázat *A panaszosok megoszlása az intézkedés helyének településtípusa szerint*

	Panaszok száma	Százalék (%)
Főváros	93	37,7
Megyei jogú város	56	22,7
Város	54	21,9
Község	30	12,1
Egyéb	13	5,3
<i>Összesen</i>	<i>247</i>	<i>100,0</i>
<i>Hiányzó adatok</i>	<i>143</i>	

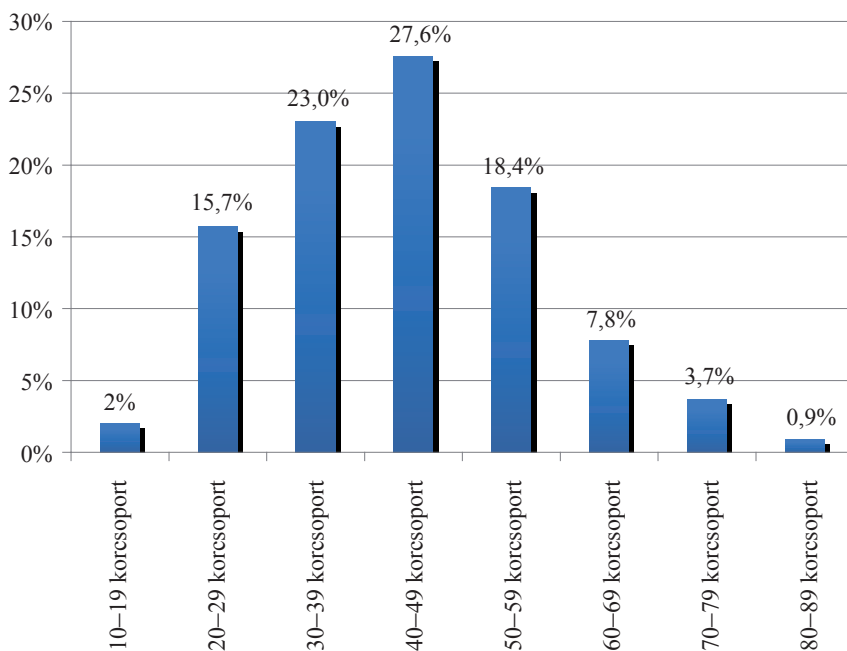

4. sz. táblázat *A panaszosok megoszlása nemek szerint*

	Panaszok száma	Százalék (%)
Férfi	274	70,6
Nő	114	29,4
<i>Összesen</i>	388	100,0
<i>Hiányzó adatok</i>	2	

5. sz. táblázat *A panaszosok átlagos életkora*

	Panaszok száma	Százalék (%)
10–19 korcsoport	6	2,8
20–29 korcsoport	34	15,7
30–39 korcsoport	50	23,0
40–49 korcsoport	60	27,6
50–59 korcsoport	40	18,4
60–69 korcsoport	17	7,8
70–79 korcsoport	8	3,7
80–89 korcsoport	2	0,9
<i>Összesen</i>	217	100,0
<i>Hiányzó adatok</i>	173	
Átlag		42,8
Minimum		15
Maximum		84

- 2011-ben a legfiatalabb panaszos 15, a legidősebb 84 éves volt.
- A panaszosok átlagéletkora közel 43 év volt.
- Míg a legnagyobb részük a 40–49 éves korosztályba (27%) tartozott. Ezt követte a 30–39 évesek (23%), majd sorrendben az 50–59 évesek korcsoportja (18,4%) és a 20–29 évesek korcsoportja. A többi négy kategóriába 10%-nál is kevesebb panaszos tartozott.

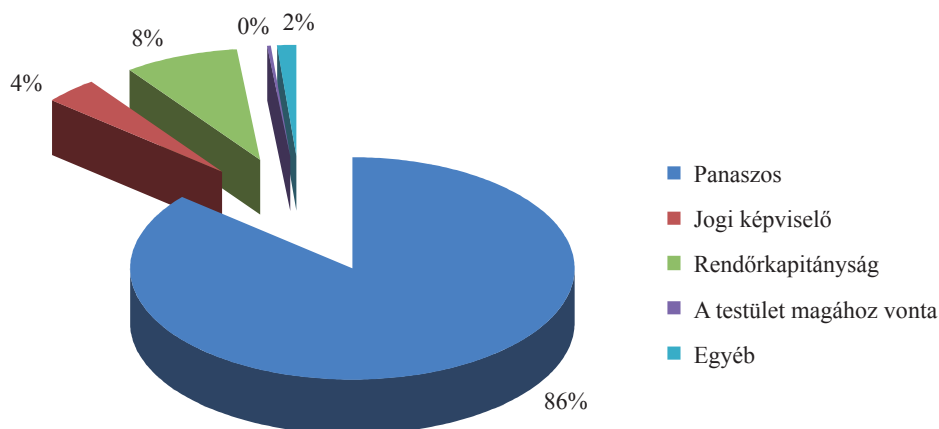
6. sz. táblázat *A jogi képvisellel rendelkezők aránya a nem és az életkorcsoportok szerint az összes panaszhoz viszonyítva*

	Panaszok száma	Százalék (%)
	<i>Korcsoport</i>	
10–19 korcsoport	0	0
20–29 korcsoport	3	1,4
30–39 korcsoport	2	0,9
40–49 korcsoport	7	3,2
50–59 korcsoport	3	1,4
60–69 korcsoport	0	0,0
70–79 korcsoport	0	0,0
80–89 korcsoport	0	0,0
	<i>Nem</i>	
Férfi	14	3,6
Nő	3	0,8
<i>Összesen</i>	<i>17</i>	<i>4,4</i>

- A panaszosok mindössze 4,4%-ának volt jogi képviselője,
- Ez az arány nemek szerinti viszonyításban a tavalyi évhez hasonló eltérést mutatott, mivel a férfiaknak nagyobb arányban volt jogi képviselőjük
- A korcsoportok között sem található nagy eltérés. A legnagyobb arányban a 40–49 éves korosztályba tartozóknak volt jogi képviselőjük.

7. sz. táblázat A panaszok küldő szerinti megoszlása

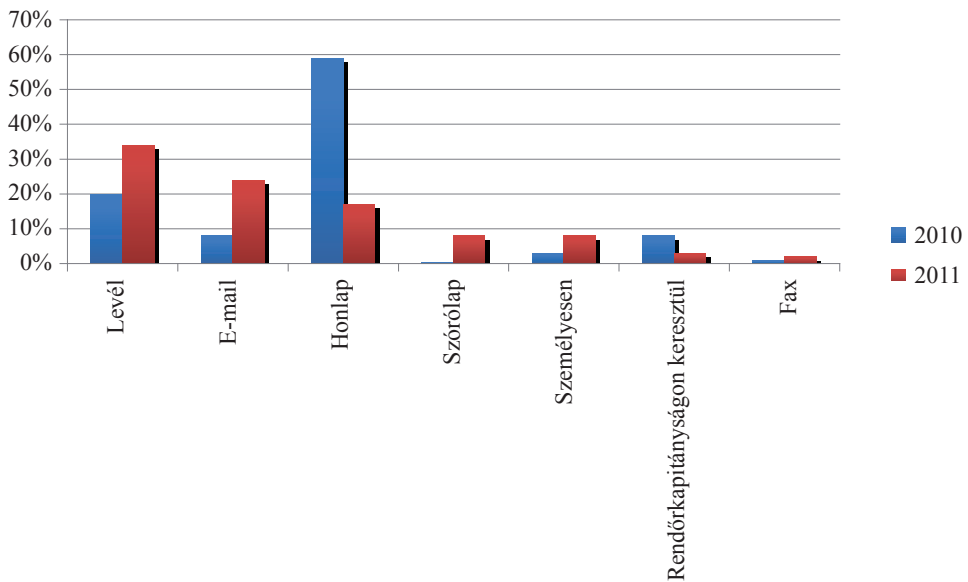
	Panaszok száma	Százalék (%)
Panaszos	335	86,1
Jogi képviselő	15	3,9
Rendőrkapitányság	32	8,2
A Testület magához vonta	1	0,3
Egyéb	6	1,5
<i>Összesen</i>	<i>389</i>	<i>100,0</i>
<i>Hiányzó adatok</i>	<i>11</i>	

- A 2011-es évben vizsgált adatok alapján a panaszokat legnagyobb arányban maguk a panaszosok terjesztették elő (86%).
- Egyetlen alkalommal vonta magához az ügyet a Testület.
- Civil szervezettől nem érkezett panasz a Testülethez.
- A rendőrkapitányságról 32 esetben küldték meg a beadványt. Ebből 23 esetről van bővebb információ. 13 esetben a BRFK volt a küldő. Az esetek többi részében egy-egy esetet küldtek a többi területi illetékességű rendőr-főkapitányságról.

8. sz. táblázat A panasz érkezésének formái

	2010		2011	
	N	Százalék (%)	N	Százalék (%)
Levél	105	20	134	34
E-mail	43	8	93	24
Honlap	310	59	68	17
Szórólap	1	0,4	33	8
Személyesen	18	3	33	8
Rendőrkapitányságon keresztül	44	8	13	3
Fax	3	1	10	2
<i>Összesen</i>	<i>525</i>	<i>100</i>	<i>384</i>	<i>100</i>

- A 2010-es adatokhoz képest megnőtt a levélformában érkező panaszok száma.
- Hasonlóképpen nőtt a személyesen, e-mailben és a szórólapon érkező beadványok aránya.
- Ezzel szemben csökkent a honlapon és a rendőr-főkapitányságon keresztül érkező panaszbejelentések aránya. Így az adatok alapján 2011-ben a legfontosabb panaszbejelentési forma a levél, az elektronikus levél és a honlap volt.

II. Alapjogok

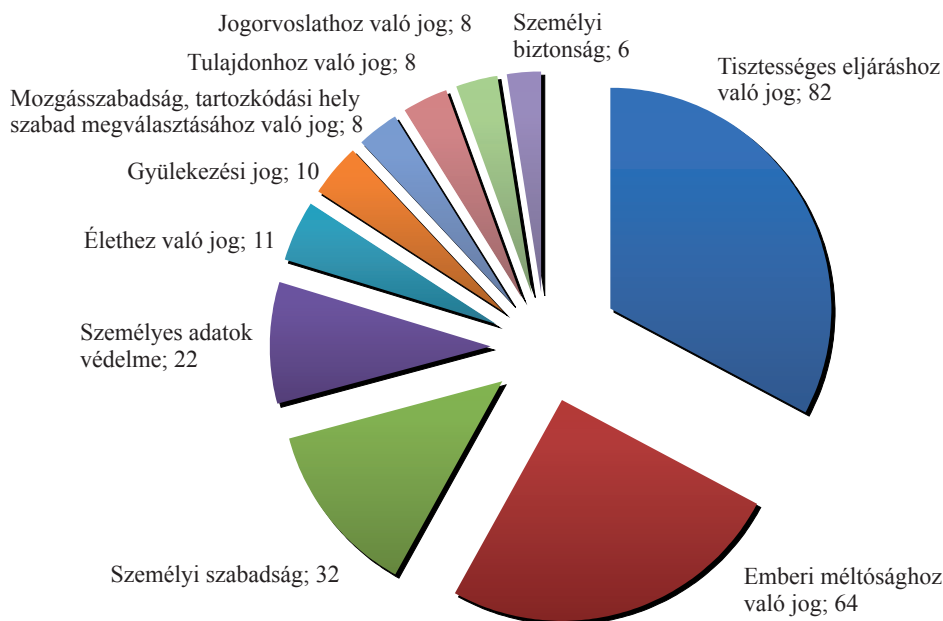
9. sz. táblázat A 10 leggyakrabban érintett alapjog

		N	Százalék (%)
1.	Tisztességes eljáráshoz való jog [Alk. 2. § (1)]	168	28,4
2.	Emberi méltósághoz való jog [Alk. 54. § (1)]	136	23
3.	Személyi szabadság [Alk. 55. § (1)]	78	13,2
4.	Személyes adatok védelme [Alk. 59. § (1)]	69	11,7
5.	Jogorvoslathoz való jog [Alk. 57. § (5)]	30	5,1
6.	Tulajdonhoz való jog [Alk. 13. § (1)]	23	3,9
7.	Testi-lelki egészséghez való jog [Alk. 70/D. § (1)]	20	3,4
8.	Gyülekezési jog [Alk. 62. § (1)]	14	2,4
9.	Személyi biztonság [Alk. 55. § (1)]	13	2,2
10.	Diszkrimináció tilalma [Alk. 70/A. §]	12	2

- Összesen 592 eset található az adatbázisban, ebből a tíz leggyakrabban érintett alapjog látható a táblázatban.
- A 2010-es eredményekhez képest csökkent a tisztességes eljáráshoz való alapjogot érintő panaszok száma (2010-ben 196 volt), azonban így is ezen alapjogot érintett leggyakrabban rendőri intézkedés.
- 2010-hez képest helyet cserélt a második és harmadik helyen álló alapjog, az emberi méltósághoz való jog és a személyi szabadság. Míg a személyi szabadsághoz kapcsolódó panaszok 106-ról 78-ra csökkentek egy év alatt, addig az emberi méltósághoz sorolt panaszok 82-ről 106-ra emelkedtek.
- A 2010-es év eredményeihez képest a további sorrend megváltozott. 2011-ben a negyedik a személyes adatok védelme (11,7%), az ötödik a jogorvoslathoz való jog (5,1%), hatodik a tulajdonhoz való jog (3,9%), hetedik a testi-lelki egészséghez való jog (3,4%), nyolcadik a gyülekezési jog (2,4%), kilencedik a személyi biztonság (2,4%), tizedik a diszkrimináció tilalma (2%) volt, mint leggyakrabban érintett alapjog.

10. sz. táblázat A tíz leggyakrabban sértett alapjog

		N	Százalék (%)
1.	Tisztességes eljáráshoz való jog [Alk. 2. § (1)]	82	28,4
2.	Emberi méltósághoz való jog [Alk. 54. § (1)]	64	23
3.	Személyi szabadság [Alk. 55. § (1)]	32	13,2
4.	Személyes adatok védelme [Alk. 59. § (1)]	22	11,7
5.	Élethez való jog [Alk. 54. § (1)]	11	5,1
6.	Gyülekezési jog [Alk. 62. § (1)]	10	3,9
7.	Mozgásszabadság, tartózkodási hely szabad megválasztásához való jog [Alk. 58. § (1)]	8	3,4
8.	Tulajdonhoz való jog [Alk. 13. § (1)]	8	2,4
9.	Jogorvoslathoz való jog [Alk. 57. § (1)]	8	2,2
10.	Személyi biztonság [Alk. 55. § (1)]	6	2

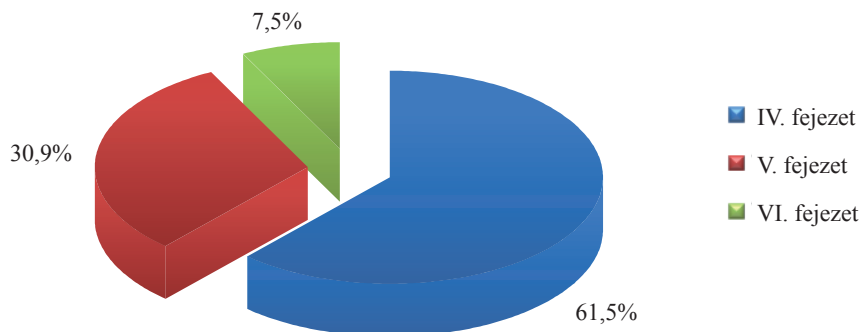
- 2010-hez képest megváltozott a sértett alapjogfajták sorrendje. Míg akkor a személyi szabadság volt a legtöbbször sértett alapjog (105-ös gyakorisági értékkel), addig 2011-ben a leggyakoribb a tisztességes eljáráshoz való jog volt 82 esetben.
- 2010-ben és 2011-ben is a második az emberi méltósághoz való jog volt a sorban. A gyakoriság szempontjából ez a szám 2010-ben 81, 2011-ben 64 panaszban jelentkezett.
- 2010-ben a harmadik a személyes adatok védelme, 2011-ben pedig a személyi szabadság megsértése szerepelt a harmadik helyen.

III. Intézkedések

11. sz. táblázat *A leggyakoribb tíz panaszolt intézkedés*

		N	Százalék (%)
1.	Védelemnyújtás, felvilágosítás- és segítségadás, az ember jogainak védelme; együttműködés; pártbefolyástól mentesség	112	12,3
2.	Intézkedési kötelezettség a tv. rendelkezéseinek megfelelően	93	10,2
3.	Igazoltatás	61	6,7
4.	Arányosság követelménye	55	6,1
5.	A rendőr közli az intézkedés tényét, célját	50	5,5
6.	A rendőr szabályosan igazolja magát	47	5,2
7.	Bilincshasználat	38	4,2
8.	Segítségnyújtási kötelezettség	35	3,9
9.	A rendőr tájékoztatást nyújt a panasztétel lehetőségéről	34	3,7
10.	Közlekedésrendészeti intézkedés keretében közúti ellenőrzés	34	3,7

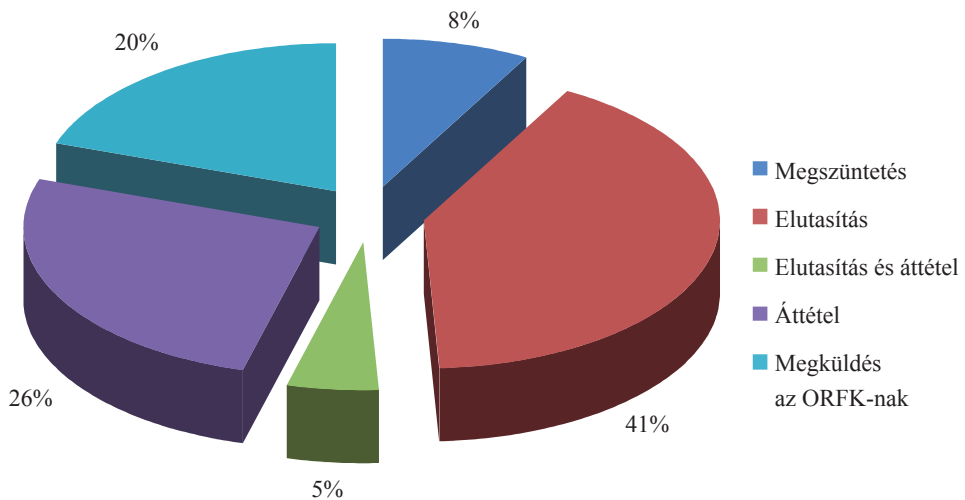
A panaszolt intézkedések számának megoszlása az Rtv. fejezetei szerint

- Az eredmények szerint a panaszolt intézkedések közül a legtöbb (61,5%) az Rtv. IV. fejezetébe, a második legtöbb (30,9%) az V. fejezetébe, végül a legkevesebb (7,5%) a VI. fejezetébe tartozott.

12. sz. táblázat Az ügyek sorsának megoszlása

	N	Százalék (%)
Megszüntetés	31	8
Elutasítás	159	41
Elutasítás és áttétel	19	4,9
Áttétel	101	26
Megküldés az ORFK-nak	77	19,8
Összesen	387	100,0
Hiányzó adatok	3	

- Az érdemi vizsgálatot igénylő ügyek (áttétel, megküldés az ORFK-nak és megszüntetés) együttes aránya az összes ügghöz képest 53,8% volt.
- Az érdemi vizsgálatot nem igénylő ügyek (elutasítás, elutasítás és áttétel) aránya 46,2% volt.

13. sz. táblázat *Megszüntetési okok*

	N	Százalék (%)
Nincs vagy csekély fokú az alapjogsérelem	10	31,3
A panaszt visszavonták	13	40,6
A panaszos felhívás ellenére sem egészítette ki a panaszát	8	25,0
<i>Összesen</i>	<i>31</i>	<i>100,0</i>

- A Testület 31 esetben szüntette meg eljárását, ezen belül 13-szor vonták vissza a benyújtott panaszt, 10 esetben nem megállapítható vagy csekély mértékű volt az alapjogsérelem, ugyanakkor a panaszos tiltakozott panaszának az intézkedést foganatosító rendőri szervezethez történő áttétele ellen. A fennmaradó 8 esetben a panaszost a Testület felszólította a panasz kiegészítésére, aki azonban ennek nem tett eleget, így a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehetett érdemben elbírálni az ügyet.

14. sz. táblázat *Elutasítási okok megoszlása*

	N	Százalék (%)
A panasz elkésett	31	16,9
A Testületnek nincs hatásköre	91	49,7
A panasz nem jogosulttól származik	6	3,3
A panaszos felhívás ellenére aláírásával nem erősítette meg a panaszát	54	29,5
Egyéb	1	0,5
<i>Összesen</i>	<i>183</i>	<i>100,0</i>

- Az elutasítási okok között legnagyobb arányában a Testületnek nem volt hatásköre eljárni (49,7%). Az esetek közel harmadában a panaszos(ok) nem látták el aláírásukkal, azaz nem erősítették meg a panaszt a Testület felhívása ellenére sem. További 16,9%-ában az elutasított panaszoknak az elkésettség volt az oka.

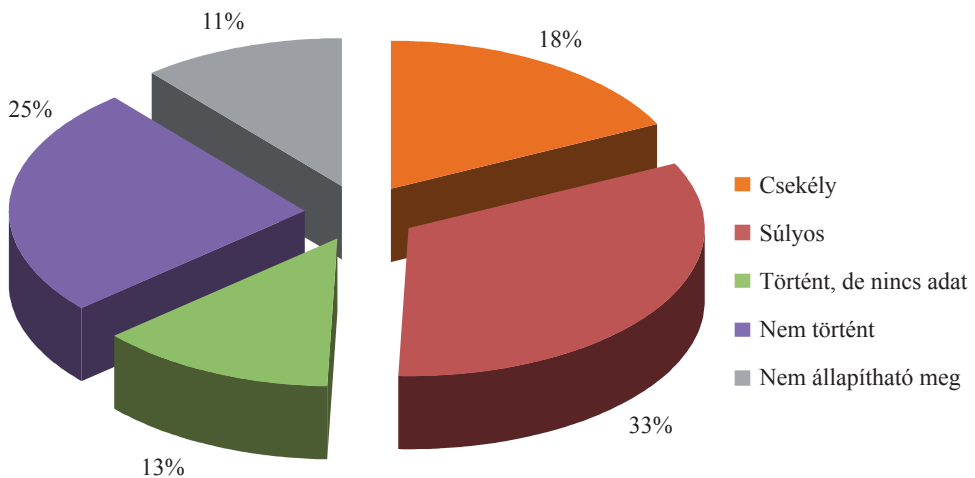
15. sz. táblázat *Áttételi okok megoszlása*

	N	Százalék (%)
Nem állapítható meg alapjogsérelem	52	32,4
Csekély fokú alapjogsérelem	39	27,5
<i>Egyéb</i>	<i>56</i>	<i>40,1</i>
<i>Összesen</i>	<i>142</i>	<i>100,0</i>

- Az áttételi okokat három csoportra lehet osztani. Egyrészt, amikor jogsérelem nem volt megállapítható (32,4%), másrészt, amikor csak csekély fokú volt az alapjogsérelem (27,5%), harmadrészt egyéb, más okok miatt (40,1%).

16. sz. táblázat *Történt-e alapjogsértés?*

		N	Százalék (%)
Történt	Csekély	33	17,9
	Súlyos	60	32,6
	Nincs adat	24	13,0
Nem történt		47	25,5
Nem állapítható meg		20	11,0
<i>Összesen</i>		<i>184</i>	<i>100,0</i>
<i>Adathiány</i>		<i>25</i>	

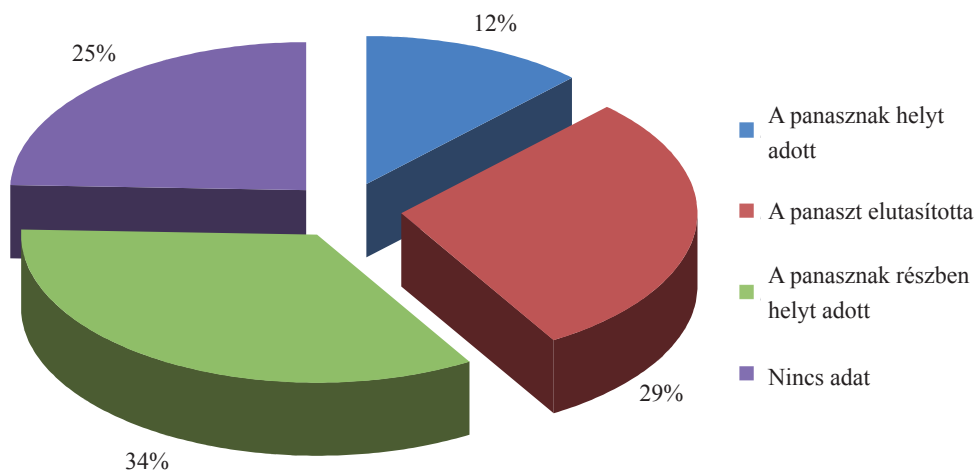
- Az érdemben vizsgált esetek 63,5 %-ában történt alapjogsértés.
- Ebből 17,9 % volt csekély, 32,6% pedig súlyos alapjogsérelmet állapított meg a Testület.

17. sz. táblázat *A foganatosító szerv intézkedései áttétel esetén*

	N	Százalék (%)
A panasznak helyt adott	0	0
A panaszt elutasította	6	14
A panasznak részben helyt adott	9	20,9
Nincs adat	28	65,1
<i>Összesen</i>	<i>43</i>	<i>100,0</i>

18. sz. táblázat *Az ORFK-ra küldött ügyek sorsának alakulása*

	N	Százalék (%)
A panasznak helyt adott	5	12,2
A panaszt elutasította	12	29,3
A panasznak részben helyt adott	14	34,1
Nincs adat	10	24,4
<i>Összesen</i>	<i>41</i>	<i>100,0</i>
<i>Adathiány</i>	<i>19</i>	

- Az ORFK-nak továbbított panaszoknak az ORFK az esetek 12%-ában helyt adott, 29%-ban elutasította, 34%-ban pedig részben helyt adott. A fennmaradó 19 esetben a beszámoló elkészítésekor nem állt rendelkezésre adat.

19. sz. táblázat *Súlyos és csekély esetekben milyen alapjogok sérültek?*

	Csekély	Súlyos
Tisztességes eljárásról való jog [Alk. 2. § (1)]	23	45
Emberi méltósághoz való jog [Alk. 54. § (1)]	6	34
Személyi szabadság [Alk. 54. § (1)]	4	22
Személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [Alk. 59. § (1)]	2	16
Gyülekezési jog [Alk. 62. § (1)]	0	10
Mozgásszabadság, tartózkodási hely szabad megválasztásához való jog [Alk. 58. § (1)]	0	9
Jogorvosláthoz való jog [Alk. 57. § (5)]	1	7
Személyi biztonság [Alk. 55. § (1)]	0	6
Tulajdonhoz való jog [Alk. 13. § (1)]	2	4
Kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás tilalma [Alk. 54. § (2)]	0	4
Testi-lelki egészséghez való jog [Alk. 70/D. § (1)]	1	2
Jó hírnévhez való jog [Alk. 59. § (1)]	0	1
Véleménynyilvánítás szabadsága [Alk. 61. § (1)]	0	1
Diszkrimináció tilalma [Alk. 70/A. §]	1	1
Magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog [EJEE 8. cikk]	1	1

20. sz. táblázat *Súlyos és csekély esetekben milyen intézkedések történtek?*

	Csekély	Súlyos
Védelemnyújtás, felvilágosítás- és segítségadás, az ember jogainak védelme; együttműködés; pártbefolyástól mentesség	16	35
Igazoltatás	5	28
Intézkedési kötelezettség a tv. rendelkezéseinek megfelelően	15	26
A rendőr közli az intézkedés tényét, célját	10	23
Bilincshasználat	3	19
A rendőr tájékoztatást nyújt a panasztétel lehetőségéről	6	18
Intézkedési kötelezettség részrehajlás nélkül	2	16
Arányosság követelménye	12	16
A rendőr szabályosan igazolja magát	10	16
Előállítás egyéb miatt	2	15
Előállítás bűncselekmény gyanúja miatt	6	13
Testi kényszer	1	13
Segítségnyújtási kötelezettség	8	11
Fokozott ellenőrzés	1	11
Szolgálati feladatok törvényes teljesítése, előjáró utasításainak engedelmeskedés, közbiztonság, közrend védelme	5	10
Fogvatartott hozzátartozójának értesítése	2	10
Ruházat, csomag és jármű átvizsgálása	3	10
Egyéb	4	10
Közlekedérendészeti intézkedés keretében közúti ellenőrzés	4	8
Előállítás személyazonosság igazolásának elmaradása miatt	0	7
Orvosi ellátás	0	6
Elfogás tettenérés esetén	0	5
Adatrögzítés az igazoltatás során	4	4
Előállítás szabálysértés elkövetése miatt	1	4
Kizárólag a Szolgálati Szabályzatban foglalt rendelkezés	1	3
Kényszerítő eszközök alkalmazásának követelménye (törvényi feltételek, arányosság, ellenszegülés megtöréséig)	0	2
Fogvatartott jogainak tiszteletben tartása	0	2
Felvilágosításkérés	0	2
Elfogás egyéb esetben	0	2
Biztonsági intézkedés	2	2
Kínzás, kényszervallatás, kegyetlen, embertelen bánásmód tilalma	0	1

	Csekély	Súlyos
Elővezetés	1	1
Intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen	1	1
Képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel készítése, megsemmisítése	0	1
Helyszín biztosítása	0	1
Közlekedésrendészeti intézkedés keretében mintavétel	1	1
Közlekedésrendészeti intézkedés keretében egyéb intézkedés	0	1
Személyi védelemmel, illetve védelmi programmal kapcsolatos intézkedés	0	1
Útzár, megállásra kényszerítés	0	1
Csapaterő	0	1

21. sz. táblázat *A súlyos alapjogsértések esetében milyen arányban voltak előadók az egyes tagok?*

Előadó		Dr. Féja András	Fráterné Dr. Ferenczy Nóra	Dr. Juhász Imre	Dr. Kozma Ákos	Dr. Kádár András Kristóf	
Csekély	N	10	7	5	11	11	44
	%	22,3	15,9	11,3	25	25	100
Súlyos	N	16	8	8	9	28	69
	%	23,2	11,5	11,5	13	40,5	100

22. sz. táblázat *Hány esetben volt különvélemény?*

	N	Százalék (%)
Igen	2	0,5
Nem	380	99,5
<i>Összesen</i>	<i>390</i>	<i>100,0</i>
<i>Adathiány</i>	<i>8</i>	

- Az adatok szerint mindössze az esetek 0,5%-ában született különvélemény.

23. sz. táblázat Az ORFK válasza és az alapjogok

	Az ORFK a panasznak helyt adott	Az ORFK a panaszt elutasította	Az ORFK a panasznak részben helyt adott	Nincs adat
Élethez való jog [Alk. 54. § (1)]	1	0	0	0
Emberi méltóságához való jog [Alk. 54. § (1)]	3	8	14	8
Személyi szabadság [Alk. 54. § (1)]	1	8	9	8
Személyi biztonság [Alk. 55. § (1)]	0	3	2	0
Jó hírnévhez való jog [Alk. 59. § (1)]	1	0	0	0
Magánlakás sérthetlensége [Alk. 59. § (1)]	0	1	0	0
Személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [Alk. 59. § (1)]	0	6	9	6
Mozgásszabadság, tartózkodási hely szabad megválasztása, ország elhagyásához, ill. hazatéréshez való jog [Alk. 58. § (1)]	0	2	4	1
Véleménynyilvánítás szabadsága [Alk. 61. § (1)]	1	0	0	0
Gyülekezési jog [Alk. 62. § (1)]	0	3	4	2
Tisztességes eljáráshoz való jog [Alk. 2. § (1)]	3	12	14	10
Tulajdonhoz való jog [Alk. 13. § (1)]	0	1	1	3
Testi-lelki egészséghez való jog [Alk. 70/D. § (1)]	0	3	6	2
Kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás tilalma [Alk. 54. § (2)]	1	0	2	0
Jogorvoslathoz való jog [Alk. 57. § (5)]	2	3	4	1
Magán- és családi élet tisztelőben tartásához való jog [EJEE 8. cikk]	0	1	0	0

24. sz. táblázat Az ORFK válasza és az intézkedési típusok

	Az ORFK a panasznak helyt adott	Az ORFK a panaszt elutasította	Az ORFK a panasznak részben helyt adott	Nincs adat
Védelemnyújtás, felvilágosítás- és segítségadás, az ember jogainak védelme; együttműködés; pártbefolyástól mentesség	5	9	6	3
Szolgálati feladatok törvényes teljesítése, előljáró utasításainak engedelmeskedés, közbiztonság, közrend védelme	2	4	2	1
Intézkedési kötelezettség a tv. rendelkezéseinek megfelelően	1	6	7	6
Intézkedési kötelezettség részrehajlás nélkül	0	3	5	1
Arányosság követelménye	1	4	3	3
Orvosi ellátás	0	1	2	0
Fogvatartott hozzátartozójának értesítése	0	3	2	1
A rendőr szabályosan igazolja magát	1	2	6	2
A rendőr közli az intézkedés tényét, célját	1	5	8	3
A rendőr tájékoztatást nyújt a panasztétel lehetőségéről	1	6	8	1
Segítségnyújtási kötelezettség	2	2	3	2
Igazoltatás	0	5	7	5
Adatrögzítés az igazoltatás során	1	0	2	0
Fokozott ellenőrzés	0	2	4	1
Ruházat, csomag és jármű átvizsgálása	0	2	3	2
Felvilágosításkérés	0	1	0	0
Elfogás tettenérés esetén	0	1	0	0
Elfogás egyéb esetén	0	1	0	0
Előállítás személyazonosság igazolásának elmaradása miatt	0	3	1	3
Előállítás bűncselekmény gyanúja miatt	0	3	2	2
Előállítás szabálysértés elkövetése miatt	0	1	0	1

	Az ORFK a panasznak helyt adott	Az ORFK a panaszt elutasította	Az ORFK a panasznak részben helyt adott	Nincs adat
Előállítás egyéb miatt	1	3	3	1
Biztonsági intézkedés	1	0	0	0
Intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen	0	1	0	0
Helyszín biztosítása	0	0	1	0
Közlekedésrendészeti intézkedés keretében közúti ellenőrzés	0	2	2	0
Testi kényszer	0	2	3	3
Bilincshasználat	1	3	4	6
Csapaterő alkalmazása	0	1	0	0
Kizárólag a Szolgálati Szabályzatban foglalt rendelkezés	0	1	1	1
Egyéb	0	0	1	0

25. sz. táblázat A település típusa és az alapjogok

	Főváros	Megyei jogú város	Város	Község	Egyéb
Élethez való jog [Alk. 54. § (1)]	0	0	1	0	0
Emberi méltósághoz való jog [Alk. 54. § (1)]	53	27	31	11	8
Személyi szabadság [Alk. 54. § (1)]	33	16	13	7	6
Személyi biztonság [Alk. 55. § (1)]	2	5	2	4	0
Jó hírnévhez való jog [Alk. 59. § (1)]	0	0	0	1	0
Magánlakás sérthetlensége [Alk. 59. § (1)]	2	1	0	2	0
Személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [Alk. 59. § (1)]	30	9	17	7	4
Mozgásszabadság, tartózkodási hely szabad megválasztása, ország elhagyásához, ill. hazatéréshez való jog [Alk. 58. § (1)]	9	0	0	0	2
Véleménynyilvánítás szabadsága [Alk. 61. § (1)]	0	0	1	0	0
Gyülekezési jog [Alk. 62. § (1)]	12	0	0	0	2
Tisztességes eljáráshoz való jog [Alk. 2. § (1)]	70	31	35	16	8
Diszkrimináció tilalma [Alk. 70/A. §]	5	2	3	1	1
Tulajdonhoz való jog [Alk. 13. § (1)]	11	2	2	2	2
Testi-lelki egészséghez való jog [Alk. 70/D. § (1)]	10	4	3	1	1
Gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság [Alk. 60. § (1)]	0	1	0	0	0
Kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás tilalma [Alk. 54. § (2)]	0	2	2	0	0
Jogorvoslathoz való jog [Alk. 57. § (5)]	11	5	13	1	0
Magán- és családi élet tisztelőben tartásához való jog [EJEE 8. cikk]	2	0	0	1	0

26. sz. táblázat *A korcsoportok és az alapjogok*

	10–19 éves	20–29 éves	30–39 éves	40–49 éves	50–59 éves	60–69 éves	70–79 éves
Emberi méltósághoz való jog [Alk. 54. § (1)]	6	22	26	34	20	8	7
Személyi szabadság [Alk. 54. § (1)]	5	15	12	21	15	4	2
Személyi biztonság [Alk. 55. § (1)]	0	2	0	4	3	1	1
Jó hírnévhez való jog [Alk. 59. § (1)]	1	0	0	0	0	0	0
Magánlakás sérthetlensége [Alk. 59. § (1)]	0	0	2	1	3	1	0
Személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [Alk. 59. § (1)]	4	13	11	17	8	3	1
Mozgásszabadság, tartózkodási hely szabad megválasztása, ország elhagyásához, ill. hazatéréshez való jog [Alk. 58. § (1)]	0	2	1	3	1	1	0
Véleménynyilvánítás szabadsága [Alk. 61. § (1)]	0	0	0	1	0	0	0
Gyülekezési jog [Alk. 62. § (1)]	0	2	1	4	1	1	0
Tisztességes eljáráshoz való jog [Alk. 2. § (1)]	6	22	26	44	27	11	5
Diszkrimináció tilalma [Alk. 70/A. §]	0	1	3	5	2	0	0
Tulajdonhoz való jog [Alk. 13. § (1)]	2	3	6	6	4	1	0
Testi-lelki egészséghez való jog [Alk. 70/D. § (1)]	0	2	1	6	5	2	1
Kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás büntetése [Alk. 54. § (2)]	0	0	0	3	0	0	0
Jogorvoslathoz való jog [Alk. 57. § (5)]	2	2	5	10	4	2	3
Magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog [EJEE 8. cikk]	0	0	0	1	0	0	0

27. sz. táblázat *A nem és az alapjogok*

	Férfi	Nő
Élethez való jog [Alk. 54. § (1)]	0	1
Emberi méltósághoz való jog [Alk. 54. § (1)]	100	36
Személyi szabadság [Alk. 54. § (1)]	62	16
Személyi biztonság [Alk. 55. § (1)]	8	5
Jó hírnévhez való jog [Alk. 59. § (1)]	0	1
Magánlakás sérthetlensége [Alk. 59. § (1)]	3	4
Személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [Alk. 59. § (1)]	58	11
Mozgásszabadság, tartózkodási hely szabad megválasztásához való jog [Alk. 58. § (1)]	10	1
Véleménynyilvánítás szabadsága [Alk. 61. § (1)]	1	0
Gyülekezési jog [Alk. 62. § (1)]	12	2
Tisztességes eljáráshoz való jog [Alk. 2. § (1)]	125	42
Diszkrimináció tilalma [Alk. 70/A. §]	11	1
Tulajdonhoz való jog [Alk. 13. § (1)]	15	8
Testi-lelki egészséghez való jog [Alk. 70/D. § (1)]	18	2
Gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság [Alk. 60. § (1)]	1	0
Kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás büntetése [Alk. 54. § (2)]	4	0
Jogorvoslathoz való jog [Alk. 57. § (5)]	17	13
Magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog [EJEE 8. cikk]	2	1

28. sz. táblázat *A nem és az intézkedési típusok*

	Férfi	Nő
Védelemnyújtás, felvilágosítás- és segítségadás, az ember jogainak védelme; együttműködés; pártbefolyástól mentesség	79	33
Szolgálati feladatok törvényes teljesítése, előljáró utasításainak engedelmeskedés, közbiztonság, közrend védelme	18	10
Intézkedési kötelezettség a tv. rendelkezéseinek megfelelően	68	25
Intézkedési kötelezettség részrehajlás nélkül	27	4
Intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsult kártalanítása	0	1
Arányosság követelménye	36	19
Kényszerítő eszköz alkalmazásának követelménye	10	4
Kínzás, kényszervallatás, kegyetlen, embertelen bánásmód tilalma	3	3
Sérülésokozás kerülése (hozzátartozó értesítése)	1	0
Orvosi ellátás	4	2
Fogvatartott hozzátartozójának értesítése	13	9
Fogvatartott jogainak tiszteletben tartása	1	3
A rendőr szabályosan igazolja magát	36	11
A rendőr közli az intézkedés tényét, célját	34	16
A rendőr tájékoztatást nyújt a panasztétel lehetőségéről	25	9
Igazoltatás	47	14
Adatrögzítés az igazoltatás során	12	1
Fokozott ellenőrzés	14	1
Ruházat, csomag és jármű átvizsgálása	14	5
Felvilágosításkérés	2	0
Elfogás tettenérés esetén	7	4
Elfogás egyéb esetén	4	0
Előállítás személyazonosság igazolásának elmaradása miatt	8	7
Előállítás bűncselekmény gyanúja miatt	15	9
Előállítás szabálysértés elkövetése miatt	8	0
Előállítás egyéb miatt	26	7
Elővezetés	3	0
Biztonsági intézkedés	4	3
Intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen	6	4
Képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel	1	2
Segítségnyújtási kötelezettség	21	14
Közlekedérendészeti intézkedés keretében közúti ellenőrzés	30	4

	Férfi	Nő
Közlekedésrendészeti intézkedés keretében mintavétel	2	1
Közlekedésrendészeti intézkedés keretében okmányok elvétele	1	1
Közlekedés rendészeti intézkedés keretében egyéb intézkedés	0	1
Személyi védelemmel, illetve védelmi programmal kapcsolatos intézkedés	1	0
Testi kényszer alkalmazása	18	6
Helyszín biztosítása	1	2
Bilincs	31	7
Vegyí eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, ill. más eszköz alkalmazása	1	0
Útzár, megállásra kényszerítés	1	0
Csapaterő	1	0
Közös szabályok: előzetes figyelmeztetés, terhes nővel, gyerekekkel szembeni tilalmak, helyettesítő eszköz szabályai	0	1
Kizárólag a Szolgálati Szabályzatban foglalt rendelkezés	5	1